Bundel van de Commissie Bestuur en Ruimte van 7 februari 2018

1 Opening

2 Spreekgelegenheid voor het publiek *)

3 Vaststellen agenda

4 Toezeggingenlijst

Toezeggingen cie. Bestuur en Ruimte t/m 10-01-2018

5 Voorbereiding en rapportage vanuit de gemeenschappelijke regelingen / Rekenkamercommissie

5.a Brief van de gemeenteraad aan het Algemeen bestuur van de Regio Achterhoek over doorontwikkeling Regio Achterhoek

Brief namens fracties Berkelland aan Algemeen Bestuur Regio Achterhoek over doorontwikkeling Regio Achterhoek.pdf

5.b Motie van de gemeenteraad van Doetinchem over doorontwikkeling regionale samenwerking Regio Achterhoek

Motie van de gemeenteraad van Doetinchem van 21 december 2017 over doorontwikkeling regionale samenwerking Achterhoek

5.c Vergaderstukken Algemeen Bestuur Regio Achterhoek van 31 januari 2018

Vergaderstukken AB-vergadering 31 januari 2018

Nazending AB-vergadering d.d. 31-01-2018

Bijlage Ag pt 10 - Aanvraag Verbindingsorganisatie A2020 - Vergaderstukken AB-vergadering 31-01-2018

Bijlage Ag pt 10 - Aanvraag Innovatiefestival - Vergaderstukken AB-vergadering 31-01-2018

Kopie van Bijlage Ag pt 10 - Begroting innovatiefestival - Vergaderstukken AB-vergadering 31-01-2018

Nagekomen stuk AB-vergadering woensdag 31-01-2018 - Regiedocument overlegstructuur ASV dd 04-12-2017

Nagekomen stuk AB-vergadering woensdag 31-01-2018 - Voorstel festival der democratie

5.d Handreiking geheimhouding van de Rekenkamercommissie BBLM

Rekenkamercommissie - Handreiking voor geheimhouding

6 Mededelingen van het college in het kader van de actieve informatieplicht

7 Bespreken in commissie / Beleidsuitgangspunten, jaarverslag en uitvoeringsprogramma 2018 Vergunningen, toezicht en handhaving

Dossier 1160 voorblad

Raadsvoorblad

Bijlage 1 - BenW-advies

Bijlage 2 - Beleidsuitgangpunten VTH Berkelland

Bijlage 3 - Communicatie persgesprek

Bijlage 4 - Jaarverslag 2015 en 2016

Bijlage 5 - Uitvoeringsprogramma 2018

Bijlage 6 - Antwoord op technische vraag

8 Voorstel bespreekstuk / Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energieopwekking in Berkelland (RODE)

Dossier 1202 voorblad

Voorstel en besluit - Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energie RODE

Bijlage 1 - Beleidsnotitie Berkelland

Bijlage 2 - Bijlagen bij beleidsnotitie Berkelland

Bijlage 3 - Nota inspraak, vooroverleg en ambtshalve wijzigingen - geanonimiseerd

Bijlage 4 - Vooroverleg

Bijlage 5 - Inspraakreacties - geanonimiseerd

Bijlage 6 - Matrix

Bijlage 7 - Complete lagenkaart met legenda

9 Voorstel bespreekstuk / Evaluatie handhavingsplan openbare ruimte

Dossier 1203 voorblad

Voorstel en besluit

Bijlage 1 - Antwoord op technische vragen

10 Voorstel bespreekstuk / Rekenkamercommissie

Dossier 1212 voorblad

Voorstel en besluit

11 Rondvraag

12 Sluiting

gemeente Berkelland

Commissie Bestuur en Ruimte

Toezeggingen t/m 10-01-2018

Volg-nr.	Omschrijving toezegging	Datum toezegging	Team	Streefdatum gereed	Datum Gereed
1.	In het najaar 2017 een volledig maatwerkadvies voor alle dorpshuizen verstrekken	12-04-2017	Gebiedsteam	najaar 2017	Afgehandeld Raad 19-09-2017 en 19-12-2017
2.	Halfjaarlijks verstrekken voortgangsrapportage Ontwikkelagenda ruimtelijke leefomgeving. Wijzigingen markeren.	10-01-2018	Gebiedsteam	Juli 2018	
3.	Verstrekken nadere info over huurwoningen voor jongeren	10-01-2018	Opdrachtgevers	Juli 2018	

gemeente Berkelland

C: *J.A. Bannink*
T: *0545-250 250*
E: *info@gemeenteberkelland.nl*
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Algemeen Bestuur Regio Achterhoek
Terborgseweg 21
7001 GM DOETINCHEM

Zaaknummer :
Onderwerp : Doorontwikkeling Regio Achterhoek
Verzonden : 15 JAN 2018

Geachte leden van het Algemeen Bestuur,

Namens de in de raad vertegenwoordigde fracties berichten wij u als volgt.

De doorontwikkeling Regio Achterhoek is onderwerp van bespreking geweest in de op 10 januari jl. gehouden vergadering van de commissie Bestuur en Ruimte.

Als vertrekpunt is gekozen het op 19 december 2017 vrijwel raadsbreed aangenomen amendement waarbij het voorgestelde besluit ten aanzien van de doorontwikkeling is gewijzigd.
Wij vinden het jammer dat het amendement van Berkelland niet tot verder overleg heeft geleid om te komen tot een vorm van samenwerking waarin alle gemeenten zich kunnen vinden.
Het amendement biedt daartoe voldoende aanknopingspunten.

Kernoverweging van de raad is daarbij dat men positief staat ten opzichte van de samenwerking in de Regio. De Achterhoekboard wordt als waardevol gezien, dat geldt eveneens voor het portefeuillehoudersoverleg. Dit geldt niet voor het Radenforum. Wij stellen ons bij regionale samenwerking iets anders voor dan de meerderheid beslist en met de minderheid wordt geen rekening gehouden.

De raad van Berkelland wil graag op korte termijn met de voorzitter van het AB van Regio Achterhoek in gesprek om het amendement toe te lichten. Doel van dit gesprek dient te zijn dat wij op een constructieve manier met elkaar kijken hoe wij de gedachten van Berkelland vorm kunnen geven in de verdere samenwerking voor nu en in de toekomst.
De griffier van de raad zal contact met u opnemen om af te stemmen of en wanneer een gesprek kan plaatsvinden.

Met vriendelijke groet,

J.A. Bannink,
griffier

drs. J.H.A. van Oostrum
burgemeester

Kopie aan:
- Archief
-College

DUURZAAM DOETINCHEM FRACTIE VELTKAMP

MOTIE DOORONTWIKKELING REGIONALE SAMENWERKING ACHTERHOEK

De raad van de gemeente Doetinchem, in openbare vergadering bijeen op donderdag 21 december 2017,

constaterende dat:
- het algemeen bestuur van de Regio Achterhoek, bestaande uit vertegenwoordigers van de zeven gemeentes in de Achterhoek, een voorstel heeft gedaan voor de doorontwikkeling van de Regio Achterhoek;
- door toegenomen decentralisatie van taken van de gemeenten uitgebreider en complexer zijn geworden;
- de zeven gemeenten in de Achterhoek op diverse terreinen onderling samenwerken;
- er geen afspraken zijn gemaakt hoe de Regio Achterhoek wil samenwerken met het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties;

overwegende dat:
- het voor de ontwikkeling van de Achterhoek als krachtige regio noodzakelijk is dat de regio zich in Arnhem, Den Haag en Brussel beter op de kaart zet;
- het voor het behoud van de goede leefbaarheid in de Achterhoek noodzakelijk is dat de overheid beter gaat samenwerken met bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties;
- het voorstel van het algemeen bestuur voorziet in een betere samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties door de vorming van een 'Achterhoek Board';
- het bedrijfsleven en de maatschappelijke organisaties middels een opinieartikel in een regionaal dagblad hebben aangegeven voorstander te zijn van een betere samenwerking met de overheid;
- gemeenteraden in het voorstel vooraf richting kunnen geven aan het beleid van de regio;
- dit voorstel optimaal inzet op behoud van zelfstandigheid van de gemeenten;
- de gemeenteraden geen verantwoordelijkheden overdragen, maar uiteindelijk zelf verantwoordelijk blijven voor besluiten die ze nemen;
- dit voorstel geen extra bestuurslaag beoogt, maar alle raadsleden optimaal in staat stelt om hun controlerende en kaderstellende rol uit te voeren,
- dit voorstel tussentijds geëvalueerd kan worden, en gemeenteraden het proces gaandeweg kunnen bijsturen;

spreekt uit:
- om op basis van deze overwegingen te blijven streven naar efficiëntere besluitvorming;
- daartoe het voorstel te steunen en aan de slag te willen met het voorstel 'de Achterhoek werkt door';

verzoekt het college:
- deze motie te delen met de andere gemeenteraden in de regio Achterhoek;

en gaat over tot de orde van de dag

CDA _____ PvdA _____ SP _____

VVD _____ LBD _____ GBD _____

GroenLinks _____ PvLM _____ SGP-ChristenUnie _____

DD _____ Fractie Veldkamp _____ Fractie Bali _____

AGENDA VERGADERING ALGEMEEN BESTUUR

Datum	:	31 januari 2018
Tijd	:	9.00 – 11.00 uur
Plaats	:	Bestuurskamer Regio Achterhoek

CONCEPT AGENDA

1. **Opening en vaststelling agenda**

2. **Verslag van de vergadering van 13 december 2017** (bijlage)
   Vaststellen van het verslag.

3. **Ingekomen stukken, mededelingen en mondelinge terugkoppelingen**
   - Brief raad gemeente Berkelland inzake doorontwikkeling (bijlage)
   - Terugkoppeling bijeenkomst Economic Boards Oost Nederland d.d. 26 januari (zie bijlage, toelichting door mevrouw Veneman)
   - Op 4 september 's middags brengt GS een werkbezoek aan de Achterhoek

Regio Achterhoek

4. **Doorontwikkeling** (mondeling)
   - Terugkoppeling radenbijeenkomst 16 januari 2018
   - Voortgang gesprekken met poho's
   - Overgangsfase na de verkiezingen (mondeling bespreken).

5. **Lobby** (bijlage)
   Kennis nemen van de lobby gerelateerde zaken en activiteiten.

6. **Lobbybudget** (bijlage)
   Beschikbaar stellen van € 20.000 voor lobbyactiviteiten tot 1 juli 2018 ten laste van de projectenreserve Regio Achterhoek.

7. **Uitgangspunten programmabegroting 2019 inclusief procedurevoorstel, meerjarenraming 2019 – 2022 en jaarstukken 2017** (bijlage)
   Instemmen met de uitgangspunten voor autonome kosten én met de indexeringsmethodiek gemeenschappelijke regelingen als maximale stijging van de inwonerbijdrage.
   Kennis nemen van het procedurevoorstel én instemmen met een afwijkende procedure ten aanzien van de begroting 2019 waarbij uiterlijk 1 oktober aanbieden aan GS.

8. **Tweedaagse 13 en 14 september** (mondeling)

3O samenwerking

9. **Terugkoppeling Stuurgroep 2020 van 25 januari** (mondeling door P. Drenth)
   Bijgevoegd is de conceptagenda

10. **Goedkeuring projecten t.b.v. aanvraag Gebiedsopgave** (bijlagen)
    Akkoord gaan met het indienen van 3 projecten in het kader van de gebiedsopgave. De projectformulieren (Innovatiefestival, Get In The Ring en verbindingsorganisatie A2020) worden nagezonden.

Intergemeentelijke samenwerking

11. Afstemmingspunten uit de poho's (bijlage)
Bespreken van de afstemmingspunten.

12. Rondvraag en sluiting

Doetinchem, 17 januari 2017

Namens de voorzitter van Regio Achterhoek,

Mevrouw S. Veneman,
secretaris/directeur

Verslag van de AB-vergadering van 13 december 2017

Aanwezig	:	De heren M. Boumans (voorzitter), J. Bengevoord, A. Spekschoor, P. Drenth, A. Gerritsen (vervangt de heer G. Nijland), B. Kuster en de dames M. Besselink, A. Bronsvoort, M. van Haaren en S. Veneman (secretaris).
Verslag	:	P. van Dun.

1. **Opening en vaststelling agenda**
   De heer Boumans opent de vergadering en heet iedereen welkom.
   Het nagekomen agendapunt: "Verkenning huisvesting EU-arbeidsmigranten" wordt aan agendapunt 13 toegevoegd.

2. **Verslag van de vergadering van 8 november 2017** (bijlage)
   Het verslag wordt met dank aan mevrouw Stortelder vastgesteld.

3. **Mededelingen en mondelinge terugkoppelingen**
   # Op 11 april spreekt PS over nieuwe middelen in het kader van de gebiedsopgave voor de Achterhoek. Daaraan voorafgaand brengt PS op 4 april 's middags een werkbezoek aan de Achterhoek. Het programma van dit werkbezoek op de 4e biedt een kans om PS mee te nemen met de thema´s die belangrijk zijn voor de Achterhoek. De Regio maakt een opzet voor een programma.
   # Op 19 december wordt er voor diverse gremia een informatieve bijeenkomst gehouden over de Transitieatlas Beroepsonderwijs en de Stadshub Achterhoek.

4. **Doorontwikkeling Regio Achterhoek**
   Voor de bespreking van de stand van zaken vraagt de heer Boumans om een reactie van de leden.

   De heer Kuster:
   In Oude IJsselstreek leven nog vragen over hoe de Board en het Radenforum zich ten opzichte van elkaar verhouden. Een deel van de raad weet nu niet waar ze ja tegen zeggen en willen daarom uitstel. De heer Kuster is van mening dat voldoende tijd moet worden genomen voor het proces. Belangrijk is om de raden in januari mee te nemen in de verdere uitwerking.

   De heer Spekschoor:
   De raden zijn naar zijn mening goed geïnformeerd, maar de materie is weerbarstig en dat maakt de besluitvorming moeilijk. Discussie met de raden bij de uitwerking is zeker nog nodig.

   De heer Gerritsen:
   De raad van Aalten vond de aanlevering van de stukken niet overzichtelijk. Namelijk een stuk met amendement van het AB erbij, het advies van het college en daarnaast nog amendementen en moties die tussen de gemeenteraadsleden werden gedeeld. Het is nog niet gezegd dat de raad in december een besluit wil nemen. In de bijlage "Overzicht kanttekeningen B&W-besluiten" staat op pagina 1 een typefout. Punt 1 onder Aalten; 'voordeel' moet 'oordeel' zijn.

   Mevrouw Van Haaren:
   Mevrouw van Haaren heeft de raad van Berkelland geadviseerd niet te gaan amenderen. Doen andere gemeenteraden dat wel, dan ontstaat er volgens haar een lastige situatie.
   In Berkelland helpt de brief van VNO/NCW (P. Rikken, directeur Meilink Borculo) over de doorontwikkeling.

Mevrouw Bronsvoort:
In Oost-Gelre is een informerende commissievergadering gehouden waarbij de fracties vragen konden stellen. Binnen de raad is er nog verschil van inzicht. Enkele partijen zijn redelijk welwillend, anderen zien het als voorbode voor een herindeling.

De heer Drenth:
Doetinchem is nog niet aan de behandeling toegekomen doordat als gevolg van een langdurig debat de raadsagenda niet kon worden afgehandeld.

Naar aanleiding van de ver uit elkaar liggende momenten van behandeling merkt de heer Gerritsen op dat het wel prettig was geweest wanneer de zeven raden meer gelijklopende tijdspaden hadden kunnen bewandelen.

De heer Boumans:
Belangrijk is dat iedereen ervan doordrongen is dat de samenwerking belangrijk is, dan kunnen we met de besluitvorming verder. Daarom zal er, wanneer in december de besluitvorming in de raden is afgerond, in januari veel aandacht zijn voor het betrekken van raads- en collegeleden en de ambtelijke organisaties bij de doorontwikkeling.

5. Lobby

Ons lentediner was aanvankelijk gepland op 16 mei aanstaande, maar omdat op deze datum de gedeputeerden niet kunnen, wordt besloten dat er een nieuwe datum gezocht gaat worden. De aanwezigheid provincie is gewenst.*(noot secr. datum blijft op advies van oa de lobbyist van de provincie staan, de CdK kan wel aansluiten).*
De 'Open Days' in Brussel zijn een jaarlijks terugkerende lobbyactiviteit. Aan de orde kwam de vraag of we deze activiteit het komend jaar met Twente moeten afstemmen. Geconcludeerd werd dat deze activiteit het komend jaar zowel organisatorisch als programmatisch beter worden voorbereid.
Het proces rondom de Regiodeal wonen:
Mevrouw Besselink gaf aan dat er van de door het rijk oorspronkelijk beschikbaar gestelde 900 miljoen nog circa 300 miljoen over zou zijn. Het is nu afwachten wanneer Den Haag klaar is voor de ontvangst van de eerste deals. Daartoe moeten allereerst de voorwaarden en criteria op basis waarvan de gelden worden uitgegeven, worden gedefinieerd.
Betrokken bewindslieden zijn Schouten (financiën) en Ollongren (proces). Daarnaast speelt EZ ook nog een rol bij het formuleren van de criteria. Naar verwachting worden de voorstellen voor de te hanteren criteria in januari in de Tweede Kamer besproken (*dit is 23 januari*).
Gezien dit tijdspad is het wenselijk dat we daadkrachtig aan onze regiodeal werken opdat er in januari een goed stuk ligt. Bij het opstellen hiervan wordt de provincie ook meegenomen, alsmede de andere O's. De deelname van de 3 O's is overigens een vanuit Den Haag gestelde voorwaarde.

In de stuurgroep is de samenstelling van de bestuurlijke kopgroep voor de Regiodeal besproken. Naar aanleiding daarvan gaf de heer Drenth aan dat erop gelet moet worden dat de kopgroep niet bestuurlijk teveel uit overheidsmensen bestaat.
Aandachtspunt is verder dat de Achterhoekse politiek ook goed aanhaakt. Goede communicatie naar alle relevante gremia. Mevrouw Veneman gaf aan dat hier aandacht voor is, dit loopt voor de colleges met name via het Poho ROV.
Mevrouw Van Haaren merkte nog op dat de Regiodeal een goed voorbeeld is om aan te tonen wat samenwerking kan opbrengen. Alleen krijg je zoiets nooit voor elkaar.
De heer Bengevoord gaf aan dat er ook actie ondernomen wordt op de lobby voor de grensoverschrijdende samenwerking. Op dit vlak wil staatssecretaris Knops niet alleen Limburg, maar ook de andere grensregio's dienen.
Tijdens het vorige AB is gesproken over een aanvullende analyse van het regeerakkoord. Een eerste bijeenkomst daarover staat gepland voor 19 december. Strategen van Oude IJsselstreek, Berkelland en Bronkhorst zullen daar in ieder geval bij aanwezig zijn.

6. Terugkoppeling ontmoeting met DB van Twente

Op 29 november heeft het DB een goede ontmoeting gehad met het DB van Twente. Beide regio's streven naar het gezamenlijk oppakken van concrete zaken. In maart komt er een vervolggesprek om te komen tot concrete actiepunten. Een schriftelijk verslag van de bijeenkomst op 29 november is nog niet beschikbaar.

7. Mandatering voordracht leden EUREGIORAAD aan Regio Achterhoek

De vergadering besprak een voorstel voor een mandaatsbesluit 'voordracht leden EUREGIORAAD'. Met dit besluit mandateerden de gemeenten het AB/de Regio om na de komende raadsverkiezingen in 2018 de leden voor de Euregioraad bij de Euregio voor te dragen. Gezien de timing is besloten dit voorstel niet op dit moment aan de gemeenteraden voor te leggen, maar dit te koppelen aan de nieuwe ronde waarin de Euregioraadsleden moeten worden voorgedragen. Dus vlak na de komende gemeenteraadsverkiezingen.

8. Intrekking project Grensmakelaar gebiedsopgave

Akkoord.

9. MIP T&R middelen

De vergadering gaat unaniem akkoord met het overdragen van de nog beschikbare € 60.646,- uit het Regiocontract 2012-2016 aan het Poho VE. Dit bedrag wordt daartoe overgeheveld aan de gemeente Berkelland. Mevrouw Van Haaren garandeert een goede besteding van de gelden.

10. Instellen Regiofonds bevoorschotting LEADER Achterhoek

De vergadering stemt in met het instellen van een 'Regiofonds bevoorschotting LEADER Achterhoek', maar er werden wel een aantal kanttekeningen gemaakt. Er mogen geen extra kosten gemaakt worden, en het moet duidelijk zijn hoe het juridisch met dit fonds zit en wie er verantwoordelijk voor is. Problemen met accountants moeten namelijk worden voorkomen.
Het in te stellen fonds gaat naar de Regio Achterhoek.

11. Collegetweedaagse en C7 bijeenkomsten in 2018

De gezamenlijke collegedag (C7) wordt door Winterswijk georganiseerd.
Voor de voor 13 en 14 september geplande tweedaagse met de colleges komt er een nader voorstel.

12. Terugkoppeling Stuurgroep 2020 van 7 december

Alles is er in de stuurgroep op gericht dat m.i.v. 1 juli de transitie van Achterhoek 2020 naar de Board gaat plaatsvinden. Tot de tijd blijft de heer Atema als voorzitter aan.
Voor de gebiedsopgave wil gedeputeerde Schouten in april extra middelen voor de Achterhoek bij PS aan vragen. De Toekomstagenda is daarvoor een belangrijke onderbouwing. De provincie benadrukt dat ze de 'fijnmazige bereikbaarheid' een belangrijk speerpunt vinden. Mevrouw Schouten constateerde dat de aanpak in de Achterhoek op dit punt nog niet voldoende voortgang en coördinatie heeft. Ze pleitte voor een koepelnotitie fijnmazige bereikbaarheid in de Achterhoek.

13. Goedkeuring projecten t.b.v. aanvraag in het kader van de Gebiedsopgave

Ter goedkeuring lagen er vijf projecten in het kader van de 'Uitvoeringsagenda Achterhoek 2020 / Gebiedsopgave Achterhoek' voor.
 # Veilig thuis wonen: De vergadering ging akkoord met dit project.
#Innovatiefestival: De stuurgroep is nog niet akkoord gegaan, besluit door het AB kan nu dus nog niet genomen worden, maar pas nadat de stuurgroep in januari haar fiat aan dit project heeft gegeven.
 # Digitale beleving TOP2.0: Akkoord, Maar mevrouw Van Haaren refereerde aan het feit dat de koepelnotitie over de fijnmazige bereikbaarheid er niet gaat komen. De heer Drenth stelde voor het aan de andere O's over te laten.
 # Asbesttrein: Ook akkoord. Wel opmerking vanuit Aalten dat het niet alleen een subsidieverlening voor asbestverwijdering moet zijn. In Aalten zijn daar ook eigen budgetten voor, en dat gaat prima samen.

 # Verkenning huisvesting EU-arbeidsmigranten: de vergadering ging met dit nagekomen voorstel akkoord, maar wel werd vanuit Berkelland de wens geuit dat dit menswaardig en niet te grootschalig gerealiseerd moet gaan worden. Ook wenselijk wanneer er aandacht voor (de bestrijding van) praktijken op het vlak van mensenhandel en het witwassen van crimineel geld aan gekoppeld worden. Op voorstel van het poho ROV wordt dit gedekt uit de zogenoemde 'krimpgelden'.

14. Afstemmingspunten uit de poho's

Mevrouw Van Haaren meldde dat het oude opheffingsidee dat er binnen het Poho VE ooit leefde nu helemaal is verdwenen. Er is nu zelfs sprake van een grote dynamiek voor een Achterhoek op het gebied van de VE.

15. Rondvraag en sluiting

De heer Gerritsen wees er op dat de opvatting dat de financieringssleutel 80% gemeentes en de twee andere O's ieder 10% sterk leeft. Volgens hem moet er daarom bij de doorontwikkeling ook goed naar de verdeelsleutel worden gekeken.

Vastgesteld d.d. 31 januari 2018

secretaris,
drs. S. Veneman MBA

voorzitter,
mr. M. Boumans MBA MPM

terug naar agenda

Agendapunt 3 Brief

terug naar agenda

gemeente Berkelland

C: J.A. Bannink
T: 0545-250 250
E: info@gemeenteberkelland.nl
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Algemeen Bestuur Regio Achterhoek
Terborgseweg 21
7001 GM DOETINCHEM

Zaaknummer :
Onderwerp : Doorontwikkeling Regio Achterhoek
Verzonden : 15 JAN 2018

Geachte leden van het Algemeen Bestuur,

Namens de in de raad vertegenwoordigde fracties berichten wij u als volgt.

De doorontwikkeling Regio Achterhoek is onderwerp van bespreking geweest in de op 10 januari jl. gehouden vergadering van de commissie Bestuur en Ruimte.

Als vertrekpunt is gekozen het op 19 december 2017 vrijwel raadsbreed aangenomen amendement waarbij het voorgestelde besluit ten aanzien van de doorontwikkeling is gewijzigd.
Wij vinden het jammer dat het amendement van Berkelland niet tot verder overleg heeft geleid om te komen tot een vorm van samenwerking waarin alle gemeenten zich kunnen vinden.
Het amendement biedt daartoe voldoende aanknopingspunten.

Kernoverweging van de raad is daarbij dat men positief staat ten opzichte van de samenwerking in de Regio. De Achterhoekboard wordt als waardevol gezien, dat geldt eveneens voor het portefeuillehoudersoverleg. Dit geldt niet voor het Radenforum. Wij stellen ons bij regionale samenwerking iets anders voor dan de meerderheid beslist en met de minderheid wordt geen rekening gehouden.

De raad van Berkelland wil graag op korte termijn met de voorzitter van het AB van Regio Achterhoek in gesprek om het amendement toe te lichten. Doel van dit gesprek dient te zijn dat wij op een constructieve manier met elkaar kijken hoe wij de gedachten van Berkelland vorm kunnen geven in de verdere samenwerking voor nu en in de toekomst.
De griffier van de raad zal contact met u opnemen om af te stemmen of en wanneer een gesprek kan plaatsvinden.

Met vriendelijke groet,

J.A. Bannink,
griffier

drs. J.H.A. van Oostrum
burgemeester

Kopie aan:
- Archief
-College

Agendapunt 3 EconomicBoard
[terug naar agenda]

EconomicBoard de Diamant Regio Noordrand Veluwe
Belangrijke thema's: Innovatie, Vestigingsklimaat & Branding, Duurzaamheid, Arbeidsmarkt
Meer informatie over De Diamant

EconomicBoard RegioFoodValley
Belangrijke thema's: Agrofood industrie, Kennisinteractie, Global pipelines, Innovatiekracht, Branding & Marketing, Fysiek en sociaal duurzame leefomgeving
Meerinformatie over Regio FoodValley

EconomicBoardFruitDelta Rivierenland:
Belangrijke thema's: Economie & Logistiek, Agribusiness, Recreatie & Toerisme
Meer informatie over FruitDelta Rivierenland

The EconomicBoard Food, Health and Energy
Belangrijke thema's: Food, Health & Energy en de crossovers daartussen.
Meerinformatie over The Economic Board Food, Health and Energy

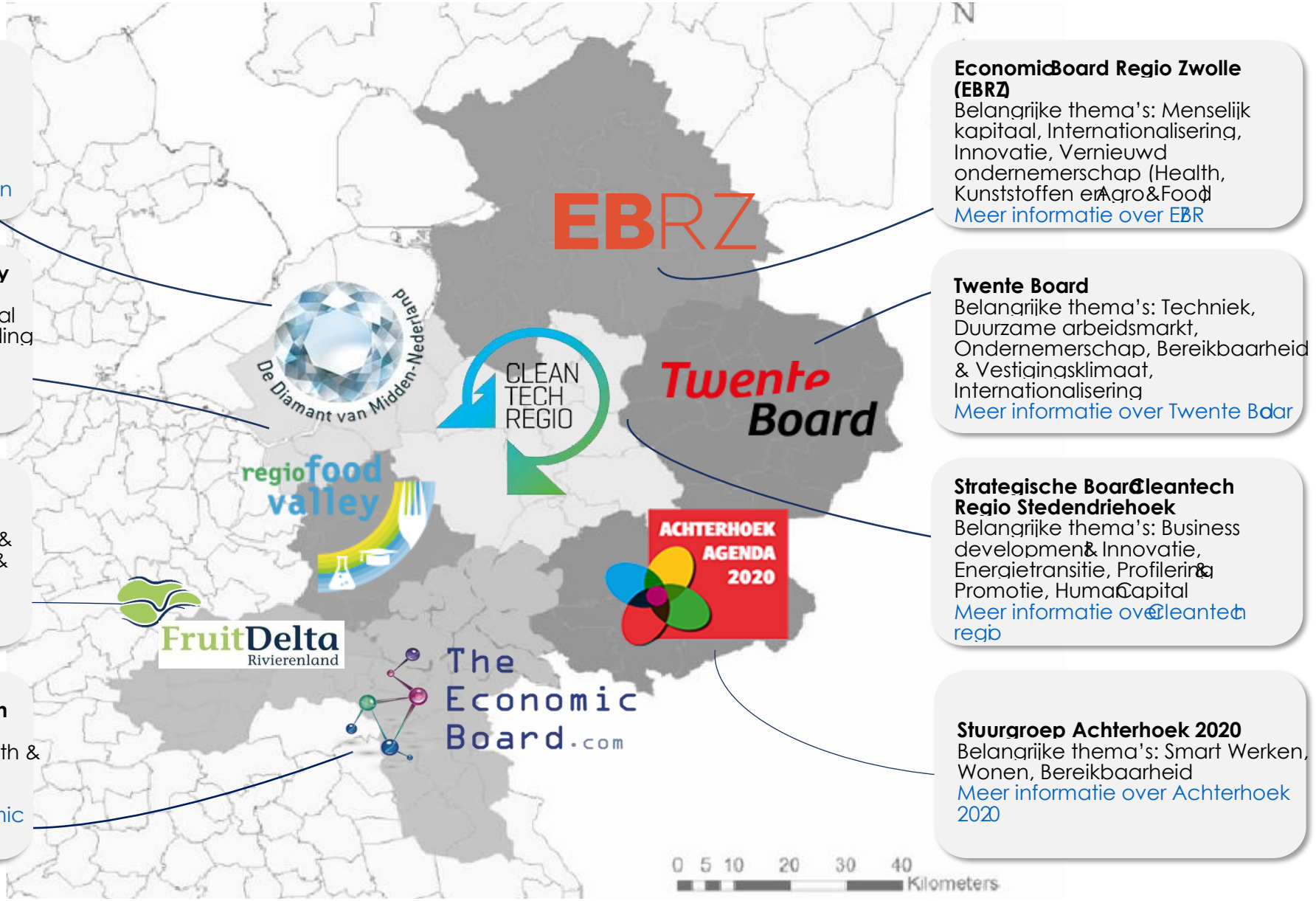

EconomicBoard Regio Zwolle (EBRZ)
Belangrijke thema's: Menselijk kapitaal, Internationalisering, Innovatie, Vernieuwd ondernemerschap (Health, Kunststoffen en Agro&Food)
Meer informatie over EBRZ

Twente Board
Belangrijke thema's: Techniek, Duurzame arbeidsmarkt, Ondernemerschap, Bereikbaarheid & Vestigingsklimaat, Internationalisering
Meer informatie over Twente Board

Strategische BoardCleantech Regio Stedendriehoek
Belangrijke thema's: Business development & Innovatie, Energietransitie, Profilering & Promotie, Human Capital
Meer informatie over Cleantech regio

Stuurgroep Achterhoek 2020
Belangrijke thema's: Smart Werken, Wonen, Bereikbaarheid
Meer informatie over Achterhoek 2020

ACHTERHOEK AGENDA 2020 SmartHub ACHTERHOEK TOEKOMST IN DE MAAK ECHT ACHTERHOEK.

ALGEMEEN BESTUUR

Lobby

Vergadering d.d.	: 31 januari 2018
Agendapunt	: 5
Onderwerp	: Lobby
Portefeuillehouder	: De heer M. Boumans

Voorstel:

1. Kennis nemen van onderstaande lobby gerelateerde zaken en activiteiten.

Toelichting:

<u>Regeerakkoord</u>
In de AB-vergadering van november 2017 is afgesproken dat het regeerakkoord met een aantal strategen van gemeenten zou worden doorgenomen. Er heeft overleg plaatsgevonden, waarna enkele aangrijpingspunten uit het regeerakkoord voor de Achterhoekse lobby zijn gedestilleerd (zie bijlage). In het volgende L6-overleg wordt besproken op welke manier deze punten zullen worden opgepakt.

<u>Regiodeal</u>
De Achterhoek sorteert samen met de provincie Gelderland en het ministerie van Binnenlandse Zaken voor op een Regiodeal rond de inhoudelijke opgaven Wonen/Leegstand. Er is een bestuurlijke kopgroep gevormd, bestaande uit vertegenwoordiging vanuit: Poho ROV (Ted Kok, Patricia Hoytink-Roubos), Achterhoekse corporaties (Claus Martinot), L6 (Marianne Besselink) en Stuurgroep Achterhoek2020 (Koen Knufing). Op 17 januari vindt een brede bijeenkomst met stakeholders (3 O's) plaats, om te komen tot een regionale coalitie voor de Regiodeal en uitwerking van de aanpak van de inhoudelijke opgaven waar we de komende jaren mee aan de slag willen. Vanuit de gemeenten zijn portefeuillehouders DE en ROV (alsmede de inhoudelijke ambtenaren) uitgenodigd.

Over het proces en de verdeling van de financiële middelen van het Rijk is nog veel onduidelijk. Daarom willen we koersen op het sluiten van een deal met de minister om meerjarig commitment te krijgen op de regionale opgave, met vervolgens uitwerking van concrete uitvoeringsparagrafen in fases (met daarbij de benodigde menskracht en middelen).

<u>Werkbezoek werkgroep stedenband Amsterdam</u>
Op 15 december jl. bracht een drietal leden van de werkgroep stedenband Amsterdam een bezoek aan de Achterhoek. Dit was op initiatief van de gemeente Oost Gelre, maar de gemeente heeft de Regio Achterhoek er bij betrokken. Op basis van wederkerigheid is gesproken over de kansen voor samenwerking en eventueel het aangaan van een stedenband.

<u>Bezoek staatssecretaris Mona Keijzer aan Achterhoek</u>
Tijdens de begrotingsbehandeling EZ op 14 december jl. is staatssecretaris Mona Keijzer door TK-lid Tom van der Lee uitgenodigd om de Achterhoek te bezoeken. Op 18 januari as. wordt het mogelijke bezoek in de Regiegroep Smart Industry besproken vanwege haar rol als staatssecretaris van EZ. Een uitnodigingsbrief en programma volgen, in samenspraak met L6, zo snel als mogelijk.

<u>Lobbymomenten</u>
Geplande bijeenkomsten:

- 17 januari: Regionale bijeenkomst in het kader van de Regiodeal
- 24 januari: Bezoek Mark Boumans en Marianne Besselink aan Den Haag, om in gesprek te gaan met Kamerleden over de Achterhoek.
- 16 februari: Werkbezoek TK-commissie I&M aan Hof van Twente en Berkelland ihk van asbest.

- 9 maart: Werkbezoek DG Bestuur en Wonen (Chris Kuijpers) aan de Achterhoek.
- 4 april: Werkbezoek PS aan Achterhoek.
- 16 mei: Achterhoeks Lentediner in Den Haag.
- 4 september: Werkbezoek GS aan Achterhoek.

Bijlagen
Bijlage 1 Analyse regeerakkoord i.r.t. Achterhoekse lobbypunten

	Vervolgactie: communicatie: Mededeling beslissing aan:	**Bijlagen:** Meegezonden: Ter inzage: Plaats van inzage:	**Consequenties:** Financieel: Personeel:
Nadere informatie bij: mevr. J. Geerse of dhr. J. Lavalaye		**Tel.nr.:** (0314) 32 12 00	

terug naar agenda

Aandachtspunten voor de Achterhoekse lobby
N.a.v. het overleg met enkele gemeentelijke strategen over het regeerakkoord

Profilering van de Achterhoek
Voor de profilering van de Achterhoek in Den Haag het belangrijk om een focus te kiezen. Met de Uitvoeringsagenda van Achterhoek2020 is er een aantal jaren geleden gekozen voor de strategische focus op Smart Werken, met als belangrijkste doel 'het draaiende houden van de economie'. Dit past ook bij de Achterhoek; we gaan uit van onze kracht en willen niet onze hand op houden in Den Haag. De komende jaren willen we dit profiel (in binnen- en buitenland) nog sterker neerzetten met de economische profilering rond SmartHub. In dat kader wordt ook gekeken welke landelijke (bekende) topmensen we kunnen verbinden aan de Achterhoek, zodat zij kunnen helpen om de kracht van de Achterhoek uit te dragen.

Daarnaast staat de Achterhoek voor een aantal uitdagingen, waarvoor aangrijpingspunten zijn te vinden in het regeerakkoord.

Onderwijs en arbeidsmarkt
- Inzet op ICT en Techniek zijn voor de toekomst van de Achterhoek essentieel. Belangrijk is om niet alleen studenten, maar ook docenten (in PO en VO) hierin op te leiden (ontwikkelen lesprogramma's op maat). Concreet om als Achterhoek op te pakken: lessen in programmeertaal (van belang als Smart Industry regio) en Duitse taal (van belang als grensregio) op basis- en voortgezet onderwijs invoeren.

Economie
- In het regeerakkoord staat dat het topsectorenbeleid zich gaat richten op: energietransitie en duurzaamheid, landbouw, voedsel en quantum/hightech/nano/fonotica. Er gaat geen extra budget naar de topsectoren, maar om regionale (economische) kansen te benutten sluit de Rijksoverheid wel 'deals' met decentrale overheden. De Achterhoek is in gesprek met Twente om te kijken op welke terreinen samengewerkt kan worden. Ook wordt daarbij de mogelijkheid onderzocht of een economische deal gesloten kan worden met het Rijk.
  Actie*:* de gezamenlijke inzet van Achterhoek en Twente op economisch vlak de komende tijd verder concretiseren en kijken waarbij het Rijk een bijdrage kan leveren.

Woningmarkt
- Het Rijk wil regionaal maatwerk leveren, ook als het gaat om de woningmarkt. Op welke manier het Rijk dit voor zich ziet, is nog niet duidelijk. De Achterhoek staat voor de uitdaging om de leefbaarheid op peil te houden, de leegstand beperken en zorgen voor voldoende (kwalitatief goede) woningen die passen bij de behoefte. Tegelijkertijd is energietransitie ook nodig in de bestaande voorraad. Daarvoor is een meerjarige aanpak nodig, waar 3 O's zich aan committeren en ook provincie en Rijk een bijdrage aan leveren. Daarom wordt er een eerste regiodeal met het Rijk voorbereid rond deze opgaven, waarmee straks ook een beroep wordt gedaan op financiële middelen. Er is bij het ministerie van LNV een budget van 950 miljoen euro beschikbaar, speciaal voor het oplossen van regionale knelpunten. De verwachting is dat eind januari meer duidelijk wordt over de verdeling van de middelen.
  Actie: bouwen aan de regionale coalitie rond wonen en de inzet van partijen (incl. het Rijk) bij de regionale aanpak scherp krijgen. Daarnaast de contacten die er vanuit de Achterhoek zijn met verschillende departementen benutten om de deal rond te krijgen.

Bereikbaarheid
- Het Rijk investeert de komende jaren in de grootste infrastructurele knelpunten in het land. Ook moeten experimenten met nieuwe vormen van doelgroepenvervoer, openbaar vervoer (lightrail systemen) en deelsystemen de ruimte krijgen. In de gemeente Berkelland is een initiatief ontstaan voor de aanleg van een "slimme weg" (N18).
  Actie*:* verkennen of er in de regio nog meer ideeën zijn voor mobiliteitsexperimenten (bv. met zelfrijdend vervoer), waarvoor ruimte moet worden gecreëerd bij het Rijk.

Duurzaamheid

- Het regeerakkoord stelt dat in 2021 nieuwe woningen en andere nieuwe gebouwen in de regel niet meer op gas verwarmd worden. In lijn hiermee worden de energieprestatie-eisen voor nieuwbouw verder aangescherpt en zal in nieuwbouwwijken niet meer standaard een gasnet worden aangelegd. Daarnaast zal stapsgewijs ook de markt voor verduurzaming van de warmtevoorziening van de bestaande woningvoorraad op gang gebracht worden. Het regeerakkoord geeft daarbij aan dat met gemeenten, provincies, waterschappen en netbeheerders per regio gewerkt wordt aan een plan voor verduurzaming van de gebouwde omgeving om te komen tot een programmatische aanpak met een optimale mix van energiebesparing, duurzame warmte en duurzame opwekking. Binnen de Achterhoek wordt al lange tijd samen aan de energietransitieopgave gewerkt, vanuit een regionale transitienota. Komende tijd zal (samen met de provincie) een regionale uitvoeringsagenda met regionale én lokale routekaart naar 2030 worden uitgewerkt, waarbij de optimale mix van besparing en duurzame opwek met alle stakeholders wordt uitgewerkt.
  Actie: aanhaken bij de landelijke agenda en ontwikkelingen, om ervoor te zorgen dat ook de randvoorwaarden goed geregeld zijn en eventueel (proces)geld beschikbaar komt, om de gestelde ambities te kunnen realiseren.
  Daarnaast de mogelijkheid onderzoeken of een of meer gemeenten in de Achterhoek bereid zijn te starten met een voorbeeld/proefproject om een wijk aardgasvrij te maken.

terug naar agenda

ALGEMEEN BESTUUR

Lobbybudget

Vergadering d.d.	: 31 januari 2018
Agendapunt	: 6
Onderwerp	: Lobbybudget
Portefeuillehouder	: De heer A. Spekschoor

Toelichting:
De Achterhoekse lobby is een van de kerntaken van de Regio Achterhoek. De bestuurlijke lobby richt zich met name op Provincie Gelderland, het Rijk en Brussel. De afgelopen jaren is dit sterk geprofessionaliseerd. De Regio Achterhoek werkt nauw samen met de lobbyist van de provincie, en de Achterhoek staat goed op de kaart bij onder andere de ministeries van Economische Zaken, Binnenlandse Zaken en koninkrijksrelaties en de provincie Gelderland.

Om de Achterhoekse lobby optimaal uit te voeren is het van belang om budget beschikbaar te hebben om de lobby op goede en gedegen wijze tot uitvoering te brengen. In 2017 is hiervoor € 37.000 beschikbaar gesteld uit de projectenreserve Regio Achterhoek. In doorontwikkeling is de lobby een belangrijke taak waarvoor een structureel budget in de begroting wordt verwerkt. Echter vooruitlopend op de definitieve besluitvorming hierover zullen er in 2018 diverse lobbyactiviteiten plaatsvinden (lentediner, bezoek PS en GS, werkbezoek DG Bestuur en Wonen). Voorgesteld wordt om een budget van € 20.000 beschikbaar te stellen uit de projectenreserve Regio Achterhoek.

Voorstel:
Een budget van € 20.000 beschikbaar stellen voor lobbyactiviteiten tot 1 juli 2018 ten laste van de projectenreserve Regio Achterhoek.

Procedure:	**Vervolgactie:**	**Bijlagen:**	**Consequenties:**
DB d.d.: Poho d.d.:	communicatie: Mededeling beslissing aan:	Meegezonden: Ter inzage: Plaats van inzage:	Financieel: Personeel:

Nadere informatie bij: E. van Zuuk **Tel.nr.:** (0314) 32 12 32

terug naar agenda

ALGEMEEN BESTUUR

Agendapunt 7

Vergadering d.d.	: 31 januari 2018
Agendapunt	: 7
Onderwerp	: Uitgangspunten programmabegroting 2019 inclusief procedurevoorstel, meerjarenraming 2019 – 2022 en jaarstukken 2017
Portefeuillehouder	: De heer A. Spekschoor

Toelichting

Aanleiding:

Ieder jaar stelt het AB in januari de uitgangspunten voor de begroting van het jaar daarna vast, dit moet ook dit jaar gebeuren. Vanwege de doorontwikkeling stellen we voor de Begroting 2019 een gewijzigde procedure voor.

Uitgangspunten:

Het verwachte gewogen gemiddelde van de autonome kostenstijging voor 2019 bedraagt **2,20%** (75% loonkosten met index 2,4% en 25% overige kosten met index 1,60%). Hoewel de Regio te maken krijgt met deze autonome kostenstijgingen blijft de stijging van de inwonerbijdrage volgens indexeringsmethodiek van gemeenten beperkt tot **1,60%** ten opzichte van de gewijzigde begroting 2018 op jaarbasis (inclusief financiële gevolgen doorontwikkeling). Het verschil tussen autonome kostenstijging en indexeringsmethodiek moet binnen de begroting 2019 worden opgevangen. Zie voor een nadere toelichting van de uitgangspunten bijlage 1.

Procedure:

Formeel dient de begroting uiterlijk 1 augustus te worden ingediend bij GS. Dit jaar stellen we vanwege de doorontwikkeling een gewijzigde procedure voor. Volgens de oorspronkelijke planning zouden we medio april al het volledige boekwerk aan gemeenteraden voorleggen, zodat gemeenten tijdig hun zienswijzen kunnen geven. Op dat moment is de gewijzigde begroting 2018 die is gekoppeld aan het uitgewerkte voorstel rondom de doorontwikkeling echter nog niet vastgesteld. De gemeenteraden besluiten naar verwachting in juni over de doorontwikkeling. Om verwarring te voorkomen willen we de concept Begroting 2019 pas daarna verzenden.

Dit betekent dat we de procedure voor het vaststellen van de begroting 2019 met 2 maanden uit willen stellen tot 1 oktober 2018. Hierdoor wordt het mogelijk een begroting 2019 inclusief de gevolgen van de doorontwikkeling voor te leggen en hoeft niet nog een aanvullende wijziging voor 2019 in procedure gebracht te worden. De Provincie Gelderland kan formeel geen toestemming geven voor uitstel, omdat het een wettelijke termijn betreft, maar zij heeft aangegeven geen actie te zullen ondernemen indien gemeenten akkoord gaan met dit procedure-voorstel. *Deze gewijzigde procedure betekent dat gemeenten zelf voor de voorjaarsnota een doorrekening voor 2019 moeten maken op basis van de concept gewijzigde begroting 2018. Deze concept begroting wordt besproken in het AB van februari. Daarna kunnen ambtelijke doorrekeningen voor 2019 worden gemaakt.*

De jaarstukken zullen worden vastgesteld in de AB vergadering van 11 juli 2018.

Zie voor het volledige procedurevoorstel bijlage 2.

Voorstel

1. Instemmen met de uitgangspunten voor autonome kosten (loonindex 2,4% en prijsindex 1,60%) én met de indexeringsmethodiek gemeenschappelijke regelingen (1,60%) als maximale stijging van de inwonerbijdrage.
2. Kennis nemen van het procedurevoorstel én instemmen met een afwijkende procedure ten aanzien van de begroting 2019 waarbij uiterlijk 1 oktober aanbieden aan GS.

Procedure:	**Vervolgactie:**	**Bijlagen:**	**Consequenties:**
DB d.d.: Poho d.d.:	communicatie: Mededeling beslissing aan:	Meegezonden: Ter inzage: Plaats van inzage:	Financieel: ja Personeel: ja

Nadere informatie bij: Esther van Zuuk **Tel.nr.:** (0314) 32 12 32

terug naar agenda

Bijlage 1: Uitgangspunten begroting 2019 en jaarrekening 2017

Autonome loon- en prijsstijging

Waarom wordt autonome stijging opgevoerd (1) en waarom op deze wijze (2).

1. De Regio krijgt, net als gemeenten, te maken met autonome kostenstijgingen voor lonen en prijzen. Ook in de gemeentebegrotingen wordt rekening gehouden met autonome stijgingen.
2. De Regio hanteert bij de uitgangspunten een nacalculatie voor het voorlaatste begrotingsjaar. De Regio moet al een jaar verder kijken dan gemeenten met informatie die op dit moment (septembercirculaire 2017) bekend is.

	Prijsontwikkeling		***Loonontwikkeling***	
	2018	***2019***	***2018***	***2019***
prijsmutatie BBP (septembercirculaire 2017)	1,60%	1,60%		
overheidsconsumptie beloning werknemers			2,40%	2,40%
Begroting Regio *(excl. nacalculatie)*	0,90%	**1,60%**	2,00%	**2,40%**

De cijfers met betrekking tot de loonontwikkeling kunnen niet worden ontleend aan de CAO gemeenten. Het laatste akkoord kent een looptijd tot 1 januari 2019. De raming voor de loonindex is gelijk gehouden aan de verwachting overheidsconsumptie beloning werknemers voor 2018 uit de septembercirculaire 2017.

Indexeringsmethodiek inwonerbijdrage gemeenschappelijke regelingen

Het voorstel van de gemeenten ten aanzien van gemeenschappelijke regelingen is het hanteren van de prijsindex (bbp)uit de septembercirculaire 2017 als maximale stijging van de inwonerbijdrage 2019.

Maximale stijging inwonerbijdrage	***2018***	***2019***
Prijsindex (bbp)	0,90%	1,60%

Rentepercentages (obv notitie rente commissie bbv)

De rentevergoeding over het eigen vermogen is maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op de externe rentelasten over het totaal van lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen. De Regio heeft geen aangetrokken financieringsmiddelen. Het rentepercentage voor toevoeging aan de algemene reserve wordt dan ook voor 2019 voorlopig op 0% vastgesteld. De werkelijke rentetoevoeging aan de algemene reserve over het dienstjaar 2017 wordt eveneens op 0% vastgesteld. De rentetoevoeging aan de voorziening stortplaatsen (netto contante waarde berekening) wordt voor 2019 voorlopig vastgesteld op 4,5% (basis berekening doelvermogen). De werkelijke rentetoevoeging voor het dienstjaar 2017 wordt voorlopig vastgesteld op een rentepercentage van 1,3% (gebaseerd op het gerealiseerde renteresultaat in 2017).

Ten aanzien van het rentepercentage voor nieuwe investeringen per 1 januari 2018 wordt uitgegaan te verwachten omslagrente voor 2019. Aangezien geen externe leningen zijn aangetrokken geldt een rentepercentage van 0% voor nieuwe investeringen voor 2019. Voor investeringen gedaan in 2017 wordt in de jaarrekening 2017 eveneens een definitief rentepercentage van 0% gehanteerd.

Surplus algemene reserve

Een eventueel surplus van de algemene reserve wordt op begrotingsbasis bepaald, op basis van het laatste jaar van het meerjarenbeeld en rekening houdend met reeds genomen bestuursbesluiten.

Gewijzigd beleid 2019 – 2022 (meerjarenraming)

Voor de jaarschijf 2019 wordt de meerjarenraming 2018 - 2021 als uitgangspunt genomen voor de ontwikkeling van de inwonerbijdrage. Hierin is voor de jaarschijf 2019 behalve € 0,09 (€ 22.000 + € 1.000) voor autonome kostenstijgingen geen overig nieuw beleid opgenomen (tabellen meerjarenraming op pagina 28 van de programmabegroting 2018).

terug naar agenda

Bijlage 2: Voorlopige bestuurlijke procedure begroting 2019 en jaarrekening 2017

		DB	AB
Uitgangspunten			
Vaststellen uitgangspunten en behandelingsprocedure		10-jan	31-jan
Programmabegroting			
Kaderbrief op hoofdlijnen (ivm doorontwikkeling zonder cijfers)		4-apr	
Verzenden kaderbrief naar gemeenten (uiterlijk 15 april)	5-apr		
Concept-programmabegroting in DB		28-jun	
Verzenden boekwerk naar gemeenten	***15-jul***		
Voorlopige standpuntbepaling/reacties gemeenten	voor 10 sep		
Vaststelling programmabegroting			28-sep
Verzenden begroting naar GS (wettelijk uiterlijk 1 aug)	Uitstel tot 1-okt		
Jaarrekening			
Voorlopige jaarrekening gereed	vóór 1 mrt		
Start afrondende accountantscontrole (week 10)	5-mrt		
Voorlopige jaarrekening (tegelijk met kaderbrief)		4-apr	
Verzenden boekwerk naar gemeenten (uiterlijk 15 april)	***13-apr***		
Behandeling controlerapport accountant DB		28-jun	
Voorlopige standpuntbepaling/reacties gemeenten	voor 25 juni		
Vaststelling jaarrekening + controlerapport			11-jul
Verzending jaarrekening naar CBS en GS (wettelijk uiterlijk 15 juli)	15-jul		
Projecten			
Zijn afzonderlijke voorstellen gekoppeld aan proces A2020			
Overig			
Behandeling burap I			11-jul
Behandeling burap II			7-nov
Vaststelling productenraming 2019		jan 19	

terug naar agenda

Agenda overleg stuurgroep Achterhoek 2020

Datum: **25 januari 2018**
Tijdstip: **14.30 -16.30 uur**
Locatie: **Regio Achterhoek, Terborgseweg 21 Doetinchem**

LET OP: gewijzigde locatie!

Genodigd:

Stuurgroep A2020:	Foppe Atema (voorzitter), Peter Drenth, Koen Knufing, Marieke Frank, Willem Huiskamp, Theo Lammers, Beatrijs van Riessen
Ondersteuning:	Wilma Stortelder (secretaris stuurgroep/procesmanager Achterhoek2020), Babine Scholten (provinciaal adviseur) en Martine Angenent (alg. ondersteuning).

---

1. **Welkom**
   W. Huiskamp is verhinderd.

2. **Voortgang en vervolg Achterhoekse ToekomstToer** ***(mondeling W. Stortelder)***
   Voor informatie over de geplande reizen zie www.toekomsttoer.nl/ikgamee
   en voor een terugblik op de drie reizen in 2017 www.achterhoek2020.nl/toekomsttoer

3. **Contouren Toekomstagenda Achterhoek** ***(bijlage 1, ter bespreking)***
   Bespreken contouren Toekomstagenda. Een eerste tekstopzet wordt uitgedeeld.
   Punt van aandacht: De tekst voor de agenda moet medio februari gereed zijn om het drukproces nog te halen. De eerst volgende stuurgroep is echter pas op 8 maart. Keuze is om een extra stuurgroep te plannen medio februari of om een schriftelijke ronde te doen.

4. **Opzet Achterhoek 2020-avond 19 maart** ***(bijlage 2, ter bespreking)***
   Bespreken opzet van de avond.

5. **Regiodeal** ***(mondeling, door F. Atema)***
   Terugblik op bijeenkomst van 17 januari en vervolgstappen.

6. **Projecten Uitvoeringsagenda$^{2.0}$** Bespreken van de volgende projecten:

   a. Innovatiefestival 2018 e.v. jaren ***(bijlage 3, ter besluitvorming)***
      Akkoord gaan met het indienen van dit project.

   b. Get In The Ring Achterhoek ***(bijlage 4, ter besluitvorming)***
      Akkoord gaan met het indienen van dit project.

   c. Verbindingsorganisatie Achterhoek 2020 ***(bijlage 5, ter besluitvorming)***
      Akkoord gaan met het indienen van dit project.

   d. Euregio Academie Willem V ***(bijlage 6, ter bespreking)***

   e. Next way of building ***(Mondeling)***

   f. OZO verbindzorg ***(Mondelinge toelichting B. van Riessen)***

7. **Begroting A2020 eerste half jaar 2018** ***(bijlage 7, ter vaststelling)***

8. **Fijnmazige bereikbaarheid** ***(bijlage 8, toelichting door M. Klein Holkenborg)***

9. **Verslag vorige keer d.d. 7 december** ***(bijlage 9, ter vaststelling)***
   Vaststellen van het verslag.

10. **Mededelingen, afstemming en terugkoppeling**
    - Ingekomen brief VNO/NCW inzake RBP-Achterhoek ***(bijlage 10, ter kennisname)***
    - Groeiagenda VNO/NCW ***(bijlage 11, ter kennisname)***
    - Stand van zaken project Zon op Erf ***(Mondelinge toelichting B. Scholten)***

11. **Agenda volgende keer: 8 maart 2018**
    - Achterhoek 2020 avond 19 maart
    - Toekomstagenda
    - Presentatie voortgang Smart Business Centrum
    - Werkbezoek PS 4 april
    - Diverse projecten ter besluitvorming/bespreking

12. **Rondvraag**

Belangrijke data:

26 januari:	**ToekomstToer Samen Goed Wonen (derde reis)**
26 januari:	**ToekomstToer Slim Samen Reizen**
26 januari:	Werkconferentie 'Economic Boards bundelen krachten' (organisatie VNO/NCW midden), deelname: Foppe, Theo en Willem gaan.
31 januari:	3O klankbordgroep doorontwikkeling
1 februari:	Gezamenlijk overleg stuurgroep met AB, toekomstagenda Achterhoek
19 en 26 februari:	ToekomstToer Circulaire Economie (o.v.b)
20 februari:	**ToekomstToer Werken naar Amsterdam**
21 februari:	**ToekomstToer Samen onderweg naar een circulaire landbouw**
19 maart:	Achterhoek2020 avond
4 april:	Werkbezoek PS
16 mei:	Lentediner
4 sept:	Werkbezoek GS

terug naar agenda

ALGEMEEN BESTUUR

Agendapunt 10

Vergadering d.d.	: 31 januari 2018
Agendapunt	: 10
Onderwerp	: Goedkeuring projecten t.b.v. aanvraag Gebiedsopgave
Portefeuillehouder	: De heer P. Drenth

Toelichting
Op 25 januari liggen in de stuurgroep A2020 3 projecten ter goedkeuring voor om vervolgens ingediend te worden bij de provincie in het kader van de gebiedsopgave.
Mocht de stuurgroep een positief advies geven over deze projecten, dan dient het AB het indienen formeel te accorderen.

Het gaat om de volgende projecten:

1. Innovatiefestival 2018 e.v.
   Het innovatiefestival wordt gehouden van 13 t/m 21 maart. En omvat 8 evenementen. De conceptaanvraag stond op de agenda van het AB van 13 december. Op verzoek van de stuurgroep wordt het innovatieve karakter en de financiële onderbouwing verder uitgewerkt. De definitieve aanvraag wordt nagezonden.
2. Get in the Ring Achterhoek
   Dit project richt zich op start-ups die een "pitch-wedstrijd" houden. De twee meest kansrijk startups krijgen een coachingstraject aangeboden. De aftrap is tijdens het innovatiefestival. Doel is onder meer om startups te binden aan de Achterhoek.
3. Verbindingsorganisatie Achterhoek2020 jan-juli 2018. Conform 2017 vragen we de provincie bij te dragen aan de verbindingsorganisatie A2020 (t.b.v. inzet kennismakelaars).
   Gelet op de doorontwikkeling kijkt A2020 een half jaar i.p.v. een jaar vooruit.

Het advies van de stuurgroep wordt, samen met de andere terugkoppelpunten mondeling in de vergadering ingebracht.

Voorstel

1. Indien de stuurgroep positief adviseert over de projecten, akkoord gaan met het indienen van de projecten bij de provincie (gebiedsopgave).

Procedure:	**Vervolgactie:**	**Bijlagen:**	**Consequenties:**
DB d.d.: Poho d.d.:	communicatie: Mededeling beslissing aan:	Meegezonden: Ter inzage: Plaats van inzage:	Financieel: Personeel:

Nadere informatie bij: W. Stortelder **Tel.nr.:** (0314) 32 12 42

terug naar agenda

ALGEMEEN BESTUUR

Agendapunt 11

Vergadering d.d.	: 31 januari 2018
Agendapunt	: 11
Onderwerp	: Afstemmingspunten uit de poho's
Portefeuillehouder	: diverse

Poho Sociaal 23 november 2017

- De regiovisie Sociaal Domein is inmiddels door een aantal gemeenteraden aangenomen. De rest volgt in december.
- De terugblik op 2017 laat zien dat het een goed jaar is geweest. Er is heel veel gebeurd, waarbij de rol van het MOSD steeds meer gestalte krijgt. Het jaarplan 2018 is in concept besproken; ook dit jaar staat vol van stevige uitdagingen. Het blijft daarbij zoeken naar de juiste verhoudingen tussen ambitie en ambtelijke capaciteit.
- Op het thema 'verwarde personen' wordt beter gekoppeld tussen de regionale projecten en de bestuursopdracht van de GGD.

Poho mobiliteit 14 december 2017

Aanbesteding OV-concessie

Aanbestedingsprocedures per concessiegebied worden komende jaren voorbereid (tbv aanbesteding in 2026. Poho brengt een aantal Achterhoekse kernpunten richting GS, waaronder:

- Het moet mogelijk zijn om met alle vervoerders in het concessiegebied 1 regiecentrale in te richten, zodat qua werk en kosten een fikse efficiencyslag behaald wordt. Dit was bij de huidige concessie niet toegestaan.
- Spoorlijnen Winterswijk-Zutphen-Apeldoorn en Arnhem-Winterswijk worden straks in zijn geheel aanbesteed, zodat er uiteindelijk 1 vervoerder op de lijn gaat rijden. Dit ondanks de nu bepaalde grenzen van de nieuwe concessiegebieden, waardoor deze twee spoorlijnen in twee verschillende concessiegebieden liggen.
- De indeling van de concessiegebieden moet logisch zijn qua reizigersstromen, waarbij de gemeentegrenzen van ondergeschikt belang zijn.

Lelystad Airport

Dit dossier wordt komende tijd vast agendapunt voor poho, omdat het zeer actueel is en de ontwikkelingen elkaar in rap tempo opvolgen.

Voortgang dubbelspoor Didam-Doetinchem

GS/PS hebben besloten door te gaan met de huidige geplande spoorverdubbeling. PS heeft bevestigd dat de beschikbaar gestelde 25 tot 30 mln. euro bestemd is voor verbeteringen aan het spoor tussen Didam en Doetinchem. Dit ziet PS als een beginbedrag en is niet taakstellend voor het hele proces.

Tweede fase N18

Als vervolg op het aanbieden van de rapportage Tweede fase N18 aan gedeputeerde Conny Bieze, wordt een brief met vervolgstappen gestuurd worden naar GS (en in CC naar Rijkswaterstaat).

Poho ROV van 7 december

Aanpak leegstand

De eindrapportage 'Achterhoek naar voren. Aanpak tegen leegstand' van de Stec-Groep is vastgesteld in het Poho en is de opmaat voor een regionale versnellingsaanpak en de Regiodeal met het Rijk.

Aanpak bestaande woningvoorraad

In 2017 is er een Achterhoeks Woonwensen- en Leefbaarheidonderzoek uitgevoerd. De definitieve rapportage wordt in februari 2018 besproken en vastgesteld in de Stuurgroep Regiovisie Wonen. Ondertussen wordt de informatie uit het onderzoek reeds gebruikt om te komen tot een aanpak en uitvoeringsstrategie voor de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad. Dit vormt tevens input voor de

Regiodeal. Ook wordt er gewerkt aan de bewustwording, onder meer door de reizen van Samen Goed Wonen die in het kader van de Achterhoekse ToekomstToer worden georganiseerd.

Wonen en zorg
Atrivé heeft onderzoek gedaan naar de (toekomstige) vraag en het aanbod van wonen en zorg in de Achterhoek. Daar komen een aantal conclusies uit, die in de Poho's Sociaal en ROV worden besproken. Wanneer ervoor gekozen wordt om hier regionaal verder mee aan de slag te gaan, dan moet er ook ambtelijke capaciteit worden vrijgemaakt.

Projecten Uitvoeringsagenda 2.0/Steengoed benutten
Het Poho ROV is akkoord met de projecten Asbesttrein en Vitaal Centrum Aalten.

Verkenning huisvesting EU-arbeidsmigranten
Ingestemd wordt met de offerte voor een verkenning van vraag en aanbod bij de huisvesting van EU-arbeidsmigranten.

Evaluatie regionale woonagenda 2015-2025
In de regionale woonagenda is afgesproken om na de uitvoering van het Achterhoeks Woonwensen- en Leefbaarheidsonderzoek een eerste evaluatie te houden. Deze evaluatie bestaat uit een terugblik (2015-2018) en een blik vooruit (2018-2025). De ambtelijke werkgroep brengt eind januari een rapportage uit, die begin februari besproken wordt in de Stuurgroep Regiovisie Wonen.

Poho DE van 14 december
Huisvesting arbeidsmigranten
Bij het onderzoek naar de huisvesting van arbeidsmigranten moet goed worden gekeken naar het reguleren van passende woonruimte. In de regio is een aantal bemiddelingsbedrijven actief die het goed doen. Het is belangrijk om deze in contact te brengen met bedrijven die gebruik maken van arbeidsmigranten (in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen). Het Poho ROV wordt gevraagd de kwaliteit van huisvesting mee te nemen in het onderzoek.

Vereveningsmogelijkheden voor uitbreiding van niet-agrarische bedrijven in het buitengebied
Het Poho is van mening dat er variatie tussen gemeenten mogelijk moet zijn (lokale invulling). Afstemming hierover loopt via de multifunctionele werkgroep en tussenresultaten worden voorgelegd aan de Poho's DE en ROV.

Detailhandel
De gemeenten gaan deelnemen aan de Retaildeal; dit helpt in de beeldvorming naar ondernemers. Daarnaast wordt regionaal een koopstromenonderzoek uitgevoerd.

Ontwikkelingen POA – Werkbedrijf
Momenteel wordt er gewerkt aan het samengaan van beide organisaties en wordt er aangehaakt bij de doorontwikkeling van de regionale samenwerking. De thematafel zou de naam 'Werkbedrijf' moeten krijgen (is landelijke term) en niet inclusieve arbeidsmarkt (wellicht als ondertitel).

Regionaal programma Bedrijventerreinen
Zowel in Oost- als in West Achterhoek zijn de overschotten in bedrijventerreinen niet meer aan de orde. Op basis van deze nieuwe aantallen wordt een gesprek met de gedeputeerden aangegaan, waarbij ook de kwalitatieve aspecten (revitalisering) aan de orde komen.

Voorstel
Kennisnemen van de terugkoppeling

Procedure:	**Vervolgactie:**	**Bijlagen:**	**Consequenties:**
DB d.d.: Poho d.d.:	communicatie: Mededeling beslissing aan:	Meegezonden: Ter inzage: Plaats van inzage:	Financieel: Personeel:

Nadere informatie bij: W. Stortelder **Tel.nr.:** (0314) 32 12 42

terug naar agenda

Van:	Secretariaat Bestuursdienst <bestuursdienst@regio-achterhoek.nl>
Verzonden:	maandag 22 januari 2018 14:32
Aan:	Menneken-Rothman, J.; Bestuurssecretariaat Aalten; bmo; Boumans, Mark; Bronckhorst, A.spekschoor; Drenth, Peter; Hel van de, Ineke; Kuster, Bert; Mieke Nusselder; Nijland, Gerard; Oost Gelre, A. Bronsvoort; Paulien van Vliet; Secretariaat Oost Gelre.nl; Stortelder, Wilma; Veneman, Saar; Veneman, Saar; Winterswijk, Joris Bengevoord
Onderwerp:	Nazending AB-vergadering d.d. 31 januari 2018
Bijlagen:	Bijlage Ag.pt 10 Aanvraag Innovatiefestival.pdf; Bijlage Ag.pt 10. Begroting innovatiefestival.xlsx; Bijlage Ag.pt. 10 Aanvraag Verbindingsorganisatie A2020.pdf

Beste AB-leden,

Zoals opgenomen op de agenda bijgaand de projectvoorstellen behorende bij agendapunt **10 Goedkeuring projecten t.b.v. aanvraag Gebiedsopgave** van de AB-agenda van 31 januari.
In tegenstelling tot wat er op de agenda staat is het project “Get in the Ring” (nog) niet bijgevoegd. Het projectvoorstel is nog niet klaar en het is op dit moment onduidelijk of de stuurgroep het project gaat behandelen.

Met vriendelijke groet,

Ineke van de Hel | bestuurssecretaresse

Regio Achterhoek | Terborgseweg 21 | 7001 GM Doetinchem
+31 314 32 12 10 | | i.vandehel@regio-achterhoek.nl
www.regio-achterhoek.nl | regioachterhoek

Aanvraagformulier Uitvoeringsagenda[2.0] Achterhoek2020/ Gebiedsopgave Achterhoek

1.	**Naam project:**	Verbindingsorganisatie Achterhoek 2020 (eerste half jaar 2018)
2.	**Programmalijn:**	Agenda Achterhoek 2020
3.	**Doel/effect van het project:**	Achterhoek 2020 is een samenwerking van ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden (de drie O's). Zij zetten zich in voor een sterke Achterhoekse economie, een aantrekkelijke en leefbare woonomgeving en goede regionale verbindingen via de weg, het spoor en digitaal (breedbandinternet). De gezamenlijke doelen staan beschreven in de Uitvoeringsagenda[2.0] Achterhoek 2020.
4.	**Bijdrage aan Uitvoeringsagenda[2.0] Acherhoek2020:**	
a.	In hoeverre draagt het project bij aan (één van) de drie hoofdthema's en de focus op Smart Werken?	De verbindingsorganisatie is de drager en verbindende schakel van de Uitvoeringsagenda[2.0]. De stuurgroep geeft richting, brengt focus aan en verbindt en zij ondersteunt waar mogelijk nieuwe initiatieven. Zij voert zelf echter nagenoeg geen projecten uit, omdat de uitvoering gebeurt door de zogenoemde Coalitions of the willing. De stuurgroep toetst de projecten aan het volgende afwegingskader: • De mate waarin het project bijdraagt aan één van de drie hoofdthema's Werken, Wonen en Bereikbaarheid met als strategische focus "Smart Werken"; • De mate waarin het project bijdraagt aan meer (economische) samenwerking en uitwisseling met Duitsland;De mate waarin het project bijdraagt aan een duurzame en toekomstbestendige Achterhoek; • Voor het project is een coalition of the willing die naar verhouding bijdraagt in het project en een uitgewerkt projectplan; • Er is draagvlak voor het project bij de drie O's (ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheid); • Het project heeft een regionale impact Daarnaast bewaakt de stuurgroep of de doelstellingen van een project worden behaald en onderneemt zij actie als dit niet het geval is.
b.	In hoeverre draagt het project bij aan meer samenwerking en uitwisseling met Duitsland:	
c.	In hoeverre draagt het project bij aan een duurzame en toekomstbestendige Achterhoek?	
d.	Is er draagvlak bij de drie O's?	Ja, Achterhoek 2020 is een drie O beweging. Vanuit de stuurgroep Achterhoek geeft elke O sturing aan zijn eigen achterban om belemmeringen in de uitvoering van projecten weg te nemen en te zorgen dat projecten succesvol worden uitgevoerd. De stuurgroep staat daarbij in contact met diverse (3O) gremia als: De regiegroep Smart Industry, het POA, Achterhoek 2020 jong, portefeuillehoudersoverleggen, Commissie Grens, Stuurgroep Regiovisie wonen etc. De stuurgroep maakt daarnaast voor het realiseren van haar doelstellingen en het inwinnen van advies onder andere gebruik van de inzet van drie kennismakelaars binnen de programma's Werken,

		Wonen en Bereikbaarheid. Deze makelaars verbinden mensen, projecten, ideeën, vragen, regio's, buurlanden en kennis(instellingen) met elkaar. .
e.	Heeft het project regionale impact?	Zie onder a,b,c het afwegingskader
5.	**Opdrachtnemer/ aanvrager:**	Regio Achterhoek namens de Stuurgroep Achterhoek 2020
6.	**Projectleider:**	Wilma Stortelder
7.	**Coalition of the willing:** *(organisaties en personen noemen)*	Zie http://www.achterhoek2020.nl/organisatie/stuurgroep-achterhoek-2020/ De samenwerking binnen de Achterhoek, zowel intergemeentelijk als in 3O-verband staat op het punt een nieuwe fase in te gaan. In "de Achterhoek werkt door" is deze ontwikkeling beschreven. Met de komst van de Achterhoekboard en thematafels wordt ook de verbinding met de provincie meer geformaliseerd. De verwachting is dat in de eerste helft van 2018 de definitieve besluitvorming is. Zodat per 1 juli de nieuwe werkwijze met Achterhoekboard en thematafels van start kan gaan. Vandaar dat er nu alleen voor de eerste helft van 2018 een beroep gedaan wordt op de middelen uit de gebiedsopgave.
8.	**Looptijd:** *(aanvang/einde)*	1-1-2018 / 1-7-2018
9.	**Korte projectbeschrijving:**	
Zie www.achterhoek2020.nl		
10.	**Beoogde resultaten:**	
Zie uitvoerinsgagenda$^{2.0}$ op http://www.achterhoek2020.nl/uitvoeringsagenda/		
11.	**Kunt u de BTW op dit project verrekenen?**	
O Ja **X** Nee **O** Gedeeltelijk		
12.	**Begrote kosten (incl./excl. btw*):** **doorhalen wat niet van toepassing is*	
a.	S.v.p. gedetailleerde begroting toevoegen Verbindingsorganisatie A2020 (zie bijlage, begroting)	€ 177.500
	Totaal:	**€ 177.500**
13.	**Financiering:**	
a.	Achterhoekse bijdrage: *(Partijen en deelbijdrage noemen)*	

	- Out of pocket - Uren	€ 45.000 € 57.500
b.	Gebiedsopgave, tbv kennismakelaars.	€ 75.000
c.	Overige: *(subsidiestromen/partijen en deelbijdrage noemen)* - nvt	
	Totaal:	**€ 117.500**

14.	**Mogelijke risico's:**
15.	**Overige aandachtspunten:**
16.	**Is een Europese aanbesteding noodzakelijk?** (s.v.p. bijlage 2 invullen)
O Ja **X** Nee	
17.	**Is er sprake van staatssteun?** (s.v.p. bijlage 3 invullen)
O Ja *(verder met volgende vraag)* **X** Nee *(verder met 'gegevens aanvrager')*	
18.	**Heeft uw organisatie in de afgelopen 3 belastingjaren minder dan € 200.000,= publieke middelen ontvangen?**
O Ja, namelijk € ... *(svp bijlage 3 invullen: De Minimis-verklaring)* **O** Nee *(verder met volgende vraag)*	
19.	**Is de steunmaatregel vrijgesteld van aanmelding aan de Europese Commissie?** *(zie bijlage 4 voor nadere toelichting)*
O Ja, op grond van ... **O** Nee *(maatregel ter goedkeuring aan EC voorleggen)*	

20. Gegevens aanvrager:	
Soort instantie: **O** Rechtspersoon, namelijk: **X** Overheidsinstantie, te weten: Regio Achterhoek **O** Anders, namelijk:	
Naam organisatie:	Regio Achterhoek
Contactpersoon:	Wilma Stortelder
Telefoonnummer:	0314 321242
Faxnummer:	
E-mailadres:	w.stortelder@regio-achterhoek.nl
Postbus:	
Straat en huisnummer:	Terborgseweg 21
Postcode en plaats:	7001 GM
(post)bankrekeningnummer:	NL10BNGH0285031279
Tenaamstelling rekening:	Regio Achterhoek
Onder vermelding van:	Stuurgroep Achterhoek 2020

Ondertekening

Aldus naar waarheid ingevuld en ondertekend

Plaats: Datum: Naam:

Functie:

Handtekening:

Begroting uitvoeringsorganisatie Achterhoek 2020 (jan t/m jun 2018) **2018**

LASTEN		BATEN	
Omschrijving	**Begroting 2018**	**Omschrijving**	**Begroting 2018**
1. Kosten stuurgroep	**59.000**	**1. Inkomsten**	**177.500**
(voorzitter, secretaris en algemene ondersteuning)		Decentralisatiebudget Rijk (krimpbijdrage)	45.000
		Bijdrage gemeenten in natura	57.500
2. Kosten kennismakelaars	**86.400**	Bijdrage provincie	75.000
(kennismakelaars 'werken', 'wonen' en 'bereikbaarheid')			
3. Kosten bijeenkomsten	**10.000**		
(o.a. halfjaarlijkse Achterhoek2020 bijeenkomsten)			
4. Communicatiekosten	**20.000**		
(capaciteit en middelen)			
5. Ondersteunen Initiatieven	**2.100**		
Totaal lasten	**177.500**	**Totaal baten**	**177.500**

Aanvraagformulier Uitvoeringsagenda[2.0] Achterhoek2020/ Gebiedsopgave Achterhoek

1.	**Naam project:**	Innovatiefestival 2018
2.	**Programmalijn:**	Smart Werken
3.	**Doel/effect van het project:**	Het InnovatieFestival (IF) is een groot jaarlijks terugkerend meerdaags event in de Achterhoek waar jongeren, studenten, werkenden, werkzoekenden en ondernemers kunnen beleven wat allemaal in de Achterhoek gebeurt op het gebied van innovatie en technologie. Het IF 2018 bestaat uit diverse programmaonderdelen welke gedurende 1 week in maart 2018 plaatsvinden. Achterhoekers raken door het IF 2018 meer bekend met de goede voorbeelden van innovatie en technologie (smart industry) in de Achterhoek. Daarnaast weten de drie O's binnen en buiten de Achterhoek elkaar (nog beter) te vinden bij de samenwerking die nodig is om smart werken in de Achterhoek verder te ontwikkelen. Met name Achterhoekse talenten en bedrijven raken (door bezoek aan het festival) meer geïnteresseerd in talentontwikkeling en bedrijfsvoering. Maar er dient ook aandacht te zijn voor de cross sectorale verbindingen. Uniek is dat er diverse organisatoren zijn van events/ bijeenkomsten gedurende een IF, die gezamenlijk een beeld naar buiten toe uitdragen om zodoende de Achterhoek op de kaart te zetten. De huidige ambities van de diverse organisatoren betreft een periode van in ieder geval drie jaar, waarbij het festival een steeds groter bereik creëert. De betrokken partijen willen jaarlijks een festival organiseren met een diversiteit aan events/ bijeenkomsten voor de gewenste doelgroepen. Daarnaast achten de organisatoren het van belang dat de events verrassend en vernieuwend zijn. Het innovatiefestival is een grote en schitterende parel aan het parelsnoer van de economische profilering rondom SmartHub. Jaarlijks zal gekeken worden naar een thema voor het IF, welke past bij de strategie achter SmartHub. De wens en hoop is dat de groeibriljant "het innovatiefestival" naam en faam (bekendheid) krijgt in de Achterhoek, heel Nederland en de grensregio.
4.	**Bijdrage aan Uitvoeringsagenda[2.0] Acherhoek2020:**	
a.	In hoeverre draagt het project bij aan (één van) de drie hoofdthema's en de focus op Smart Werken?	Het InnovatieFestival past uitstekend bij het onderdeel New Profiling van het Masterplan SmartHub Achterhoek. Onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, bedrijven en talenten delen kennis en ervaring op het vlak van smart industry en tonen bewijzen dat we de smart industry regio van Nederland zijn die uitblinkt in veelzijdigheid, verbondenheid en vindingrijkheid. Er is een actieplan opgesteld voor de economische profilering van de Achterhoek onder de naam SmartHub Achterhoek. Het onderdeel economische profilering valt ook onder het onderdeel New Profiling van het Masterplan SmartHub. Een project uit het Masterplan SmartHub Achterhoek is het Innovatie Festival. Dit betekent dat het Innovatiefestival 2018 ook binnen de kaders valt van het Masterplan

		SmartHub Achterhoek en daarmee ook valt binnen de kaders van de economische profilering SmartHub. Het innovatiefestival kan gezien worden als een prachtige grote parel aan het parelsnoer van de economische profilering (SmartHub) in de Achterhoek.
b.	In hoeverre draagt het project bij aan meer samenwerking en uitwisseling met Duitsland:	De samenwerking en uitwisseling met Duitsland is tijdens het IF 2018 niet het doel maar kan wel een bijkomend effect zijn doordat mensen uit de grensregio het IF bezoeken. Voor de volgende jaren kan de focus wel meer op Duitsland komen te liggen. Het innovatiefestival hoopt de komende jaren een groei door te maken waardoor steeds meer externe/ internationale doelgroepen worden benaderd, betrokken en genodigd. De primaire doelgroepen voor het IF 2018 zijn: Primaire doelgroep is: Achterhoekers • *talent* • *ondernemers* • *overheid* • *inwoners* • *werkzoekenden* Secundaire doelgroep is: regio's rondom de Achterhoek • *talent* • *ondernemers*
c.	In hoeverre draagt het project bij aan een duurzame en toekomstbestendige Achterhoek?	Economische ontwikkeling heeft prioriteit om de Achterhoek bloeiend en leefbaar te houden. De Achterhoek wil een economisch nog krachtiger gebied worden door in te zetten op de kansen die Smart Industry biedt en door Smart Werken in zoveel mogelijk sectoren door te voeren. Het innovatiefestival is onderdeel van het Masterplan SmartHub. De focus in het Masterplan is op de doelgroepen talent en ondernemers. Geconstateerd is namelijk dat het aantrekken, binden en behouden van jong en juist opgeleid talent (primair op het gebied van Smart Industry) noodzakelijk is om op lange termijn een vitale regio te blijven. De reeds aanwezige goede en talrijke voorbeelden van succesvolle Smart Industry bedrijven mét talent werkzaam in hun organisatie, legt de basis voor de profilering van de Achterhoek als dé stage- en afstudeerregio van Nederland met volop aanbod en ontwikkelkansen voor jong (Smart Industry) talent. Er is gekozen voor **SmartHub Achterhoek** als regio-aanduiding en merknaam voor de economische profilering van de Achterhoek als dé Smart Industry-regio in Nederland waarin door Smart werken samen veel successen worden geboekt. Het IF zoekt nadrukkelijke aansluiting bij SmartHub. Het innovatiefestival zal in 2018, gedurende een week, evenementen/ bijeenkomsten organiseren waarbij de focus ligt op technologie en industrie passend binnen de kaders van SmarHub. Tijdens deze week zal er een vlootschouw zijn van unieke evenementen die indruk maken op de genoemde doelgroepen.
d.	Is er draagvlak bij de drie O's?	Er is een stuurgroep IF 2018 opgericht met een afvaardiging vanuit 3 O's.
e.	Heeft het project regionale impact?	Het project heeft regionale impact. De primaire doelgroep zijn de Achterhoekers. Dit zijn talenten, ondernemers, overheid, inwoners, werkzoekenden etc. etc. uit de Achterhoek. Voor de Talententuin en voor de ondernemersdag geldt dat deze ook een extern bereik/ aantrekkingskracht hebben. Kijkende naar externe doelgroepen zullen dit met name doelgroepen zijn uit de aanpalende gebieden van de Achterhoek. Voor de jaren 2019 en 2020 geldt dat de reikwijdte van het IF steeds groter wordt waardoor meer externe doelgroepen genodigd en betrokken worden.

5.	**Opdrachtnemer/ aanvrager:**	Rene van Gils, voorzitter van college van bestuur Graafschap College
6.	**Projectleider:**	Rene van Gils, voorzitter van college van bestuur Graafschap College
7.	**Coalition of the willing:** *(organisaties en personen noemen)*	In de stuurgroep IF 2018 zitten de volgende personen: Rene van Gils (voorzitter, Graafschap College), Foppe Atema (Achterhoek2020 en regiegroep SI), Tom Salemink (Achterhoek2020jong en Regiegroep SI), Marjolein van Leeuwen (JPR advocaten), Jan Engels (Poho DE en regiegroep SI), Ben Brussen (Bronckhorst High-Tech), Jouke Lavalaye (Regio Achterhoek, Regiegroep SI Achterhoek).
8.	**Looptijd:** *(aanvang/einde)*	In ieder geval 2018,2019,2020. Het innovatiefestival 2018 loopt van 13 tot 21 maart 2018. De voorbereidingen lopen al sinds zomer 2017. Het InnovatieFestival (IF) is een groot jaarlijks terugkerend meerdaags event in de Achterhoek. De Achterhoek acht het wenselijk dat er jaarlijks een innovatiefestival plaatsvindt in het voorjaar. De huidige ambitie reikt in ieder geval voor een periode van 3 jaar. De wens/ gedachte is, dat het festival dermate ingebed raakt bij de aangesproken doelgroepen, dat het er in 2020 een basis is gecreëerd om nog vele jaren een innovatiefestival te organiseren. Kijkende naar het groeimodel dat het festival wil doormaken, zou een partnerschap met de provincie voor een periode van in ieder geval 3 jaar gewenst zijn. Waarbij de stuurgroep IF zic een model kan voorstellen waarbij de eventuele subsidie jaarlijks afneemt met 10%. Op deze wijze kan het festival de komende jaren een ontwikkeling doormaken om tot een opgepoetste parel uit te groeien. Het partnerschap met de provincie Gelderland, wil de stuurgroep IF vooral aangaan om de strategie, organisatie en profilering van de innovatiefestivals goed, gedegen en in gezamenlijkheid met alle organisatoren neer te zetten. Zodat er een volwaardig product wordt gecreëerd waar de Achterhoek trots op is.

9. Korte projectbeschrijving:

Het IF 2018 bestaat uit diverse programmaonderdelen welke gedurende 1 week in maart 2018 plaatsvinden. Kijkende naar het thema zal de focus liggen op innovatie en technologie. Maar er is ook aandacht te zijn voor de cross sectorale verbindingen. Elk programmaonderdeel heeft zijn projecteigenaar. Zie bijlage voor diverse programma onderdelen.

Het partnerschap met de provincie Gelderland, wil de stuurgroep IF vooral aangaan om de strategie, organisatie en profilering van de innovatiefestivals goed, gedegen en in gezamenlijkheid met alle organisatoren neer te zetten.
De ambitie van de stuurgroep IF reikt tot 2020. Voor het IF 2018 geldt dat er reeds een concreet programma is. Voor de IF's in 2019 en 2020 geldt dat gewerkt wordt met dezelfde contouren als eerdere festivals. Jaarlijks vindt er een evaluatie plaats om zodoende het concept verder te ontwikkelen en aan te scherpen. Voor de organisatoren is het wenselijk om in ieder geval de komende drie jaar de strategie, organisatie en profilering in gezamenlijkheid op te pakken. Deze zaken worden opgepakt binnen de kaders van SmartHub.

De strategie, organisatie en profilering is op te delen in drie fasen die elkaar opvolgen:
Fase 1:

- strategisch plan profilering IF 2018
- campagneconcept
- communicatieaanpak

Fase 2:
- communicatiekalender
- project- & content management
- planning & realisatie

Fase 3:
- organisatiesupport afzonderlijke programmaonderdelen
- communicatie tijdens en na het event
- evaluatie en borging

Doordat er producten ontwikkeld worden, zal er in de jaren 2019 en 2020 een minder groot subsidiebedrag aangevraagd worden (afbouw). Enkele programmaonderdelen zullen een vaste plek krijgen binnen het IF. Ook zullen er een aantal onderdelen zijn die dynamisch zijn en daarmee is er ook ruimte om in te spelen op ontwikkelingen die er in de Achterhoek en landelijk zijn. Wel zal het festival elk jaar minimaal een week duren en plaatsvinden in het voorjaar. Gedurende een IF, zal er elke dag een event plaatsvinden.

Kijkende naar de doelgroep kan gemeld worden dat de reikwijdte van het festival steeds verder uitgebreid wordt. Belangrijk wordt gevonden om eerst een goede basis te creëren in de Achterhoek om vervolgens steeds meer in te zetten op externe doelgroepen.
De komende jaren is de verwachting dat het festival steeds meer naamsbekendheid geniet in de Achterhoek waardoor de focus van de profilering en organisatie zich meer gaat richten op de regio's rondom de Achterhoek en de reikwijdte zal zelfs heel Nederland en Duitse buurregio's betreffen.

In 2018 is de Primaire doelgroep : Achterhoekers
- talent
- ondememers
- overheid
- inwoners
- werkzoekenden

Secundaire doelgroep is: regio rondom de Achterhoek
- talent
- ondernemers

10. Beoogde resultaten:

Het beoogde resultaat van het IF is dat zowel de Achterhoekers zelf als mensen buiten de Achterhoek, de Achterhoek erkennen als innovatieve regio en bekend zijn met wat de regio op het gebied van innovatie en smart industry te bieden heeft. Voor ons is dat resultaat behaald als de afzonderlijke events goed zijn bezocht en achteraf over de events wordt gepraat, het in de social media wordt genoemd en het aandacht krijgt in de regionale- en misschien zelfs landelijke media en wordt herkend als een event waar men bij had moeten zijn (denk aan bijvoorbeeld een zelfde erkenning als de erkenning voor de Dutch Design Week in Eindhoven), waardoor men ook weer uitziet naar het innovatiefestival in de jaren erna.

11. Kunt u de BTW op dit project verrekenen?

O Ja
X Nee (*dan onderstaand de kosten incl. btw weergeven*)
O Gedeeltelijk

12.	**Begrote kosten (incl./excl. Btw*):** **doorhalen wat niet van toepassing is*	
	Zie gedetailleerde begroting Opgemerkt kan worden bij de begroting dat de Techniekdag niet mee begroot staat. De kosten voor de Techniekdag worden gefinancierd door de bedrijven in natura. Door het open stellen van het bedrijf en organiseren van activiteiten	
	Totaal: **2018** **2019** **2020**	**€ 178.206** **€ 168.206** **€ 140.706**
13.	**Financiering:**	
a.	Achterhoekse bijdrage: Zie gedetailleerde begroting	€ 100.100 € 100.100 € 100.100 **Totaal: € 300.300**
b.	Gebiedsopgave	€ 78.106 € 68.106 € 40.606 **Totaal: € 186.818**
c.	-	
	Totaal:	€ 487.118

14. Mogelijke risico's:

- Op dit moment is het plan voor de komende IF's (2019 en 2020) nog niet vastomlijnd en daarmee is er nog geen definitieve zekerheid over de events gedurende de IF's in 2019 en 2020. Wel is nadrukkelijk de ambitie uitgesproken voor een terugkerend festival.
- Cofinanciering/ garantstelling van Achterhoekse partijen voor een langere periode

15. Overige aandachtspunten:

16. Is een Europese aanbesteding noodzakelijk? (s.v.p. bijlage 2 invullen)

O Ja
X Nee

17. Is er sprake van staatssteun? (s.v.p. bijlage 3 invullen)

O Ja *(verder met volgende vraag)*

X Nee *(verder met 'gegevens aanvrager')*	
18.	**Heeft uw organisatie in de afgelopen 3 belastingjaren minder dan € 200.000,= publieke middelen ontvangen?**
O Ja, namelijk € ... *(svp bijlage 3 invullen: De Minimis-verklaring)* **X** Nee *(verder met volgende vraag)*	
19.	**Is de steunmaatregel vrijgesteld van aanmelding aan de Europese Commissie?** *(zie bijlage 4 voor nadere toelichting)*
O Ja, op grond van ... **X** Nee *(maatregel ter goedkeuring aan EC voorleggen)*	

20. Gegevens aanvrager:	
Soort instantie: **O** Rechtspersoon, namelijk: **X** Overheidsinstantie, te weten: Regionaal Opleidingscentrum **O** Anders, namelijk:	
Naam organisatie:	Graafschap College
Contactpersoon:	M.J.A.M. van Gils
Telefoonnummer:	0314-353601
Faxnummer:	
E-mailadres:	gls@graafschapcollege.nl
Postbus:	
Straat en huisnummer:	Slingelaan 1
Postcode en plaats:	7001 EA Doetinchem
(post)bankrekeningnummer:	NL39 RABO 0314 3504 54
Tenaamstelling rekening:	Stichting BVE Oost-Gelderland
Onder vermelding van:	InnovatieFestival

Ondertekening

Aldus naar waarheid ingevuld en ondertekend

Plaats: Datum: Naam:

Functie:

Handtekening:

Achterhoeks innovatiefestival

Het InnovatieFestival is een groot jaarlijks meerdaags event in de Achterhoek waar jongeren, studenten, werkenden en ondernemers kunnen beleven wat allemaal in de Achterhoek gebeurt op het gebied van smart industry en innovatie.

Onder het thema 'smart verbinden' worden mensen en bedrijven met elkaar in contact gebracht rondom het onderwerp smart industry. Het doel is om meer talenten en ondernemers vanuit heel Nederland te interesseren om zich in de Achterhoek te ontwikkelen op het gebied van smart industry.

Het innovatiefestival kent dit jaar het volgende programma:

13 Maart 2018	Profijtdag
14 Maart 2018	Bétadag
15 Maart 2018	Achterhoekse Nieuw Werkdag
16 Maart 2018	Talentendag
17 Maart 2018	Techniekdag Winterswijk
19 Maart 2018	Achterhoek 2020 Avond
20 Maart 2018	Opening SBC
21 Maart 2018	Ondernemersavond

Het Innovatiefestival in het geheel past binnen de uitvoeringsagenda van de regio waarin innovatie vooraan staat. De Achterhoek is een van de meest innovatieve regio's van Nederland en het Innovatiefestival is een platform om deze innovatie bij een breder publiek te brengen. Door meer aandacht zorgen we voor bredere bekendheid maar ook voor continue doorontwikkeling van innovaties. Dit doen we door huidige innovaties te tonen maar ook door jongeren enthousiast te maken voor de ontwikkelingen die in onze regio spelen. Zodoende draagt het Innovatiefestival bij aan een vruchtbare basis voor innovatie in de Achterhoek.

In dit document wordt per verder per programmaonderdeel beschreven hoe dit onderdeel bijdraagt aan het innovatieve karakter van het innovatiefestival. Hoe zorgt dit programmaonderdeel ervoor dat innovatie breder wordt getoond, innovatie plaatsvindt of zorgt voor nieuwe energie rondom innovatie.

13 Maart 2018 Profijtdag

Profijt is het samenwerkingsverband voor VO, VSO, Praktijkonderwijs, MBO en HBO in Oost Gelderland. Profijt is in 2000 opgericht om in gezamenlijk beleid voorwaarden te ontwikkelen die ertoe leiden dat meer onderwijsdeelnemers beroepsgekwalificeerd hun opleiding zullen afronden. Jaarlijks organiseert Profijt een dag voor docenten van de deelnemende scholen. De Profijt docentencontactdag wordt elk jaar bezocht door 250-300 docenten uit de hele Achterhoek en de Liemers, waarbij alle scholen in het verzorgingsgebied aanwezig zijn. Dit zorgt ervoor dat de gepresenteerde innovaties tot in de verste uithoeken van de Achterhoek en de Liemers bekendheid krijgen.

De docentencontactdag van Profijt, heeft als doel onder meer om de docenten vo en mbo op de hoogte te brengen van vernieuwingen in het onderwijs en het bedrijfsleven.

Hoewel het exacte programma voor jaar nog niet bekend is is wel al duidelijk dat er innovaties gepresenteerd zullen worden met betrekking tot onderwijsdidactiek, doorlopende leerlijnen vo-mbo-hbo, onderwijs bij en in de Achterhoekse bedrijven en 3D printing.

Innovaties die indalen in het onderwijs hebben altijd tot doel het onderwijs te verbeteren. Dat betekent in dit geval dat er een betere aansluiting tot stand wordt gebracht met het vervolgonderwijs en het bedrijfsleven. Het onderwijs en dus de leerling, wordt hier alleen maar beter van. Met name de samenwerking met het bedrijfsleven moet ertoe leiden dat veel jongeren een toekomst voor zich zien in de Achterhoek. Die samenwerking voorziet in het behalen van deelcertificaten in de bedrijven.

14 Maart 2018 Bètadag

De bètadag wordt georganiseerd door het platform Onderwijs en Arbeidsmarkt in samenwerking met Achterhoek Werkt. Op de bètadag wordt gewerkt aan voor de discrepantie van hoogopgeleid personeel in de maakindustrie, de agro-food, ICT-branche, de Bouw en Installatiebranche.

De Achterhoek heeft als knelpunt dat jongeren die een Bètastudie op HBO/WO niveau kiezen de regio verlaten en in veel gevallen ook niet meer terugkeren naar de Achterhoek voor een stage, afstudeeropdracht of een baan. Dit doet afbreek aan de innovatiekracht van de regio door het vertrek van juist de jongeren die een impuls aan het innovatieve karakter van de regio kunnen geven.

De Bèta dag wil Achterhoekse jongeren stimuleren om te kiezen voor een Bètastudie en met name zich voor wat betreft hun stage en/of afstudeeropdracht te richten op Achterhoekse bedrijven. Zo draagt deze Bèta dag ook bij aan de ambitie van de regio om de stage en afstudeerregio van Nederland te worden.

Tijdens de Bèta dag zijn HBO/WO-kennisinstellingen met hun Bèta opleidingen en Achterhoekse bedrijven aanwezig die behoefte hebben aan jongeren met een dergelijke opleiding. De bedrijven en de kennisinstellingen worden als koppel gepresenteerd op de Bèta dag om zo te laten zien welke arbeidsmarktkansen er voor deze jongeren zijn tijdens en na hun Bètastudie. Het grote voordeel van de Bèta dag is dat jongeren uit de Achterhoek al vóór dat ze een Bètastudie beginnen, kunnen zien en ervaren dat er in de Achterhoek mooie high tech bedrijven zijn waar zij terecht kunnen voor een stage, afstudeeropdracht of baan. Zo zijn er workshops rondom 3d-modelling en printing, hoogwaardige maakindustrie en logistiek.

Scholieren krijgen op de Bèta dag een overzicht van de verscheidenheid van Bèta opleidingen. Denk aan land en watermanagement, lucht- en ruimtevaart, milieukunde, agro-food, technische informatica, automotive, life science en mechatronica. Tijdens deze dag maken zij kennis met de innovaties in deze sectoren door middel van workshops en presentaties.

Deelnemende bedrijven kunnen tijdens deze dag hun toekomstig talent inspireren met hun technische innovatieve producten. Daarnaast kunnen zij ook netwerken met kennisinstellingen voor projectopdrachten en vervullen van stageopdrachten. De middag draagt daarmee bij aan het slaan van een brug tussen de Achterhoek en de HBO/WO-kennisinstellingen met een Bèta opleiding.

15 Maart 2018 Achterhoekse Nieuw Werkdag

Het Platform onderwijs en Arbeidsmarkt organiseert de Achterhoekse Nieuw Werkdag.

Op de Achterhoekse Nieuw Werkdag kunnen innovatieve carrièreswitchers en zoekers naar nieuw werk zich laten inspireren. Centraal staat de vraag 'wat is nodig om ervoor te zorgen dat jij met jouw talent past op de moeilijk vervulbare vacatures in de Achterhoek?' Binnen de Achterhoek zijn er veel vacatures beschikbaar in innovatieve sectoren zoals maakindustrie, logistiek maar ook gebeurt er veel op het gebied van

sociale innovaties en innovaties in de zorg. Op deze dag worden innovatieve bedrijven met vragen samengebracht met mensen op zoek naar een (nieuwe) kans. Zo willen we bijdragen aan het vervullen van vacatures zodat innovaties plaats kan blijven vinden in de Achterhoek.

De Achterhoekse Nieuw Werkdag is een van de initiatieven van het regionaal Sectorplan Achterhoek Nieuw Werk. Het plan helpt werkgevers, werknemers en werkzoekenden aan kansrijke beroepen. Talentvolle medewerkers, al dan niet uit een andere sector, komen door maatwerk, scholing en begeleiding beschikbaar voor moeilijk vervulbare vacatures. Vakkrachten worden zo voor de regio behouden en er ontstaat beweging op de arbeidsmarkt.

Op deze dag kunnen de deelnemers onder andere deelnemen aan:

- Workshops, zoals 'Hoe tegenslag ook een kans kan zijn', 'Zakelijk flirten' en 'Een Power cv' voor nieuwe inzichten en ideeën.
- Talentenmarkt met o.a. de mogelijkheid tot het maken van een video-cv en LinkedIn & cv-check.
- Informatieve stands van intermediairs, werkgevers en opleiders met vacatures en scholingsmogelijkheden.
- Kansencafé met een overzicht van alle interessante vacatures in de Achterhoek.

De partners van het Regionaal Sectorplan zijn de stichting Studie Impuls Regio Achterhoek (190 bedrijven in de Achterhoek verenigd in SIRA), VNO-NCW Achterhoek, WGV Zorg en Welzijn, Koninklijke Metaalunie, ROC Graafschap College, UWV Werkbedrijf, FNV en POA Achterhoek.

16 Maart 2018 Talentendag

De Achterhoek is een enorm innovatieve regio en daar mogen we trots op zijn Vanuit Achterhoek werkt wordt de talentendag georganiseerd. Deze dag staat in het teken van jongeren en innovatie. Wij brengen jonge talenten en innovatieve bedrijven uit de regio met elkaar in contact. Doel van deze dag is om duurzame verbindingen te maken tussen deze talenten en bedrijven voor toekomstige projecten, stages, afstudeeropdrachten en startersfuncties. De Talentendag wordt ingevuld met een denktanksessie waar ongeveer 10 bedrijven uit de regio aan deel kunnen nemen. Zij brengen innovatievraagstukken uit hun organisatie in die deze dag opgelost worden door zo'n 150 jongeren van het mbo, hbo en wo. In multidisciplinaire teams werken zij samen aan het oplossen van het vraagstuk.

Voorafgaand aan de denktanksessies presenteren de bedrijven hun organisatie en product of sociale innovaties aan de jongeren. Zo leren zij meerdere bedrijven uit de Achterhoek goed kennen. Aansluitend gaan de jongeren in groepjes uiteen om te werken aan een oplossing voor het vraagstuk van de organisatie. Aan het einde van de dag presenteren/pitchen deze jongeren hun innovatieve ideeën. Om te zorgen dat de creativiteit van de jongeren optimaal wordt benut, zijn er 'facilitors' die het creatieve proces begeleiden en zorgen dat jongeren leren om 'out of the box' te denken. Tijdens de dag worden foto's en filmpjes gemaakt die via sociale media gedeeld worden.

Wij werken samen met studieverenigingen en jongeren in en buiten de Achterhoek. Ook jongeren uit studentensteden komen naar de Denktank en maken zo kennis met Achterhoekse innovaties. Sterker nog, zij werken deze dag mee aan Achterhoekse innovaties en/of helpen innovaties tot stand te komen.

De ideeën die op deze dag ontstaan als oplossing voor een vraagstuk kunnen leiden tot een stage opdracht of afstudeeropdracht. Daar kunnen de jongeren die deze dag hebben

meegewerkt vervolgens mee aan de slag als het klikt tussen de bedrijven en jongeren. Deze jongerendag kan dus leiden tot een structurele verbinding van jongeren aan de regio. Jongeren maken deze dag kennis met Achterhoekse werkgevers en zien op deze dag de potentie van Achterhoekse werkgevers. We staan stil bij de carrieremogelijkheden en er wordt actief genetwerkt tussen jongeren en bedrijven.

17 Maart 2018 Techniekdag

Platform Onderwijs Arbeidsmarkt Achterhoek organiseert samen met VNO-NCW Achterhoek de Techniekdag. De Achterhoek behoort tot de top van regio's in de innovatieve maakindustrie en vormt de motor van de Oostelijke economie. Door vergrijzing, de stagnerende en nu krimpende beroepsbevolking ontstaat er een sterke vervangingsvraag. Om de maakindustrie in de Achterhoek te houden en om daadwerkelijk handen en voeten te kunnen geven aan alle ambities, werken we samen aan verbetering van het imago van de techniek. De Techniekdag is een van de middelen die ingezet wordt om deze imagoverbetering vorm te geven.

De Techniekdagen is al jaren een bekend fenomeen en haar jeugdige bezoekers en hun ouders komen vanuit alle windstreken in de Achterhoek. Met de Techniekdag wil het bedrijfsleven en onderwijs (van praktijkschool tot en met universiteit) er voor zorgen dat jongeren (t/m 14 jaar) vroegtijdig in aanraking komen met techniek. Het gezamenlijke doel is instroombevordering van technische opleidingen en beroepen.

Op de Techniekdag is uitgebreid ruimte gekomen voor de nieuwste technologische ontwikkelingen in alle sectoren. Lokale bedrijven tonen aan de regio welke innovaties er binnen hun bedrijven plaatsvinden. Hierbij wordt expliciet de aansluiting gezocht bij de in de Uitvoeringsagenda Achterhoek2020 geformuleerde focus op Smart Industry. Daarnaast sluit de ambitie aan bij de doelstellingen van het Regioplan Arbeidsmarkt Achterhoek om technisch talent voor de regio te behouden c.q. op te leiden.

Tijdens de techniekdag stellen bedrijven uit de Achterhoek zich open met een divers scala aan doe-activiteiten. Inwoners uit de Achterhoek kunnen zo hands-on kennis maken met de meest recente innovaties binnen de bedrijven in de Achterhoek.

19 Maart 2018 Achterhoek 2020 Avond

Op de Achterhoek2020 avond wordt de ToekomstToer die op 2 oktober is gestart afgesloten. Op de avond wordt de opbrengst van de Toer gepresenteerd. In de afgelopen maanden is er input opgehaald vanuit innovatieve projecten vanuit de samenleving, bedrijfsleven en onderwijs. Gezamenlijk zijn we op reis geweest door de Achterhoek om te kijken waar innovatieve projecten plaatsvinden. Met de ToekomstToer is op een creatieve en vernieuwende wijze de verbinding gelegd met betrokken Achterhoekers.

Op de avond is er ook ruimte om een aantal iconische innovatieve projecten die tijdens deze reizen aan bod zijn gekomen breed te presenteren. Deze projecten symboliseren de richting van de nieuwe toekomstagenda van de Achterhoek. Na de presentatie van de agenda wordt het gesprek geopend om met elkaar netwerken te vormen om concrete invulling te geven aan de elementen uit deze agenda. Hiervoor nodigen wij een ieder uit de Achterhoek uit bij het Amphion om samen richting te geven aan de toekomst van de Achterhoek.

20 Maart 2018 Opening smart business center

Het Smart Business Centre wordt hét icoon van Smart Industry Oost Nederland. Deze opent de deuren op 20 maart. Smart werken is het gevolg van steeds verdergaande digitalisering. Hierdoor veranderen industriële productie, diensten, onderwijs, wetenschap

en zorg in snel tempo. Alleen met kennis, creativiteit, ondernemerschap en nieuwe verdienmodellen kunnen deze veranderingen in nieuwe banen en inkomsten worden omgezet. Vernieuwing is ook noodzakelijk voor een verdere verduurzaming van de economie om welvaart en welzijn voor toekomstige generaties veilig te stellen.

Hier worden naar aanleiding van vragen uit de maatschappij experimenten opgezet en een werkwijze ontwikkeld die past bij de huidige tijd. In multidisciplinaire trajecten gaan studenten, bedrijven, kennisinstellingen en overheid samen aan de slag om oplossingen voor problemen of knelpunten te vinden. Hieruit komen start-ups voor die begeleiding krijgen van ondernemers en kennisinstellingen om de stap te maken naar scale-ups.

Samenwerken met de drie O's. Ondernemers, Onderwijs en Overheid in Oost Nederland zijn nauw betrokken bij het Smart Business Centre. Gezamenlijk worden vragen vanuit de maatschappij of een ondernemer opgepakt en verder gebracht met behulp van technologie en ICT, waardoor weer nieuwe ideeën en verdienmodellen ontstaan. Door de gezamenlijke aanpak blijven onderwijs en arbeidsmarkt op elkaar aangesloten en wordt onderzoek gedaan daar waar vragen liggen. Aangezien het "Smart Business Centre" vraag gestuurd werkt, wordt een groeimodel gebruikt waarbij partners in de loop van de tijd kunnen aansluiten. Het Smart Business Center is een initiatief van het CIVON

Wij werken hierbij samen met diverse ondernemingen, VNO-NCW Achterhoek, SIRA, AT Techniekopleidingen en ICER. Door deze netwerkverbindingen leggen we de basis voor de aanwezige startups om snel doorgang te kunnen vinden voor hun ideeën.

21 Maart 2018 Ondernemersavond

De jaarlijkse ondernemers avond en Achterhoek Open Innovatie prijs wordt georganiseerd door: Kaak, van RAAM, Bronkhorst High-Tech, Het Graafschap College, CIVON ,RABO bank Achterhoek, Bonsen Reuling en VNO-NCW. Dit om innovatie uit de Achterhoek zichtbaar te maken en deze ook te waarderen. Deze prijs word uitgereikt tijdens de ondernemersavond op 21 maart 2018

In de achterhoek zijn vele innovaties te vinden. Deze worden wereldwijd gebruikt in toepassingen en producten. Het is echter nooit zichtbaar dat deze mogelijk gemaakt worden door de Achterhoeks bedrijven. Hierdoor staat de achterhoek niet op de kaart. Dit initiatief maakt het zichtbaar door inzendingen van bedrijven en hun Achterhoekse leverancier. Ook de eigen producten en concepten maken kans op de prijs. De winnaars komen in beeld en merken dat ze door deze prijs veel aandacht krijgen en deuren open gaan die normaal gesproken dicht blijven.

Tevens worden op deze avond Achterhoekse Innovaties verbonden met de plekken waar deze innovaties zichtbaar zijn. In de Achterhoek worden veel innovatieve producten ontwikkeld en gemaakt maar vaak is het slecht zichtbaar waar deze gebruikt worden. Vaak worden deze innovaties echter nationaal en internationaal breed gebruikt. Door het koppelen van de Achterhoekse innovatieve bedrijven aan de plekken waar zij gebruikt worden wordt een breder beeld geschetst hoe Achterhoekse innovatie bijdraagt aan wereldwijde technologische ontwikkeling.

Het thema dit jaar is "Winnaars". Tijdens een diner met lokale, nationale en internationale ondernemers staan winnaars uit de Achterhoek centraal. Gepresenteerd door Charles Groenhuijzen worden jong en oud talent in het zonnetje gezet en krijgen zij een kans om zich van hun innovatiefste kant te laten zien. Tijdens dit netwerk event word de nadruk gelegd op de achterhoek in verbinding met Nederland en Duitsland

Event	Totaal	A2020 avond	Nieuw werkdag	Ondernemersavond	Techniekdag
Begroting van de out of pocketkosten (externe kosten):					
Huisvesting- en materiaalkosten	**92.600**	**8.000**	**5.000**	**41.000**	
- *Huur ruimte*	21.000	3.000	2.000	5.000	
- *Huur meubilair & aankleding ruimte*	4.600			2.500	
- *Huur audiovisuele installaties*	8.500		1.000	4.000	
- *Organisatie & regievoering*	27.500	5.000		8.500	
- *Catering*	31.000		2.000	21.000	
Marketing en communicatie, inclusief doelgroepbenadering	**70.000**		**4.000**	**17.000**	
Overige kosten	**7.500**	**2.000**	**0**	**2.000**	
- *verzekering*					
- *onvoorzien*	7.500	2.000	0	2.000	
Niet verrekenbare btw (*)	8.106				
Totaal begroting kosten	**178.206**	**10.000**	**9.000**	**60.000**	
(*) indien de organisatie geen btw kan verrekenen via BCF of belastingdienst is btw aan te merken als kostenpost		100.100			
Financiering begroting:					
Eigen bijdrage organisatie	50.600	10.000		30.000	
Bijdrage GC en CIVON	45.500		5.000	13.000	
Bijdrage subsidie overig	4.000				
Gevraagde bijdrage gebiedsopgave	78.106		4.000	17.000	
Totaal financiering	**178.206**	**10.000**	**9.000**	**60.000**	

Totaal cofinanciering	96.100	10.000	5.000	43.000	

Profijtdag	Opening sbc	Talentendag	betadag	marketingkosten
6.600	**16.000**	**10.000**	**6.000**	
3.000		4.000	4.000	
1.100	1.000			
500	2.000	1.000		
	10.000	4.000		
2.000	3.000	1.000	2.000	
		6000	**6000**	**37.000**
500	**1.000**	**1.000**	**1.000**	
500	1.000	1.000	1.000	
1.386	3.360	2.100	1.260	
7.100	**17.000**	**17.000**	**13.000**	**37.000**
7.100			3.500	
	17.000	7.000	3.500	
		4.000		
		6.000	6.000	37.000
7.100	**17.000**	**17.000**	**13.000**	**37.000**

7.100	17.000	7.000	7.000	

Event	Totaal	A2020 avond
Begroting van de out of pocketkosten (externe kosten):		
Huisvesting- en materiaalkosten	**92.600**	**8.000**
- *Huur ruimte*	23.000	5.000
- *Huur meubilair & aankleding ruimte*	4.600	
- *Huur audiovisuele installaties*	8.500	
- *Organisatie & regievoering*	25.500	3.000
- *Catering*	31.000	
Marketing en communicatie, inclusief doelgroepbenadering	**60.000**	
Overige kosten	**7.500**	**2.000**
- *verzekering*		
- *onvoorzien*	7.500	2.000
Niet verrekenbare btw (*)	8.106	
Totaal begroting kosten	**168.206**	**10.000**
(*) indien de organisatie geen btw kan verrekenen via BCF of belastingdienst is btw aan te merken als kostenpost		100.100
Financiering begroting:		
Eigen bijdrage organisatie	50.600	10.000
Bijdrage GC en CIVON	45.500	
Bijdrage subsidie overig	4.000	
Gevraagde bijdrage gebiedsopgave	68.106	
Totaal financiering	**168.206**	**10.000**
Totaal cofinanciering	96.100	10.000

Nieuw werkdag	Ondernemersavond	Techniekdag	Profijtdag	SBC Activiteit	Talentendag
5.000	**41.000**		**6.600**	**16.000**	**10.000**
2.000	5.000		3.000		4.000
	2.500		1.100	1.000	
1.000	4.000		500	2.000	1.000
	8.500			10.000	4.000
2.000	21.000		2.000	3.000	1.000
4.000	**17.000**				**6000**
0	**2.000**		**500**	**1.000**	**1.000**
0	2.000		500	1.000	1.000
			1.386	3.360	2.100
9.000	**60.000**		**7.100**	**17.000**	**17.000**
	30.000		7.100		
5.000	13.000			17.000	7.000
					4.000
4.000	17.000				6.000
9.000	**60.000**		**7.100**	**17.000**	**17.000**
5.000	43.000		7.100	17.000	7.000

betadag	marketingkosten
6.000	
4.000	
2.000	
6000	**27.000**
1.000	
1.000	
1.260	
13.000	**27.000**
3.500	
3.500	
6.000	27.000
13.000	**27.000**
7.000	

Event	Totaal	A2020 avond	Nieuw werkdag	Ondernemers-avond	Techniekdag	Profijtdag	SBC Activiteit	Talentendag	betadag	marketing kosten
Begroting van de out of pocketkosten (externe kosten):										
Huisvesting- en materiaalkosten	**92.600**	**8.000**	**5.000**	**41.000**		**6.600**	**16.000**	**10.000**	**6.000**	
- *Huur ruimte*	23.000	5.000	2.000	5.000		3.000		4.000	4.000	
- *Huur meubilair & aankleding ruimte*	4.600			2.500		1.100	1.000			
- *Huur audiovisuele installaties*	8.500		1.000	4.000		500	2.000	1.000		
- *Organisatie & regievoering*	25.500	3.000		8.500			10.000	4.000		
- *Catering*	31.000		2.000	21.000		2.000	3.000	1.000	2.000	
Marketing en communicatie, inclusief doelgroepbenadering	**32.500**		**4.000**	**17.000**				**6000**	**6000**	**12.000**
Overige kosten	**7.500**	**2.000**	**0**	**2.000**		**500**	**1.000**	**1.000**	**1.000**	
- *verzekering*										
- *onvoorzien*	7.500	2.000	0	2.000		500	1.000	1.000	1.000	
Niet verrekenbare btw (*)	8.106					1.386	3.360	2.100	1.260	
Totaal begroting kosten	**140.706**	**10.000**	**9.000**	**60.000**		**7.100**	**17.000**	**17.000**	**13.000**	**12.000**
(*) indien de organisatie geen btw kan verrekenen via BCF of belastingdienst										
is btw aan te merken als kostenpost		100.100								
Financiering begroting:										
Eigen bijdrage organisatie	50.600	10.000		30.000		7.100			3.500	
Bijdrage GC en CIVON	45.500		5.000	13.000			17.000	7.000	3.500	
Bijdrage subsidie overig	4.000							4.000		
Gevraagde bijdrage gebiedsopgave	40.606		4.000	17.000				6.000	6.000	12.000
Totaal financiering	**140.706**	**10.000**	**9.000**	**60.000**		**7.100**	**17.000**	**17.000**	**13.000**	**12.000**
Totaal cofinanciering	96.100	10.000	5.000	43.000		7.100	17.000	7.000	7.000	

Regiedocument overlegstructuur ASV-traject Provincie Gelderland (d.d. 4/12/17)

1. Inleiding

In de Ontwerp Structuurvisie Ondergrond van november 2016 vraagt het Rijk aan de provincies om binnen 2 tot 3 jaar Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) grondwater voor de drinkwatervoorziening aan te wijzen en deze met het benodigde beschermingsbeleid in de provinciale verordening vast te leggen. De Provincie Gelderland wil de zoektocht naar ASV samen met stakeholders doen. De stakeholders zijn o.a. de Gelderse waterschappen, Vitens, Gelderse gemeenten, terrein beherende organisaties, LTO en vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven. Deze notitie beschrijft de werkwijze van de overlegstructuur met stakeholders.

2. Positie provincie en stakeholders

In het ASV-traject neemt de Provincie Gelderland een besluit. Er zijn geen andere partijen die voor het resultaat van dit traject een besluit nemen. Naar aanleiding van dit traject kan het zijn, dat er vervolgacties nodig zijn, waarbij (ook) andere partijen een besluit moeten nemen, maar nu is dit niet aan de orde. Gedeputeerde Staten doen, nadat zij de stakeholders gehoord hebben, een voorstel aan Provinciale Staten. PS nemen het besluit over de ASV.

Om uiteindelijk een afgewogen keuze te kunnen maken, wil de provincie de stakeholders vroegtijdig en gedurende het hele proces betrekken. Daartoe is een overlegstructuur gevormd, die bestaat uit een bestuurlijk overleg, een voorbereidingsgroep en studie/werkgroepen. Het doel van de overlegstructuur is:

- de stakeholders te informeren over proces en voortgang
- informatie uit te wisselen
- input te krijgen op voornemens, ideeën, voorstellen, documenten en onderzoeken
- discussie te voeren met stakeholders
- begrip te krijgen van elkaars belangen en standpunten
- elkaars kennis en inventiviteit te benutten

Inbreng van de stakeholders wordt als advies meegenomen.

Naast deze overlegstructuur zijn er de formele procedures van de Milieu Effect Rapportage en de aanpassing van de Gelderse Omgevingsvisie en -verordening. Daarin kunnen stakeholders inbreng leveren via hun formele adviesrol en/of via de mogelijkheid tot inspraak.

3. Bestuurlijk Overleg

Het Bestuurlijk Overleg is een adviesgroep waarin de stakeholdergroepen bestuurlijk vertegenwoordigd zijn. Het bestuurlijk overleg geeft advies aan Gedeputeerde Staten. De gedeputeerde voor Water is, als verantwoordelijke bestuurder, voorzitter van deze groep en neemt de adviezen in ontvangst. GS betrekken het advies in hun voorstellen aan PS.

In het bestuurlijk overleg nemen deel:

- 3 Gelderse waterschappen (of 1 vertegenwoordiger namens alle drie)
- Vitens
- 3 vertegenwoordigers namens de gemeenten in de drie deelgebieden
- 1 vertegenwoordiger namens de Terrein Beherende Organisaties
- 1 vertegenwoordiger namens de bodemenergie-partijen
- 1 vertegenwoordiger namens de landbouw
- 1 vertegenwoordiger namens het overige bedrijfsleven

De provinciale projectleider neemt deel aan het bestuurlijk overleg en verzorgt het secretariaat.

Het Bestuurlijk Overleg zal 1 of 2 keer per jaar bij elkaar komen. Voorzien worden overlegmomenten voor het bespreken van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau, het voorstel voor alternatieven voor de Milieu Effect Rapportage (MER) en de concept MER zelf.

Evenwichtige belangenafweging
De stakeholders hebben aangegeven, zoveel mogelijk tot een gezamenlijk advies te willen komen. Binnen het Bestuurlijk Overleg zullen belangen afgewogen worden om tot één gezamenlijk advies aan de provincie te komen. Mocht dit niet op alle punten lukken, dan kan op onderdelen ook een meerledig advies aan de provincie uitgebracht worden.

Kennis is heel belangrijk voor een evenwichtige belangenafweging. Hiertoe worden diverse onderzoeken uitgevoerd en kennisvragen beantwoord. In het proces met de stakeholders worden gezamenlijk de kaders voor het onderzoek bepaald en wordt kennis gedeeld.

Uiteindelijk maakt de provincie een eigen belangenafweging, op basis van alle onderzoeken en het advies van het Bestuurlijk Overleg. Gedeputeerde Staten zullen een voorstel doen aan Provinciale Staten, die een besluit nemen over de Aanvullende Strategische Voorraden en de bescherming daarvan.

4. Voorbereidingsgroep

De Voorbereidingsgroep is een overleggroep, waarin medewerkers van alle stakeholders zitten. Hier vindt de voorbespreking van zaken plaats in aanloop naar het Bestuurlijk Overleg. In de voorbereidingsgroep wordt gesondeerd welke belangen en vraagpunten er spelen. De deelnemers vormen hun mening over ingebrachte stukken, waarbij de provincie kijkt of naar aanleiding hiervan aanpassing mogelijk/wenselijk is. Standpunten voor het Bestuurlijk Overleg kunnen worden uitgewisseld. Deelnemers geven vervolgens een boodschap mee aan de eigen bestuurder c.q. de vertegenwoordiger namens hun organisatie in het Bestuurlijk Overleg.

De Voorbereidingsgroep heeft een onafhankelijk voorzitter, die tevens deel uit maakt van het Bestuurlijk Overleg. Deze kan een neutrale afdronk van de Voorbereidingsgroep in het Bestuurlijk Overleg weergeven. De provinciale projectleider verzorgt het secretariaat van de Voorbereidingsgroep.

De voorbereidingsgroep zal enkele keren per jaar bij elkaar komen. De volgende overlegmomenten worden voorzien:
- Bespreken van de denkrichtingen voor de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)
- Bespreken van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau
- Reflecteren op de (tussen)resultaten van de studiegroepen/werkgroepen
- Bespreken van alternatieven voor de Milieu Effect Rapportage (MER)
- Bespreken concept MER

5. Studiegroepen en werkgroepen

In de studiegroepen en werkgroepen brengen stakeholders (specialistische) kennis en informatie in vanuit de eigen organisatie. De groepen reflecteren op de (tussen)producten uit de verschillende onderzoeken. Wanneer kennisleemten worden gesignaleerd, wordt zo mogelijk ontbrekende kennis verzameld en gedeeld.

De volgende studiegroepen en werkgroepen worden voorzien:

- Studiegroep Rivierenland
- Studiegroep Veluwe
- Studiegroep Oost-Gelderland
- Werkgroep Adaptieve Strategie
- Werkgroep Bescherming
- Kennisbijeenkomsten

Voor de regionale studiegroepen is het voorstel aan de waterschappen gedaan om als technisch voorzitter op te treden. Op deze manier wil de provincie de betrokkenheid van de waterschappen

vergroten, mede vanuit het oogpunt dat bij de waterschappen veel kennis van het regionale watersysteem is. Dit past ook bij de wijze van samenwerking met partners, zoals die door de Provincie wordt voorgestaan.

De rol is die van technisch voorzitter. Het gaat om het leiden van het proces tijdens de vergadering van de studiegroep. Er ligt geen verantwoordelijkheid bij de voorzitter voor de inhoud van de stukken, voor de inhoud en het resultaat van de studie of richting de externe inhuur. Die ligt bij de provincie als opdrachtgever voor de studie. De provincie verzorgt ook het secretariaat van de studiegroepen (o.a. het organiseren van het overleg, versturen van uitnodigingen en verslaglegging e.d.).

De regionale studiegroepen zullen enkele keren per jaar bij elkaar komen om de regionale studie te begeleiden. Overlegmomenten worden voorzien voor:

- De onderbouwing van de potentiële zoekgebieden
- De opzet van de regionale studie
- Reflectie op tussenresultaten van de studie en het eindrapport

De studiegroepen geven een advies aan de Voorbereidingsgroep.

Vanuit de werkgroepen Adaptieve Strategie en Bescherming en de Kennisbijeenkomsten zal input geleverd worden voor de regionale studiegroepen. Mogelijk kan van hieruit soms ook een rechtstreeks advies aan de Voorbereidingsgroep gegeven worden.

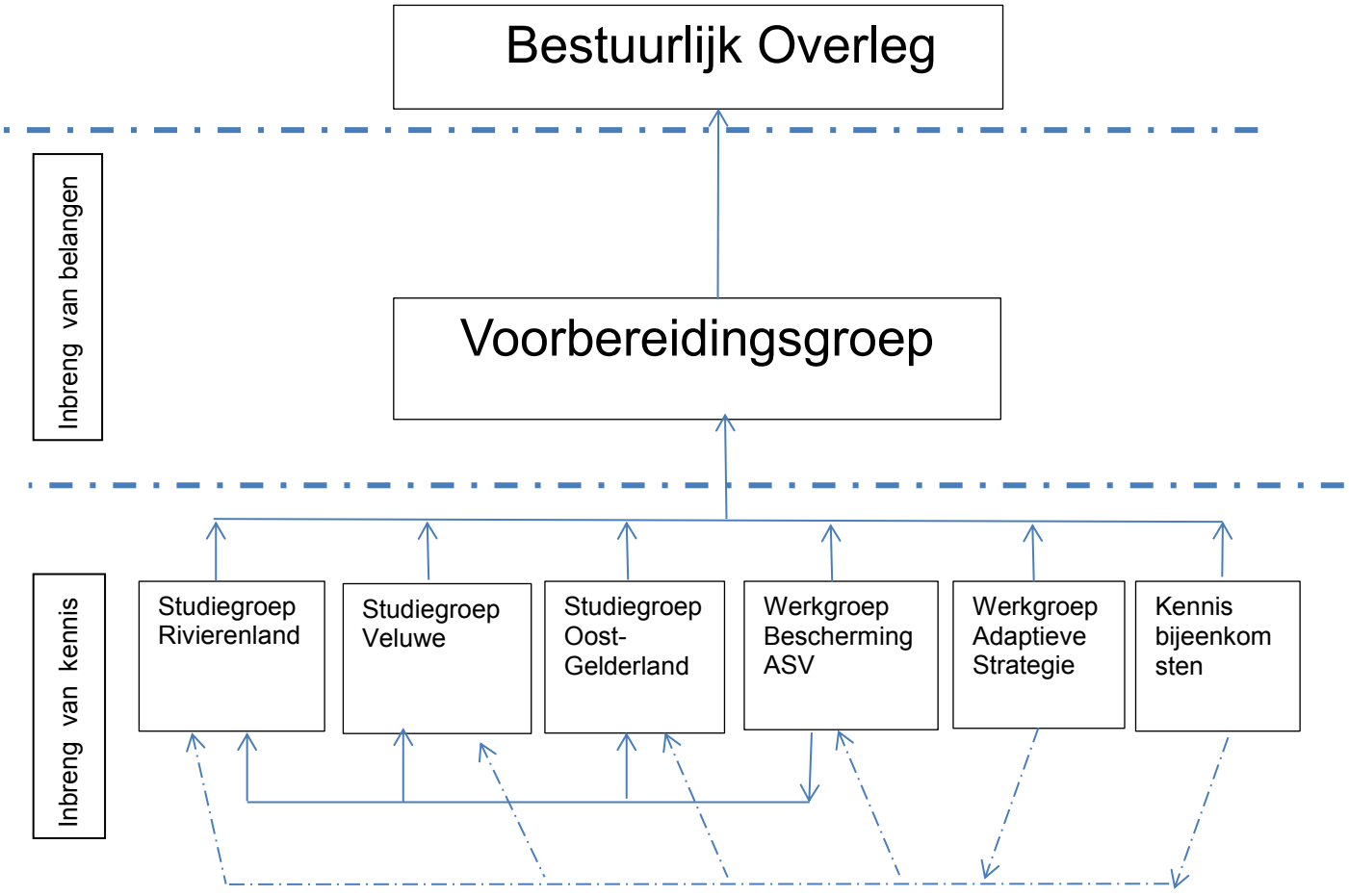

Bijlage: Samenstelling groepen

Bestuurlijk Overleg

Josan Meijers (vz)	Provincie Gelderland	Gedeputeerde Water
Dirk-Siert Schoonman	Waterschap Vallei en Veluwe	Heemraad
Mathieu Gremmen	Waterschap Rivierenland	Heemraad
Peter Schrijver	Waterschap Rijn en IJssel	Heemraad
Peter Salverda	Vitens	Directievoorzitter
Henk Jolink	LTO Noord (mede namens ZLTO)	Bestuurslid Regio Oost
		Namens gemeenten Rivierenland
		Namens gemeenten Oost Gelderland
		Namens gemeenten Veluwe
		Namens Terrein Beherende Organisaties
		Namens de bodemenergie-partijen
		Namens het overige bedrijfsleven
Jan van Muyden		Voorzitter Voorbereidingsgroep

Voorbereidingsgroep

Jan van Muyden	Voorzitter
René Eisenga	Waterschap Vallei en Veluwe
Maaike Ros	Waterschap Rijn en IJssel
Debby Gorter	Waterschap Rivierenland
Sylvie Meijer (Sterre van der Zee als plv)	Vitens
Ron Nap	Gemeente Apeldoorn; namens Regio Stedendriehoek
Peter Roerdink	Gemeente Bronckhorst; namens Regio Achterhoek
	Namens Regio Arnhem Nijmegen
	Namens Regio Noord Veluwe
	Namens Regio Food Valley
	Namens Regio Rivierenland
Hille Kraak	LTO Noord
Theo Meeuwissen	Geldersch Landschap en Kasteelen
Merijn Biemans	Natuurmonumenten
M. Gerven of E. Klein Lebbink	Staatsbosbeheer
René Holdert	Gelders Particulier Grondbezit
Bernard Oosting	Gelderse Natuur- en Milieu Federatie
Wim Zeeman	Veluwse Bekenstichting
Roy Tummers	Vereniging voor Energie Milieu en Water
Rob Oostermeijer	VNO-NCW
Sven Tummers	Vermilion Energy
Rob de Groot	Provincie Gelderland
Martien Bult	Provincie Gelderland
Ron Böing	Provincie Gelderland
Marja Gijsen	Projectleider Provincie Gelderland
Agendaleden:	

Frank Schoof	Platform Geothermie
Frank Agterberg	Bodemenergie.nl
Koen van Loon	IVN
Suzanne Buil	Provincie Gelderland
Teun Spek	Provincie Gelderland

Studiegroep Rivierenland

	Voorzitter
Roel van der Veen	Waterschap Rivierenland
Sterre van der Zee	Vitens
	Namens gemeenten Regio Rivierenland
	Namens TBO
(Hans Mankor)	Provincie Utrecht
(Roel van Binsbergen)	Provincie Zuid-Holland
Rob de Groot / Peter Paul Verbrugge	Provincie Gelderland
Ron Böing	Provincie Gelderland

Studiegroep Veluwe

Hedwig van Putten	Waterschap Vallei en Veluwe; voorzitter
Almer Bolman	Waterschap Vallei en Veluwe
Sterre van der Zee	Vitens
	Namens gemeenten Regio Noord-Veluwe
	Namens gemeenten Regio Food Valley
	Namens gemeenten Regio Stedendriehoek
	Namens TBO
Wim Zeeman	Veluwse Bekenstichting
	Provincie Flevoland
(Thomas van der Meij)	Provincie Overijssel
Teun Spek	Provincie Gelderland
Ron Böing	Provincie Gelderland

Studiegroep Oost Gelderland

Rob Immink	Waterschap Rijn en IJssel; voorzitter
	Waterschap Rijn en IJssel
(Toon van Kessel)	Vitens
	Namens gemeenten Regio Achterhoek en Liemers
	Namens TBO
(Thomas van der Meij)	Provincie Overijssel
Rob de Groot	Provincie Gelderland
Ron Böing	Provincie Gelderland

Werkgroepen Adaptieve Strategie, Bescherming en Kennisbijeenkomsten

De samenstelling van deze werkgroepen zal in de praktijk waarschijnlijk wisselend zijn en bestaan uit leden van de Voorbereidingsgroep aangevuld met collega's, specialisten en geïnteresseerden.

Concept tijdpad en overleg/beslismomenten ASV-traject Provincie Gelderland

		2017		2018				2019				2020			
		Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1	Bestuurlijke Overleg	14-jul		VB/BO			VB/BO		VB/BO		VB/BO				
2	Notitie Reikwijdte en Detailniveau		VB	VB/BO	GS										
3	Regionale studie Rivierenland			SR	SR	SR/VB	SR	SR	SR						
4	Regionale studie Veluwe			SV	SV	SV/VB	SV	SV	SV						
5	Regionale studie Oost Gelderland			SO	SO	SO/VB	SO	SO	SO						
6	Uitwerken Adaptieve strategie		WAS/VB	WAS/VB	WAS/VB										
7	Uitvoeren kennisvragen		ad hoc			VB									
8	Ontwikkelen beschermingsbeleid ASV			WB/VB	WB/VB	WB	WB	WB							
9	Synthese resultaten en voorstel alternatieven							VB	VB/BO						
10	PlanMER uitvoeren voor alternatieven										BO	GS			
11	Verankering in Omgevingsvisie/Verordening				PS informeren			PS verkiezir	Kadernotitie PS						PS
12	Afstemming IPO														

	SR = Studiegroep Rivierenland	WAS = Werkgroep Adaptieve Strategie	BO = Bestuurlijk Overleg
	SO = Studiegroep Oost Gelderland	WB = Werkgroep Bescherming ASV	GS = Gedeputeerde Staten
	SV = Studiegroep Veluwe	VB = Voorbereidingsgroep	PS = Provinciale Staten

ALGEMEEN BESTUUR

Lobby

Vergadering d.d.	: 31 januari 2018
Agendapunt	: nagekomen
Onderwerp	: Festival der Democratie
Portefeuillehouder	: De heer P. Drenth

Voorstel:
Een budget van € 20.000 beschikbaar stellen voor het festival van de Democratie op 18 maart 2018. Deze € 20.000 ten laste brengen van de projectenreserve Regio Achterhoek en voor zover deze niet toereikend is deels ten laste van de post onvoorzien.

Toelichting:
Op initiatief van de Burgemeesters Bengevoord (Winterswijk), Boumans (Doetinchem) en Van Dijk (Oude IJsselstreek) en wethouder Drenth (Doetinchem) is in samenwerking met journalist Wouke van Scherrenburg het Festival der Democratie voorbereid. Doel van dit Festival is:

- Opkomstbevordering bij de Gemeenteraadsverkiezingen 2018
- Vergroten betrokkenheid bij de lokale democratie.
- Op termijn kan dit een aanzet zijn om politiek actief te worden.

Het Festival is voor de betrokken Achterhoeker die geïnteresseerd is in de (lokale) politiek en democratie. In de bijlage is het programma van het Festival opgenomen.

De kosten worden geschat op circa € 20.000. Gelet op het regionale karakter van het festival wordt gevraagd deze kosten te dekken vanuit de Regio Achterhoek.

Procedure:	**Vervolgactie:**	**Bijlagen:**	**Consequenties:**
DB d.d.: Poho d.d.:	communicatie: Mededeling beslissing aan:	Meegezonden: Ter inzage: Plaats van inzage:	Financieel: Personeel:

Nadere informatie bij: S. Veneman **Tel.nr.:** (0314) 32 12 10

Informatie
Festival der Democratie

Wat
Een Achterhoek-breed evenement in het kader van de Gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart 2018, met als thema de (lokale) democratie.

Wanneer
Zondag 18 maart 2018, 15.00 – 19.00 uur inclusief borrel.

Waar
Amphion Doetinchem: kleine zaal + foyer van de kleine zaal + theatercafé + lounge foyer.

Doel
- Opkomstbevordering bij de Gemeenteraadsverkiezingen 2018
- Vergroten betrokkenheid bij de lokale democratie.
- Op termijn kan dit een aanzet zijn om politiek actief te worden.

Doelgroep
Iedere Achterhoeker die (latent) geïnteresseerd is in politiek en democratie.
Het is belangrijk dat het evenement niet alleen de 'inner circle' bereikt die toch al politiek of bestuurlijk actief is en die sowieso gaat stemmen maar ook degenen die nog twijfelen.

Hoe te bereiken?
- Het programma moet gericht zijn op de héle Achterhoek
- Er moet vooral aandacht zijn voor actuele onderwerpen die hier lokaal en regionaal spelen (en een link hebben met de provinciale, landelijke en Europese politiek)
- Geïnteresseerde Achterhoekers deelgenoot maken van het politieke debat bijvoorbeeld door voorafgaand stellingen uit te zetten in de lokale en regionale media en de uitkomsten te betrekken bij de interviews / debatten
- Persoonlijke ontmoetingen met diverse politici uit alle verschillende bestuurslagen
- De omlijstende activiteiten moeten gericht zijn op een festival-sfeer.

Initiatiefnemers
Burgemeesters Bengevoord (Winterswijk), Boumans (Doetinchem) en Van Dijk (Oude IJsselstreek), wethouder Drenth (Doetinchem), in samenwerking met journalist Wouke van Scherrenburg.

Financiën
Voorgesteld wordt een financiële bijdrage te vragen aan de Regio Achterhoek.
Kaartverkoop: men kan vooraf (en op de dag zelf?) een kaart kopen die toegang biedt tot Amphion en één van de drie sessies in de kleine zaal. Bij de prijs (€ 7,50 per kaart) is een hapje en koffie/thee inbegrepen. De kaartverkoop zal kostendekkend zijn en levert geen financiële ruimte voor het Festival op.
Een concept-begroting van het festival is in de bijlage toegevoegd.

Concept opzet Festival
Drie interview-rondes op twee plekken (kleine zaal en lounge foyer) met grofweg een gelijkwaardig programma. In de kleine zaal is Wouke van Scherrenburg de host en in de lounge foyer worden de gesprekken geleid door een andere professionele host.
Elke sessie heeft een aantrekkelijke mix van gasten vanuit de lokale e/o provinciale e/o landelijke e/o Europese bestuurslaag en een eigen thema.
Daarnaast zullen lokale en regionale 'helden' uitgenodigd worden; denk bijvoorbeeld aan de Stichting PakAn en de Feestfabriek, of mensen die zijn geïnterviewd voor het boek "De Parels van de Achterhoek".
In de foyer van de kleine zaal kan de politieke markt plaatsvinden en is ruimte voor ontmoeting en informeel contact. Elke gemeente krijgt 1 marktkraam voor alle partijen.
Er wordt gezorgd voor een leuk 'side' programma met muziek, cultuur en een hapje en drankje zodat er een festival-sfeer ontstaat.

Uitnodigen gasten
Wouke van Scherrenburg benadert de Europese en landelijke politici.

In overleg met de betrokken Achterhoekse burgemeesters en wethouders worden de beoogde gasten op provinciaal, regionaal en lokaal niveau benaderd.

Concept invulling programma's in kleine zaal en lounge foyer
Onderstaand treft u de concept-invulling van het programma aan zoals opgesteld door Wouke van Scherrenburg zodat u een idee krijgt van de gewenste gasten en de variëteit aan activiteiten. Daarbij is het dus van belang te realiseren dat Wouke van Scherrenburg nog bezig is de genoemde gasten te benaderen en dat nu nog niet duidelijk is wie definitief heeft toegezegd. Ook qua tijdsindeling van de activiteiten vindt er nog overleg plaats.

CONCEPT-programma kleine zaal

15.00 uur: Opening door Wouke van Scherrenburg / een cabaretier trapt af

15.20 uur: Eurocommissaris de heer F. Timmermans of een andere Europese of landelijk bekende politicus, wordt geïnterviewd door Wouke van Scherrenburg en de heer Arjan Noorlander

16.10 uur: Debat met een aantal Tweede Kamer-fractievoorzitters geleid door Wouke van Scherrenburg en Ron Fresen

17.00 uur: Een Minister wordt geïnterviewd door Wouke van Scherrenburg en Ron Fresen

18.00 uur: Einde programma in de kleine zaal.

CONCEPT-programma foyer

15.20 uur: Commissaris van de Koning, de heer C. Cornielje of een andere Gelderse bestuurder of politicus en een aantal burgemeesters worden geïnterviewd met als thema 'regionale samenwerking' door Rob Berends, journalist bij De Gelderlander.

16.10 uur: Minister van Justitie en Veiligheid de heer F. Grapperhaus of een andere politicus met veiligheid in de portefeuille, de heer H. Kaiser (oud-burgemeester van o.a. Doetinchem en Arnhem en opsteller van het rapport 'Samen trekken aan één touw' in opdracht van de provincie Gelderland om een beeld te krijgen van de georganiseerde misdaad) en burgemeesters uit de regio (nog nader in te vullen), interview met als thema's 'infiltratie onderwereld in de lokale politiek / toenemende drugscriminaliteit in de regio' door mevrouw Hella Hueck, journalist o.a. werkzaam bij RTL Nieuws en RLT Z.

17.00 uur: Leve de Achterhoek! Lokale en regionale helden worden geïnterviewd over hun ambities en plannen door Hennie Haggeman, journalist bij De Gelderlander.

18.05 uur: Plenaire afsluiting door cabaretier / columnist Frans Miggelbrink

18.15 uur: Borrel / Speeddating met (burgemeesters en) politici / Open Podium

19.00 uur: Sluiting.

.-.-.-.-.-.-.-.-.-.

CONCEPT Begroting Festival der Democratie

zondag 18 maart 2018, Amphion Doetinchem

Zaalhuur Amphion (huur Gelderlander Zaal incl. IG&D en DOC foyer) met eenmalige korting	€	1.000,00
Marktkramen in de foyer (€ 22,50 per kraam, max. 8 gemeenten en 4 info-stands, tot. 12x)	€	270,00
Audio West (geluid in de Gelderlander Zaal en DOC Foyer geluidssets incl. bediening)	€	1.500,00
Livestream (Webcast, Marc van den Berg, loopt via Wouke)	€	1.000,00
Caberetier (nog te contracteren)	€	1.750,00
Culturele optredens (muziek en/of theaterduo?)	€	750,00
Frans Miggelbrink (bijv. t.b.v. plenaire afsluiting?)	€	500,00
Interviewers regionaal x 2 (vergoeding € 500,- per persoon) (Wouke heeft de contacten)	€	1.000,00
Interviewers landelijk x 3 (vergoeding € 1.000,- per persoon) (Wouke heeft de contacten)	€	3.000,00
Wouke van Scherrenburg (presentatie, voorbereiding, eindredactie, produktie)	€	4.500,00
Catering gasten (drankjes en diner)	€	1.000,00
Communicatie (ontwerpen beeldmerk en flyer, promotie-video)	€	3.500,00
Projectorganisatie (inhuur Birkitta Kortes)	€	3.000,00
Cadeautjes voor vrijwilligers (gastheren en -vrouwen bijv. gemeentelijke bodes?)	€	250,00
PM	€	1.500,00
	€	**24.520,00**

REKENKAMER
COMMISSIE
BERKELLAND - BRONCKHORST - LOCHEM - MONTFERLAND

handreiking

GEHEIMHOUDING

Handreiking naar aanleiding van het Rekenkamer-onderzoek naar het opleggen, bekrachtigen en opheffen van geheimhouding.

Jaar: 2017

gemeente Bronckhorst
Gemeente Lochem
gemeente Berkelland
Montferland

GEHEIMHOUDING

Voor u ligt een handreiking die tot doel heeft om helderheid te verschaffen in de benodigde werkwijze rond opleggen, bekrachtigen en opheffen van geheimhouding. Deze handreiking is bedoeld voor zowel de leden van de gemeenteraad, als het college van B&W en de ambtenaren, en hoort bij het onderzoeksrapport en de overkoepelende notitie ‘Open Deuren?‘ van de RC BBLM. Als bijlage bij dat rapport vindt u ook de ter zake doende wetsartikelen.

Wij hopen bij te dragen aan het nog bewuster omgaan met geheimhouding door ambtenaren, college en zeker de gemeenteraad.

Ook al komt geheimhouding (en vertrouwelijkheid) relatief weinig voor in de BBLM-gemeenten, elke procedure vergt een perfect verloop. Immers, een misstap kan een flinke deuk in het vertrouwen in de gemeente opleveren met mogelijk grote gevolgen voor inwoners of de gemeente. De afweging zorgvuldigheid versus transparantie is niet makkelijk en eenvoudig. Elke raadslid komt een keer in zijn carrière met geheimhouding in aanraking. Een ongeluk zit in een klein hoekje, dus let op: **niet expliciet geheim verklaard = in principe openbaar!** Een document als **vertrouwelijk** bestempelen betekent dat het gewoon een **openbaar** document is!

Er is een grijs gebied, zelfs de wet laat ruimte voor interpretatie. Daarom geven wij de volgende aandachtspunten mee:

1. **Ken de basis goed!**
2. **Houd de jurisprudentie in de gaten.**
3. **Maak samen de procedures die u volgt, zorg dat die aan de basisvereisten voldoen.**
4. **En houdt u zich aantoonbaar aan de procedures. Dan heeft u gedaan wat u kon.**
5. **“Bij twijfel niet inhalen”…**
6. **Laat u adviseren door griffie en ambtenaren.**
7. **Evalueer regelmatig samen en stel eventueel bij; laat het een levende taal zijn.**

HANDREIKING VOOR OPLEGGEN, BEKRACHTIGEN EN OPHEFFEN VAN GEHEIMHOUDING

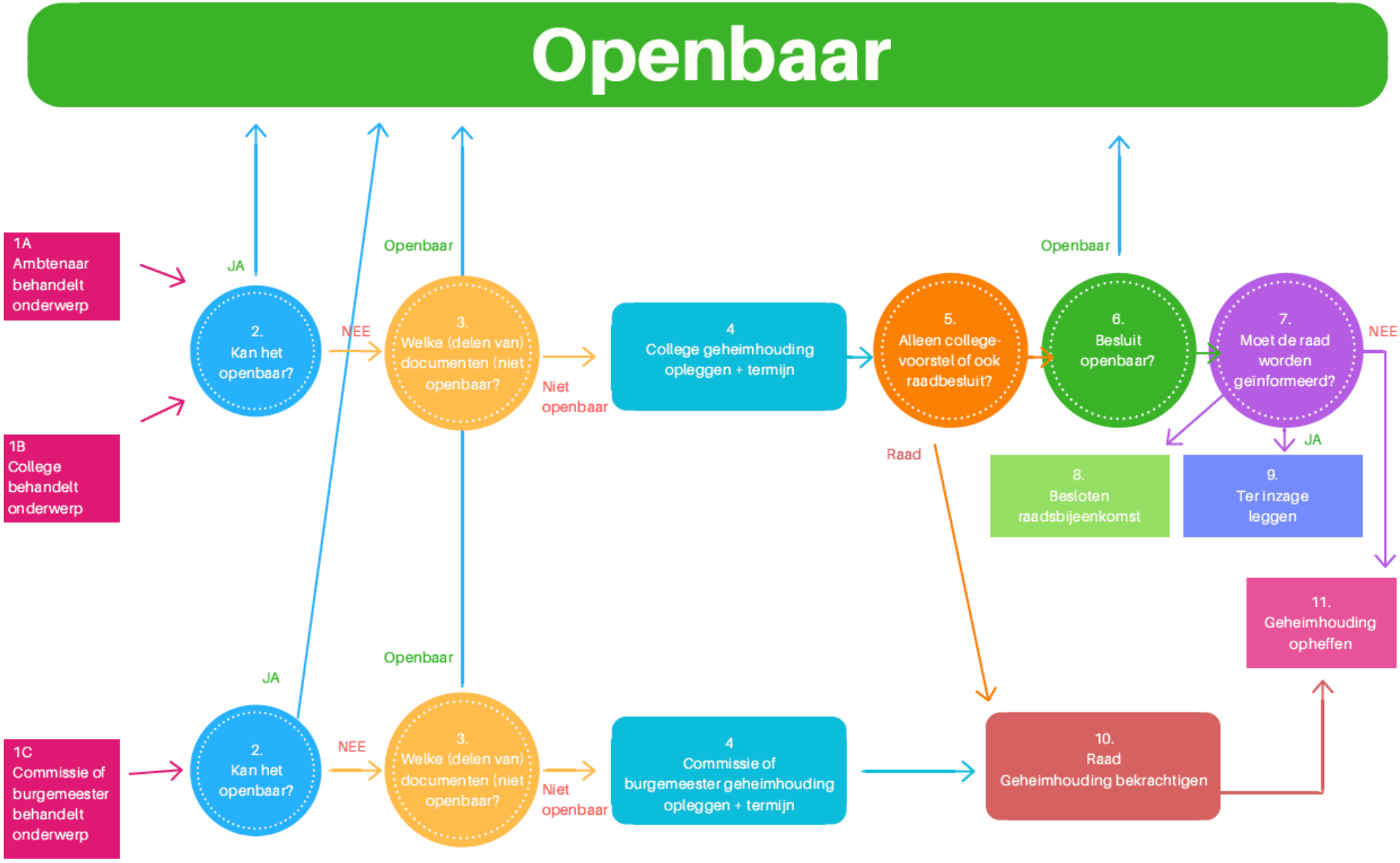

TOELICHTING BIJ HANDREIKING OPLEGGEN, BEKRACHTIGEN EN OPHEFFEN VAN GEHEIMHOUDING

1. Onderwerp dient zich aan

Stel, een ambtenaar, het college, de burgemeester of een (voorzitter van een) raadscommissie behandelt een onderwerp wat mogelijk vanwege zorgvuldigheid geheimhouding vereist. Als dit het geval is, hou dan in gedachten:

a. geheimhouding kan alleen opgelegd worden op basis van de relatieve of absolute uitzonderingsgronden van openbaar bestuur genoemd in de Wob artikel 10. Het bestuur en debat is openbaar, tenzij zorgvuldigheid geheimhouding vereist (i.v.m. privacy, de onderhandelingspositie van de gemeente in onderhandeling bijvoorbeeld)

b. informatie “vertrouwelijk” verklaren is als het zeker niet openbaar mag worden, geen optie.

c. niet zelf geheim verklaard en/of bekrachtigd = in principe openbaar.

d. begin direct met het bepalen of geheimhouding nodig kan zijn of niet, en zo ja: ga zo snel mogelijk met elkaar in overleg (met college-ondersteuning en griffie (bijvoorbeeld in de driehoek)

e. vermeld direct bij mogelijk benodigde geheimhouding, op basis van welke argumenten en dus welk onderdeel van artikel 10 Wob geheimhouding vereist is.

f. overweeg bewust op basis van zorgvuldigheid versus transparantie i.o.m. de portefeuillehouder en in overleg met collega’s van juridische zaken.

Dus ken de regels: Wob, GemW, Abbb (Algemene beginselen van behoorlijk bestuur) en de code voor Good Governance.

2. Kan het onderwerp c.q. onderliggende documenten openbaar behandeld worden?

Zie voor de afweging de genoemde punten onder 1.
Kent het onderwerp onderliggende documenten? Bepaal dan bewust welke (delen) van documenten onder de mogelijke geheimhouding moeten vallen en waarom. Ook hier zorgvuldigheid versus transparantie: openbaar, tenzij… Je hoeft niet alle documenten of hele documenten geheim te verklaren. Beargumenteer samen (met juridisch onderlegde (collega)ambtenaar, portefeuillehouder en griffie) goed.

3. Welke (delen) van documenten kunnen openbaar c.q. moeten niet-openbaar?

Wees niet te ruim met het geheim verklaren, soms hoeven alleen delen van documenten of één document geheim verklaard te worden. Kies het zekere voor het onzekere maar laat je niet te veel leiden door angst: als je de regels en procedures kent, kun je bewust afwegen. De besluiten moeten uiteindelijk wel zo goed mogelijk genomen kunnen worden, op basis van zo volledig mogelijke informatie, die een ieder tegelijk ontvangt.

4. Opleggen geheimhouding

Het kan hier gaan om het zichzelf opleggen van geheimhouding, (door een raadscommissie, een bestuurscommissie of een andere commissie).
Ten tweede kan het ene orgaan geheimhouding leggen op informatie die het aan een ander orgaan verstrekt. Het college, de burgemeester en een commissie kunnen op grond van een belang genoemd in artikel 10 van de Wob voorlopige geheimhouding op stukken leggen die zij aan de raad of leden van de raad overleggen (zie het tweede lid van de artikelen 25, 55 en 86 Wob). Op een document moet herkenbaar zijn aangegeven dat het om een geheim document gaat. Verder ligt het voor de hand dat het

bestuursorgaan motiveert waarom geheimhouding wordt opgelegd, door aan te geven welk belang uit artikel 10 van de Wob aan de orde is.
Vervolgens geef je een termijn aan. Termijnen kunnen altijd verlengd worden (zoals met de documenten met betrekking tot het koninklijk huis gebeurd is na 30 jaar). Als de termijn kort is kun je het werken met 'embargo' overwegen. Hou termijnen ook bij, zodat wanneer geheimhouding opgeheven kan worden, dit ook besloten en gecommuniceerd wordt. Of dat duidelijk is dat vanwege het verstrijken van de termijn of van rechtswege (bij publicatie in de Staatscourant bijvoorbeeld) de geheimhouding vervallen is.

Kortom,

a. Geef altijd
   - de grond op basis van Wob art 10
   - een termijn aan de geheimhouding
b. Zorg altijd voor herkenbaarheid van geheimhouding.

5. Betreft het onderwerp alleen een besluit van het college of gaat het ook naar de raad?

a. Ook naar de raad: Geef direct aan als het onderwerp ook aan de raad ter besluitvorming wordt voorgelegd, dat geheimhouding door het college opgelegd wordt en om expliciete bekrachtiging van de raad vraagt. Let goed op dat bij geen expliciet besluit tot bekrachtiging door de raad de geheimhouding vervalt! Het verhandelde of de onderliggende documenten zijn dan in principe openbaar. Dit is daarom dus ook het moment om met de griffier in overleg te treden.
b. Alleen college: Betreft het alleen een door het college te nemen besluit, dan kun je twee keuzes maken: het besluit komt op de openbare besluitenlijst of op de niet-openbare besluitenlijst. Wat je ook kiest, zorg dat het college geheimhouding legt op de betreffende (delen van) documenten en/of besluiten die geheimhouding vereisen op basis van zorgvuldigheid conform, en met verwijzing naar, de betreffende gronden uit artikel 10 van de Wob. Valt het niet onder artikel 10 van de Wob, dan geldt de geheimhouding niet. De besluiten uit het niet-openbare deel kun je aan de raad aanbieden onder geheimhouding. Dan dient de

geheimhouding wel bekrachtigd te worden. Ook bij het aanbieden aan ‘leden van de raad’ dient bekrachtiging plaats te vinden! De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft expliciet overwogen dat (ook) met het ter inzage leggen van de documenten voor leden van de raad, toepassing is gegeven aan artikel 25 lid 2 Gemeentewet (ABRvS 14 augustus 2013, ECLI:NL:RVS:2013:705). Bekrachtiging op grond van het derde lid is dan noodzakelijk om te voorkomen dat de geheimhouding vervalt.

Raadsleden kunnen altijd inzage vragen in de onderliggende documenten. Het college kan dat alleen weigeren in het kader van het (zwaarwegend) ‘openbaar belang’; niet op basis van de Wob. Daarom dienen de documenten geheim verklaard te zijn en herkenbaar geheim te zijn, om verwarring te voorkomen. Voor de betreffende raadsleden is dan duidelijk dat ze gehouden zijn aan de geheimhouding.

Zie onder 2: Bepaal bewust welke (delen) van documenten onder de mogelijke geheimhouding moeten vallen en waarom. Ook hier geldt: zorgvuldigheid versus transparantie: openbaar, tenzij… Je hoeft niet alle documenten of hele documenten geheim te verklaren. Beargumenteer samen (met juridisch onderlegde (collega)ambtenaar, portefeuillehouder en griffie) goed wat onder de geheimhouding dient te vallen. Wat daar niet onder valt: openbaar; wat er wel onder valt: beargumenteer op basis van Wob art 10 en zorg dat het herkenbaar is dat het (deel van het) document geheim verklaard is. Realiseer je dat de raad deze geheimhouding altijd expliciet moet bekrachtigen anders vervalt de geheimhouding.

6. Kan het besluit openbaar gemaakt?

Zie de tekst onder 3.
Op basis van Wob art 10 kan de afweging gemaakt worden:
Ja: openbare besluitenlijst.
Nee: niet-openbare besluitenlijst. Zorg dat herkenbaar is dat dit een door het college geheim verklaard document is.

7. Moet de raad worden geïnformeerd?

Nee? Denk dan bewust aan uw actieve en passieve informatieplicht. Raadpleeg art 60 GemW

1. De raad kan regelen van welke beslissingen van het college aan de leden van de raad kennisgeving wordt gedaan. Daarbij kan de raad de gevallen bepalen waarin met terinzagelegging kan worden volstaan.
2. Het college laat de kennisgeving of terinzagelegging achterwege voor zover deze in strijd is met het openbaar belang.
3. Het college maakt de besluitenlijst van zijn vergaderingen op de in de gemeente gebruikelijke wijze openbaar. Het college laat de openbaarmaking achterwege voor zover het aangelegenheden betreft ten aanzien waarvan op grond van artikel 55 GemW. geheimhouding is opgelegd of ten aanzien waarvan openbaarmaking in strijd is met het openbaar belang.

Ja? Zorg dat de raad de geheimhouding van documenten en/of het verhandelde bekrachtigt. Als u de raad wilt bijpraten in een besloten sessie, weet dan dat de sessie openbaar aangekondigd dient te worden en vervolgens het besluit tot sluiten van de deuren genomen dient te worden. Vervolgens dient expliciet bekrachtiging plaats te vinden door de raad. Als het alleen een raadscommissie betreft hoeft er geen geheimhouding bekrachtigd te worden op documenten, maar wel op het verhandelde. Al is het maar voor de duidelijkheid voor de betrokken commissieleden. Wilt u stukken ter inzage geven, realiseert u zich dat dan ook bekrachtiging de veiligste weg is. Zorg in ieder geval dat het herkenbaar is dat (delen van) documenten geheim verklaard zijn.

8. Besloten raadsbijeenkomst

Raadsvergaderingen worden in het openbaar gehouden. De aankondiging dient dan ook openbaar plaats te vinden. De deuren van de raadszaal worden gesloten als tenminste een vijfde deel van de raadsleden, die de presentielijst hebben getekend, hierom verzoekt of als de voorzitter dit nodig acht. Vervolgens beslist de raad, in beslotenheid, of er daadwerkelijk in beslotenheid wordt vergaderd. In een besloten vergadering kan niet worden beraadslaagd of besloten over:

a. de toelating van nieuw-benoemde leden;

b. de vaststelling en wijziging van de begroting en de vaststelling van de jaarrekening;
c. de invoering, wijziging en afschaffing van gemeentelijke belastingen, en
d. de benoeming en het ontslag van wethouders.

Externen dienen in principe de zaal te verlaten. Indien er externen bij de vergadering blijven, zullen zij zich moeten houden aan de geldende geheimhouding. Voor de duidelijkheid en volledigheid is het aan te raden dat zij expliciet en aantoonbaar gewezen worden op geheimhouding; mogelijkheid is hen geheimhouding te laten verklaren. Dit geldt ook voor de aanwezige ambtenaren.

Geheimhouding van documenten of verhandelde dient apart door de raad expliciet in deze vergadering besloten/bekrachtigd te worden. Zie hierna onder 10.

Als er in een raad(scommissie) besloten wordt tot niet openbaar vergaderen, dan hoeft er geen geheimhouding bekrachtigd te worden op de eventuele documenten, maar wel op het verhandelde.

Het is verstandig ook direct te besluiten dat het verslag (tijdelijk) niet openbaar is. U kunt apart besluiten of de uiteindelijke besluiten wel of niet (tijdelijk) geheim zijn. De besluiten kunnen ook in een openbaar deel genomen worden. Besluit u niet expliciet tot in beslotenheid vergaderen dan is het verhandelde, de besluiten en het verslag openbaar. Ook kunt u aan het eind van de vergadering alsnog besluiten om het verslag openbaar te maken. Daarmee zijn verslag, besluiten en het verhandelde alsnog openbaar.

Er dient een apart verslag gemaakt te worden van het niet-openbare deel van de vergadering. Indien er niet expliciet besloten is tot geheimhouding, dan zijn het verhandelde en de besluiten openbaar; het verslag is dan dus niet actief openbaar gemaakt, maar ook niet geheim verklaard; en valt daarmee niet onder de regels en procedures van geheimhouding

Er kan dan vrij gesproken worden over de besluiten en het verhandelde. Neem daarom voor alle duidelijkheid altijd aan het eind van de vergadering (nogmaals) een besluit over het al dan niet opleggen van geheimhouding.

9. Ter inzage leggen

Als u documenten ter inzage legt bij de griffie, zorg dan voor de herkenbaarheid van de geheimhouding op de betreffende documenten. Let op dat de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State expliciet heeft overwogen dat (ook) met het ter inzage leggen van de documenten voor leden van de raad, toepassing is gegeven aan artikel 25 lid 2 Gemeentewet (ABRvS 14 augustus 2013, ECLI:NL:RVS:2013:705).
Bekrachtiging op grond van het derde lid is dan noodzakelijk om te voorkomen dat de geheimhouding vervalt.

10. Bekrachtigen geheimhouding

De gemeenteraad moet in de eerstvolgende raadsvergadering de door het college van B en W, de burgemeester of een commissie opgelegde geheimhouding op de overgelegde stukken expliciet bekrachtigen, want anders komt de geheimhouding te vervallen. De geheimhouding die het college heeft opgelegd is dus voorlopig. (NB Het presidium/agendacommissie vervult een rol in het bepalen van de agenda van de raad. Het kan voorkomen dat het presidium beziet of een onderwerp behandeld wordt, en of het dan nodig is om op het verhandelde of onderliggende documenten geheimhouding op te leggen c.q. te bekrachtigen. Het kan niet zo zijn dat het presidium wel, en rest van de raad niet, inzage krijgt in, en de geheimhouding bekrachtigd van de geheime documenten).
De overige bestuursorganen kunnen alleen geheimhouding opleggen en opheffen. Wanneer één van deze bestuursorganen geheime informatie niet deelt met de gemeenteraad, hoeft zij ook niet door de raad te worden bekrachtigd! Dat geldt ook voor een raadscommissie. Wordt een onderwerp wel besproken in een raadscommissie, maar niet ter besluitvorming voorgelegd aan de raad dan geldt geheimhouding op de stukken, die door het college of (de voorzitter van) de commissie is opgelegd. Geheimhouding opleggen

op het verhandelde is dan nog wel nodig, dat is niet direct geregeld met het ‘besloten vergaderen’. Neem hiertoe dus altijd een expliciet besluit, hiermee is het ook voor de aanwezigen duidelijk wat er van hen verwacht wordt.

11. Opheffen geheimhouding

De hoofdregel is dat het bestuursorgaan dat de geheimhouding heeft opgelegd haar ook kan c.q. moet opheffen. Het bestuursorgaan dat geheimhouding heeft opgelegd, is ook het orgaan dat de geheimhouding weer moet opheffen.

Een uitzondering op deze hoofdregel is, wanneer het college, de burgemeester of een commissie de gehele raad, als bestuursorgaan, geheimhouding op de overlegde stukken oplegt. Dan beslist de raad over het opheffen van de geheimhouding en niet langer het bestuursorgaan dat de geheimhouding heeft opgelegd. De raad is dus bevoegd een door hem reeds eerder bekrachtigde geheimhouding op te heffen. Ook wanneer het college of een commissie zichzelf geheimhouding oplegt en de raad daarin kent, is alleen de raad nog bevoegd om de geheimhouding op te heffen.

De gemeenteraad kan alleen de geheimhouding opheffen, wanneer meer dan de helft van de raadsleden in de desbetreffende raadsvergadering aanwezig is.

Hou de termijnen ook bij, zodat wanneer geheimhouding opgeheven kan worden dit ook besloten en/of gecommuniceerd wordt. Benodigde verlenging idem dito. Zo zorg je ervoor dat ook duidelijk is voor elke betrokkene, of vanwege het verstrijken van de termijn of van rechtswege de geheimhouding vervallen is.

Situaties voor de (beleids)ambtenaar:

Als je met een onderwerp bezig bent, waarvan je denkt dat geheimhouding van toepassing kan zijn, betrek dan direct collega's, portefeuillehouder en griffie erbij. Zorg dat je de Wob, de Abbb, de code Good Governance en de Gemw kent op dit terrein of schakel als je het niet voldoende kent een juridisch collega in.

Situaties voor collegeleden:

U dient altijd geheim te verklaren op basis van en met vermelding van het betreffende artikel uit Wob art 10. Geen vermelding van de Wob=niet geheim. Vertrouwelijk is niets. Vermijd dit. Gebruik eventueel de mogelijkheid van een embargo. Denk aan zorgvuldigheid versus transparantie, actieve en passieve informatieplicht. Abbb en GG. Ken de wet. Zorg voor gezamenlijke afstemming. Zorg dat de raadsleden het begrijpen! Betrek direct de juiste?, de gemeentesecretaris en de griffie. Verzenden aan 'leden van de raad' in plaats van 'de raad' lijkt soms het meest werkbaar, maar let op uw actieve informatieplicht

Let wel: De actieve informatieplicht is in de Gemeentewet opgenomen in de artikelen 169 leden 2 en 4 en 180 lid 2. Kort samengevat: het college en de burgemeester geven de raad alle inlichtingen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft en nodig vindt. In het vervolg van deze notitie zal over het college worden gesproken in plaats van over het college en de burgemeester maar de actieve informatieplicht is van overeenkomstige toepassing op de burgemeester.
De passieve informatieplicht is in de Gemeentewet opgenomen in de artikelen 155, 169 leden 3 en 4 en 180 lid 3. Kort samengevat: het college geeft de raad mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang.
Op grond van de bepalingen in de artikelen 60, lid 1 en 81, lid 1 Gemeentewet, kan de raad regelen van welke besluiten van het college aan de (leden van de) raad kennisgeving dient te worden gedaan.

Het recht op inlichtingen op grond van de artikelen 169 en 180 Gemeentewet is een ander instrument c.q. rechtsmiddel en gaat ook verder dan het recht op informatie op grond van de Wet openbaarheid van bestuur.

De Wet openbaarheid van bestuur regelt de (informatie) relatie tussen bestuursorgaan en (individuele) burger. De wet kent een limitatieve opsomming in welke gevallen informatie door een bestuursorgaan niet aan een daarom vragende burger hoeft te worden verstrekt.
Raadsleden bekleden in het gemeentelijk stelsel een belangrijke en bijzondere positie. Zij zijn als gekozen volksvertegenwoordigers verantwoordelijk voor het gevoerde bestuur en mogen wat betreft hun informatievergaring niet afhankelijk worden gesteld van de bepalingen in de Wet openbaarheid van bestuur.
De Gemeentewet voorziet daarom door middel van de artikelen die zien op de actieve en passieve informatieplicht in een 'lex specialis' ten opzichte van de Wet openbaarheid van bestuur.
Een raadslid hoeft voor zijn informatievergaring dus geen beroep te doen op de Wet openbaarheid van bestuur!

Situaties voor raadsleden:

- Een onderwerp komt naar voren in een commissie: u, of uw voorzitter, kan besluiten in beslotenheid te vergaderen. U, of uw voorzitter legt (zichzelf) vervolgens geheimhouding op, en eventueel aan de raad als geheel. Als er geen besluit wordt gevraagd van de raad, en de stukken niet aan de raad worden voorgelegd, hoeft de commissie geen geheimhouding te bekrachtigen op de documenten waarop het college al geheimhouding heeft opgelegd. Het is wel nodig op het verhandelde in de commissie expliciet geheimhouding op te leggen. U legt daarmee ook geheimhouding op het verslag. Besluit u niet expliciet tot geheimhouding, dan is het verhandelde niet geheime en het verslag is dan dus niet actief openbaar gemaakt, maar ook niet geheim verklaard; en valt daarmee niet onder de regels en procedures van geheimhouding.

- In de raad:
  U dient altijd geheimhouding te bekrachtigen, op de documenten die dit betreft dient herkenbaar 'geheim' te staan. 'Vertrouwelijk' is een beroep op uw integriteit, of het nu in nota integriteit staat of niet, alleen geheim is geheim, juridisch gezien.[1] De rest is niet juridisch houdbaar. Natuurlijk overweegt u op basis van transparantie versus zorgvuldigheid en wilt u de gemeente en haar

[1] Zie hierover ook de handreiking van binnenlandse zaken

inwoners niet schaden. Als bekrachtiging alleen op het verhandelde geldt, dient dit ook door uzelf bekrachtigd te worden door middel van een raadsbesluit. Een vergadering waar behandeling van geheime documenten of onderwerp(en) op van toepassing is, zal eerst besloten verklaard moeten worden: na openbare aankondiging. Vervolgens zal gemeld moeten worden dat er geheimhouding geldt op het verhandelde als u dat bekrachtigt. Dat bekrachtigen gebeurt bij voorkeur aan het begin van de vergadering, maar kan ook gedurende of aan het einde van de vergadering. Ideaal is vooraf en bevestiging achteraf met specifiek benoemd wat er onder de geheimhouding valt. Let op het aanwezigheidsquorum en een expliciet besluit.

Let wel: De passieve informatieplicht (de plicht van het college om aan uw vragen te beantwoorden) is in de Gemeentewet opgenomen in de artikelen 155, 169 leden 3 en 4 en 180 lid 3. Kort samengevat: het college geeft de raad mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang.
Op grond van de bepalingen in de artikelen 60, lid 1 en 81, lid 1 Gemeentewet, kan de raad regelen van welke besluiten van het college aan de leden van de raad kennisgeving dient te worden gedaan.

Het recht op inlichtingen op grond van de artikelen 169 en 180 Gemeentewet is een ander instrument c.q. rechtsmiddel en gaat ook verder dan het recht op informatie op grond van de Wet openbaarheid van bestuur.
De Wet openbaarheid van bestuur regelt de (informatie) relatie tussen bestuursorgaan en (individuele) burger. De wet kent een limitatieve opsomming in welke gevallen informatie door een bestuursorgaan niet aan een daarom vragende burger hoeft te worden verstrekt.
Raadsleden bekleden in het gemeentelijk stelsel een belangrijke en bijzondere positie. Zij zijn als gekozen volksvertegenwoordigers verantwoordelijk voor het gevoerde bestuur en mogen wat betreft hun informatievergaring niet afhankelijk worden gesteld van de bepalingen in de Wet openbaarheid van bestuur.
De Gemeentewet voorziet daarom door middel van de artikelen die zien op de actieve en passieve informatieplicht in een ‘lex specialis’ ten opzichte van de Wet openbaarheid van bestuur.
Een raadslid hoeft voor zijn informatievergaring dus geen beroep te doen op de Wet openbaarheid van bestuur!

Tot slot: De raad kan regelen, op basis van Gemw art 60, van welke beslissingen van het college aan de leden van de raad kennisgeving wordt gedaan. Daarbij kan de raad de gevallen bepalen waarin met terinzagelegging kan worden volstaan.

Griffie:

Zorg dat je zo vroeg mogelijk betrokken wordt; het liefst wordt een mogelijk geheim te houden stuk of onderwerp collegiaal getoetst en doorgenomen in het overleg van de driehoek van Gemeentesecretaris, Griffier en Burgemeester.

Zorg dat de voorzitter van raad of commissie expliciet de bekrachtiging van geheimhouding ter besluitvorming voorlegt en daarbij de argumenten gekoppeld aan de betreffende onderdelen van Wob art 10 benoemt. Zorg dat dit op het raadsvoorstel en -besluit staat. Zorg ook dat de termijn expliciet benoemd en vastgelegd is. Er is altijd een termijn, die aan het eind van die termijn verlengd kan worden. Houd ook in het achterhoofd dat bij aanbestedingen de geheimhouding van rechtswege kan vervallen: publicatie in de Staatscourant zorgt voor de opheffing van geheimhouding. Het is goed dat raadsleden weten wanneer dit is zodat ze weten dat ze dan vrijuit kunnen spreken.

Commissie Bestuur en Ruimte

Dossiernummer	1160
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	7 februari 2018
Agendapunt	7
Omschrijving	Bespreken in commissie / Beleidsuitgangspunten, jaarverslag en uitvoeringsprogramma 2018 Vergunningen, toezicht en handhaving

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur en Ruimte	7 februari 2018

Zaaknummer	:	168048
Raadsvergadering	:	23 januari 2018
Onderwerp	:	Beleidsuitgangspunten, jaarverslag en uitvoeringsprogramma 2018 Vergunningen toezicht en handhaving,
Collegevergadering	:	5 december 2017
Portefeuillehouder	:	J.H.A. van Oostrum, J.B. Boer
Meer informatie bij	:	M.G.J. Lubberink Telefoon : 0545-250 351

Ter kennisname

Waarom deze informatie?
Het college van B&W moet een handhavingsbeleid, een jaarlijks uitvoeringsprogramma en een jaarverslag toezicht en handhaving opstellen en aanbieden aan de Gemeenteraad. Dit op basis van artikel 7 van de BOR, art. 10.1 van de WRO en art. 4.20 en 21.1 WM..

In te vullen door de griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel
0 voor kennisgeving aannemen
0 anders, nl.

Raadsvergadering
0 voor kennisgeving aannemen
0 anders, nl.

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	168048
Collegevergadering	:	
Onderwerp	:	Beleidsuitgangspunten, jaarverslag en uitvoeringsprogramma 2018 Vergunningen, toezicht en handhaving
Portefeuillehouder	:	J.H.A. van Oostrum
Steller	:	M.G.J. Lubberink, Team Dienstverlening Omgeving tel. : 351
Openbaar		ja
Raadsvergadering	:	Ter kennisneming
Afgestemd met	:	R. Tjallingii, Peter Busschers
Programmamanager	:	André Oosterink

Te nemen besluit:
De beleidsuitgangspunten, het jaarverslag en het uitvoeringsprogramma VTH (Vergunningen, Toezicht en Handhaving) vaststellen en ter kennisneming aanbieden aan de Gemeenteraad

Waarom dit voorstel en wat is het effect

Het college van B&W moet een handhavingsbeleid, een jaarlijks uitvoeringsprogramma en een jaarverslag toezicht en handhaving opstellen en aanbieden aan de Gemeenteraad. Dit op basis van artikel 7 van de BOR, art. 10.1 van de Wro en art. 4.20 en 21.1 WM.

Wat is het effect?
Het effect is dat de raad kennis kan nemen van het beleid, de uitvoering van de handhaving in 2015 en 2016 en het uitvoeringsprogramma voor 2018. Het milieugedeelte wordt separaat door de ODA aangeleverd.

Argumentatie:
In de regelgeving is opgenomen dat het college beleid vaststelt en verslag doet van de uitgevoerde handhaving WABO en een jaarplan voorlegt aan de gemeenteraad. Hiermee wordt aan deze verplichting voldaan. Zie bijlagen.

Kanttekeningen en risico's
nvt

Financiën
nvt

Communicatie (in-en extern)
Kernboodschap:
Meerjarenbeleid VTH. De beleidsuitgangspunten, het jaarverslag en het uitvoeringsprogramma VTH (Vergunningen, Toezicht en Handhaving) is vastgesteld

Besluit

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Communicatie via:
Persgesprek zie bijgevoegde mail

Initiatief, participatie en rol gemeente
nvt

Planning en evaluatie
In 2018 wordt het jaarverslag over 2017 gemaakt en bekeken of het uitvoeringsprogramma 2018 als gevolg hiervan aanpassing behoeft. Ook wordt dan voor 2019 een nieuw uitvoeringsprogramma vastgesteld.

Toelichting collegevoorstel

Onderwerp : Beleidsuitgangspunten, jaarverslag en uitvoeringsprogramma 2018 Vergunningen, Toezicht en Handhaving.

Beleidsuitgangspunten
Beleidsuitgangspunten gaan over de prioriteiten die de gemeente stelt bij het uitvoeren van de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving en hoe deze prioriteiten tot stand komen. De beleidsuitgangspunten zijn daarmee alleen kader stellend voor de gemeente zelf en zijn opdrachtnemer de ODA. Met het vaststellen van de beleidsuitgangspunten legt de gemeente Berkelland de basis voor nieuw VTH-Beleid.

Uitvoeringsprogramma 2018
Het Uitvoeringsprogramma Vergunningen, Toezicht en Handhaving geeft inzicht in de taken die de gemeente Berkelland in 2018 uitvoert op het gebied van vergunningen, toezicht en handhaving (VTH), welke capaciteit dit vergt en wat de gewenste resultaten zijn.

Jaarverslag
Met dit jaarverslag leggen wij rekenschap af over de uitvoering van onze toezicht- en handhaaftaken in de jaren 2015 en 2016.

Beleidsuitgangspunten

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Opdrachtgever : Martin Lubberink, team DOA
Auteur : Inge van der Hart (ABGL)
Datum : November 2017

Inleiding
Elke gemeente heeft de wettelijke plicht om op basis van de nieuwe wet VTH[1] een uitvoerings- en handhavingsbeleid te hebben voor vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht (VTH). Ook de gemeente Berkelland geeft invulling aan deze wettelijk plicht.

Reikwijdte
Wat is de reikwijdte van een beleidsplan voor vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht?

De gemeente moet erop toezien dat alle gebruikers van de leefomgeving zich houden aan een groot aantal regels. De belangrijkste hiervan zijn:

- Het omgevingsrecht, waaronder vallen: Wabo, Woningwet, Bouwbesluit, Wet Milieubeheer, Wro, Activiteitenbesluit, Monumentenwet en Natuurbeschermingswet;
- De APV;
- De Drank- en Horecawet.

Wij hebben een door de raad vastgesteld handhaafbeleid; “Handhaafbeleid gemeente Berkelland 2009”. Dit is de basis voor en geeft inzicht in de wijze waarop wij toezicht en handhaving hebben ingericht en uitvoeren. In 2011 is dit beleid aangepast om te voldoen aan gewijzigde wet- en regelgeving; de kwaliteitseisen uit de Wabo, het Besluit omgevingsrecht (Bor) en de Ministeriele regeling (Mor).

Ons beleid is niet alleen de basis voor de manier waarop wij in Berkelland toezicht en handhaving uitvoeren, maar ook hoe wij omgaan met vergunningverlening (“toetsing”) en geeft houvast voor de manier van werken van onze BOA’s. Dit laatste is uitgewerkt en vastgelegd in het “Handhavingsplan Openbare Ruimte 2016 gemeente Berkelland” en het “Integraal veiligheidsplan Achterhoek Oost 2014-2018”.

In Berkelland hebben wij de vergunningverlening (toetsing) en het toezicht op elkaar afgestemd. Dit betekent dat de prioriteiten uit ons handhaafbeleid bepalen op welke manier wij toetsen.

We kunnen concluderen dat we met het in 2009 vastgestelde en in 2011 geactualiseerde “Handhaafbeleid gemeente Berkelland 2009” in Berkelland nu al handhaafbeleid hebben conform het Besluit omgevingsrecht (Bor) artikel 7.2. In dit beleid hebben we de Berkellandse manier van werken vastgelegd. Dit beleid willen we vanwege alle ontwikkelingen op het gebied van VTH actualiseren en hierin ook de vergunningverlening meenemen. Deze actualisatie heeft als resultaat een overall VTH-Beleid. Hiermee voldoen we aan de eerdergenoemde wettelijke plicht.

[1] Besluit van 21 april 2017 tot wijziging van het Besluit omgevingsrecht (verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving) – artikel 7.2.

Ontwikkelingen VTH-taken
Al ruim een decennium zijn de VTH-taken van gemeenten in ontwikkeling. De invoering van de Wabo en het Activiteitenbesluit en het verruimen van het vergunningsvrij bouwen hebben als doel om de regelgeving voor aanvragers en vergunninghouders te vereenvoudigen. De bedoeling van de invoering van de Regionale Uitvoeringsdiensten is om de kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu te verbeteren.

Regionale samenwerking
Wij werken als gemeente, mede door wetgeving, stijgende kwaliteitseisen en strakkere financiële kaders, steeds meer regionaal samen bij de uitvoering van onze vergunning- en toezichttaken.

Op 1 april 2013 is de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA[2]) van start gegaan. De uitvoering van al onze VTH-taken op het gebied van Milieu zijn aan de ODA overgedragen. Er is een producten- en dienstencatalogus (PDC) opgesteld, waarin de kwaliteitsniveaus van de af te nemen diensten zijn vastgelegd. De ODA is een zogenaamde verbonden partij, waarin Berkelland een van de participanten is. De gemeente heeft als opdrachtgever invloed op uitvoeringskwaliteit van de toets- en toezichttaken die onder de vlag van de ODA worden uitgevoerd. De gemeente heeft zich voor de VTH-taken op milieu gebied geconformeerd aan de Kwaliteitscriteria 2.1 in de Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Gemeente Berkelland.

Ook de brandweer is opgegaan in een samenwerkingsverband, de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG)[3]. Dit betekent dat voor een deel van de vergunningaanvragen en toezichtcontroles een beroep wordt gedaan op dit samenwerkingsverband. Afstemming over de uit voeren werkzaamheden vindt nog plaats.

Nieuwe ontwikkelingen
Ook de komende jaren brengen ingrijpende ontwikkelingen waar gemeenten op moeten inspelen. Zo treedt naar verwachting in 2019 de Omgevingswet in werking. Doel is de plannen en regels voor ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving sterk te vereenvoudigen, onderzoekslasten te verminderen, meer verantwoordelijkheid te leggen bij burgers en bedrijven en de bestuurlijke afwegingsruimte te vergroten. Voor de gemeente betekent dit een heel andere werkwijze in zowel de planvorming als in vergunningverlening, toezicht en handhaving.

De geplande Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen is voorlopig uitgesteld. Kern van deze wet is dat de aanvrager moet kunnen aantonen dat is voldaan aan (bouw)wet- en regelgeving. De technische toets en toezicht worden dan uitgevoerd door een erkende private partij. Deze ontwikkeling past in de trend om meer verantwoordelijkheid bij de markt

[2] De Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) is een samenwerkingsverband (publiekrechtelijke rechtspersoon) van tien gemeenten (Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk, Zutphen) en de provincie Gelderland.

[3] De Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG) bestaat uit 22 gemeenten, waar onder Berkelland. Het bestuur van de VNOG, het Algemeen Bestuur, bestaat uit de 22 burgemeesters van de gemeenten.

te leggen en de positie van de (bouw-)consument te versterken. Door het uitstel is onduidelijk wanneer de wet nu ingevoerd zal worden.

Hoe willen we ons beleid actualiseren?
Deze huidige ontwikkelingen hebben veel invloed op het “wat en hoe” van de VTH-taken en vergen veel inspanning van de ambtelijke organisatie om zich hierop voor te bereiden.

Op dit moment zijn de consequenties van deze ontwikkelingen nog onvoldoende duidelijk. Ook is nog niet bekend wanneer alle wijzigingen daadwerkelijk ingevoerd moeten zijn. Daarom stellen we voor om op dit moment geen nieuw VTH-Beleid op te stellen, maar de uitgangspunten voor de uitvoering van de VTH-taken – de beleidsuitgangspunten VTH – vast te (laten) stellen en deze te hanteren.

We verwachten dat we bij de verdere implementatie van de Omgevingswet het nieuwe VTH-Beleid definitief kunnen vormgeven. Wanneer duidelijk is wat de consequenties van de genoemde ontwikkelingen zijn, komen we met een concreet voorstel om het beleid te actualiseren.

Visie op VTH-Beleid
VTH-Beleid begint met een goed besef van welke kwaliteit van onze leefomgeving we met ons beleid nastreven en welke waarden hierbij belangrijk zijn. We willen in een veilige, gezonde, aantrekkelijke en duurzame omgeving wonen, werken en leven. Soms kan het gedrag van individuele burgers of bedrijven dit streven bedreigen en een risico opleveren voor de leefomgeving. Het is dan aan de gemeente om te zorgen dat de risico's beheersbaar blijven. Er is echter altijd een grens aan de middelen die de gemeente daarvoor kan en wil inzetten. Deze grens bepaalt daarmee ook welk risico we acceptabel vinden.

Doelstelling beleidsuitgangspunten
Beleidsuitgangspunten gaan niet over aan welke regels de gebruikers van de fysieke leefomgeving zich moeten houden, maar over de prioriteiten die de gemeente stelt bij het uitvoeren van de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving en hoe deze prioriteiten tot stand komen. De beleidsuitgangspunten zijn daarmee alleen kader stellend voor de gemeente zelf en zijn opdrachtnemer de ODA.

Met het vaststellen van de beleidsuitgangspunten legt de gemeente Berkelland de basis voor nieuw VTH-Beleid.

Beleidsuitgangspunten
Omdat onze middelen (geld en capaciteit) beperkt zijn, moeten we keuzes maken. Keuzes om te bepalen waar, waarvoor en hoe wij onze middelen inzetten om de gemeentelijke VTH-taken op onze Berkellandse manier uit voeren. Onze beleidsuitgangspunten zijn de basis waarop we deze keuzes baseren.

Beleidsuitgangspunten VTH:

1) We willen in een veilige, gezonde, aantrekkelijke en duurzame omgeving wonen, werken en leven.
2) We geven, namens de samenleving, toestemming om ("gunnen") bepaalde activiteiten in de fysieke leefomgeving uit te voeren. Dit zien we als een afspraak tussen de vergunninghouder en de gemeente.
3) We bepalen onze prioriteiten op basis van risico's.
4) We stimuleren naleefgedrag.
5) We kunnen onze manier van werken uitleggen. Dit geldt voor onze uitgangspunten, werkwijze en besluiten.
6) We willen dat onze procedures vlot doorlopen kunnen worden.
7) We spreken elkaar aan.
8) We voldoen aan de Kwaliteitscriteria 2.1.

<u>We willen in een veilige, gezonde, aantrekkelijke en duurzame omgeving wonen, werken en leven</u>
Dit beleidsuitgangspunt is de basis van waaruit we werken en wat we blijvend nastreven. Ontwikkelingen, plannen, constateringen in het veld en meldingen worden beoordeeld op hun impact op dit uitgangspunt.

<u>We "gunnen" het recht om bepaalde activiteiten binnen de fysieke leefomgeving uit te voeren</u>
Een vergunning "gunt" de vergunninghouder het recht om bepaalde activiteiten te realiseren. Om tot die vergunning te komen hebben wij de belangen van de samenleving afgewogen.

Vergunningen verschaffen zekerheid en duidelijkheid voor alle betrokken partijen, zodat helder is aan welke eisen het uitvoeren van vergunde activiteiten moeten voldoen.

Een vergunning beschouwen wij als een wederzijdse afspraak tussen de vergunninghouder en de gemeente. Een wederzijdse afspraak vraagt ook van de vergunninghouder dat hij zich aan deze afspraak houdt.

<u>We bepalen onze prioriteiten op basis van risico's</u>
Zoals eerder gezegd begint VTH-Beleid met een goed besef van welke kwaliteit van onze leefomgeving we met ons beleid nastreven en welke waarden hierbij belangrijk zijn. Welke risico's bedreigen de veiligheid, leefbaarheid, aantrekkelijkheid en duurzaamheid van de Berkellandse leefomgeving? Deze risico's vormen de basis waarop uiteindelijk de uitvoering van de VTH-taken is gebaseerd; wij handelen risicogericht.

Bij de keuzes die we maken en de prioriteiten die we stellen staat de inschatting van het risico voor de leefomgeving centraal. Risico = Kans x Schade; de kans dat niet-naleving tot ongewenste effecten leidt en de schade die dit voor de leefomgeving oplevert. Hoe groter de kans op niet-naleving en hoe groter de schade voor de leefomgeving hoe groter het ingeschatte risico. Hoe groter het risico hoe meer de gemeente zal sturen op naleving.

De gemeente bepaalt haar toets-, toezicht- en handhavingsprioriteiten daarom zoveel mogelijk op basis van een inschatting van de volgende twee belangrijke factoren:

1. het naleefgedrag van de gebruikers van de leefomgeving
2. de schade[4] die kan ontstaan in geval van niet-naleving

In Berkelland is een dergelijke risicoanalyse in 2009 uitgevoerd. Deze risicoanalyse vormt nog steeds de basis voor de manier waarop we de vergunning- en toezichttaken uitvoeren. Voorlopig blijven we deze risicoanalyse gebruiken. We verwachten dat wanneer we de risico's opnieuw tegen het licht houden er geen grote veranderingen te zien zullen zijn. Toch vinden we het wenselijk om periodiek de risicoanalyse te herzien, zodat nieuwe ontwikkelingen en opgedane ervaringen hierin meegenomen worden.
De invoering van de Wet Private kwaliteitsborging vormt een mooi moment om de analyse uit te voeren. Vanaf dat moment verandert immers het takenpakket van het gemeentelijk toezicht ingrijpend.

<u>We stimuleren naleefgedrag</u>
Risico's bepalen onze prioriteiten. Een bepalende factor daarbij is het naleefgedrag. Daarom is het sturen op en stimuleren van naleefgedrag een belangrijk beleidsuitgangspunt. Met het stimuleren van naleefgedrag bedoelen we dat ons handelen er op gericht is dat burgers en bedrijven de wet- en regelgeving naleven. Er zijn verschillende instrumenten beschikbaar om tot naleving te komen. In de literatuur worden drie soorten van activiteiten onderscheiden die handhavingsorganisaties kunnen toepassen om de naleving te verbeteren:

1. Bevorderen van de spontane naleving, bijvoorbeeld door goede voorlichting, dienstverlening en heldere communicatie over bereikte resultaten (instrumenten). Onze nieuwe manier van werken in Berkelland is hierop gericht.
2. Bevorderen van de naleving door het houden van toezicht en het zichtbaar aanwezig zijn van toezichthouders en BOA's. Dit is uitgewerkt in het "Handhavingsplan Openbare Ruimte Berkelland 2016".
3. Bevorderen van de naleving door sancties. Dit is uitgewerkt in onze sanctiestrategie in "Handhaafbeleid Fysieke leefomgeving Gemeente Berkelland 2010-2011".

We kiezen ervoor om in het kader van de stimulering van het naleefgedrag de nadruk op de vergunningverleningsfase te leggen. We veronderstellen dat daardoor minder toezichtinspanningen nodig zijn bij het toezicht op de uitvoering en het gebruik van de vergunningen. Daarbij vinden we dat "voorkomen beter is dan genezen".

Om het naleefgedrag te stimuleren hebben we ook inzicht nodig in het naleefgedrag.

[4] Schade wordt hierbij niet alleen uitgedrukt in kosten voor de samenleving, maar ook in termen van bijvoorbeeld leefgenot/overlast, herstelbaarheid, gezondheid en imago van de overheid.

We kunnen onze manier van werken uitleggen

De gemeente heeft haar VTH-taken ingericht op het principe dat goed naleefgedrag grotendeels voortkomt uit het goed communiceren van verwachtingen. Als gebruikers weten waaraan ze moeten voldoen en ook weten wat de gemeente van hen verwacht, dan kunnen veel misverstanden bij voorbaat worden vermeden.

Wij proberen zoveel mogelijk om zaken makkelijk te maken; voorbeelden hiervan zijn de meldingen voor evenementen, paasvuren en reclame. Deze meldingen verminderen de regeldruk en maken duidelijk welke afspraken er gelden.

We willen dat onze procedures vlot doorlopen kunnen worden

Uitgangspunt is dat de procedures vlot doorlopen kunnen worden (dit is niet hetzelfde als snel). Vlot betekent dat er zo vroeg mogelijk zaken geconstateerd worden. Dit vraagt een proactieve houding van alle betrokkenen (ook van de aanvrager). Ook bestuurlijke vragen moeten zo vroeg mogelijk geïdentificeerd en opgepakt worden.

We spreken elkaar aan

Persoonlijk contact en communicatie is ons uitgangspunt. Dit betekent dat we altijd eerst in gesprek gaan voordat we een formele brief sturen. Ook bij handhavingskwesties geven wij de voorkeur aan een goed gesprek en vertrouwen we erop dat gemaakte afspraken worden nagekomen.

We vinden dat we dit als gemeente op deze manier met onze burgers moeten communiceren. Daarnaast verwachten wij dat burgers ook onderling met elkaar communiceren; bij een vergunningaanvraag, een evenement maar ook bij onderlinge meningsverschillen.

We voldoen aan de Kwaliteitscriteria 2.1.

In de raadsvergadering van 21 maart 2017 heeft de raad de ‘Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Gemeente Berkelland’ vastgesteld. Deze verordening (volgens Gelders model) is tot stand gekomen en afgestemd met de 54 gemeenten in Gelderland. Het model geeft ruimte om in een later stadium invulling te geven aan de kwaliteitsplicht voor de Wabo-taken die niet overgedragen zijn aan de ODA. Uitgangspunt voor de kwaliteitsplicht zijn de Kwaliteitscriteria 2.1. Van deze criteria kan gemotiveerd afgeweken worden. De huidige situatie is hierbij ons uitgangspunt.

Consequenties van onze beleidsuitgangspunten
De kern van onze beleidsuitgangspunten is dat we risico gestuurd handelen. Risico gestuurd betekent dat inwoners en bedrijven die de regels goed naleven minder worden gecontroleerd. De risico's ten aanzien van veiligheid, gezondheid en het behoud van de landschapswaarde en een fijne woonomgeving krijgen van ons hierbij de meeste aandacht.

Dit betekent dat de inschatting van de risico's voor de leefomgeving doorslaggevend is voor de prioriteiten die wij stellen bij het stimuleren en/of afdwingen van het naleefgedrag. Omdat we de beperkte capaciteit die we hebben niet op alles kunnen inzetten geven we prioriteit aan de thema's en gevallen waarin de risico's van niet-naleving (Kans x Schade) het grootst zijn. We kiezen nadrukkelijk voor deze pragmatische aanpak en niet voor een meer principiële aanpak waarbij 'regel is regel' het uitgangspunt is.

De pragmatische benadering van onze VTH-taken heeft echter ook een andere kant:

1. Niet alles wordt getoetst en/of gecontroleerd. Incidenten zullen zich gaan voordoen op de terreinen en onderdelen die minder prioriteit hebben gekregen. Dat betekent dat we mogelijke risico's op de koop toe nemen.
2. Partijen die zich uit zichzelf goed aan de regels houden zullen minder aandacht/last van de gemeente krijgen dan partijen die regelmatig de regels niet (volledig) naleven. Hierdoor kan het gebeuren dat er verschillen ontstaan in de manier waarop burgers en ondernemers behandeld worden.
3. Als we een overtreding constateren, dwingen we niet in alle gevallen naleving af, ook al heeft de gemeente in beginsel een handhavingsplicht. In sommige gevallen zal het bij een verzoek blijven om vrijwillig de overtreding ongedaan te maken.

Vervolg
Deze beleidsuitgangspunten geven invulling aan de wettelijke plicht van een gemeente om een uitvoerings- en een handhavingsbeleid te hebben. Waarbij we al hebben geconstateerd dat Berkelland al enige jaren een vastgesteld handhavingsbeleid heeft.

In de komende periode willen we – rekening houdend – met alle ontwikkelingen een vernieuwd VTH-Beleid gaan opstellen. Het moment waarop we dit doen koppelen we aan de invoering van de nieuwe Omgevingswet, omdat er dan meer duidelijkheid is over de consequenties die de nieuwe wet- en regelgeving zullen hebben. Een van de zaken die we daarbij oppakken is de herziening van de risicoanalyse.

De beleidsuitgangspunten VTH geven ook de visie en ambitie van het college op de VTH-taken van de gemeente weer. Ze geven een eerste aanzet hoe dit kan worden door vertaald naar doelen, maatregelen en uitvoering.

Het beleid vertalen we jaarlijks in een uitvoeringsprogramma[5]. Op basis van onze doelen voor een kwalitatief goede taakuitvoering en dienstverlening aan inwoners en bedrijven stellen we een uitvoeringsprogramma met concrete acties op voor de jaren 2017 en 2018. Zolang we nog geen nieuw VTH-Beleid hebben, baseren we ons op de vastgestelde beleidsdocumenten en de beleidsuitgangspunten. Dit uitvoeringsprogramma bieden we aan de raad aan.

Naderhand leggen we de resultaten in het jaarverslag[6] vast. In het jaarverslag beschrijven we welke acties daadwerkelijk zijn uitgevoerd en rapporteren we welke vorderingen zijn gemaakt met de doelen en de realisatie van de daarbij behorende maatregelen. Daar leren we dan weer van en baseren we onze (nieuwe) acties op.
Dit jaarverslag bieden we ook aan de raad aan. Hiermee geven we invulling aan de eisen die de wet ons stelt en vullen we de PDCA-cyclus concreet in.

[5] Het college van B&W moet op basis van BOR artikel 7.3.3. en WRO artikel 10.1 lid 1 jaarlijks een handhavingsprogramma opstellen en aan bieden aan de Gemeenteraad.
[6] Het college van B&W moet op basis van WM artikel 21.1, WABO/BOR artikel 7.7.3 en WRO artikel 10.1 lid 2 jaarlijks een jaarverslag opstellen en aanbieden aan de Gemeenteraad.

Van: Faassen, H.A. van
Verzonden: vrijdag 24 november 2017 14:03
Aan: Lubberink, M.G.J.
Onderwerp: Antw: handhaafbeleid

Hoi Martin,

Ik heb de documenten doorgelezen. Het lijkt mij goed om deze aan het college voor te leggen als openbare stukken en ze door Joost te laten toelichten in het persgesprek. Daarbij kan de werkwijze en kunnen de bijzonderheden worden toegelicht.

Kernboodschap is dat we bij handhaving er meer op uit trekken, klant centraal zetten. Eerst warm contact, dan pas formele procedure. Laten zien wat we doen en waarom we het doen. En de procedures proberen we te versnellen.

Wat ik eruit haal als vermeldenswaardig is:

Uit het jaarverslag:
* meest geconstateerde afwijkingen hebben betrekking op ventilatie.
* Daarnaast worden fouten mbt brandveiligheid geconstateerd.
* niet alleen controleren, maar ook voorlichten
* Flinke toename handhavingsprocedures recreatiewoningen
* voor de toekomst: nadrukkelijker laten zien wat we doen en welke keuzes we maken

Uit het uitvoeringsprogramma:
* uitgangspunt is open houding, klant centraal, zo volledig mogelijk informeren en geleiden door de regelgeving, warm contact
* we gaan de inwoner nog meer opzoeken dan voorheen
* het vlot doorlopen van de procedures kan beter. We gaan verbeteringen doorvoeren om tijdwinst te halen. We passen processen aan en kijken naar alternatieven.
* bij recreatiewoningen gedogen we dat 'permanente bewoning voor nood' voor maximaal 1 jaar wordt toegestaan
* bomenbestand laatste jaren meer prioriteit. Houtopstanden in bestemmingsplan mogelijkheid om op te treden
* in 2018 gaan we bomenlijst actualiseren
* verwachte aantallen af te handelen zaken, meeste: reguliere bouwactiviteit (452), sloop (300) en huisnummering omgevingsvergunning (101)
* taken zijn bepaald op basis van ingeschatte risico's

Beleidsuitgangspunten:
* zijn voorbereid op Omgevingswet (verwacht 2019) Betekent andere werkwijze plan, vergunning, toezicht en handhaving
* Wet Kwaliteitsborging (verwacht 2018): aanvrager moet aantonen dat voldaan is aan wet en regelgeving. Meer verantwoordelijkheid bij de markt

* We spreken elkaar aan. Persoonlijk contact en communicatie is uitgangspunt. Eerst in gesprek voordat formele brief wordt gestuurd.

Jaarverslag Toezicht en handhaving 2015 en 2016

Opdrachtgever : Martin Lubberink, team DOA
Auteur : Inge van der Hart (ABGL)
Datum : november 2017

Dit verslag

Voor u ligt het jaarverslag Toezicht en Handhaving binnen het Fysieke Domein van de gemeente Berkelland. Met dit verslag leggen wij rekenschap af over de uitvoering van onze toezicht- en handhaaftaken in de jaren 2015 en 2016.

De toezicht- en handhaaftaken binnen het Fysieke Domein zijn de bevoegdheid van de gemeente. Deze taken worden echter niet alleen door de eigen gemeentelijke organisatie uitgevoerd, maar ook door “derden”.
De brandveiligheid ligt bij de Veiligheidsregio (VNOG). De handhaving hiervan ligt bij de gemeente. In de praktijk verzorgt de VNOG de technische advisering en de gemeente de aanschrijving.
De Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) voert de milieu gerelateerde toezicht- en handhaaftaken uit.
Beide organisaties doen dit in nauwe samenwerking en afstemming met de gemeente. Zij verzorgen zelf hun verantwoording. Deze verslagen maken daarom geen deel uit van dit verslag. Het jaarverslag 2016 van de ODA is inmiddels aan de Raad voorgelegd. De verantwoording van de VNOG wordt jaarlijks in mei aangeleverd.

Toezicht- en handhaaftaken binnen het Fysieke Domein die door de gemeente zelf worden uitgevoerd gaan over het omgevingsrecht en de openbare ruimte.
De BOA’s houden o.a. toezicht op meldingen openbare ruimte, evenementen, kappen en projecten als drank- en horeca, parkeren, fietsendiefstel, zwerfvuil, hondenpoep, overlast gevende jeugd en de markt. Voor deze taken is in 2016 een handhavingsbeleidsplan vastgesteld dat is uitgewerkt in werkplannen. De eerste verantwoording daarvan zal gaan over 2018.

In dit jaarverslag beperken wij ons daarom tot de toezicht- en handhaaftaken in het omgevingsrecht. Daar waar relevant wordt een relatie gelegd met de vergunningverlening. De kerntaak binnen het omgevingsrecht is de zorg voor het toezicht op de bouw en de handhaving van bouw- en sloopregels en de bestemmingsplanvoorschriften. Deze kerntaak draagt daarmee bij aan een prettige, veilige leefomgeving en het behoud van de landschapswaarden.

Wat hebben we gedaan en bereikt?

Toezicht
De toezichttaken voeren wij uit conform het vastgestelde Handhaafbeleid (2010). Dit betekent dat wij bij alle vergunde bouwactiviteiten altijd een visuele eindcontrole doen. Afhankelijk van de complexiteit van het gebouwde controleren we op meerdere momenten specifieke onderdelen. Deze momenten, de onderdelen en de manier van controleren zijn vastgelegd in het Handhaafbeleid.

	2015		**2016**	
	Aanvragen	Vergund	Aanvragen	Vergund
Bouwactiviteit regulier	352	264	349	266
Bouwactiviteit uitgebreide procedure	22	15	27	15
Handelen in strijd regels ruimtelijke ordening zonder bouwactiviteit	32	20	30	28
Kapvergunning	62	37	49	28
Aanlegvergunning	26	20	12	9
Totaal	**494**	**356**	**467**	**346**
Schetsplannen	72	n.v.t.	98	n.v.t.
Totaal	**566**	**356**	**565**	**346**

Deze aantallen zijn vergelijkbaar met de aantallen uit 2014. Het aantal aanvragen laat – evenals het aantal vergunningen – in de periode 2014-2016 een redelijk constant beeld zien. Het verschil tussen het aantal aanvragen en het aantal afgegeven vergunningen komt vooral doordat aanvragen niet volledig waren en daarom buitenbehandeling zijn gesteld en door intrekking van aanvragen door aanvragers zelf.

Afwijkingen in de uitvoering van de bouw voor wat betreft gevel- en plattegrond indeling komen regelmatig voor. Deze kunnen vaak vergunningsvrij gerealiseerd worden en leiden daarom niet vaak tot handhaving en zijn daarom niet geregistreerd.

De meest geconstateerde afwijkingen hebben betrekking op de ventilatie; ventilatieroosters ontbreken nogal eens en dit geldt ook voor de ventilatie van de meterkast. Dit leidt potentieel tot onveilige situaties en/of een ongezond binnenklimaat.

Daarnaast constateren we dat het belang van brandveiligheid wel onderkend wordt door bouwers, maar dat er zich in de uitvoering regelmatig fouten voor doen. Dit geldt met name voor de uitvoering van brandscheidingen. Dit leidt ook tot potentieel onveilige situaties.

Voor het toezicht betekent dit dat wij bij de bouw extra aandacht besteden aan deze zaken. Niet alleen in de controlerende maar ook in de voorlichtende sfeer.

Handhaving

In het Coalitie akkoord 2014-2018 “Veranderende samenleving, vernieuwd bestuur” staat dat de gemeente eindverantwoordelijk is voor de veiligheid, (…), handhaving en vergunningverlening. Een van de speerpunten in dit akkoord is:

> **<u>Handhaving op het juiste gebruik van voorzieningen, veiligheid en ruimtelijke kwaliteit door begrijpelijke en eenvoudig uit te voeren regels</u>**
>
> Ondersteunende voorzieningen voor inwoners die hulp nodig hebben, voor veiligheid en voor ruimtelijke kwaliteit zijn de basis voor een leefbare samenleving in een aantrekkelijke gemeente. Een minimale set wetten en regels maakt het mogelijk dat inwoners weten en begrijpen waarom de regels er zijn. Als iemand zich niet aan de regels houdt wordt eerst gekeken of het voor de overtreder mogelijk is de situatie passend te maken. Het moet niet zo zijn dat regels goede burgerinitiatieven blokkeren. De gemeente is eerst meedenkend en oplossingsgericht. Pas daarna volgt formele handhaving.

Dit uitgangspunt vertalen we in de volgende werkwijze:

> *Naleving van de regels is de verantwoordelijkheid van iedere inwoner, bouwer, sloper en gebruiker in onze gemeente.*
>
> *Wij proberen op de minst belastende wijze naleving van rechtsregels te bevorderen. De inzet richt zich a priori op de onderwerpen in de fysieke leefomgeving die als risicovol zijn aangemerkt. Waar mogelijk bundelen wij toezichtonderwerpen en -momenten. Zo vragen wij niet onnodig veel tijd van inwoners, bouwers, slopers en gebruikers.*
>
> *Wij proberen zo vroeg mogelijk in het proces in overleg te treden met inwoners, bouwers, slopers en gebruikers. Afspraken, afstemming en premediation voorkomen veelal vervelende sanctionele handhaving achteraf. Ook bij vergunning vrije activiteiten kunnen inwoners, bouwers, slopers en gebruikers daarom vooraf overleg met ons voeren.*
>
> *Handhaven is voor ons geen doel op zich. Het is een middel om naleving af te dwingen. Waar nodig zullen wij handhaven. Wij hanteren de lijn “streng maar rechtvaardig”. Redelijkheid is daarbij voor ons een kernwaarde. Er mag geen twijfel over bestaan dat wij waar nodig onze handhavende bevoegdheden toepassen.*
>
> *Ons uitgangspunt is dat we niet gedogen.*
>
> *Met onze werkwijze willen wij voor inwoners, bouwers, slopers en gebruikers een veilige en plezierige fysieke leefomgeving bewaken.*

Deze werkwijze leidt ertoe dat we veel mondeling oplossen en veelal bestuurlijke sancties weten te voorkomen.

<u>Verzoeken tot handhaving</u>

Het aantal verzoeken om handhaving ligt al een aantal jaren op een vrij constant niveau van ongeveer 25 verzoeken op jaarbasis.

Handhaafzaken

Het aantal handhaafzaken in 2015 ligt op het niveau van 2014. In 2016 is er sprake van een aanzienlijke stijging (100%). De stijging komt voor rekening van de toename constateringen illegale bouw, illegale bewoning recreatiewoningen en afwijkingen bestemmingsplan.

	2015	**2016**
Illegale bouw	17	32
Afwijking van vergunning	4	6
Asbestverwijdering	3	3
Illegale kap/geen herplant uitgevoerd	13	8
Reclame	1	2
Illegale bewoning recreatiewoningen	5	33
Illegaal gebruik gemeentegrond	4	0
Brandveiligheid	1	0
Verkrotting/rommelerf	2	3
Bestemmingsplan	4	24
Drank en horeca inrichting	3	0
Totaal	**57**	**111**

	2015	**2016**
Gestarte handhaafzaken	57	111
Beëindigd na eerste vriendelijke brief (incl. legalisatie door (aangepaste) vergunning)	28	45
Beëindigd na vooraankondiging last onder dwangsom	15	11
Beëindigd na opleggen last onder dwangsom	7	11
Bouw- en sloopstop (inclusief opleggen last onder dwangsom)	6	5
Totaal beëindigde handhaafzaken	**56**	**67**
Dwangsom verbeurd	1	3
Openstaande handhaafzaken	**0**	**41**
Illegale bewoning recreatiewoningen (last onder dwangsom opgelegd)		14
Onderzoek legalisatiemogelijkheden		20
Diversen		7

Bouw- en sloopstop

Een bouw- of sloopstop is altijd gekoppeld aan het opleggen van een last onder dwangsom. Na (gewijzigde) vergunningverlening konden zowel in 2015 als in 2016 de werkzaamheden hervat worden.

Toename openstaande handhaafzaken

Het college heeft ervoor gekozen om de begunstigingstermijn voor het wonen in een recreatiewoning te verlengen naar een jaar. Hierdoor ontstaat er een flinke toename in deze zaken. Er schrijven zich meer mensen in en de zaken duren langer omdat de termijn veel langer duurt. Zo lopen er nog 14 lasten onder dwangsommen.

De toename van het aantal handhaafzaken “Afwijkingen bestemmingsplan” komt vooral doordat de kapverordening als gevolg van wijzigingen in de Boswet te weinig basis bood voor handhaving van illegale kap. Om hier toch tegen op te kunnen treden werd dit gedaan op basis van het bestemmingsplan. Deze omissie is met ingang van 1 januari 2017 hersteld.

Daarnaast zijn de procedures bij illegale kap langdurig. De herplant vindt in het winterseizoen plaats. Controle van het opnieuw uitlopen vindt vervolgens in het voorjaar plaats. Pas daarna kan – zo nodig – een handhaafzaak beginnen.

In 2016 hebben we meer zaken opgepakt dan in 2015. Bij handhaafzaken geldt altijd dat er eerst beoordeeld moet worden of de geconstateerde situatie – via een (gewijzigde) vergunning – gelegaliseerd kan worden. Deze legalisatieonderzoeken kosten tijd. Wij geven de vergunningverlening voorrang boven het uitvoeren van legalisatieonderzoeken. Momenteel liggen er nog ca. 20 zaken die onderzocht worden op legalisatiemogelijkheden.

Overige activiteiten
In 2015 hebben wij veel geïnvesteerd in mobiliteit en flexibele inzetbaarheid van onze medewerkers. Hiermee gaven wij invulling aan de organisatie doelstelling “slank, daadkrachtig en flexibel”. Concreet betekende dit dat medewerkers tijdelijk buiten de gemeente Berkelland gedetacheerd zijn. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in het vertrek van twee medewerkers.
Uiteraard ging deze investering ten koste van de beschikbare capaciteit. In 2016 hebben wij onze capaciteit weer op orde gebracht. Dit vertaalde zich direct in het oppakken van meer toezicht en handhaafzaken.

Vooruitblik 2018

Omgevingswet
De Omgevingswet wijzigt veel regels op het gebied van de fysieke leefomgeving. Regels uit verschillende wetten zijn samengevoegd en beter op elkaar afgestemd. De implementatie is momenteel voorzien voor 2020.

Binnen deze wet zijn vier verbeterdoelen geformuleerd. De verbeterdoelen zijn:

- De fysieke leefomgeving samenhangend benaderen
- De bestuurlijke afwegingsruimte voor de fysieke leefomgeving vergroten
- De inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht vergroten
- De besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving versnellen en verbeteren

Dit betekent dat wij onze werkwijze en het noodzakelijke instrumentarium hierop moeten aanpassen. Dit gaan we projectmatig oppakken. Hiermee starten wij in 2018.

Wet private kwaliteitsborging
De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen is voorlopig uitgesteld. In korte tijd zou hierdoor voor gemeenten veel veranderen.
De technische toetsing en een belangrijk deel van het bouwtoezicht worden volgens de ontwerpwet niet meer door gemeenten gedaan en moeten uit het bestaande proces worden gehaald. Daarnaast komen er extra taken bij. Naast gevolgen voor de werkwijze en de taken heeft dit ook financiële gevolgen. In afwachting van een nieuw wetsvoorstel blijven we onze huidige werkwijze hanteren.

PDCA-cyclus
Met ingang van 2018 willen we nadrukkelijker dan we de laatste jaren gedaan hebben, laten zien wat we doen en waarom we bepaalde keuzes maken. Daarom zetten wij in op het formuleren en bestuurlijk vaststellen van een meerjarig kader: het Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) Beleid. Dit beleid bepaalt welke vergunning-, toezicht- en handhaaftaken we uitvoeren en op welke manier we deze taken uitvoeren.

Op basis van dit beleid stellen we vervolgens voortaan een uitvoeringsprogramma op. Dit uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks geëvalueerd. De uitkomsten van deze evaluatie vormen samen met de bestuurlijke prioriteiten en de reguliere werkzaamheden de basis voor het uitvoeringsprogramma voor het daaropvolgende jaar.

Op deze manier geven we ook structureel invulling aan de eisen van het Interbestuurlijk Toezicht (IBT).

De komst van de Omgevingswet en de Wet private kwaliteitsborging hebben grote invloed op het te formuleren VTH Beleid. Vanwege de onderlinge afhankelijkheden stellen wij in 2018 de uitgangspunten voor het VTH Beleid op. Deze uitgangspunten dienen als basis voor de manier waarop we invulling geven aan de invoering van de Omgevingswet en de Private Kwaliteitsborging. Vervolgens vertalen we dit vervolgens in een vernieuwd VTH Beleid.

Uitvoeringsprogramma 2018

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Opdrachtgever : Martin Lubberink, team DOA
Auteur : Inge van der Hart (ABGL)
Datum : november 2017 (versie 0.4)

Inleiding

Dit Uitvoeringsprogramma Vergunningen, Toezicht en Handhaving (hierna: Uitvoeringsprogramma) geeft inzicht in de taken die de gemeente Berkelland in 2018 uitvoert op het gebied van vergunningen, toezicht en handhaving (VTH), welke capaciteit dit vergt en wat de gewenste resultaten zijn.

Met dit Uitvoeringsprogramma maken we de PDCA-cyclus rond. Het Jaarverslag 2015 en 2016, de Beleidsuitgangspunten Vergunningen, Toezicht en Handhaving en dit Uitvoeringsprogramma vormen samen een geheel. In het Uitvoeringsprogramma leggen we vast wat we gaan doen. Welke prioriteiten we stellen en hoe we ons werk doen, is gebaseerd op de Beleidsuitgangspunten. In het Jaarverslag leggen we verantwoording af en trekken we lessen uit de behaalde resultaten en opgedane ervaringen. Deze verwerken we vervolgens weer in een nieuw Uitvoeringsprogramma.
Daarnaast geven we met het opstellen van het Uitvoeringsprogramma invulling aan een wettelijke verplichting. In het kader van het Interbestuurlijk Toezicht (IBT) wordt toegezien of het Uitvoeringsprogramma daadwerkelijk wordt opgesteld.

Doel van het Uitvoeringsprogramma
Het Uitvoeringsprogramma maakt inzichtelijk hoe we de beschikbare capaciteit en middelen inzetten op het gebied van vergunningen, toezicht en handhaving. Verder geeft het inzicht in de gestelde uitvoeringsdoelen en de gegevens die moeten worden gemonitord om na te kunnen gaan of de uitvoeringsdoelstellingen zijn behaald.

Ook geeft het Uitvoeringsprogramma aan waar geen capaciteit voor vrij is gemaakt. Daarmee is het zowel binnen de organisatie als daarbuiten duidelijk wat men kan vragen en verwachten op het gebied van vergunningen, toezicht en handhaving.

Afbakening
De werkzaamheden die binnen vergunningen, toezicht en handhaving uitgevoerd worden, zijn onder te verdelen in drie categorieën, namelijk:

1. programmatische werkzaamheden;
2. reactieve werkzaamheden;
3. uitbestede werkzaamheden.

De programmatische werkzaamheden zijn met name handhavingstaken die proactief opgepakt worden. Deze taken komen voort uit de naleving van de Wabo (o.a. bouwtoezicht, brandveiligheid, ruimtelijke ordening, milieu), de Algemene Plaatselijke Verordening, de Drank- en Horecawet en de Wet op de kinderopvang.

Werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening zijn vooral reactieve werkzaamheden. Werkzaamheden starten nadat een aanvraag om vergunning, melding of ontheffing is binnengekomen. Op basis van de ervaringen van de afgelopen jaren is de verwachte workload voor 2018 in beeld gebracht.

De reactieve werkzaamheden voor toezicht en handhaving komen voort uit eigen constateringen, meldingen van burgers, bestuurders of signaaltoezicht van collega's. De op te pakken meldingen kunnen betrekking hebben op alle handhavingstaken.

De uitvoering van al onze VTH-taken op het gebied van Milieu zijn per 1 april 2013 aan de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) overgedragen. Er is een producten- en dienstencatalogus (PDC) opgesteld, waarin de kwaliteitsniveaus van de af te nemen diensten is vastgelegd. De ODA is een zogenaamde verbonden partij, waarin Berkelland een van de participanten is. De gemeente heeft als opdrachtgever invloed op uitvoeringskwaliteit van de toets- en toezichttaken die onder de vlag van de ODA worden uitgevoerd.

Ook de brandweer is opgegaan in een samenwerkingsverband, de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG). Dit betekent dat voor een deel van de vergunningaanvragen en toezichtcontroles een beroep wordt gedaan op dit samenwerkingsverband. Afstemming over de uit voeren werkzaamheden vindt nog plaats.

Het toezicht, voortvloeiend uit de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen, wordt al geruime tijd uitgevoerd door GGD Noord- en Oost-Gelderland. Deze uitbesteding is wettelijk verplicht. De eventuele hieruit voortvloeiende handhaving wordt door ons uitgevoerd.

<u>Uitgangspunt bij de uitvoering van onze werkzaamheden</u>
Wij hebben een open houding en zetten de klant centraal. We informeren zo volledig mogelijk en geleiden de klant door de regelgeving. We zoeken warm contact en voeren keukentafelgesprekken (VSVB). We streven ernaar het beeld van een betrouwbare overheid uit te dragen. Begrippen als rechtvaardig, deskundig en adequaat moeten door de burgers worden geassocieerd met VTH Berkelland. Dit betekent dat we meer nog dan voorheen de burger opzoeken. Zonder afbreuk te doen aan geldende regelgeving wordt in een vroeg stadium samen met de burger gezocht naar oplossingen.

<u>Doorontwikkeling organisatie</u>
De veranderende organisatie zorgt voor extra werkdruk die niet direct gerelateerd is aan onze corebusiness (uitvoering HRM-taken, extra overleg i.v.m. teamstructuur).

<u>Financiële dekking voorgenomen activiteiten</u>
De kosten van de geplande activiteiten worden verwerkt in de begroting 2018.

<u>Monitoring van de uitvoering</u>
Na ieder jaar kijken we of onze uitvoeringsdoelen gehaald zijn. Dit leggen we vast in het jaarverslag, als onderdeel van de plan-do-check-act cyclus.
Als er zich tussentijds grote problemen, afwijkingen of de noodzaak tot herprioritering voordoen, dan stellen we het college hiervan op de hoogte.

Toelichting op manier van programmeren

Alle producten in een oogopslag
In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van alle taken die binnen het taakveld VTH vallen en onderdeel uitmaken van dit Uitvoeringsprogramma. Deze taken zijn gebundeld tot logische bij elkaar horende producten. Deze producten worden beschreven onder de noemer “Wat gaan we doen?”. Per product geven we aan welke concrete activiteiten we gaan uitvoeren, welke resultaten we aan het einde van het jaar willen behalen en hoeveel capaciteit we hiervoor hebben gereserveerd.

Klachtenafhandeling
Niet voor alle toezichts- en handhavingstaken kiezen we voor een actieve, programmatische aanpak. Bij taken met een lage(re) prioriteit treden we alleen reactief op. Dit optreden kan zijn naar aanleiding van klachten/meldingen, ambtelijke constateringen of bestuurlijke wensen.

Handhaving en vergunningverlening openbare ruimte
De uitvoering en invulling van de taken op het gebied van de openbare ruimte staan in het separate Handhavingsplan Openbare Ruimte.

Omgevingsdienst Achterhoek
De uitvoering van al onze VTH-taken op het gebied van Milieu is overgedragen aan de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA). De invulling van de taken die de ODA voor ons uitvoert, is te lezen in hun eigen uitvoeringsprogramma 2018.

Gemeentelijke gezondheidsdienst Noord- en Oost-Gelderland
De gemeente is verantwoordelijk voor de kinderopvang. Het toezicht hierop is wettelijk ondergebracht bij de GGD. Voor onze gemeente voert de GGD Noord- en Oost-Gelderland op basis van risicoprofielen inspecties uit bij kindercentra, gastouderbureaus en peuterspeelzalen. Ook worden jaarlijks een percentage van de gastouders gecontroleerd. De eventuele handhaving die hierop volgt wordt door ons uitgevoerd.

Wat gaan we doen?

In 2018 voeren we uiteraard onze reguliere taken op het gebied van VTH uit. Daarnaast leggen we zowel op het gebied van vergunningverlening als toezicht en handhaving een aantal accenten.

Verbeteren procedures
Eén van onze beleidsuitgangspunten is dat de procedures vlot doorlopen worden (dit is niet hetzelfde als snel). Vlot betekent dat er zo vroeg mogelijk zaken geconstateerd worden. Dit vraagt een proactieve houding van alle betrokkenen (ook van de aanvrager). Ook bestuurlijke vragen moeten zo vroeg mogelijk geïdentificeerd en opgepakt worden.

Wat kan beter?
Onze huidige werkwijze belemmert soms het vlot doorlopen van procedures. Adviezen aan het college worden eerst beoordeeld door "programmamanagers". Aanvragen die niet passen in het bestemmingsplan worden momenteel allemaal integraal afgestemd met de portefeuillehouder. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen kleine en grote afwijkingen.
Tot voor kort gingen veel stukken voor een Verklaring van geen bedenkingen (Vvgb; artikel 2.27 Wabo) naar de Raad die als hamerstukken werden afgedaan. In oktober 2017 heeft de Raad besloten om de Vvgb alleen nog te vragen bij afwijkingen van het bestemmingsplan voor de intensieve veehouderij. Hiermee wordt een flinke tijdwinst gerealiseerd.

De administratieve verwerking van aanvragen/vergunningen kost ook relatief veel tijd. In 2018 gaan we bekijken waar in de totale procedure tijdwinst valt te behalen en gaan we de daarvoor benodigde verbeteringen doorvoeren.
De eerder geïntroduceerde "flits-" en "Formule 1-" vergunningen hebben nog niet veel tijdwinst opgeleverd. Wij gaan dit evalueren en waar het kan de processen aanpassen en kijken naar alternatieven.

Veiligheid
Bij VTH-taken heeft veiligheid de hoogste prioriteit. Bij toetsing van de aanvragen en bij de controle op de uitvoering wordt daar scherp op gelet. Met name constructieve- en brandveiligheid hebben onze aandacht. Asbestverwijdering zorgt ook voor grote gezondheidsrisico's. De plicht om alle asbest in 2024 verwijderd te hebben zorgt voor een flinke toename van het aantal meldingen en het daaruit voortvloeiende werk.

Permanente bewoning recreatiewoningen
Bij recreatiewoningen gedogen wij dat "permanente bewoning voor nood" wordt toegestaan voor maximaal 1 jaar. Wel wordt een dwangsom opgelegd om af te dwingen dat de permanente bewoning daadwerkelijk binnen dat jaar wordt beëindigd. De meeste recreatiewoningen die voor dit doel worden ingezet vinden we op park Noordijkerveld (20) in Neede en op de Fontein (10) in Eibergen.

Bomenbestand
De handhaving van ons bomenbestand krijgt de laatste jaren meer prioriteit. Dit leidt tot meer handhaafzaken en een meer gestructureerde aanpak. De opname van houtopstanden

in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied zorgt voor een extra mogelijkheid op te treden. In 2018 gaan we de bomenlijst actualiseren.

Aantal af te handelen vergunningaanvragen, meldingen en ontheffingen
In het overzicht hieronder staat het aantal af te handelen vergunningaanvragen, meldingen en ontheffingen. Deze prognose is opgesteld aan de hand van ervaringscijfers over de jaren 2015 en 2016.

Verwacht aantal af te handelen vergunningaanvragen, meldingen en ontheffingen in 2018	
Soort vergunning/melding	**Aantal**
Bouwactiviteit regulier	452
Bouwactiviteit uitgebreide procedure	22
Handelen in strijd regels ruimtelijke ordening zonder bouwactiviteit	30
Sloop	300
Schetsplannen	137
Advies Provincie	11
Overige activiteiten	
Reclame	5
Kapactiviteit	99
Inritvergunning	33
Aanlegvergunning	19
Huisnummering omgevingsvergunning	101
Huisnummering	30

Wat gaan we niet doen?

Toezicht- en handhaaftaken die niet zijn meegenomen in het Uitvoeringsprogramma worden niet actief opgepakt. De taken die we in ons Uitvoeringsprogramma hebben opgenomen zijn – zoals ook in de Beleidsuitgangspunten VTH Berkelland zijn vastgesteld – bepaald op basis van ingeschatte risico's; "We bepalen onze prioriteiten op basis van risico's".

Hieronder maken we inzichtelijk welke aspecten niet actief aan bod komen binnen toezicht en handhaving. Dit is geen uitputtende opsomming. Klachten/meldingen, bestuurlijke wensen en wetswijzigingen kunnen aanleiding geven tot wijzigingen. Duidelijk is dan wel dat dit kan leiden tot een aanpassing van de geprogrammeerde taken.

- Bestaande bouw wordt niet actief gecontroleerd.
- Niet vergunning- of melding plichtige gebouwen worden niet gecontroleerd.
- Privaatrechtelijke handhaving
- Handhaven tegen ondergeschikte wijzigingen aan bouwwerken die niet vergund zijn, maar verder wel voldoen aan de regelgeving.

Personele capaciteit en middelen

Om het Uitvoeringsprogramma uit te kunnen voeren zijn personele capaciteit en financiële middelen noodzakelijk. Hieronder wordt dit inzichtelijk gemaakt.

Benodigde personele capaciteit
In bijlage 2 wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel uren nodig zijn om de verschillende taken van het Uitvoeringsprogramma uit te voeren. In het overzicht is uitgegaan van 1.500 effectieve uren per FTE.

Totaal benodigde uren
Voor de uitvoering van alle werkzaamheden binnen vergunningen, toezicht en handhaving zijn 28.368 effectieve uren benodigd. Dit staat gelijk aan 18,9 FTE. Deze uren zijn in 2018 ook beschikbaar.
Een deel van deze capaciteit (2.880 uren = 1,9 FTE) moet nog via het invullen van vacatures gerealiseerd worden.

In november 2017 stelt de gemeenteraad de begroting 2018 vast. Uitgangspunt is dat de benodigde personele en materiële capaciteit voor vergunningen, toezicht en handhaving financieel gedekt zijn.

Bijlage 1

Productblad 1[1]: Bouw – Vergunningverlening	
Taak	Het beoordelen van aanvragen en het al of niet verlenen van vergunningen voor de activiteit bouwen en slopen.
Wettelijk kader	- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht; - Woningwet - Bouwbesluit - Bouwverordening - Welstandsnota - Bestemmingsplannen - Asbestverwijderingsbesluit - Beleidsuitgangspunten Vergunningen, Toezicht en Handhaving 2017
Probleemanalyse	Veiligheid heeft de hoogste prioriteit. Bij de toetsing van de aanvragen wordt m.n. gelet op: - constructieve veiligheid - brandveiligheid - ventilatie - asbestverwijdering
Omvang taak	Aanbod gestuurde activiteit. Raming voor 2018: - Omgevingsvergunning bouwen: 452 - Omgevingsvergunning bouwen uitgebreide procedure: 22 - Schetsplannen: 137 - Sloopmeldingen: 300, waarvan 200 asbest gerelateerd
Prioriteiten	Bouwaanvragen worden getoetst conform de Beleidsuitgangspunten Vergunningen, Toezicht en Handhaving 2017. Dit beleid maakt inzichtelijk volgens welke normen er wordt getoetst. Dit formaliseert de uitvoeringspraktijk van de bouwplantoetsing.
Doelstelling	- Verbeteren en aanpassen werkprocessen - Evalueren en zo nodig aanpassen werkwijze “flits”- en “Formule 1”-vergunningen
Indicatoren monitoring	- aantal aanvragen bouwactiviteit regulier - aantal aanvragen bouwactiviteit uitgebreide procedure - aantal meldingen sloop - aantal schetsplannen - aantal verleende vergunningen - aantal geweigerde aanvragen

[1] Dit productblad is gebaseerd op het format zoals deze door de gemeente Noordoostpolder is ontwikkeld.

Productblad 2: Bouw – Toezicht en Handhaving		
Taak		Toezicht houden op uitvoering van omgevingsvergunningen voor de activiteit bouwen en de activiteit slopen. Bij afwijkingen wordt handhavend opgetreden.
Wettelijk kader		- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht; - Woningwet - Bouwbesluit - Bouwverordening - Welstandsnota - Bestemmingsplannen - Asbestverwijderingsbesluit - Beleidsuitgangspunten Vergunningen, Toezicht en Handhaving
Probleemanalyse		Tijdens bouwcontroles zijn de afgelopen jaren vooral overtredingen geconstateerd met betrekking tot: - brandveiligheid - ventilatie
Omvang taak		- Workflow van 452 verleende omgevingsvergunningen, activiteit bouwen, waar minimaal één controle per vergunning uit volgt. - Workflow van 300 sloopmeldingen: bij sloop waarbij alleen asbest verwijderd wordt, wordt in meeste gevallen volstaan met een administratieve controle.
Prioriteiten		Prioriteiten en wijze van toezicht zijn vastgelegd in de Beleidsuitgangspunten Vergunningen, Toezicht en Handhaving. Prioriteiten zijn: - constructieve en brandveiligheid - ventilatie - asbest
Doelstelling		- alle geconstateerde overtredingen m.b.t. constructieve veiligheid, ventilatie en brandveiligheid worden ongedaan gemaakt - actueel houden BAG
Indicatoren monitoring		- aantal (her)controles - aantal geconstateerde overtredingen - aard van de overtredingen - aantal opgelegde bouwstops - aantal opgelegde dwangsommen - aantal verbeurde dwangsommen - aantal opgelegde bestuurlijke herstelacties - aantal (gegronde) bezwaarzaken
Nalevings-strategie	**Toezicht**	- Beleidsuitgangspunten Vergunningen, Toezicht en Handhaving - bij strijdigheid in oplossingsgericht gesprek met overtreder - afspraken schriftelijke bevestigen - bij overtreding (afhankelijk van prioriteit): waarschuwen, dwang of eigen verantwoordelijkheid

	Sanctie	- last onder dwangsom - last onder bestuursdwang - intrekken vergunning

Productblad 3: Bestemmingsplannen - Vergunningverlening	
Taak	- Het beoordelen van aanvragen en het al of niet verlenen van vergunningen voor het afwijken van bestemmingsplannen. - Het beoordelen van aanvragen en het al of niet verlenen van omgevingsvergunningen voor de activiteit aanleggen.
Wettelijk kader	- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht - Wet ruimtelijke ordening - Bestemmingsplannen - Beleidsregel
Probleemanalyse	- Buitengebied (verouderde bestemmingsplannen) vergen extra alertheid en inzet - Veel afwijkingen
Omvang taak	Aanbod gestuurde activiteit. Raming voor 2018: - Omgevingsvergunning activiteit in strijd met bestemmingsplan: 30 - Aanlegvergunning: 19
Prioriteiten	- Verbeteren werkprocessen en verkorten doorlooptijd
Doelstelling	De planologische beoordeling van een aanvraag binnen twee weken na ontvangst van de aanvraag afronden. Indien daar een binnenplanse of kleine buitenplanse afwijking bij nodig is, zal binnen 14 dagen na het verzoek om afwijking ook het stedenbouwkundig advies zijn uitgebracht
Indicatoren monitoring	- aantal aanvragen omgevingsvergunning in strijd met bestemmingsplan - aantal aanvragen aanlegvergunning - aantal aanvragen inritvergunning - aantal geweigerde aanvragen omgevingsvergunning in strijd met bestemmingsplan - aantal geweigerde aanvragen aanlegvergunning - aantal geweigerde aanvragen inritvergunning

Productblad 4: Bestemmingsplannen – Toezicht en Handhaving		
Taak		Toezien of het huidige gebruik in overeenstemming is met de planologische bestemmingen. Indien dit niet het geval is, zo nodig handhavend optreden.
Wettelijk kader		- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht; - Wet ruimtelijke ordening - Bestemmingsplannen - Beleidsregel
Probleemanalyse		De meeste overtredingen doen zich voor op het gebied van: - Permanente bewoning recreatiewoningen - Illegaal gebruik gebouwen en percelen - Aantasting landschap
Omvang taak		- Controle permanente bewoning recreatiewoningen: 50 controles - Controle vergunde activiteiten: 60 controles
Prioriteiten		Instandhouding en waar mogelijk versterken van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving
Doelstelling		- Geen strijdig gebruik tolereren - Geen permanente bewoning recreatiewoningen. Alleen tijdelijke bewoning in geval van nood is toegestaan voor maximaal 1 jaar - Aantasting landschap laten herstellen
Indicatoren monitoring		- aantal overtredingen - aantal beëindigde overtredingen - aantal opgelegde dwangsommen - aantal verbeurde dwangsommen - aantal opgelegde bestuursdwang
Nalevings-strategie	**Toezicht**	- Beleidsuitgangspunten Vergunningen, Toezicht en Handhaving - bij strijdigheid in oplossingsgericht gesprek met overtreder - afspraken schriftelijke bevestigen - bij overtreding (afhankelijk van prioriteit): waarschuwen, dwang of eigen verantwoordelijkheid
	Sanctie	Last onder dwangsom Last onder bestuursdwang bij spoedeisendheid

Productblad 5: Illegale bouw en sloop – Toezicht en Handhaving		
Taak		Bouw- sloop stilleggen. Legalisatieonderzoek starten. Evt. vergunning laten aanvragen Bij geen mogelijkheden herstelsanctie. Last onder dwangsom. Bij spoedeisend belang last onder bestuursdwang.
Wettelijk kader		- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht; - Wet ruimtelijke ordening - Bestemmingsplannen - Woningwet, Bouwbesluit, bouwverordening
Probleemanalyse		Bouw/sloop zonder vergunning Veelal verbouw woningen en bouw/verbouw van bijgebouwen in buitengebied regelmatig overschrijding maximale oppervlak
Omvang taak		Ca. 30 overtredingen per jaar waarbij schriftelijke correspondentie plaatsvindt.
Prioriteiten		Constructieve veiligheid en milieu (m.n. asbest)
Doelstelling		Illegale bebouwing beëindigen of wel door legaliseren dan wel door het (laten) verwijderen van de bebouwing Illegale sloop voorkomen
Indicatoren monitoring		- aantal illegale bouwwerken - aantal illegale sloopactiviteiten - aantal beëindigde overtredingen - aantal opgelegde dwangsommen - aantal verbeurde dwangsommen - aantal opgelegde bestuursdwang
Nalevings-strategie	**Toezicht**	- Beleidsuitgangspunten Vergunningen, Toezicht en Handhaving - bij strijdigheid in oplossingsgericht gesprek met overtreder - afspraken schriftelijke bevestigen - bij overtreding (afhankelijk van prioriteit): waarschuwen, dwang of eigen verantwoordelijkheid
	Sanctie	Last onder dwangsom Last onder bestuursdwang bij spoedeisendheid Strafrecht: Bij bewuste illegale asbestverwijdering wordt ook strafrechtelijk opgetreden i.s.m. ODA

Productblad 6: Illegale kap/aantasting landschap – Toezicht en Handhaving		
Taak		**Toezicht en Handhaving** Controle bestemmingsplan en omgevingsverordening gericht op aantasting waardevol groen en landschap
Wettelijk kader		- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht; - Wet ruimtelijke ordening - Bestemmingsplannen - Omgevingsverordening bijzondere bomen en – groene structuren 2010 - Boswet
Probleemanalyse		Kap waardevol groen en aantasting landschap zonder benodigde vergunning. Met name in het buitengebied worden landschapselementen nog vaak gezien als sta in de weg
Omvang taak		Ca. 30 overtredingen per jaar waarbij schriftelijke correspondentie plaatsvindt.
Prioriteiten		Buitengebied
Doelstelling		Bescherming leefomgeving tegen onomkeerbare aantastingen
Indicatoren monitoring		- aantal illegale kap - aantal geconstateerde aantastingen landschap - aantal herplantingen - aantal opgelegde dwangsommen - aantal verbeurde dwangsommen - aantal opgelegde bestuursdwang
Nalevings-strategie	**Toezicht**	- Beleidsuitgangspunten Vergunningen, Toezicht en Handhaving 2017 - bij strijdigheid in oplossingsgericht gesprek met overtreder - afspraken schriftelijke bevestigen - bij overtreding (afhankelijk van prioriteit): waarschuwen, dwang of eigen verantwoordelijkheid
	Sanctie	Last onder dwangsom Last onder bestuursdwang Strafrecht: Bij grote bewuste overtredingen wordt ook strafrecht ingezet via ODA/politie

Bijlage 2

Totaaloverzicht taken en uren Uitvoeringsprogramma 2018

Team dienstverlening omgeving A	
Fte's	**9,69**
Beschikbare uren op jaarbasis	**14.538**
Frontoffice	**Uren**
Dienstverlening aan burgers/bedrijven	1.057
Sloopmeldingen afhandelen	255
Inboeken omgevingsvergunningen	437
Handhaving en toezicht bouw- en bestemmingsplannen	**Uren**
Handhaving en toezicht in het veld	3.279
Aanschrijving en handhaaftrajecten	437
Keukentafelgesprekken (pre-mediation)	729
Werkzaamheden tbv BAG	146
Controle inrichtingseisen Drank- en Horecawet	40
Juridische advisering	**Uren**
Advisering mbt vergunningverlening/toezicht/handhaving	1.093
Implementatie regelgeving, jurisprudentie in de dagelijkse praktijk	364
Leegstandswet	36
Bezwaar en beroepsprocedures	1.020
Invordering dwangsommen (in ontwikkeling)	36
Intrekken omgevingsvergunningen activiteit bouw	73
Reclamebeleid	36
Groene handhaving	**Uren**
Groenadvisering	437
Bomenlijst	291
Handhaving/controle herplant	1.312
Administratieve ondersteuning	219
Subsidies	182
Overige	**Uren**
Overhead, overleg, HRM-taken, opleiding, OR etc.	2.806
Totaal	**14.538**

Team dienstverlening omgeving B voor het onderdeel vergunningen (zonder adviseurs RO)	
Fte's	**7,3**
Beschikbare uren op jaarbasis	**10.950**
Via invullen vacatures wordt het aantal beschikbare uren op jaarbasis	**13.830**
Bouwen en bestemmingsplannen	**Uren**
Omgevingsvergunningen voor alle activiteiten (beoordelen en afhandelen)	8.434
Huisnummering BAG	440
Advisering en toetsing	**Uren**
Coördinatie welstandsadvisering	669
Toetsing planologie	2.147
Toetsing constructie	465
Advisering bezwaar over geheven leges	75
Juridische vertegenwoordiging gemeente	100
Projecten	**Uren**
Antennes	300
Inhaalactie huisnummering	300
Overige	**Uren**
Overhead, overleg, HRM-taken, opleiding, Applicatiebeheer, lean-begeleiding, OR etc.	900
Totaal	**13.830**
TOTAAL DOA + DOB	**28.368**

gemeente Berkelland

TECHNISCHE VRAAG (alleen over een agendapunt)

Indiener: Jan Lenselink

Datum indiening vraag: 01-02-2018

Datum verzending antwoord: 06-02-2018

commissievergadering van: 07-02- 2018

raadsvergadering van:

Formulering:
Bij agendapunt 7 Het VHT beleid staat in het jaarverslag (bijlage 4) de volgende passage:
"*Deze legalisatieonderzoeken kosten tijd. Wij geven de vergunningverlening voorrang boven het uitvoeren van legalisatieonderzoeken. Momenteel liggen er nog ca. 20 zaken die onderzocht worden op legalisatiemogelijkheden*".

Vraag:
Kunt u enkele voorbeelden van die legalisatiezaken die dus geen voorrang krijgen, geven?

Antwoord:
We hebben het hier over het jaarverslag 2015-2016. Toentertijd was de werkvoorraad zodanig dat er keuzes gemaakt moesten worden. Omdat er bij vergunningverlening sprake is van een fatale termijn, werd daar voorrang aan gegeven. Dit betekende dat een aantal handhaafzaken, zoals illegale bouw en illegaal gebruik, wat langer moesten wachten op de uitslag (is het te legaliseren of niet?). Dus de zaken werden wel opgepakt, maar voor er duidelijkheid was over legalisatiemogelijkheden duurde het langer dan normaliter het geval is.
Overigens is er nu geen sprake meer van een achterstand in zaken die nog bekeken moeten worden.

Toelichting:

1. *Technische vragen zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan. Ze zijn niet bedoeld voor een politiek antwoord.*
2. *Technische vragen zijn vragen voor een beter begrip van een vraagstuk. Vragen over feiten en de uitleg daarvan of over de gevolgen van een besluit.*
3. *Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen. Bij elke nieuwe vraag kunt u d.m.v. de tabtoets een nieuwe regel aanmaken. Het antwoord zal dan geplaatst worden bij de desbetreffende vraag.*

Commissie Bestuur en Ruimte

Dossiernummer	1202
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	7 februari 2018
Agendapunt	8
Omschrijving	Voorstel bespreekstuk / Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energieopwekking in Berkelland (RODE)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur en Ruimte	7 februari 2018

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	162353
Raadsvergadering	:	20 februari 2018
Onderwerp	:	Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking in Berkelland (RODE)
Collegevergadering	:	16 januari 2018
Portefeuillehouder	:	M.H.H. van Haaren-Koopman
Steller	:	C.Huijser, Team Projecten tel: : 0545-250 223

Te nemen besluit:

1. De beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking in Berkelland (RODE) vaststellen.
2. Het bereiken van de doelstelling uit het Energie Uitvoerings Programma (Berkelland in 2030 energieneutraal) als bovengrens vaststellen voor de hoeveelheid duurzaam op te wekken energie.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

In het Akkoord van Groenlo is de doelstelling opgenomen om energieneutraal te worden in de Achterhoek in 2030. Dit betekent dat in 2030 alle in de Achterhoek verbruikte energie duurzaam opgewekt moet worden in de Achterhoek.
Om hier uitvoering aan te geven heeft u in mei 2016 het Energie Uitvoerings Programma (EUP) vastgesteld. Daarin staat dezelfde doelstelling: Berkelland energieneutraal in 2030. Een van de opdrachten in het EUP is het opstellen van een beleidsnotitie over de ruimtelijke opgave voor duurzame opwekking.

Om energieneutraal te worden is het belangrijk om te werken aan energiebesparing. Daarnaast moet er meer duurzame energie opgewekt worden. We denken dan aan zonne-energie, windenergie, biomassa, waterkracht en bodemenergie.

Het doel van de beleidsnotitie RODE is de realisatie van installaties voor duurzame energieopwekking in Berkelland (Achterhoek) beter mogelijk te maken.
De beleidsnotitie biedt een **ruimtelijk afwegingskader** voor:

- de inpassing van installaties voor het opwekken van duurzame energie en
- toetsing van aanvragen voor een omgevingsvergunning en/of een afwijking van het bestemmingsplan.

Met de beleidsnotitie RODE bieden we meer duidelijkheid aan inwoners, instellingen en bedrijven over waar ruimtelijk de kansen liggen en welke ruimtelijke (inpassings)regels gelden.

Argumentatie:

Ad 1 Vaststellen beleidsnotitie RODE

We willen de doelstelling “Berkelland energieneutraal in 2030” halen
Daarvoor moet er fors geïnvesteerd worden in opwekinstallaties voor duurzame energie. Een toenemend aantal woningeigenaren, bedrijven, instellingen, ontwikkelaars en

---

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

collectieven uit onze gemeente wil investeren. Zij haken nu af door te grote onzekerheden op procedureel vlak. Zij hebben meer inzicht nodig in waar hun plan kansrijk(er) is.
Het afwegingskader van de beleidsnotitie RODE biedt dat inzicht en verlaagt zo de drempel bij investeringen in duurzame opwekinstallaties.

Een grotere duidelijkheid in wat waar wel en niet kan stimuleert bovendien het gebruik van de eerder beschikbaar gestelde middelen voor het EUP, zoals leningen en subsidies voor inwoners, instellingen en bedrijven.

Inspraak heeft geleid tot aanpassingen
Van 7 november tot 6 december 2017 lag de concept beleidsnotitie RODE ter inzage
Er zijn 16 schriftelijke inspraakreacties ontvangen. Ook was er op 29 november een inloopdag die door 65 geïnteresseerden is bezocht.
Op basis van de inspraakreacties, vooroverleg en voortschrijdend inzicht (zie ook de nota 'Inspraak, vooroverleg en ambtshalve wijzigingen') is de beleidsnotitie aangepast.[1] De belangrijkste aanpassingen zijn:

- Aan de kaart 'kansen en belemmeringen' is de radarzone toegevoegd; bouwen in die zone vergt nader onderzoek.
- Er is een kaart(laag) toegevoegd van de provincie over zonneparken.
- Vanwege de kosten is de inzet van de ROM3D faciliteit voor het ondersteunen van bewoners(groepen) en ontwikkelaars beperkt tot middelgrote en grote installaties.

Ad 2 EUP doelstelling als bovengrens
Het energie uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2018 heeft tot doel dat Berkelland energieneutraal is in 2030. Dit betekent dat er evenveel energie wordt gebruikt als er (duurzaam) wordt opgewekt. Als dat doel bereikt is, is het niet nodig om meer ruimtegebruik door opwekinstallaties toe te staan. Nieuwe initiatieven kunnen dan worden afgewezen.

Kanttekeningen en risico's
Bij procedures met afwijking van het bestemmingsplan kunnen planschades ontstaan. Het risico van planschade voor de gemeente is klein. De gemeente zal hiervoor met de initiatiefnemer een planschadeovereenkomst sluiten. Het is van belang dat de initiatiefnemer bij zijn plannen eventuele planschaderisico's meeneemt.

Voor het buitengebied van Berkelland gelden op dit moment verouderde bestemmingsplannen (ouder dan 10 jaar). Dit als gevolg van de vernietiging van het bestemmingsplan Buitengebied 2012. Vanaf dat moment mogen (en worden) geen leges in rekening gebracht voor de toets aan het bestemmingsplan.

De status van de beleidsnotitie is die van een beleidsregel. We gebruiken het als een ruimtelijk afwegings- en toetsingskader voor initiatieven voor het opwekken van duurzame energie. De notie legt geen bestemmingen en/of rechten vast op perceelsniveau. Bij elk initiatief/plan moet daarom voor de locatie specifiek gekeken worden waar rekening mee gehouden moet worden. Dat kunnen ook andere dan ruimtelijke aspecten zijn.

Financiën
De vaststelling van deze beleidsnotitie kost geen geld. De ambtelijke capaciteit die nodig is om de plannen van initiatiefnemers te toetsen hoort bij de normale inzet.

Tijdens de inloopdag hebben we gebruik gemaakt van een 3D projectie-faciliteit. Hiermee konden we initiatiefnemers in beelden laten zien wat de impact van bijvoorbeeld een windmolen op een bepaalde plek is.

[1] In de beleidsnotitie is geel geaccentueerd aangegeven welke wijzingen zijn aangebracht ten opzichte van de ontwerpversie.

Deze 3D faciliteiten willen we graag blijven inzetten. Het helpt bij het voeren van het gesprek tussen initiatiefnemer en omwonenden. De regiogemeenten (Achterhoek) willen dat ook en voeren overleg met de provincie over een (deel van de) bekostiging. Totdat daar duidelijkheid over is, gebruiken we experimenteergelden uit VSVB/Omgevingswet voor het inzetten van dit instrument.

Communicatie
Kernboodschap:
De gemeenteraad van Berkelland heeft ingestemd met de beleidsnotitie 'Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking in Berkelland (RODE): zichtbaar, merkbaar en onmiskenbaar'. In deze beleidsnotitie is Berkelland verdeeld in 5 gebiedstypen en staat op welke wijze en in welke mate het mogelijk is om duurzame energievormen in deze verschillende landschapstypen een plek te geven. Door vaststelling komt de doelstelling van de gemeente Berkelland om in 2030 energieneutraal te zijn weer een stap dichterbij.

Initiatief, participatie en rol gemeente
De beleidsnotitie is tot stand gekomen met inbreng van deskundigen/kennis op het gebied van ruimtelijke ordening, stedenbouwkunde, cultuurhistorie, natuur en landschap en milieu.
Op 16 november 2016 en op 16 mei 2017 zijn studie-avonden gehouden voor raadsleden, inwoners en andere betrokkenen om mee te denken over de opzet van deze beleidsnotitie. De meningen en opvattingen van deze twee publieks- en raadsavonden zijn verwerkt in de concept-beleidsnotitie.
Dit concept heeft vervolgens 4 weken ter inzage gelegen (inspraakverordening). Er is ook een inloopdag geweest die door 65 geïnteresseerden is bezocht.
We hebben vaak uit moeten leggen dat het gaat om een afwegingskader en dat de beleidsnotitie RODE geen verandering brengt in bestaande wet- en regelgeving. Er ontstaan met de vaststelling van de beleidsnotitie dus geen rechten op perceelsniveau.

Als er aanleiding voor was, heeft de inspraak geleid tot aanpassing van de beleidsnotitie. Dit geldt ook voor de bijdrage van andere overlegpartners. Zie ook de Nota 'Inspraak, vooroverleg en ambtshalve wijzigingen'. Alle insprekers hebben een exemplaar van deze nota ontvangen.

Planning en evaluatie
De voorliggende beleidsnotitie is toegelicht in een informatiebijeenkomst voor de raad op 16 januari 2018.
Na vaststelling van de beleidsnotitie door uw raad, zullen wij zorgen voor publicatie. Daarna geven we invulling aan de aanbevelingen met vervolgonderzoeken en uitwerkingen. Bovendien zullen we in Berkelbericht en bij (lokale) ondernemers en agrariërs aandacht besteden aan het bestaan van de beleidsnotitie RODE en de kansen die er zijn voor het opwekken van duurzame energie in Berkelland.

Bijlagen
Bij dit voorstel en –besluit horen de volgende bijlagen:
- De 'Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking in Berkelland (RODE):zichtbaar, merkbaar en onmiskenbaar' met bijlagen.
- Nota 'Inspraak, vooroverleg en ambtshalve wijzigingen'.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 20 februari 2018

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 januari 2018;

b e s l u i t :

1. vast te stellen de ‘Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking in Berkelland (RODE):zichtbaar, merkbaar en onmiskenbaar’, die onderdeel uitmaakt van dit besluit;
2. het bereiken van de doelstelling uit het Energie Uitvoerings Programma (Berkelland in 2030 energieneutraal) als bovengrens vast te stellen voor de hoeveelheid duurzaam op te wekken energie.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
20 februari 2018

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking in Berkelland (RODE)

Naar kleinschalige opwek overal in Nederland
Iedere vorm van energiewinning brengt nieuwe landschappen voort, en beïnvloedt de esthetische eigenschappen van het landschap. Dit was in het verleden al zo met turfwinning en de drooglegging van grote delen van Nederland en zal ook altijd zo blijven. Energievormen komen en gaan. De overgang naar een duurzaam energiesysteem betekent veel kleinschalige opwek overal in Nederland. Iedereen zal weer gaan zien waar zijn of haar energie vandaan komt.

De achterhoek moet lokaal meer duurzame energie opwekken
In de Uitvoeringsagenda 2016 van de Regio Achterhoek is gekwantificeerd hoeveel installaties nodig zijn voor opwekking van duurzame energie en hoe groot het grondbeslag is van deze installaties. Het gaat hierbij om een mix van installatietypen. Als minder van de een wordt gerealiseerd moet meer van de ander gerealiseerd worden om de doelstelling van energieneutraliteit te behalen.
Welke installaties daadwerkelijk gerealiseerd worden is naast ruimtelijke, ecologische en maatschappelijke overwegingen uiteraard ook afhankelijk van technologische- en marktontwikkelingen, provinciaal- en rijks(subsidie- en fiscaal)beleid.

In onderstaande tabel wordt het ruimtebeslag van energieopwekking geraamd weergegeven op basis van de Achterhoekse Uitvoeringsagenda voor het behalen van de doelstelling energieneutraal 2030 in de gebouwde omgeving (ca. 1500 installaties).
Het gaat hier om installaties aanvullend op de installaties die al gerealiseerd waren in maart 2016. Destijds stonden er al 14 windturbines en 9 biomassavergisters in de Achterhoek.

Installatie	Ruimtebeslag in de Achterhoek
958 zonnestroominstallaties op bedrijfsdaken	ca. 150 hectare dakoppervlakte
355 grondgebonden zonneparken	415 hectare (waarvan 300 zon op erf projecten)
124 windturbines	ca. 7 ha (met toegangsweg ca. 25 ha)
Kleinschalige (boerderij) co-vergisting	0,1 ha per installatie
Middelgrote co-vergister	0,75 ha tot 2 ha per installatie
Grote (industriële) vergister	1,5 ha tot 3 ha per installatie

Hieronder het Berkellands deel van de opgave (circa 195 installaties).

Installaties	Ruimtebeslag in Berkelland
120 zonnestroominstallaties op bedrijfsdaken	19ha dakoppervlakte
45 grondgebonden zonneparken	50 ha. Grond
16 windturbines van 3 MW (3 windparken)	<1 ha.(3,5 ha.met toegangsweg)
5 bio- vergistings installaties	<2,5 ha.
9 biomassa installaties (hout)	< 4 ha.

In een plaatje:

Gemeentebestuur en inwoners kunnen niet langer (alleen maar) "nee" zeggen tegen windmolens, zonneparken en vergisters
We zijn afhankelijk van initiatieven van anderen. Vooral de investeringsbereidheid en de investeringskeuzes van particulieren, energiecoöperaties, bedrijven en investeerders zal een belangrijke rol spelen voor feitelijke ontwikkeling van de energietransitie. De rol van de gemeenten ligt vooral op het vlak van stimuleren en faciliteren, vergunningverlening, optimaliseren van regels en procedures.
Daarbij is een positieve grondhouding het uitgangspunt. Een "Ja-mits" benadering. Daar waar een installatie écht niet kan, is dat meteen zichtbaar.

De beleidsnotitie houdt rekening met de ruimtelijke kwaliteit van de Achterhoek
In de beleidsnotitie zijn beleidsuitgangspunten (aangegeven met oranje kaders) en aanbevelingen (met groene kaders) opgenomen die de ontwikkeling stimuleren én tegelijk rekening houden met het raamwerk van ruimtelijke kwaliteit en landschappelijke diversiteit in de Achterhoek.

Afgewogen is waar behoud van het landschap nodig is, waar maatwerk aan de orde moet zijn en waar transformatie van het landschap mag plaatsvinden in Berkelland.
De beleidsnotitie nodigt als het ware initiatiefnemers uit om te onderzoeken waar hun initiatief kans van slagen heeft en aan welke voorwaarden het moet voldoen.

Berkelland is in de notitie verdeeld in landschapstypes en gebieden. Aan de hand van die verdeling is een afweging gemaakt welke vorm van duurzame energie een plek zou kunnen krijgen en in welke mate, zoals hoogte, oppervlakte en hoeveelheid. Deze afwegingen zijn terug te lezen in de speciale inpassingsmatrix.
Ook is voorzien in de ontwikkeling van een model voor acceptatie en participatie van omwonenden.

Wat is van invloed bij inpassing?
Er zijn veel aspecten van invloed bij de inpassing van duurzame energieprojecten zoals het landschapstype en het ruimtebeslag van de installatie zelf. Maar ook bijvoorbeeld de

ligging in een laagvliegzone, grondwaterbeschermingsgebied, de transportmogelijkheden van de opwekte stroom. Bij planontwikkeling moet *voor de locatie specifiek* gekeken worden waar rekening mee gehouden moet worden. Dat kunnen ook andere dan ruimtelijke aspecten zijn.

Gebruikte onderlegger is de cultuurhistorische waardenkaart
De opwekking van duurzame energie, in het bijzonder door zonnepanelen en windturbines, heeft invloed op het cultuurlandschap in de gemeente Berkelland. Die invloed is bovendien anders in verschillende cultuurlandschappen. Daarbij speelt enerzijds de topografische structuur en anderzijds het opgaand groen een belangrijke rol.

Om voor deze beleidsnotitie te komen tot een landschapsindeling op hoofdlijnen is bureau RAAP gevraagd om tot een clustering van cultuurhistorische landschapstypen in Berkelland te komen op basis van de cultuurhistorische waardenkaart. Dit is gedaan op basis van bepalende aspecten van de ruimtelijke kwaliteit en landschapsdiversiteit. Deze clustering bepaalt het schaalniveau of korrelgrootte waarmee we in deze beleidsnotitie naar de ruimtelijke kwaliteit en landschapsdiversiteit kijken bij inpassing van de verschillende typen installaties voor opwekking van duurzame energie. Het gaat hierbij om de landschapstypen in het buitengebied naast die van woongebieden en bedrijfsterreinen.

Hierbij gaat het om:
- aanwezigheid van een onregelmatige dan wel een rechthoekige topografische structuur;
- aanwezigheid van houtwallen, singels, struiken en bos;
- massawerking van opgaand groen (grote complexen of juist fijn verdeeld)
- onregelmatige topografische structuur
- regelmatige topografische structuur

Bureau RAAP heeft daarbij deze aspecten verwerkt en een matrix ontworpen voor de cultuurhistorische landschapstypen

De inspraak
Er hebben 3 publicaties in Berkellbericht plaatsgevonden om inwoners attent te maken op de inspraakmogelijkheden. En ook zijn 116 eerder betrokken deelnemers aan de raads- en publieksavonden op 16 november 2016 en 16 mei 2017 persoonlijk per mail geïnformeerd over de ter inzagelegging. Naast de Nederlandse buurgemeenten werden Vreden en de Kreis Borken geïnformeerd.
Op 29 november heeft een inloopdag plaatsgevonden die door circa 65 geïnteresseerden is bezocht. 3 medewerkers van de gemeente en een medewerker van ROM3D waren aanwezig om vragen te beantwoorden en de ontwerp beleidsnotitie toe te lichten. ROM3D was aanwezig om desgevraagd duurzame opwek initiatieven te visualiseren in het Berkellandse landschap. 35 bezoekers maakten daar gebruik van.

De ontvangen 16 inspraakreacties zijn overwegend positief kritisch en ook zijn er enkele uitgesproken tegen windenergie (4x), houtstook of biomassa pleiten. Hoge windturbines vormen een zorgpunt. We onderkennen dat en voorzien daarin door naast de bestaande wet- en regelingeving, bij windturbines > 25 m ashoogte, de eis op te leggen van een verplichte participatie- en acceptatie procedure met de omgeving. De ROM3D visualisatie is daarbij een hulpmiddel dat we beschikbaar stellen.
We hebben vaak uit moeten leggen dat het gaat om een afwegingskader en dat de beleidsnotitie RODE geen verandering brengt in bestaande wet- en regelgeving.
Ook is meerdere keren in onze reactie aan de insprekers verwezen naar het eerder vastgestelde Energie Uitvoerings Programma waarin de nut en noodzaak van de RODE beleidsnotitie verwoord is.

gemeente Berkelland

Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energieopwekking in Berkelland

Duurzame energie in Berkelland zichtbaar, merkbaar en onmiskenbaar

Beleidsregels RO - DE

Versie 09-01-2018

Inhoud

Samenvatting 4
1. Inleiding 8
1.1 Aanleiding 8
1.2 Doelstelling 9
1.3 Leeswijzer 10
2 Duurzame energievormen 11
2.1 Inleiding 11
2.2 Zonnepanelen 12
2.3 Windturbines 13
2.4 Biomassavergisters 15
2.5 Waterenergie 16
2.6 Bodemenergiesystemen 17
3 Wat is van invloed bij inpassing 19
3.1 Inleiding 19
3.2 Gebiedstypen en ruimtelijke kwaliteit 19
3.2.1 Bepalende aspecten: landschap en cultuurhistorie 20
3.2.2 Drie cultuurhistorische hoofdlandschapstypen in het buitengebied 20
3.3 Relevante wet- en regelgeving 23
3.4 Belemmeringen en kansen 24
3.5 Participatie en maatschappelijke acceptatie 25
4 Ruimtelijk afwegingskader 27
4.1 Definities 27
4.2 Waterenergie 30
4.3 Bodemenergiesystemen 30
4.3.1 Gesloten WKO-systeem 31
4.3.2 Open WKO-systeem 31
4.3.3 Geothermie 32
4.4 Biomassa 32
4.4.1 Biomassavergister (mestvergister) bij een agrarisch bedrijf 32
4.4.2 Collectieve mestvergister 33
4.4.3 Biomassavergister op een bedrijventerrein 33
4.4.4 Warmte-KrachtKoppeling (WKK) 34
4.4.5 Biomassacentrale 35
4.5 Zonnepanelen 35
4.5.1 Zonnepanelen op daken van gebouwen 35
4.5.2 Zonnepanelen aan gevels van gebouwen 36

4.5.3 Zonnepanelen op het eigen erf of in eigen tuin 36
4.5.4 Zonnepanelen op de grond buiten het erf tot 2,5 ha....36
4.5.5 Zonnepanelen buiten het erf boven 2,5 ha (zonneparken)....37
4.5.6 Zonnecel dakpan 39
4.6 Windturbines....39
4.6.1 Miniturbine met horizontale as 40
4.6.2 Miniturbine met verticale as 41
4.6.3 Kleine turbine tot 25 meter ashoogte 41
4.6.4 Middelgrote turbine tussen 25 en 80 meter ashoogte 42
4.6.5 Grote turbine vanaf 80 meter ashoogte....43
4.6.6 Gelders Natuur Netwerk (GNN) 44
5 **Conclusie en advies** 45
5.1 Conclusie....45
5.2 Advies....46

Bijlagen (separaat)

Bijlage 1 Toepassingen zonnepanelen

Bijlage 2 Toepassingen windturbines

Bijlage 3 Toepassingen waterenergie

Bijlage 4a Indeling hoofdtypen cultuurlandschappen (A3)
4b Kansen en belemmeringenkaart 1 duurzame energieopwekking (A3)
4c Kansen en belemmeringenkaart 2 duurzame energieopwekking (A3)
4d Kansen en belemmeringenkaart 3 duurzame energieopwekking (A3)
4e Kansen en belemmeringenkaart 4 duurzame energieopwekking, radarzone (Rijk-Defensie) (A3)
4f Kansen en belemmeringenkaart 5 duurzame energieopwekking, grote zonneparken (Provincie) (A3)

(N.B.zie ook digitale bijlage PDF document waarin alle kaartlagen aan en uit gezet kunnen worden incl bijlage 4a)

Bijlage 5 Onderbouwing hoofdlandschapstype indeling

Bijlage 6 Inpassingsmatrix duurzame energie in de Achterhoek (A3)

Bijlage 7 Samenvoeging alle beleidsuitgangspunten en aanbevelingen

Bijlage 8 Samenvatting van raads- en publieksavonden 16 nov 2016 en 16 mei 2017

Bijlage 9 NWEA Gedragscode acceptatie en participatie

Bijlage 10 Lijst met gebruikte afkortingen

Samenvatting

Waarom een beleidsnotitie RO en Duurzame Energieopwekking?
Deze beleidsnotitie is opgesteld in het kader van het raadsbesluit voor het Energie Uitvoerings Programma 2015 t/m 2018 (EUP) van 17 mei 2016.
Binnen de Achterhoekse gemeenten bestaat al sinds 2009 overeenstemming op basis van het Akkoord van Groenlo over de ambitie om energieneutraal te zijn in 2030. Om deze doelstelling te behalen moeten we zowel aan de slag met energiebesparing als met opwekking van duurzame energie. In maart 2016 is een regionale uitvoeringsagenda opgesteld en ter ondersteuning van deze uitvoering werken de gemeenten samen in de Achterhoekse Groene Energiemaatschappij (AGEM sinds 2012) en is het Verduursaam Energieloket beschikbaar voor de Achterhoekers. Daarnaast hebben de Achterhoekse gemeenten stimuleringsinstrumenten ingesteld waaronder subsidie- en leningsregelingen.

Naast de Achterhoekse gemeenten en provincie Gelderland zetten ook de marktpartijen zich in de Achterhoek in voor deze ontwikkeling. De energietransitie is voortvarend in gang gezet, maar met 12 jaar te gaan tot 2030 is de opgave groot en is er meer nodig. Er is een sterk toenemende vraag van bedrijven, instellingen, (collectieven van) inwoners en van ontwikkelaars van binnen en buiten de Achterhoek om projecten op het vlak van duurzame energie op te zetten. Hun investeringsbereidheid in opwekinstallaties neemt toe, maar het ruimtelijk kader schiet tekort vanwege onduidelijkheid over de mogelijkheden en lange procedures op basis van wet- en regelgeving.

Omdat binnen bestaande bestemmingsplannen veelal geen afwijkingen zijn opgenomen ten gunste van opwekking van duurzame energie en omdat regels en procedures niet geoptimaliseerd zijn, bestaat het risico dat investeerders afhaken.
Met deze beleidsnotitie willen we bijdragen aan helderheid en verbeterde ruimtelijke randvoorwaarden voor deze nieuwe functie in het Achterhoekse landschap. De Achterhoek is immers meer dan coulissen. Achter en tussen de coulissen broeien vele duurzame opwekinitiatieven. De Achterhoekse gemeenten willen deze initiatieven zo goed mogelijk faciliteren.

Landelijk wordt de komst van de Omgevingswet voorbereid die uitgaat van een gebiedsgerichte aanpak die door lokale overheden op maat gemaakt wordt. Deze beleidsnotitie anticipeert op de komst van de Omgevingswet en geeft invulling aan de gebiedsgerichte aanpak ten behoeve van de opwekking van duurzame energie.

Opdracht en proces
Eerste aanleiding is het raadsbesluit voor het Energie Uitvoerings Programma (EUP) van 17 mei 2016. De beleidsnotitie RODE van de gemeente Berkelland is gelijktijdig tot stand gekomen met de regionale versie. Berkelland heeft bij de opstelling een voortrekkersrol gehad. De Berkellandse versie is de eerste in de Achterhoek die op maat is gemaakt voor de gemeente met inachtneming van de gezamenlijke uitgangspunten.
In het proces van totstandkoming hebben 2 interactieve themavonden voor raad en publiek plaatsgevonden op 16 november 2016 en op 16 mei 2017, waarin circa 120 deelnemers een inbreng hebben gegeven.
Beoogd wordt een inspraak en besluitvormingsproces op gang te brengen bij de colleges en raden in de Achterhoek met dezelfde basis en uitgangspunten. Voor u ligt de **tekst van deze beleidsnotitie met herziening naar aanleiding van de inspraakreacties en de inloopdag op 29 november 2017. Een samenvatting van de inspraak en reacties is opgenomen in bijlage 11.** Doel is deze beleidsnotitie met verwerkte inspraakreacties vast te stellen in Berkelland. Naast vaststelling in Berkelland wordt ook vaststelling op regionaal niveau beoogd (in de portefeuillehouders overleggen Ruimtelijke Ordening en

Duurzame Economie) waarna de individuele colleges en raden in de Achterhoek deze kunnen laten vaststellen als beleidsregels.

Doelstelling

Het doel van deze beleidsnotitie is de realisatie van installaties voor duurzame energieopwekking in de Achterhoekse gemeenten beter mogelijk te maken, door een eenduidig en duidelijk ruimtelijk kader te bieden, waarmee installaties voor duurzame energieopwekking zo goed mogelijk ruimtelijk zouden kunnen worden ingepast. Daarvoor zijn beleidsuitgangspunten (aangegeven met oranje kaders) en aanbevelingen (met groene kaders) nodig die de ontwikkeling stimuleren én tegelijk rekening houden met het raamwerk van ruimtelijke kwaliteit en landschappelijke diversiteit in de Achterhoek.
Door vaststelling van de beleidsnotitie en realisatie van de aanbevelingen zal een zekere winst ontstaan in proceduretijd, kwaliteit van de inpassing en lagere kosten voor realisatie van de duurzame opwekinstallaties. Gemeente Berkelland staat voor dat nieuwe opwekinstallaties worden gemaximeerd tot de capaciteit die nodig is voor een energie neutraal Berkelland in 2030.

Door helderheid te bieden aan inwoners, instellingen en bedrijven waar ruimtelijk de kansen liggen, welke ruimtelijke (inpassings)regels gelden en welke proceduremogelijkheden bestaan beogen de Achterhoekse gemeenten om initiatiefnemers duidelijkheid en ook slagkracht te bieden om bij te dragen aan een mooie, energie neutrale Achterhoek.

Typen opwekinstallaties en de energiemix
In deze beleidsnotitie gaan we uit van installatietypen met bewezen technologie die zich een marktpositie verworven hebben of waarvan binnenkort op basis van markt- en prijsontwikkeling een positie te verwachten is. Dit zijn voor de Achterhoek in hoofdzaak: zon (met name voor elektriciteit), wind en biomassa en in mindere mate bodemenergie en waterkracht door stromend water. We maken onderscheid in 16 typen grote en kleinschalige installaties voor duurzame opwekking. De karakteristieken van de opwekinstallaties worden beschreven in hoofdstuk 2.

In de Regionale Uitvoeringsagenda (maart 2016) is door de gemeenten met de AGEM gekwantificeerd hoeveel installaties nodig zijn voor opwekking van duurzame energie. Grofstoffelijk komt dit neer op 1500 installaties die met elkaar een oppervlak van 1500 ha zouden beslaan. Dit is dan 1,2% van de totale oppervlakte in de Achterhoek (120.780 ha waarvan 78% gras en akkerland). Het is echter niet te voorspellen laat staan aan te wijzen waar in de Achterhoek opwekinitiatieven ontstaan of welk type opwekking waar zal ontstaan.
Voor Berkelland gaat het om circa 195 Installaties en circa 100 hectare.

Welk aantal van welk type installaties daadwerkelijk gerealiseerd worden, is naast ruimtelijke, ecologische en maatschappelijke overwegingen uiteraard afhankelijk van de investeringsbereidheid en de investeringskeuzes van particulieren, energiecoöperaties, bedrijven en investeerders. Als minder van het ene type opwekking (bijv. wind) gerealiseerd wordt, zal er meer van een ander type (bijv. zon of biomassa) moeten worden gerealiseerd om de doelstelling van energieneutraliteit in 2030 te behalen.

De rol van de gemeenten ligt hier vooral op het vlak van stimuleren en faciliteren, vergunningverlening én het optimaliseren van regels en procedurekader waaraan

vertrouwen kan worden ontleend door inwoners en investeerders. Uiteindelijk vormen duurzame opwekinstallaties ook een kans om economie, ecologie en/of infrastructuur te versterken. Met het grote areaal aan agrarisch gras- en akkerland biedt duurzame energieopwekking ook een nieuw verdienmodel voor de landbouw.

De inpassingsmatrix
Om de (bestaande) ruimtelijke kwaliteit en landschappelijke diversiteit op hoofdlijnen af te kunnen wegen zijn gebiedstypen onderscheiden op basis van cultuurhistorische landschappen. Dit is de basis waarmee is bepaald welk ruimtegebruik bij de verschillende installatietypen een rol speelt. Naast woongebieden en bedrijventerreinen in de kernen wordt voor het buitengebied uitgegaan van drie hoofd landschapstypen: grootschalig open-, kleinschalig open tot halfopen- en overwegend gesloten landschap. In par 3.2 is deze indeling verantwoord en wordt de kaart met hoofdlandschapstypen gepresenteerd.

Belemmeringen zijn van belang in relatie tot de bestaande functies (het gevestigde grondgebruik) die niet zomaar zijn weg te denken. Anderzijds biedt het bestaande raamwerk van functies ook kansen voor de nieuwe ontwikkeling van een energielandschap. In een digitaal geografisch informatie systeem (gis) wordt de kaart met hoofdlandschapstypen in relatie gebracht met bestaande infrastructuur en relevante ruimtelijke aspecten als grondwaterbeschermingsgebieden, boringsvrije zones en laagvliegroutes. Dit wordt de digitale kansen- en belemmeringenkaart genoemd.

De kansen- en belemmeringenkaart, inclusief de hoofdlandschapstypen, heeft de basis gevormd voor samenstelling van de inpassingsmatrix. Hierin worden de verschillende landschapstypen gerelateerd aan de verschillende installatietypen. De motivering hiervan is verwoord in hoofdstuk 4. Deze inpassingsmatrix vormt het hart van deze beleidsnotitie.

Resultaat van de beleidsuitgangspunten
Uit de inpassingsmatrix kan een zekere procedurewinst blijken omdat helderheid wordt geboden over waar een bepaald type installatie mogelijk is en onder welke voorwaarden deze gerealiseerd kan worden. Hierbij geldt dat reguliere wet- en regelgeving in het kader van bestemminsplannen en omgevingsvergunning van toepassing blijven. In de aanbevelingen worden enkele voorstellen gedaan om gemeentelijke regelgeving aan te passen ten gunste van installaties voor opwekking van duurzame energie.

Door de gehele tekst heen zijn beleidsuitgangspunten en aanbevelingen opgenomen en voorzien van een nummering. In de bijlage zijn deze op volgorde samengevat.

Acceptatie en participatie
Voor grotere opwekinstallaties zijn maatschappelijke acceptatie en participatie van groot belang om voldoende draagvlak te verkrijgen in de samenleving. Om dit in de procesgang te borgen is een plannings- en participatie instrument in deze beleidsnotitie opgenomen. Deze biedt een kader voor de afstemming tussen initiatiefnemer en omwonenden die bij grote projecten doorlopen moet worden voordat de vergunningaanvraag of afwijking wordt aangevraagd.

WIN3D van ROM3D
Om zoveel mogelijk duidelijkheid te bieden aan omwonenden van grote energieprojecten is geheel Berkelland op kosten van de provincie opgenomen in het digitale computermodel WIN3D van adviesbureau ROM3D. Dit maakt het mogelijk om een voorgenomen project digitaal op te nemen in het Achterhoekse landschap, zodat

omwonenden vanuit alle gezichtspunten kunnen bekijken én mede-ontwikkelen hoe het project er uit komt te zien. Dit instrument kan ook ingezet worden bij college- en raadsvergaderingen en bij de behandeling van vergunningaanvragen.

In hoofdstuk 5 worden conclusies getrokken en wordt geadviseerd over nadere uitwerking om procedures en regels te optimaliseren. Doel is om de aanbevelingen na vaststelling van deze beleidsnotitie regionaal op te pakken en uit te werken. Ondersteuning van de provincie is hierbij van belang. Gecombineerd met de beleidsnotitie en de verschillende benoemde instrumenten moet dit leiden tot een optimaal kader voor realisatie van voldoende duurzame energie in de Achterhoek om de Achterhoek energieneutraal te maken.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Met het ondertekenen van het 'Akkoord van Groenlo' in 2009 is duurzaamheid op de bestuurlijke agenda gezet in de Achterhoek. De aanvankelijke doelstellingen uit 2009 zijn in 2013 aangescherpt in het Tweede Akkoord van Groenlo. Hierin is de doelstelling verwoord om de Achterhoek energieneutraal te maken in 2030. In de regionale Uitvoeringsagenda uit 2016 is uitgewerkt hoe de Achterhoek deze doelstelling kan bereiken.

Uitvoeringsagenda 2016
In deze Uitvoeringsagenda is gekwantificeerd hoeveel installaties nodig zijn voor opwekking van duurzame energie en hoe groot het grondbeslag is van deze installaties. Het gaat hierbij om een voorbeeld van de mix van installatietypen. Als minder van de een wordt gerealiseerd moet meer van de ander gerealiseerd worden om de doelstelling van energieneutraliteit te behalen.

Welke installaties daadwerkelijk gerealiseerd worden is naast ruimtelijke, ecologische en maatschappelijke overwegingen uiteraard ook afhankelijk van technologische- en martktontwikkelingen, provinciaal- en rijks(subsidie- en fiscaal)beleid. Niet primair gemeenten zelf maar vooral de investeringsbereidheid en de investeringskeuzes van particulieren, energiecoöperaties, bedrijven en investeerders zullen een belangrijke rol spelen bij de feitelijke ontwikkeling van de energietransitie. De rol van de gemeenten ligt vooral op het vlak van stimuleren en faciliteren, vergunningverlening, optimaliseren van regels en procedures en de voorbeeldrol door bijvoorbeeld zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen en op braakliggende percelen te realiseren.

Installatiemix
We hebben in de Achterhoek een mix van soorten opwekinstallaties nodig om ons energieverbruik volledig duurzaam op te kunnen wekken in 2030. In de Regionale Uitvoeringsagenda Duurzame Energie Achterhoek 2016 is een inschatting gemaakt van het benodigde ruimtegebruik om de doelstelling van energieneutraliteit in 2030 in de Achterhoek te behalen. Hierbij is in de regionale uitvoeringsagenda ook het uitgangspunt gehanteerd dat naast deze opwekinstallaties ook een besparing wordt gerealiseerd van 55% op gas en 20% op elektriciteit.

In onderstaande tabel wordt het ruimtebeslag van energieopwekking geraamd weergegeven op basis van de Achterhoekse Uitvoeringsagenda voor het behalen van de doelstelling energieneutraal 2030 in de gebouwde omgeving (ca. 1500 installaties.
Het gaat hier om installaties aanvullend op de installaties die al gerealiseerd waren in maart 2016. Destijds stonden er al 14 windturbines en 9 biomassavergisters in de Achterhoek.

Installatie	Ruimtebeslag in de Achterhoek
958 zonnestroominstallaties op bedrijfsdaken	ca. 150 hectare dakoppervlakte
355 grondgebonden zonneparken	415 hectare (waarvan 300 zon op erf projecten)
124 windturbines	ca. 7 ha (met toegangsweg ca. 25 ha)
Kleinschalige (boerderij) co-vergisting	0,1 ha per installatie
Middelgrote co-vergister	0,75 ha tot 2 ha per installatie
Grote (industriële) vergister	1,5 ha tot 3 ha per installatie

Hieronder het Berkellandse deel van de opgave (circa 195 installaties).

Installaties	Ruimtebeslag in Berkelland
120 zonnestroominstallaties op bedrijfsdaken	19 hectare (190.000^{m2})dakoppervlakte
45 grondgebonden zonneparken	50 hectare Grond
16 windturbines van 3 MW (3 windparken)	<1 hectare (3,5 hectare met toegangsweg)
5 bio- vergistings installaties	<2,5 hectare
9 biomassa installaties (hout)	< 4 hectare

In de tabellen is enkel uitgegaan van het ruimtebeslag op de plek zelf. Voor de biomassa installaties betekent dit dat alleen de benodigde ruimte voor de installatie zelf is opgenomen, niet de benodigde grond voor eventuele teelt van gewassen die gebruikt worden in de installatie.

Bij de windturbines is t.a.v. ruimtebeslag geen rekening gehouden met veiligheids- en geluidscirkels. Deze grond kan ‘dubbel gebruikt’ worden. Het gebied rondom een windturbine dat binnen de geluids- of veiligheidszone valt, kan bijvoorbeeld ingezet worden voor landbouwdoeleinden of voor een zonnepark.

Ook bij zonneparken is meervoudig ruimtegebruik mogelijk. Als de panelen hoger geplaatst worden, kan er bijvoorbeeld onder geparkeerd worden. Ook kan gedacht worden aan het houden van schapen of scharrelkippen of aan teelt van bosbessen.

1.2 Doelstelling

Deze beleidsnotitie met beleidsuitgangspunten en aanbevelingen en gaat over Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energie (RODE) en biedt voor de diverse installatietypen voor duurzame energieopwekking een helder ruimtelijk en beleidsmatig kader. Daarbij is een positieve grondhouding het uitgangspunt. Een “Ja-mits” benadering. Alleen daar waar een installatie echt niet kan, zal duidelijk zijn dat het niet mogelijk is.

De doelstelling van de beleidsnotitie RODE is om realisatie van installaties voor duurzame energieopwekking in Berkelland procedureel te versnellen, de kosten van realisatie te verlagen, een helder ruimtelijk realisatiekader te bieden en de installaties zo goed mogelijk ruimtelijk in te passen.

Door helderheid te bieden aan inwoners, instellingen en bedrijven waar ruimtelijk de kansen liggen, welke ruimtelijke (inpassings)regels gelden en welke proceduremogelijkheden bestaan beogen de Achterhoekse gemeenten om initiatiefnemers duidelijkheid en ook slagkracht te bieden om bij te dragen aan een mooie, energie neutrale Achterhoek. Gemeente Berkelland staat voor dat nieuwe opwekinstallaties worden gemaximeerd tot de capaciteit die nodig is voor het behalen van een energie neutraal Berkelland in 2030.

1.3 Leeswijzer

In deze beleidsnotitie wordt eerst in hoofdstuk 1 weergegeven wat de aanleiding en de doelstelling van deze notitie zijn. Vervolgens wordt in hoofdstuk 2 weergegeven welke typen installaties voor opwekking van duurzame energie bestaan. Deze zijn onderverdeeld in 5 hoofdtypen. In hoofdstuk 3 wordt uiteengezet welke gebiedstypen onderscheiden worden en welk ruimtegebruik bij de verschillende installatietypen een rol speelt. Belemmeringen en kansen die in algemene zin van toepassing zijn worden benoemd en zijn in bijlage 4 weergegeven doch bestaat uit meerdere thematische kaartlagen. De kaartlagen kunnen separaat geraadpleegd worden. Dit kan in het digitale beschikbare PDF document. In de digitale bijlage 4 kan ook de laag met de begrenzing van de hoofdlandschapstypen en topografische ondergrond geraadpleegd worden. Door te klikken op het boekvormige icoontje in de linker marge van het beeld komt de legenda van de kaartlagen beschikbaar waarna lagen met het + tekentje aan of uitgezet worden). Het belang van maatschappelijke acceptatie en participatie wordt weergegeven. Tot slot wordt relevante wet- en regelgeving op hoofdlijnen weergegeven. In hoofdstuk 4 wordt het ruimtelijk afwegingskader omschreven, waarbij installatietypen gekoppeld worden aan gebiedstypen. Dit hoofdstuk biedt een duiding van de inpassingsmatrix uit de bijlage 6. Ten slotte worden in hoofdstuk 5 conclusies getrokken en wordt geadviseerd over nadere uitwerkingen om procedures en regels te optimaliseren.

In de beleidsnotitie worden op verschillende plekken in de tekst beleidsvoorstellen en aanbevelingen weergegeven. Deze zijn voorzien van respectievelijk een oranje of groen kader en een nummering. In de bijlage 7 wordt een overzicht geboden van alle beleidsvoorstellen en aanbevelingen.
In bijlage 8 is een samenvatting van reacties op de raads- en publieksavonden van 16 november 2016 en 16 mei 2017 worden geraadpleegd.
In bijlage 9 een beschrijving van de NWEA gedragscode acceptatie en participatie opgenomen en in bijlage 10 een lijst van gebruikte afkortingen.
Tenslotte is In bijlage 11 is een samenvatting opgenomen van de inspraak en de reacties.

2 Duurzame energievormen

2.1 Inleiding

Fossiele brandstoffen raken op, de aarde wordt uitgeput en de hoeveelheid CO_2 die hierbij vrij komt heeft een groot negatief effect op het klimaat. Het is daarom zeer noodzakelijk om hier actie tegen te ondernemen. Niet op de lange termijn maar op de zeer korte termijn. Daarom werken we aan de energietransitie: de overgang van gebruik van fossiele energie naar gebruik van schone duurzaam opgewekte energie. Er zijn diverse vormen van duurzame energie. Figuur 1 geeft een beeld van de nu bekende vormen.

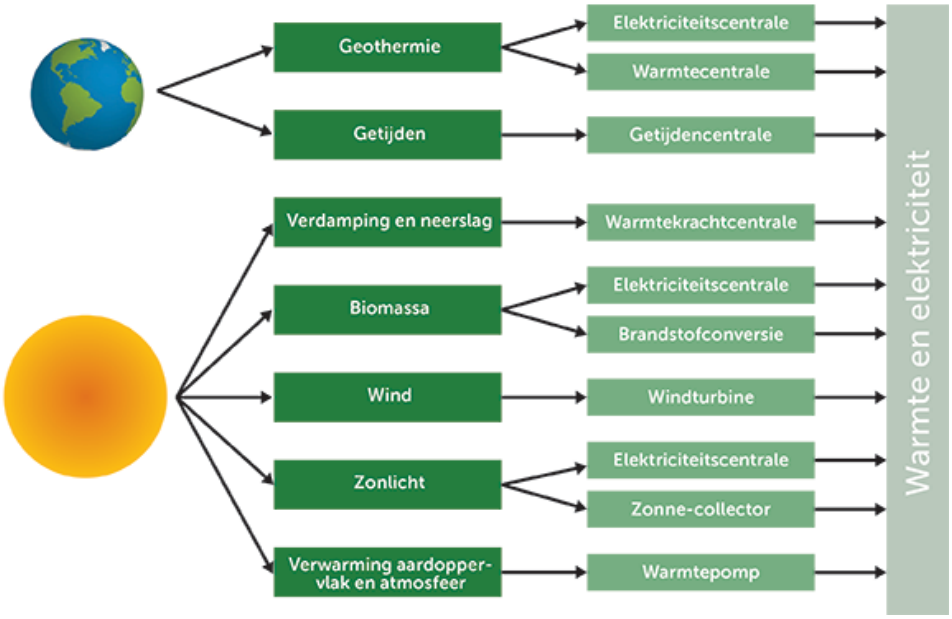

Figuur 1 Vormen van duurzame energie en oorsprong

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste energieopwekkingsinstallaties nader toegelicht.

Niet al deze vormen hebben een zodanige potentie dat ze voor de Achterhoek te gebruiken zijn. Deze beleidsnotitie gaat in op de bewezen technologie die zich een marktpositie verworven heeft of waarvan binnenkort op basis van markt- en prijsontwikkeling een positie te verwachten is. Dit zijn voor de Achterhoek in hoofdzaak:

- zonlicht (met name voor elektriciteit)
- wind
- biomassa

En in mindere mate
- geothermie
- waterkracht door stromend water (welke ontbreekt in de bovenstaande figuur)

Gezien de relatief korte termijn tot 2030 waarbinnen actie nodig is, is het niet wenselijk om te wachten op de (uit)ontwikkeling van nieuwe (andere) energiesystemen met wellicht minder ruimtebeslag.

2.2 Zonnepanelen

Zonnepanelen zijn een belangrijke bron om elektriciteit op te wekken. Een groot voordeel is dat zonnepanelen op veel locaties zijn toe te passen, zowel op kleine als grote schaal. Zonnepanelen kunnen zowel op daken als aan gevels van gebouwen geplaatst worden en op de grond. De verschijningsvormen van energieopwekking met zonne-energie variëren technisch en qua schaalgrootte.

Als je kijkt naar de schaalgrootte zijn zonnepanelen zeer divers toe te passen. Op of bij een woning voor de energiebehoefte van die ene woning, tot grote parken voor de levering van energie op het elektriciteitsnet. Ook de verschijningsvorm van een zonnepaneel is divers. In bijlage 1 zijn beelden opgenomen van verschillende soorten zonnepanelen in diverse verschijningsvormen en combinatiemogelijkheden met andere functies.

Het oppervlak geschikte daken (voor grootschalige opwek) is te klein om te kunnen voorzien in de totale energiebehoefte in 2030. Dit wordt onder meer veroorzaakt doordat de draagkracht en het onderhoud van veel bedrijfsdaken niet voldoende is voor de plaatsing van zonnepanelen. Ook schaduw van bomen en gebouwen en noord-zuid oriëntatie van daken spelen hierbij een rol. Alternatieve oplossingen (zoals “zonnefolie”) zijn nu nog onrendabel en bieden geen goed alternatief. Naast realiseren van zonnedaken zijn grond- of grondopstellingen (plaatsing op de grond of verhoogd) daarom noodzakelijk.

Grootschalige zonne-energie installaties vragen grote investeringen die alleen worden gedaan wanneer de business case interessant genoeg is. Het financieel rendement moet aantrekkelijk zijn en de risico’s acceptabel. De economische aspecten zullen voor een belangrijk deel bepalen óf en waar de initiatieven van de grond komen. Het is daarom zinvol om te onderscheiden wat de bepalende factoren voor een haalbare business case zijn.

Financiële factoren zoals de installatieprijs, energieprijs, leges, subsidies en fiscale voordelen zijn uiteraard van belang voor een haalbare business case maar hebben een beperkte relatie met locatiekeuze en ruimtelijk effect. Onderstaande factoren hebben dit wel:

- Kosten die te maken hebben met ontwikkelen en exploitatie van zonneparken zijn aanzienlijk. Bij grote installaties staan deze beter in verhouding tot de totale investering. Daarnaast zijn de risico’s van enkele grote projecten beter te overzien dan van vele kleine projecten. Daarom hebben veel investeerders een voorkeur voor grote installaties.
- De zonne-energie installatie dient inpasbaar te zijn op de bestaande elektriciteitsinfrastructuur (laagspanning of midden- spanning). De afstand tot geschikte netaansluitpunten is cruciaal. Aanpassingen zijn technisch uitvoerbaar, maar hun effect op de business case en haalbaarheid van een zonproject kan groot zijn. In geval de opgewekte energie lokaal benut kan worden, levert dat een voordeel op voor de initiatiefnemer, de netbeheerder of beiden.
- Bij grondgebonden installaties dient rekening te worden gehouden met fundatie en ondersteuningsconstructies voor de panelen en beveiliging van het park (zoals een hekwerk).

- Voorschriften voor inpassing van zonneparken in het landschap kunnen extra kosten met zich brengen (zoals afwijken van ideale opstelling of plaatsen en onderhoud van aanvullende groenvoorziening).
- Voorwaarde om een zonnepark te kunnen realiseren, zijn de (on)mogelijkheden om een locatie te verkrijgen. Dat kan zijn in eigendom, maar er zijn ook voorbeelden van pachten of huren van gronden. Dit gebeurt ook bij grote daken. Als een initiatiefnemer zelf geen eigenaar is, is het de vraag of hij dat kan worden/ gebruiksrecht kan verkrijgen voor een acceptabele vergoeding.

Rijkscoördinatieregeling vanaf 50 MW
Zonne-energie installaties met een omvang vanaf 50 MW kunnen vallen onder de Rijks coördinatieregeling. Dergelijke grote installaties worden in dit stuk buiten beschouwing gelaten omdat deze niet zo snel voor zullen komen. Ter vergelijking: het grootste gerealiseerde zonnepark in Nederland in juli 2017 ligt in Eemshaven en is 32 ha groot. Het vermogen hiervan is 30 MW met een opbrengst van circa 23 miljoen kWh/jaar (vergelijkbaar met 7750 huishoudens met een verbruik van gemiddeld 3000 kWh/jaar)

2.3 Windturbines

Met behulp van een windturbine kan uit de wind elektriciteit opgewekt worden. Windturbines kunnen (bij voldoende windaanbod) zowel overdag als 's nachts energie opwekken. Een voordeel van windturbines is dat ze een beperkt ruimtegebruik hebben en ze een aanzienlijke opbrengst kunnen bereiken. Hoeveel elektriciteit een windturbine opwekt, hangt af van o.a. de ashoogte, rotordiameter, het vermogen in de generator, de power curve (energieopbrengst is afhankelijk van de windsnelheid) en de locatie van de windturbine.

Op basis van de ashoogte van de windturbine kunnen 4 categorieën onderscheiden worden:
- mini : tot en met 5 meter;
- klein : 6 meter tot 25 meter;
- middelgroot : 25 meter tot 80 meter;
- groot : 80 meter en hoger.

In bijlage 2 zijn beelden opgenomen van verschillende soorten windturbines. Ook de mogelijkheden van plaatsing, solitair of in groepen, wordt in deze bijlage nader belicht.

Mini, kleine en middelgrote windturbines
Mini windturbines en kleine windturbines zullen vermoedelijk sporadisch gerealiseerd worden. En dan hoofdzakelijk bij bedrijven voor eigen opwek om een duurzame uitstraling te promoten. De opbrengst (zowel qua energie als financiën) ten opzichte van de investeringskosten zal minimaal zijn en daarmee nauwelijks bijdragen aan de energieneutraliteits ambitie. Middelgrote windturbines zijn over het algemeen de bestaande oudere turbines. Met de huidige energieprijzen, ontwikkelkosten en subsidies zullen deze turbines niet snel gebouwd worden.

Grote windturbines
Grote windturbines zullen naast zon, in de Achterhoek een heel belangrijke bijdrage gaan leveren aan de energieneutraliteits ambitie. Voor het behalen van energieneutraliteit in 2030 zijn in Berkelland circa 16 windturbines van 3 MW nodig (of circa 3 windparken van 5 turbines in clusteropstelling). Voor de Achterhoek zijn voor de opgave 124 windturbines (ca. 25 windparken) nodig.

Windturbines kunnen niet zomaar geplaatst worden. Hier komt veel wet- en regelgeving bij kijken. De maatschappelijke en landschappelijke impact is vaak zeer groot. Projecten met grote windturbines vragen grote investeringen die alleen worden gedaan wanneer de verwachting is dat het project kans van slagen heeft. Goede, heldere afwegingen, politiek draagvlak en doorzettingsvermogen en duidelijke communicatie is zeer belangrijk voor de slagingskans van windturbineprojecten.

Bevoegd gezag
In het kader van de Elektriciteitswet 1998 is de bevoegdheidsverdeling tussen Rijk, provincie en gemeente formeel geregeld voor windparken. De wet, die op 1 april 2016 is gewijzigd, geeft ook regels voor de productie, het transport en de levering van elektriciteit. Voor windparken tot 5 MW is de gemeente bevoegd gezag. Voor windparken tussen de 5 en 100 MW is primair de gemeente het bevoegd gezag. Voor windparken tot 5 MW is de gemeente bevoegd gezag. Voor windparken tussen de 5 en 100 MW is de provincie bevoegd gezag, en kan daar op grond van de elektriciteitswet (art 9 lid 1 en lid 4) van af zien, waarna de gemeente bevoegd gezag is. Voor windparken van meer dan 100 MW is het Rijk bevoegd gezag. Op deze projecten is de Rijkscoördinatieregeling van rechtswege van toepassing.

MER en m.e.r. bij windturbines
Voor alle activiteiten die belangrijke milieugevolgen kunnen hebben, is het bij wet verplicht een milieueffectrapportage (m.e.r.) uit te voeren en een MilieuEffectRapport (MER) op te stellen. Voor windenergie op land is echter nooit een m.e.r.- procedure en het opstellen van een MER bij voorbaat verplicht. De website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) zegt hierover het volgende:

M.e.r.-beoordelingsplichtig
Voor windenergieprojecten is categorie 22.2 van bijlage D uit het Besluit Milieueffectrapportage relevant. Windparken (gedefinieerd als ten minste 3 windturbines) met een vermogen vanaf 15 megawatt of van 10 of meer turbines zijn m.e.r.-beoordelingsplichtig.

Vergewisplicht
Voor windparken (gedefinieerd als ten minste 3 windturbines) tot een vermogen van 15 megawatt en minder dan 10 turbines geldt deze vergewisplicht. De vergewisplicht kan vormvrij plaatsvinden maar is in de wetgeving (Wabo - Besluit omgevingsrecht) voor onder meer windparken gekoppeld aan een omgevingsvergunning beperkte milieutoets (zie verder bij Wabo-omgevingsvergunning).

Plan-m.e.r. en besluit-m.e.r.
Er zijn twee soorten milieueffectrapportages: Plan-m.e.r. en Besluit-m.e.r. (of Project-m.e.r.).

- Plan-m.e.r.
  Het doel van een plan-m.e.r. is om al in de planfase het milieubelang en landschappelijke belangen volwaardig af te wegen ten behoeve van de ruimtelijke

besluitvorming. Er moet een plan-m.e.r. worden opgesteld als in een ruimtelijk ordeningsplan, bijvoorbeeld een beleidsnotitie of bestemmingsplan, de mogelijkheid voor het realiseren van windenergie waarvoor een m.e.r.-beoordeling geldt wordt opgenomen. Ook de plannen waarbij de activiteiten niet de drempelwaarde van 15 MW of 10 windturbines bereiken zijn plan-m.e.r.-plichtig indien het bevoegd gezag bij de uitvoering van de vergewisplicht beoordeelt dat er wel een m.e.r.-beoordeling of een MER nodig is.

- Besluit-m.e.r.(Project-m.e.r.)
  Bij een windenergieproject vanaf 15 MW moet het bevoegd gezag beoordelen of een besluit-m.e.r. noodzakelijk is. Als zij oordeelt dat een besluit-m.e.r. moet worden uitgevoerd, kan de aanvraag voor de omgevingsvergunning voor het oprichten van een inrichting (voorheen milieuvergunning) niet worden behandeld als deze MER niet is ingediend.
  Een initiatiefnemer kan ook vrijwillig een besluit-m.e.r. laten uitvoeren. Deze besluit-mer is ook verplicht als uit de vergewisplicht in de omgevingsvergunning beperkte milieutoets volgt dat een MER noodzakelijk is. De omgevingsvergunning beperkte milieutoets wordt dan geweigerd en er dient dan eerst een besluit-m.e.r. te worden doorlopen alvorens de aanvraag om omgevingsvergunning voor het oprichten van een inrichting kan worden ingediend.
- Combinatie besluit- en plan-m.e.r.
  Conform artikel 14.4 b Wet milieubeheer wordt ingeval, terzake van een activiteit tegelijkertijd een besluit en een plan worden voorbereid en dat plan uitsluitend wordt voorbereid met het oog op de inpassing van die activiteit in dat plan, ter voorbereiding van dat besluit en dat plan één milieueffectrapport gemaakt. Bij windenergieprojecten wordt dan ook vaak een dergelijk combinatie-MER opgesteld van een vrijwillig besluit(project)-MER samen met een plan-MER.

2.4 Biomassavergisters

Een biomassa- of mestvergistingsinstallatie wordt gebruikt om biogas te produceren uit mest of organische reststoffen. Biogas bestaat uit de chemische stof methaan (CH_4) en heeft dezelfde chemische samenstelling als aardgas. Als het biogas van dezelfde kwaliteit gemaakt wordt als het Nederlandse aardgas, wordt het groengas genoemd. Dit groengas kan geïnjecteerd worden in het landelijke aardgasnet.

Het biogas kan ook gebruikt worden om ter plekke elektriciteit en/of warmte te creëren via een warmte kracht koppelingsinstallatie (wkk-installatie) of kan gecomprimeerd in flessen aan derden verkocht worden (bijvoorbeeld aan tankstations voor biogas/groengas). Een andere optie is een rechtstreekse pijpleiding tussen vergister en verbruiker om biogas te transporteren (voorbeeld: pijplijn van Groot Zevert in Beltrum naar Friesland Campina in Borculo).

Enerzijds leveren deze installaties een bijdrage aan de productie van duurzame energie. Anderzijds biedt het agrariërs een welkome aanvulling op hun inkomen en helpt het hen bij de verwerking van mest. Het is ook mogelijk om industriële organische reststromen te vergisten in een industriële vergister op een bedrijventerrein. Na vergisting blijven de mineralen uit mest of andere organische grondstoffen over. Deze mineralen worden digestaat genoemd. Bij mestvergisters is het digestaat als meststof te gebruiken.

Biomassavergisters zullen een groot deel van de gasvraag in de Achterhoek moeten gaan dekken. De aanwezige bronnen in de Achterhoek voor biomassa (hout, kippenmest) en biogas (mest, afval(water), gras, en duurzame cosubstraten) kunnen in 2030 125 mln. m^3

gas vervangen. Het uitgangspunt daarbij is dat er geen grondstoffen van buiten de Achterhoek worden geïmporteerd en er ten opzichte van de huidige situatie geen extra (landbouw)gronden ingezet worden om biomassa op te telen.

Voor het behalen van energieneutraliteit is berekend dat we in Berkelland 5 bio vergistingsinstallaties en 9 biomassa installaties (hout) nodig hebben voor de doelstelling energie neutraal in 2030. Voor de Achterhoek zijn dit 69 biomassavergisters en 27 biogasverbrandingsinstallaties bovenop de bestaande in juni 2017. Het ontstaan van een goede biomassakringloop is noodzakelijk om de doelstelling te bereiken. Biomassavergisters kunnen onderscheiden worden in mestvergisters en vergisters voor industriële agrarische reststromen:

- Bio(mest)vergistingsinstallaties op het eigen (agrarische) bedrijf
- Collectieve bio(mest)vergisting > 100 ton/dag bij een agrarisch bedrijf
- Industriële vergisting grootschalig op bedrijventerrein

2.5 Waterenergie

Energie uit water wordt al eeuwenlang gebruikt. Grootschalige centrales, in de grote rivieren met een energieopwekking van meer dan 2,5 MW, zijn op een aantal plaatsen in Nederland al geruime tijd aanwezig. De aanwezige rivieren en beken in de Achterhoek zijn voor dit soort centrales niet geschikt.

De laatste jaren worden ook ‘mini waterkrachtcentrales’ ontwikkeld. Deze zijn wel toepasbaar in de rivieren in de Achterhoek. Met mini waterkrachtcentrales wordt stroom opgewekt uit stromend water, bijvoorbeeld in een stuw. Het opbrengend vermogen per unit is maximaal 150 kW. Voor dit soort energiecentrales is geen MER nodig. Het hoofdkenmerk van een mini waterkracht-installatie is dat de ingreep op de waterloop, nodig om de energie om te zetten, beperkt blijft.

Deze nieuwe ontwikkelingen voor mini waterkrachtcentrales staan in de kinderschoenen. Op dit moment is informatie over één type te vinden, de Oryon watermolen (http://www.oryonwatermill.com). Het Waterschap Rijn en IJssel heeft onder andere in Ulft een proefopstelling hiervan in de stuw gehad. Ook heeft het waterschap een kansenkaart gemaakt, waarin zij aangeeft waar zij kansen ziet voor waterenergie.

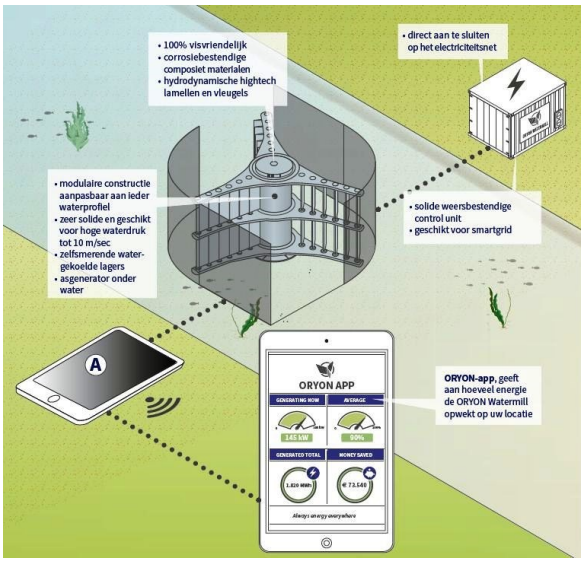

Figuur X Bron: www.oryonwatermill.com

Deze kaart, en het daarbij behorende beleid van het waterschap is in bijlage 3 verder toegelicht. Deze kansenkaart heeft tot gevolg gehad dat het Waterschap met een aantal partijen een intentieovereenkomst heeft gesloten voor het verder uitwerken van de plannen voor mini waterkrachtcentrales, waarvan de volgende in de Achterhoek liggen:
Oude IJssel:

- Voorst
- Ulft

- De Pol
- Gaanderen
- Doesburg

De Berkel:

- Haarlo (gemeente Berkelland)
- Mallem (gemeente Berkelland)
- Rekken (gemeente Berkelland)
- Eefde (gemeente Lochem)
- Lochem (gemeente Lochem)

Of deze centrales er allen daadwerkelijk komen is nog niet duidelijk. Dat zal de komende tijd gaan blijken. Ook onderzoekt het waterschap Rijn en IJssel momenteel de mogelijkheden van koelte en warmte winning uit oppervlaktewater.
Het waterschap kan ook haar gronden ter beschikking stellen aan derden die opwek initiatieven willen ontwikkelen om bij te dragen aan versnelling van de energietransitie.

2.6 Bodemenergiesystemen

Door gebruik te maken van bodemenergiesystemen kunnen onder meer gebouwen, woningen, kassen en fabrieken op een duurzame manier worden verwarmd én gekoeld. De impact op de zichtbare omgeving van deze systemen is minimaal. De installatie zit meestal in het gebouw en is dus niet zichtbaar. Wel hebben de systemen onderling, in de bodem, invloed op elkaar. Vandaaruit gezien is afstemming gewenst.

Technisch gezien zijn er verschillende soorten bodemenergiesystemen:

- gesloten warmte-koude opslagsystemen (WKO)
- open warmte-koude opslagsystemen (WKO)
- geothermie (aardwarmte uit de diepe ondergrond).

Gesloten WKO
Bij gesloten bodemenergiesystemen wordt geen grondwater verplaatst. De systemen wisselen warmte en koude uit via een gesloten buizenstelsel in de ondergrond. Een veel gebruikte naam voor deze systemen is naast warmte-koude opslag (WKO) ook wel 'bodemwarmtewisselaar'. Voor gesloten bodemenergiesystemen is de gemeente het bevoegd gezag.

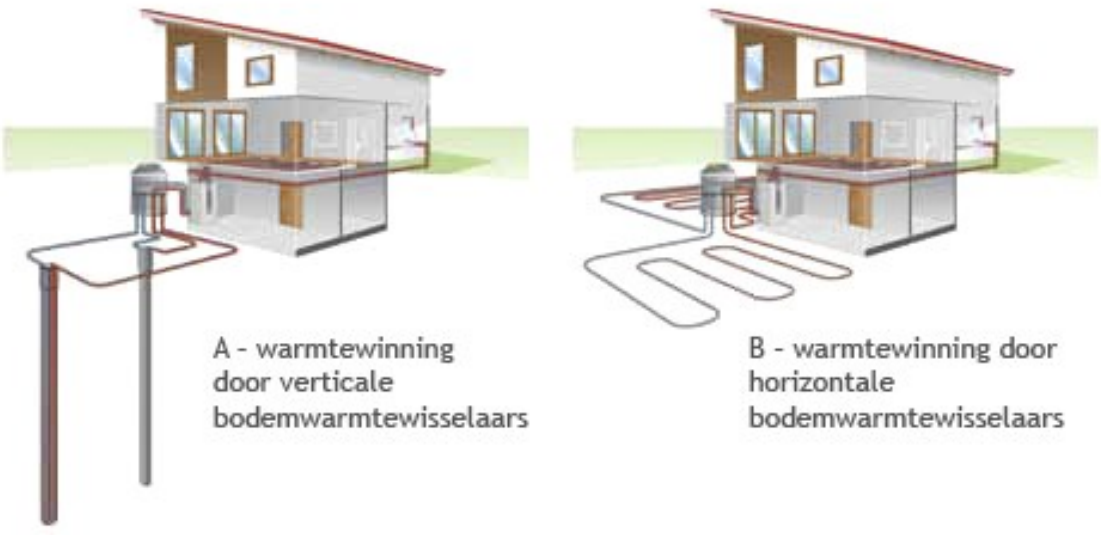

Open WKO
Bij open bodemenergiesystemen wordt grondwater onttrokken en vervolgens na gebruik voor verwarming en verkoeling weer teruggebracht (geïnjecteerd/ geretourneerd) in een watervoerende laag in de grond (aquifer). Open WKO is een soort bodemenergiesysteem dat gebruik maakt van de warmte of koude die van nature aanwezig is in de bodem en het grondwater. Het gaat hierbij om lage temperatuur warmte (15-20°C) en koude (6-10°C) uit de bodem. De warmte is de bron voor een warmtepomp of kan ook direct gebruikt worden, bijvoorbeeld bij een lucht- voorverwarmer. De koude kan direct worden gebruikt of met een warmtepomp voor koeling van gebouwen of processen. De provincie is op basis van de Waterwet bevoegd gezag ten aanzien van open WKO systemen.

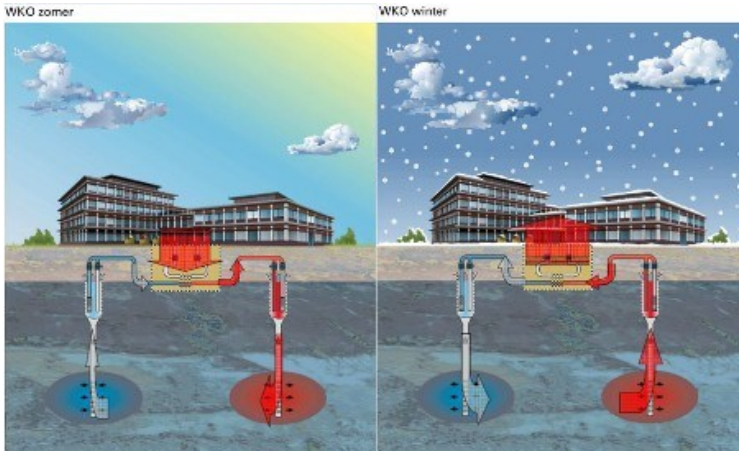

Het in gebruik hebben van een open bodemenergiesysteem kan leiden tot horizontale of verticale verspreiding van bodemverontreinigingen. In geval van verplaatsing van een bodemverontreiniging moet een melding op grond van de Wet bodembescherming (Wbb) worden gedaan. Bij het verplaatsen van een reeds bestaande ernstige verontreiniging kan het bevoegd gezag de vergunning weigeren. De initiatiefnemer moet daarom vooraf onderzoeken of er een grondwaterverontreiniging in zijn invloedsgebied zit voordat de vergunningsaanvraag in behandeling kan worden genomen.

Deze bodeminformatie is bij de meeste gemeenten in de Achterhoek te vinden via de website van deze gemeenten, maar voor gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk beheert de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) deze informatie.

Vaak zal de combinatie van een open bodemenergiesysteem en grondwaterverontreiniging aanleiding zijn om een saneringsplan op grond van de Wet bodembescherming op te stellen.

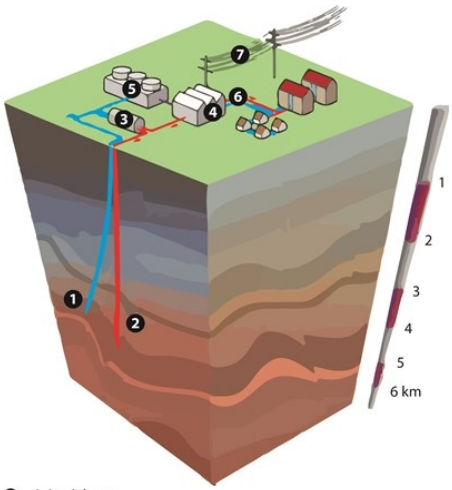

Geothermie
Geothermie wordt sinds 2007 in Nederland gebruikt en heeft betrekking op het gebruik van aardwarmte uit de diepe ondergrond (3.000 tot 5.000 meter diep). Men pompt hierbij heet water omhoog dat, afhankelijk van de diepte, tussen de 70-120°C heet is. Men boort twee putten: één pompt warm water omhoog en één

pompt het afgekoelde water weer terug in de grond. Door de diepte van de putten zijn er meer risico's dan bij ondiepe bodemenergie.

Bij diepe bodemenergie is de Mijnbouwwet van toepassing. In tegenstelling tot WKO gaat het bij geothermie alleen om warmte en niet om koude.

Als je kijkt naar de schaalgrootte van de systemen is realisatie mogelijk voor een enkele woning, maar ook voor straten, wijken of bedrijven. Niet elk gebied is echter geschikt voor ondergrondse energiewinning. Naast wet- en regelgeving is de fysisch-chemische eigenschap van de ondergrond ook bepalend. Tot nu toe is er geen specifieke regelgeving binnen de Achterhoek.

3 Wat is van invloed bij inpassing

3.1 Inleiding

Er zijn veel aspecten van invloed bij de inpassing van duurzame energieprojecten zoals het landschapstype en het ruimtebeslag van de installatie zelf. Maar ook bijvoorbeeld de ligging in een laagvliegzone. In dit hoofdstuk worden dit soort aandachtspunten kort toegelicht. Bij planontwikkeling moet voor de locatie specifiek gekeken worden waar rekening mee gehouden moet worden. Dit hoofdstuk geeft daar algemene informatie over.

3.2 Gebiedstypen en ruimtelijke kwaliteit

Iedere vorm van energiewinning brengt nieuwe landschappen voort, en beïnvloedt de esthetische eigenschappen van het landschap. Dit was in het verleden al zo met turfwinning en de drooglegging van grote delen van Nederland en zal ook altijd zo blijven. Energievormen komen en gaan. Wel zal men zich moeten gaan beseffen dat energiewinning weer dichtbij komt. Nu is alles op een aantal ver 'weggestopte' plekken centraal geregeld, zoals bijvoorbeeld in Groningen. De overgang naar een duurzaam energiesysteem betekent echter veel kleinschalige opwek overal in Nederland. Iedereen zal weer meer gaan zien waar zijn of haar energie vandaan komt.

Bij de omvangrijke opgave die de energietransitie met zich meebrengt is het belangrijk ons nu af te vragen wat deze nieuwe installaties met het landschap en de beleving van het landschap doen en waar en op welke manier installaties het beste ingepast kunnen worden. Om deze vraag op het niveau van de Achterhoek te kunnen beantwoorden, moeten eerst de landschappen met de specifieke eigenschappen beschreven zijn. Hiervoor sluiten we aan bij de indeling zoals we dat in de Achterhoek in de Regionale beleidsnotitie Achterhoek 2012, "Speerpunten voor het regionale ruimtelijk beleid Achterhoek 2011-2020" (verder: RSV) hebben vastgesteld. De landschapstypenkaart uit deze visie is gebaseerd op de landschappen in 1850. Er zijn maar weinig landschappen die in de afgelopen eeuwen niet meerdere malen 'op de schop' zijn gegaan. We kunnen immers niet uitgaan het verleden te idealiseren en alleen achterom te kijken.

In de gemeente Berkelland is na de regionale beleidsnotitie uit 2012 een cultuurhistorische landschapsstudie uitgevoerd door bureau RAAP. Deze is gebruikt als onderlegger voor het nieuwe bestemmingsplan buitengebied. Daarbij is naast de landschappen uit 1850 óók de cultuurhistorische structuur meegenomen. Hierdoor is de landschappelijke diversiteit en de ruimtelijke kwaliteit beter in beeld gebracht. De kaarten

uit de cultuurhistorische landschapsstudie vormen een raamwerk voor toekomstige kwaliteit verhogende ontwikkelingen vanuit verschillende beleidsterreinen.

3.2.1 Bepalende aspecten: landschap en cultuurhistorie

Om voor deze beleidsnotitie te komen tot een landschapsindeling op hoofdlijnen is bureau RAAP gevraagd om tot een clustering van cultuurhistorische landschapstypen in Berkelland te komen op basis van de cultuurhistorische waardenkaart. Dit is gedaan op basis van bepalende aspecten van de ruimtelijke kwaliteit en landschapsdiversiteit. Deze clustering bepaalt het schaalniveau of korrelgrootte waarmee we in deze beleidsnotitie naar de ruimtelijke kwaliteit en landschapsdiversiteit kijken bij inpassing van de verschillende typen installaties voor opwekking van duurzame energie. Het gaat hierbij om de landschapstypen in het buitengebied naast die van woongebieden en bedrijfsterreinen.

De opwekking van duurzame energie, in het bijzonder door zonnepanelen en windturbines, heeft invloed op het cultuurlandschap in de gemeente Berkelland. Die invloed is bovendien anders in verschillende cultuurlandschappen. Daarbij speelt enerzijds de topografische structuur en anderzijds het opgaand groen een belangrijke rol.

Hierbij gaat het om:

- aanwezigheid van een onregelmatige dan wel een rechthoekige topografische structuur;
- aanwezigheid van houtwallen, singels, struiken en bos;
- massawerking van opgaand groen (grote complexen of juist fijn verdeeld)
- Onregelmatige topografische structuur
- Regelmatige topografische structuur

Bureau RAAP heeft daarbij deze aspecten verwerkt en een matrix ontworpen voor de cultuurhistorische landschapstypen De volledige is onderbouwing en verantwoording is opgenomen in bijlage 5 en geeft in meer detail aan hoe de clustering tot stand is gekomen.

3.2.2 Drie cultuurhistorische hoofdlandschapstypen in het buitengebied

Voor de indeling van gemeente Berkelland in de drie hoofdlandschapstypen open, gesloten en halfopen is uitgegaan van de cultuurhistorische waardenkaart van Berkelland uit 2016. De cultuurhistorische waardenkaart is voor het Berkellands grondgebied vastgesteld door het gemeentebestuur.

Definities

Grootschalig open: landschappen zonder of met relatief weinig visuele barrières, met name ten aanzien van opgaand groen. Voorbeeld: Ruurlose Broek

Kleinschalig open tot halfopen: landschappen met visuele barrières, maar overwegend bestaand uit lijnvormige elementen. Voorbeeld: kampenlandschap Beekvliet

Overwegend gesloten: landschappen met visuele barrières, overwegend bestaand uit gesloten massa's (bos, bebouwing). Voorbeeld: bebouwde kommen, Hoonesbos

De landschappenlaag uit de cultuurhistorische waardenkaart is omgezet in een kaartbeeld waarin de structuur van het landschap is weergegeven, aan de hand van onderstaande tabel. Elk landschapstype op de cultuurhistorische waardenkaart is geplaatst op een plek in deze tabel, nadat gekeken is hoe elk landschapstype te typeren valt op het gebied van de aard van de structuur (onregelmatig of rechthoekig), de dichtheid van het opgaand groen en de massawerking ervan.

	hoge dichtheid opgaand groen, zware massawerking (min of meer gesloten bossen of sterk geconcentreerd)	hoge dichtheid opgaand groen, lichte massawerking (fijn verdeeld)	lage dichtheid opgaand groen, zware massawerking	lage dichtheid opgaand groen, lichte massawerking
onregelmatige structuur	1	3	5	7
rechthoekige structuur	2	4	6	8

De analyse is hierdoor breder dan louter de bepaling of we met open, halfopen of gesloten landschappen te maken hebben. Als voorbeeld: de open es van Neede is weliswaar een groot, open landschap (typen 7 en 8), maar is totaal afwijkend van heide- en broekontginningen die een soortgelijken openheid kennen, maar door hun structuur (en reliëf, overigens) onvergelijkbaar zijn. Zouden we alleen de termen open, halfopen of gesloten gebruiken, dan komt dat verschil niet uit de analyse naar voren.

Verdelen we de landschapstypen uit de cultuurhistorische waardenkaart over de verschillende cellen in de tabel, dan valt op dat relatief veel landschappen tot type 3 behoren. Hierbij gaat het om het klassieke Achterhoekse coulissen landschap: kleinschalige landschappen met bosjes en houtsingels en onregelmatig gestructureerd. Daarnaast constateren we ook dat de typen 5 en 6 niet voorkomen, omdat de combinatie van een lage dichtheid aan opgaand groen met een zware massawerking feitelijk een tegenstelling is.
Voor een typering op hoofdlijnen zijn de 8 typen nadien in enkele samenhangende groepen samengenomen:

- grootschalige open landschappen: 8
- kleinschalige, open tot halfopen landschappen: 3, 4, 7
- overwegend gesloten landschappen: 1, 2
- Bebouwde gebied is afzonderlijk aangeduid.

Het resultaat van deze clustering is opgenomen in figuur 2 en als bijlage 4. Opgemerkt wordt dat we na de clustering nog de ‘kleine snippers’ van grootschalige open landschappen hebben heringedeeld bij kleinschalige, open tot halfopen landschappen, omdat ze door hun omvang niet als grootschalig te beschouwen zijn.

Historische structuur gebied	**Percentage van oppervlak**
bebouwd gebied	5,2 %
overwegend gesloten landschappen	4,9 %
kleinschalig, open tot halfopen landschappen	60,2 %
grootschalige open landschappen	29,8%

In verband met het praktisch gebruik als beleidsnotitie kaart heeft enige herbegrenzing naar huidige kadastrale grenzen plaatsgevonden. Hierdoor wijkt de landschapskaart op onderdelen af van de cultuurhistorische waardenkaart, maar is daarmee praktisch duidelijker en geschikter voor toetsing, dan begrenzingen die middendoor kadastrale percelen lopen.

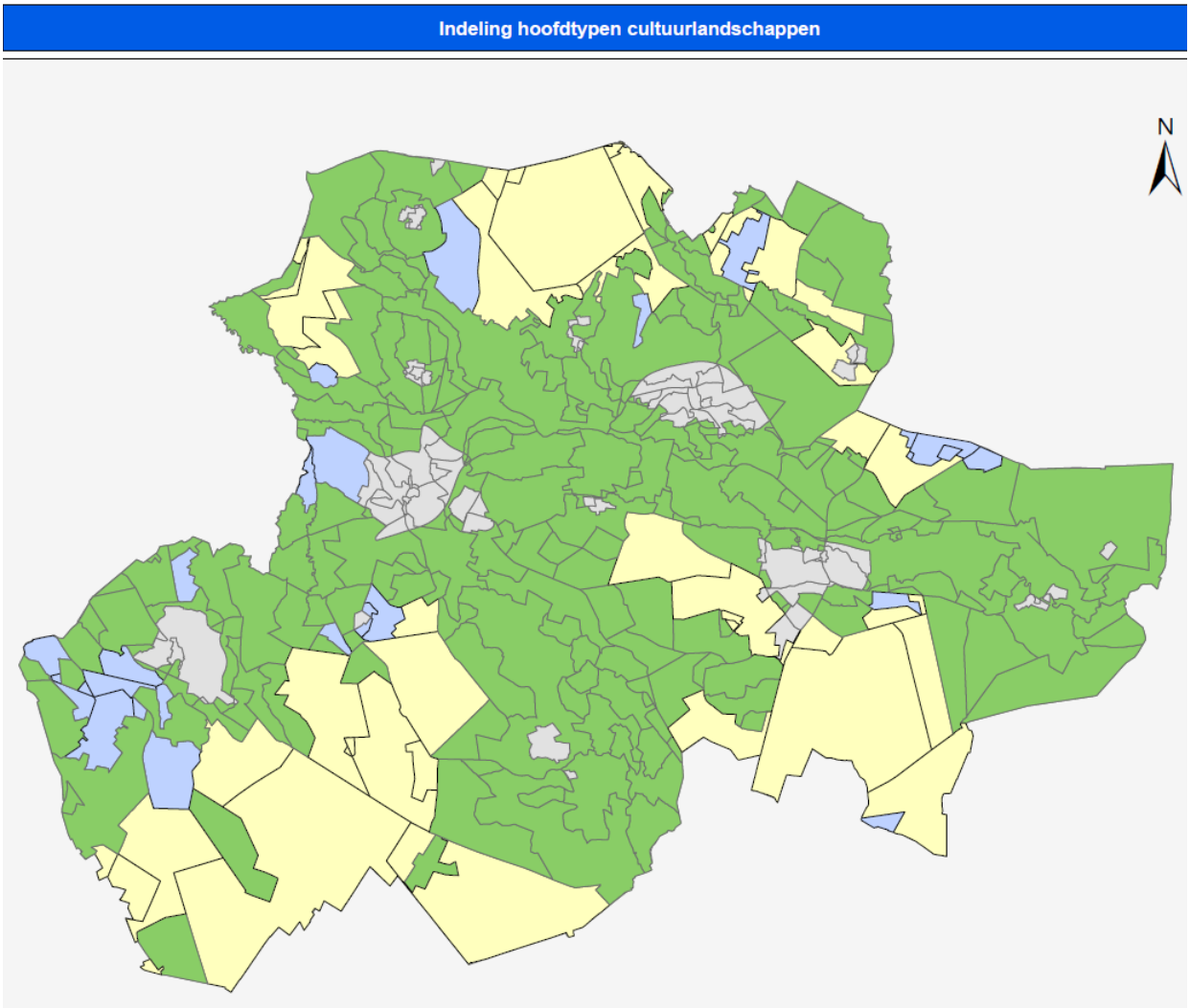

Figuur 2 Kaart hoofdlandschapstypen gemeente Berkelland (zie ook bijlage 4 op A3 formaat en digitale PDF versie van bijlage 4)

Beleidsuitgangspunt 1:
Voor de ruimtelijke inpassing van installaties voor opwekking van duurzame energie in de Achterhoek maken we gebruik van de landschapskaart, die voor gemeente Berkelland is ontwikkeld op basis van de cultuurhistorische waardenkaart van Berkelland uit 2016. Op basis van de aard van de structuur, de dichtheid van het opgaand groen en de massawerking hiervan is een indeling gemaakt in drie hoofdlandschapstypen:

- Grootschalige open landschappen
- Overwegend gesloten landschappen
- Kleinschalige open tot halfopen landschappen

Kernen
Naast het buitengebied, zijn in de Achterhoek natuurlijk ook kernen aanwezig. Ook hier kunnen installaties voor het opwekken van duurzame energie gerealiseerd worden. Voor de kernen wordt een onderscheid gemaakt tussen de woongebieden (inclusief centrumfuncties) en de bedrijventerreinen.

Beleidsuitgangspunt 2:
Voor de ruimtelijke inpassing van installaties voor opwekking van duurzame energie in de Achterhoek maken we gebruik van een indeling in twee gebiedstypen in de kernen, te weten:

- Woongebieden (inclusief centrumfuncties)
- Bedrijventerreinen

Kaart landschapstypen als kaartlaag in GIS
De kaart met landschapstypen is in Berkelland ingelezen in GIS (Geografisch informatie Systeem), waarin deze landschapskaart een kaartlaag vormt. Doordat ook andere kaartlagen opgenomen zijn op het vlak van bijvoorbeeld infrastructuur, de laagvliegroutes, boringsvrije zones en de grondwaterbeschermingsgebieden wordt helder in beeld gebracht waar kansen en belemmeringen aan de orde zijn. Op basis van GIS is een digitale pdf-kaart gemaakt, waarin de verschillende kaartlagen aan- en uitgezet kunnen worden.

3.3 Relevante wet- en regelgeving

Op landelijk en provinciaal niveau is er veel wet- en regelgeving die van invloed is op plannen voor het realiseren van opwekinstallaties voor duurzame energie. Bij planvorming moet, waar van toepassing, ook deze wet- en regelgeving toegepast worden. Deze is niet specifiek opgenomen in de inpassingsmatrix. De gemeente is in de meeste gevallen bevoegd gezag voor uitvoering van deze wet- en regelgeving.

Voor de meeste installaties geldt dat een omgevingsvergunning verplicht is voor realisatie. Bij de omgevingsvergunning vindt in ieder geval een bouwkundige, planologische, cultuurhistorische en milieutoets plaats van het voorgenomen initiatief. Om deze toets goed mogelijk te maken kan het van belang zijn een aantal onderzoeken aan te leveren. Om hier duidelijkheid over te krijgen is het van belang om in een vroeg stadium met de gemeente in overleg te gaan.

Voorbeelden van dit soort onderzoeken zijn:

- Archeologisch onderzoek;
- Landschapsonderzoek;
- Watertoets;

- Geluidsonderzoek;
- Onderzoek externe veiligheid;
- Onderzoek bodemkwaliteit;
- Onderzoek naar hinder door slagschaduw;
- Onderzoek flora en fauna;
- Toets Natuurbeschermingswet;
- milieu effect rapportage (mer);
- Planschaderisico.

Bij de planologische toets kan blijken dat het voorgenomen initiatief in strijd is met het geldende bestemmingsplan. In dat geval moet een afwijking op het bestemmingsplan aangevraagd worden waarbij ook bovenstaande onderzoeken van belang kunnen zijn. In sommige gevallen is een binnenplanse afwijking in het bestemmingsplan opgenomen. In dat geval geldt een kortere procedure dan in het geval dat een buitenplanse afwijking aan de orde is.

3.4 Belemmeringen en kansen

Sommige gebieden hebben een bestemming die niet te verenigingen is met sommige duurzame opwekkingsinstallaties. Het is niet altijd mogelijk om de belemmering op te heffen, dus dan moet hier rekening mee gehouden worden. Dit zijn onder andere:

- Laagvliegroutes en radarzones van het ministerie van Defensie;
- Grondwaterbeschermingsgebieden en boringsvrije zones; hier zijn geen activiteiten toegestaan die van invloed zijn op het grondwater;
- Gebieden waar vanuit provinciaal beleid geen windturbines zijn toegestaan (bijv. delen van de GNN);
- Beschermde stads- en dorpsgezichten.

In bijlage 4a,4b en 4c zijn 28 legendaeenheden met typen belemmeringen en kansen weergegeven. Op basis van GIS is een digitale pdf-kaart gemaakt, waarin de verschillende kaartlagen met kansen of belemmeringen aan- en uitgezet kunnen worden.

Naast de belemmeringen brengt energieopwekking belangrijke maatschappelijke kansen met zicht mee ten aanzien van het versterken van de kwaliteit van infrastructuur, de economie en ecologie

Infrastructuur versterken
Daarnaast zijn er ook ruimtelijke functies die juist kansen bieden voor het combineren van duurzame opwekinstallaties met de aanwezige functie. Een voorbeeld hiervan is het versterken van de ruimtelijke functie van infrastructuur door aanleg van zonneparken en/of windturbines. Te denken valt hierbij aan de A18/N18, de spoorlijnen of waterwegen als de Berkel, Slinge en de Oude IJssel. Realisatie van installaties langs infrastructuur kan leiden -mits ingepast in en met de omgeving - tot een ‘Energie Etalage’ waar de duurzaamheidsambities van de gemeente zichtbaar gepresenteerd kan worden.

Economie versterken
Realisatie van installaties voor duurzame energie biedt ook economische kansen voor de Achterhoek. Dit betekent enerzijds kans voor werkgelegenheid bij ontwikkeling, aanleg en onderhoud en anderzijds een kostenreductie op het vlak van energie voor deelnemers aan deze projecten. Bedrijven kunnen met energiebesparing en duurzame energie bovendien hun bedrijfsprocessen optimaliseren. Met name voor de landbouw die in transitie is en in toenemende mate ruimte zoekt voor nieuwe verdienmodellen. Naast bijvoorbeeld recreatie is energieteelt dat ook. Als voorbeeld noemen we hier de

windturbinepark Oude Goor in Aalten en Netterden Oude IJsselstreek waarbij omwonende agrariërs ook delen in de inkomsten van de windturbines.

Ruimtelijke kwaliteit versterken Met de sterk dalende kosten van hernieuwbare energietechnologie ontstaat er tegenwoordig meer ruimte voor visuele vormgeving en (visuele) kwaliteit.

Ecologie versterken
Op het vlak van ecologie kunnen zonneparken een grote bijdrage leveren. Indien een zonnepark 25 jaar meegaat en gedurende deze periode minder of geen mest en bestrijdingsmiddelen toegepast worden biedt dit –afhankelijk van de wijze van inpassing- kansen voor herstel van het bodemleven en voor stimulering van biodiversiteit voor zowel flora als fauna. Bij het ontwerp van zonneparken is het van groot belang om de kansen voor ecologische verbindingszones bij het ontwerp mee te wegen en om bij meervoudig ruimtegebruik ook versterking van de ecologie een plek te geven in het project.
Als voorbeeld uit de achterhoek noemen we de combinatie met recreatie met energieopwekking van het zonnepark de Kwekerij in Hengelo (gemeente Bronckhorst) Duurzame energie installaties -met name zonnepanelen of windturbines- hebben naast het visuele aspect een minder intensief geur en geluidsaspect ten opzichte van de oude bovengrondse energielandschapen waarin roet, fijn stof en bodemverontreiniging vaak een rol hun tol op de ecologie van het landschap en leefklimaat trokken.

3.5 Participatie en maatschappelijke acceptatie

Participatie en maatschappelijke acceptatie zijn belangrijk bij de ontwikkeling van opwekkingsinstallaties voor duurzame energie. Een zorgvuldige omgang hiermee bevordert draagvlak en slagingskansen van het project. Wanneer de omgeving van een locatie betrokken wordt bij de planvoorbereiding, of zelfs medeontwikkelaar wordt, dan zal een project met minder of met geen weerstand gerealiseerd kunnen worden. Dit leidt direct tot tijdwinst in de planvoorbereiding.

Beleidsuitgangspunt 3:
Bij nieuwe duurzame energieprojecten moet lokale participatie in de situaties van Grootschalige zonneakkers >2,5 hectare, windturbines 25-80m en >80M ashoogte en collectieve biomassavergisters minimaal aan de volgende randvoorwaarden voldoen:

1. Brede participatie: iedereen die het project aangaat, in het bijzonder omwonenden, wordt optimaal geïnformeerd en betrokken bij de ontwikkeling en exploitatie van het project. Betrokkenheid impliceert de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de keuzes bij de projectontwikkeling.
2. Inkomsten en effecten van een project zijn voor alle betrokkenen zo optimaal mogelijk. Om dit waar te maken moet er ook goed inzicht zijn over de geldstromen aan al de bij 1. genoemde betrokkenen
3. Streven naar deelname van het regionale bedrijfsleven tegen marktconforme condities.
4. Lokale bewoners en bedrijven worden de mogelijkheid geboden om financieel te participeren in het project en hierdoor (mede)zeggenschap te verwerven over de opwekinstallatie.

Hierdoor worden initiatiefnemers uitgedaagd projecten zo vorm te geven dat er een acceptabele verdeling tussen lusten en lasten voor omwonenden is. In veel gemeenten zijn de afgelopen jaren energiecoöperaties actief geworden. Deze coöperaties kunnen een belangrijke rol bij een duurzamere lokale energievoorziening vervullen.

4 Ruimtelijk afwegingskader

In dit hoofdstuk wordt per type opwekinstallatie voor duurzame energie het ruimtelijk afwegingskader gegeven per gebiedstype. Dit wil zeggen dat aangegeven wordt waar gedacht wordt dat de meeste kansen liggen en waar het als een ongewenste ontwikkeling gezien wordt. De informatie uit de voorgaande hoofdstukken is daarbij als basis gebruikt. Een positieve grondhouding ten aanzien van ontwikkelingen is daarbij de basis. Dus in principe wordt gedacht vanuit “ja, mits”. Dus het kan altijd en overal, mits een goede afstemming met hindergevoelige functies plaatsvindt en voldaan wordt aan eisen vanuit wet- en regelgeving.

Dit hoofdstuk sluit aan bij de inpassingsmatrix uit bijlage 6. Hierin worden de verschillende typen installaties gekoppeld aan 5 gebiedstypen. In de kernen gaat het hierbij om woongebieden (inclusief winkelcentra) en bedrijventerreinen en in het buitengebied gaat het hierbij om de hoofdlandschapstypen grootschalig open, overwegend gesloten en kleinschalig halfopen. In bijlage 4 is een kaart opgenomen waarop is weergegeven waar deze landschapstypen zich bevinden binnen de gemeentegrenzen van Berkelland .

In dit hoofdstuk worden de keuzen in de inpassingsmatrix onderbouwd die zijn gemaakt per type installatie in een van de 5 gebiedstypen. Bij de installaties gaat het om de verschillende varianten van waterkracht, bodemenergie, biomassa, zon en wind.

Beleidsuitgangspunt 4:
Bij aanvragen voor omgevingsvergunningen en afwijkingen en bij alle andere relevante contacten met initiatiefnemers over realisatie van installaties voor opwekking van duurzame energie hanteert de gemeente de inpassingsmatrix(bijlage 6) in combinatie met de kaart met hoofdlandschapstypen zoals weergegeven in deze beleidsnotitie (bijlage 4) om te beoordelen of een initiatief op de voorgestelde locatie past en om te toetsen aan welke randvoorwaarden deze installatie moet voldoen voor een goede ruimtelijke inpassing.

4.1 Definities

Voor het gebruik van de matrix is het van belang dat enkele begrippen worden toegelicht. Hieronder volgen definities van gebruikte begrippen uit de matrix.

Hoofdlandschapstypen
Zoals in hoofdstuk 3 reeds is aangegeven onderscheiden we 5 hoofdlandschapstypen. 2 daarvan hebben betrekking op de kernen. Het gaat hierbij om woongebieden (inclusief winkelcentra) en om bedrijventerreinen. Voor gebruik in de inpassingsmatrix van deze beleidsnotitie zijn de volgende landschapstypen te onderscheiden op basis van de clustering van de cultuurhistorische waardenkaart:

Grootschalig open: landschappen zonder of met relatief weinig visuele barrières, met name ten aanzien van opgaand groen. Voorbeeld: Ruurlose Broek

Kleinschalig halfopen: landschappen met visuele barrières, maar overwegend bestaand uit lijnvormige elementen. Voorbeeld: kampenlandschap Beekvliet

Overwegend gesloten: landschappen met visuele barrières, overwegend bestaand uit gesloten massa's (bos, bebouwing). Voorbeeld: bebouwde kommen, Hoonesbos

Erf, voorerf en achtererf
Daar waar in dit hoofdstuk over '(eigen) erf' gesproken wordt, wordt aangesloten op de definitie van erf in de Bor, bijlage II. Hetzelfde geldt voor de definitie van 'voorerfgebied' en 'achtererfgebied'. Deze definities luiden (peildatum 01-05-2017):

- Erf:
  al dan niet bebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, en, voor zover een bestemmingsplan of een beheersverordening van toepassing is, deze die inrichting niet verbieden.
- Achtererfgebied:
  erf achter de lijn die het hoofdgebouw doorkruist op 1 m achter de voorkant en van daaruit evenwijdig loopt met het aangrenzend openbaar toegankelijk gebied, zonder het hoofdgebouw opnieuw te doorkruisen of in het erf achter het hoofdgebouw te komen.
- Voorerfgebied:
  erf dat geen onderdeel is van het achtererfgebied.

Landschappelijke inpassing
Onder 'landschappelijke inpassing' wordt een zodanige vormgeving en inpassing verstaan dat deze optimaal is afgestemd op bestaande danwel nog te ontwikkelen ruimtelijke, natuurlijke en cultuurhistorische landschapskwaliteiten.

Boskamers en coulissenlandschap
Onder een boskamer wordt een agrarisch perceel verstaan dat aan twee of meer zijden is omringd door bomen en struweel. In het Achterhoekse coulissenlandschap komt deze situatie veelvuldig voor. Indien in een boskamer een zonnepark wordt gerealiseerd kunnen de omliggende bomen en hogere struiken schaduw werpen op de panelen, waardoor het rendement niet optimaal is. Dit kan leiden tot de behoefte om bomen en struiken te kappen om het zonnepark een optimaal rendement te bieden.

In de Achterhoek wordt veel waarde aan het coulissenlandschap gehecht, waardoor het kappen van bomen en struiken bij boskamers als onwenselijk wordt beschouwd.

Beleidsuitgangspunt 5:
Boskamers en het coulissenlandschap worden als ecologisch en cultuurhistorisch waardevol beschouwd, waardoor het bij zonneparken niet is toegestaan om omringende bomen en hoge struiken te kappen om het rendement te optimaliseren.

Gedragscode participatie
In de matrix wordt bij verschillende installaties gesproken over de 'NWEA gedragscode acceptatie en participatie windenergie op land' dec 2016 (zie: bijlage 9).

NWEA (Nederlandse Wind Energie Associatie) is de brancheorganisatie van windturbinebouwers die met de code een advies geeft over zorgvuldige participatie (procedureel en financieel) bij realisatie van grote windturbines.

Beleidsuitgangspunt 6:
De NWEA gedragscode voor acceptatie en participatie windenergie op land wordt van toepassing verklaard bij realisatie van alle middelgrote en grote windturbines.

Inmiddels heeft het ministerie van EZ ook 2 andere partijen gevraagd zo'n gedragscode te maken. Dat zijn Stichting Natuur en Milieu en NLVOW (Nederlandse Vereniging van Omwonenden van Windturbines). Mogelijk kunnen deze 3 gedragscodes gecombineerd worden en kan daarmee een breed gedragen landelijke aanpak ontstaan Omdat het nog niet zover is maar de opgave wel, kiezen we voor deze al beproefde aanpak van de NWEA.

Beleidsuitgangspunt 7:
De NWEA gedragscode voor acceptatie en participatie wordt voor zover mogelijk ook van toepassing verklaard voor grootschalige zonneparken vanaf 2,5 ha en voor collectieve biomassavergisters (grootschalig voor verschillende veehouders, inclusief transport van mest over de weg).

Algemene randvoorwaarden windturbines
Om in aanmerking te komen voor het plaatsen van windturbines in de Achterhoek, moeten initiatiefnemers in elk geval voldoen aan de volgende algemene voorwaarden:

1. De windturbine 'doet iets terug' voor het landschap, bijvoorbeeld in de vorm van een landschapsfonds.
2. De gedragscode 'Acceptatie & Participatie Windenergie op Land' van de Nederlandse WindEnergie Associatie moet worden gevolgd.
3. De opstelling van de windturbines is ordelijk en passend bij het karakter van het landschap. Ze moeten bijvoorbeeld niet visueel samenklonteren.
4. Om de beleving van het landschap zo min mogelijk te verstoren, dient te worden gestreefd naar een rustig en ordelijk beeld, passend bij het karakter van het landschap. Wat passend is, is maatwerk. Dit hangt voor een groot deel af van het aanwezige landschap:
    a. Windturbines die bij elkaar geplaatst worden, moeten een eenheid zijn in vormgeving en turbineafmeting. De voorkeur gaat daarbij uit naar een lijn, boog of grid-clustering.
    b. In een open landschap ligt de voorkeur bij een lijnopstelling met grote afstanden tussen de windturbines, zodat het open landschap zo min mogelijk verstoord wordt.
    c. Als er landschappelijke elementen aanwezig zijn die hun kwaliteit gedeeltelijk ontlenen aan hun dimensies (zoals de breedte van een rivier of de continuïteit van een beekdal), moet plaatsing van windturbines nabij deze elementen vermeden worden.
    d. De kenmerkende kwaliteiten, ofwel de identiteit van een landschap, staat centraal. De te realiseren windturbines moeten hierbij aansluiten of een nieuw passend element toevoegen.
5. Doordat windturbines technische objecten zijn, sluiten ze goed aan bij het beeld van bedrijventerreinen. Als deze aan de rand van de kom liggen, en daarmee ver genoeg verwijderd zijn van bijvoorbeeld woningen, zou afhankelijk van de

omgeving en het omringende landschap, zouden een of meerdere middelgrote of grote windturbines aangrenzend aan het bedrijventerrein mogelijk moeten zijn. Ook omdat er vaak een voldoende sterk energie-netwerk (transformator stations) aanwezig is én het optimaal is als opwek en afname in elkaars nabijheid liggen.

6. Nabij grootschalige infrastructuur worden eveneens windturbines wenselijk geacht. Dit kan deze infrastructurele functies versterken.

4.2 Waterenergie

Waterkrachtcentrales zijn gebonden aan water. Er is weinig tot geen binding met de onderscheiden gebiedstypen. De realisatie van mini waterkrachtcentrales wordt door het Waterschap op zes locaties bij stuwen in de Achterhoek als mogelijk gezien. Dit zijn de volgende stuwen:

- Oude IJssel:
  - De Pol (gemeente Oude IJsselstreek)
  - Ulft (gemeente Oude IJsselstreek)
  - Voorst (gemeente Oude IJsselstreek)
  - Doesburg (gemeente Doesburg)
- De Berkel:
  - Haarlo (gemeente Berkelland)
  - Mallem (gemeente Berkelland)
  - Rekken (gemeente Berkelland)
  - Eefde (gemeente Lochem)
  - Lochem (gemeente Lochem)

Daarbuiten is realisatie ook mogelijk, wel in overleg met het Waterschap als bevoegd gezag. De mini waterkrachtcentrales hebben weinig tot geen invloed op het landschap. De centrale zelf bevindt zich onder de waterspiegel. Op de oever is een transformatorhuisje nodig. Door de combinatie met een stuw is dit nauwelijks een verstoring van het landschap.

Er zijn geen speciale eisen voor dergelijke installaties ten aanzien van de inpassing. Het transformatorhuisje op de oever moet wel zodanig gesitueerd worden dat deze niet verstorend is in de omgeving. Zo nodig zullen daar eisen aan gesteld worden bij een concreet plan. Voor realisatie is een omgevingsvergunning nodig.

Beleidsuitgangspunt 8:
De Achterhoekse gemeenten zullen aan verzoeken voor plaatsing van een mini waterkrachtcentrale meewerken.

4.3 Bodemenergiesystemen

Bodemenergiesystemen zijn in principe in alle omgevingstypen toepasbaar. Het grote voordeel hierbij is dat deze systemen nauwelijks zichtbaar zijn voor de omgeving. Echter, alle vormen van bodemenergiesystemen zijn verboden in boringsvrije zones en grondwaterbeschermingsgebieden op basis van de Gelderse Omgevingsverordening.

Voor alle typen bodemenergiesystemen geldt dat landschappelijke inpassing geen probleem is, omdat zij bovengronds nauwelijks een ruimtelijke impact hebben. Zij kunnen daarom allen zondermeer in ieder landschapstype toegepast worden.

4.3.1 Gesloten WKO-systeem

Voor gesloten WKO systemen geldt dat de gemeente het bevoegd gezag is.

Bij WKO-systemen speelt de bijzondere situatie dat aanleg van een WKO-systeem de mogelijkheden kan inperken voor direct omwonenden om ook een WKO-systeem aan te leggen. Bodemenergiesystemen kunnen elkaar namelijk ondergronds negatief beïnvloeden (interferentie) wanneer de thermische invloedsgebieden van verschillende bodemenergiesystemen overlappen. Hierdoor kunnen energierendementen teruglopen.

Voor de meeste gesloten WKO-systemen die bij woningen toegepast worden is dit invloedsgebied ongeveer 10 meter. In grotere tuinen kan het invloedsgebied daarom binnen de contouren van de tuin vallen, waardoor geen inperking op de buren van toepassing is.

Voor gesloten WKO-systemen met een bodemzijdig vermogen van 70 kW of meer is een omgevingsvergunning verplicht. Voor kleinere systemen geldt een meldingsplicht. In geval van thermische invloed op een bestaand WKO systeem wordt de vergunning geweigerd.

Het is mogelijk om een collectief WKO systeem aan te leggen voor verschillende woningen. Het voordeel hiervan is dat onderling dan geen thermisch invloedsgebied aan de orde is. Dit kan vooral van belang zijn bij rijtjeswoningen of andere situaties met kleine of smalle tuinen. Indien de contour van een gesloten WKO-systeem tot buiten de tuin reikt is het van belang om de direct omwonenden goed over de plannen te informeren. Dit kan er namelijk toe leiden dat voor de direct omwonenden een WKO-systeem onmogelijk wordt gemaakt.

Voor gebieden met veel kleine tuinen is het voor de gemeente mogelijk om een interferentiegebied in een verordening vast te stellen. In zo'n interferentiegebied worden ook de WKO-systemen met minder dan 70kW bodemzijdig vermogen omgevingsvergunningplichtig gemaakt. Het voordeel hiervan is dat de gemeente dan meer mogelijkheden heeft om onderlinge thermische beïnvloeding te voorkomen.

4.3.2 Open WKO-systeem

Voor open WKO-systemen is de provincie het bevoegd gezag.

Ook open WKO-systemen hebben thermische invloed op hun directe omgeving. Omdat deze systemen gebruik maken van watervoerende lagen in de ondergrond (aquifers) is deze invloed vaak dieper in de ondergrond dan bij gesloten WKO systemen. Open WKO-systemen zijn altijd omgevingsvergunningplichtig op basis van de Waterwet.

Collectief WKO systeem

Als verschillende omwonenden interesse hebben om een bodemenergiesysteem te realiseren kunnen zij besluiten om een collectief WKO systeem op te zetten, omdat verschillende individuele systemen direct naast elkaar soms niet mogelijk zijn. Het is ook mogelijk om bij nieuwbouwwijken of bedrijventerreinen een collectief bodemsysteem te ontwikkelen.

Aanbeveling 1:
Het lijkt raadzaam om afspraken te maken met Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) en provincie Gelderland over de procedure bij een melding of bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor open en gesloten WKO systemen. Het is daardoor mogelijk om omwonenden actief bij de procedure te betrekken om te bezien of zij willen participeren. Dit is vooral van belang in geval van een thermisch invloedsgebied dat buiten de tuin reikt.

4.3.3 Geothermie

Voor geothermie systemen is het ministerie van Economische Zaken het bevoegd gezag.

De diepe ondergrond van de Achterhoek is nog niet goed in kaart gebracht. De ondergrond die elders in Nederland voor geothermie geschikt is (Jura, Krijt) komt in de Achterhoek weinig voor en van het soort ondergrond dat in de Achterhoek veel voorkomt (Vroeg Carboon, Devoon) is niet bekend of dit voor geothermie geschikt is. De geothermische potentie van deze gesteenten is onbekend, maar zeker niet kansloos (bron: Hans Veldkamp, TNO).

Beleidsuitgangspunt 9:
Als er een initiatief komt in de Achterhoek voor het gebruiken van geothermie, zullen de Achterhoekse gemeenten hier met een positieve grondhouding aan meedenken en de ervaringen daarvan meenemen in toekomstig beleid.

Aanbeveling 2:
Omdat de diepe ondergrond van de Achterhoek nog niet goed in kaart gebracht blijkt te zijn verdient het aanbeveling om een dergelijk onderzoek uit te laten voeren of om er bij de rijks- of provinciale overheid op aan te dringen om een dergelijk onderzoek uit te voeren. Een goed kaartbeeld van de mogelijkheden voor geothermie zijn een belangrijke randvoorwaarde om deze duurzame energiebron aan te kunnen boren.

4.4 Biomassa

Onder biomassa verstaan we enerzijds vergistbare reststromen zoals mest, gewassen en organische restproducten uit de industrie als slachtafval en bedorven soep. De energie kan in de vorm van elektriciteit of in de vorm van groen gas (gezuiverd) op de openbare netten worden gedistribueerd. Ook kan ruw biogas via een niet openbaar eigen netwerk getransporteerd worden naar bijvoorbeeld grote industrie. Anderzijds verstaan we onder biomassa ook houtachtige restproducten, die niet vergist kunnen worden, maar wel verbrand kunnen worden om elektriciteit en/ of warmte mee op te wekken.

Hieronder gaan we eerst in op vergisting en daarna op verbranding. Biomassavergisters zijn installaties die óf bij een agrarisch bedrijf thuis horen, dus in het buitengebied, óf op een bedrijventerrein. Andere locaties zijn niet geschikt voor deze vorm van energieopwekking.

De drie typen biomassavergisting worden hieronder nader omschreven.

4.4.1 Biomassavergister (mestvergister) bij een agrarisch bedrijf

Zoals de naam al aangeeft, zijn dit mestvergisters waar één agrariër voor de verwerking van de op het eigen bedrijf geproduceerde mest een mestvergister heeft. Eventueel toevoegen van andere stoffen kan daarbij plaats vinden. In het geval de invoer hoofdzakelijk bestaat uit mest dan worden stoffen die daarnaast worden toegevoegd co-substraten genoemd en wordt gesproken over co-vergisting. De co-substraten zijn geschikte producten van het eigen

bedrijf die worden toegevoegd voor een beter rendement. Er mogen alleen co-producten worden gebruikt die op de zogenaamde positieve lijst van het ministerie van LNV zijn opgenomen (bijvoorbeeld mais, groente- en fruitafval). Deze positieve lijst wordt ook wel ‘witte lijst’ genoemd.

Een mestvergister voor eigen gebruik bestaat doorgaans uit 1 of 2 vergistingssilo’s. Een mestvergister op een agrarisch bedrijf hoeft geen maatregelen te treffen om geuroverlast te beperken.

Aanbeveling 3:
Het is wenselijk om in alle (nieuwe) bestemmingsplannen buitengebied een binnenplanse afwijking op te nemen om mestvergisters voor eigen gebruik bij agrarische bedrijven toe te staan in alle gebiedstypen in het buitengebied.

4.4.2 Collectieve mestvergister

Als een agrarisch bedrijf een mestvergister wil bouwen die ook mest en andere organische reststromen van andere agrarische bedrijven, bij voorbeeld in de directe omgeving, gaat vergisten dan is sprake van een collectieve mestvergister. Een collectieve mestvergister bestaat doorgaans uit 6 tot 12 vergistingssilo’s. Afhankelijk van de capaciteit van de vergister genereert een collectieve mestvergister verkeer over de openbare weg voor aanlevering van mest en andere organische grondstoffen (co-substraten) en voor het ophalen van het digestaat en eventueel het biogas.

4.4.3 Biomassavergister op een bedrijventerrein

Organische reststromen die afkomstig zijn uit de industrie (zoals bedorven of restproducten, slachtafval, schoonmaakresten uit tanks en vrachtwagens voor voedingsmiddelen) mogen niet als co-substraat vergist worden in mestvergisters. Gebeurt dat wel, dan mag het digestaat niet meer als meststof gebruikt worden.

De organische reststromen uit de industrie hebben een veel hoger organisch stofgehalte (90 tot 100%) dan mest (minder dan 20%), waardoor de opbrengst aan biogas veel hoger is. Vergisters voor industriële organische reststromen moeten op een bedrijventerrein gerealiseerd worden. Zij moeten daarbij voldoen aan de regelgeving die voor deze terreinen geldt, zoals voor geurhinder. Dit leidt tot meer eisen die aan de installatie gesteld worden. Om bijvoorbeeld de geurhinder te beperken bevindt bij deze vergisters de vooropslag van de stoffen zich vaak in een loods met onderdruk. Zo kan geen geur naar buiten ontsnappen. Vanwege deze aanpak moeten meer kosten worden gemaakt en zijn vergisters van organische industriële reststromen groter van omvang dan mestvergisters.

Biomassavergisters voor industriële organische reststromen zijn alleen toegestaan op bedrijventerreinen. Afhankelijk van de grootte en de milieucategorie moet per bedrijventerrein bekeken worden of vestiging op die locatie mogelijk is. Van belang daarbij is de hinderafstand ten opzichte van de dichtstbijzijnde hindergevoelige functie. In tegenstelling tot mestvergisters bij agrariërs geldt voor industriële biomassavergisters dat er wel eisen gesteld worden aan geuroverlast.

Vanwege de schaalgrootte van industriële vergisters kunnen zij een verkeersaantrekkende werking hebben van enkele tot tientallen vrachtwagens per dag. Een goed ontsloten bedrijventerrein is dan ook wenselijk voor industriële biomassavergisters.

Er zijn geen algemene afstandseisen voor een biogasinstallatie. Elke individuele aanvraag wordt getoetst aan specifieke eisen. Het inpandig plaatsen van bepaalde installaties en voorzieningen (de WKK en laad- en losplaats) kan een grote invloed hebben op het beperken van milieuhinder (met name geluid).

Hinderafstanden bij een biomassavergister
Een mestvergister bestaat uit:

- een opslag van de mest, organische afvalstromen en andere stoffen die gebruikt worden (vooropslag),
- vergistingssilo's
- een opslag van het digestaat (na-opslag).

De vooropslag veroorzaakt geurhinder, maar is voor agrarische bedrijven vrijgesteld van hindercirkels hiervoor, omdat de geur als behorend bij een agrarisch bedrijf beschouwd wordt. Voor vergisters van industrieel organisch afval gelden wel hindercirkels.
De vergistingssilo's zelf zijn volledig afgesloten omdat de vergisting plaatsvindt door anaerobe (zonder zuurstof) bacteriën. De silo's zijn daardoor geurloos. Ook de na-opslag voor het digestaat levert geen geuroverlast op, omdat al het organische materiaal hieruit verwijderd is door de vergisting.

Externe veiligheid
Biogas is een licht ontvlambare stof, waardoor externe veiligheid een relevant item is voor deze installaties. Biogas is een mengsel dat voornamelijk bestaat uit methaan en kooldioxide. De effect- en risicoafstanden zijn afhankelijk van de hoeveelheid geproduceerd biogas dat wordt opgeslagen. In het bestemmingsplan kunnen risicoafstanden opgenomen zijn op basis van de lijst van opslagen en installaties uit de VNG publicatie Bedrijven en Milieuzonering. In het BEVI (Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen) zijn eisen gesteld, die bij verlening van de omgevingsvergunning een belangrijke rol spelen. Transport van gevaarlijke stoffen kan een rol spelen indien het biogas over de weg getransporteerd wordt ipv direct gebruik in een wkk of injectie in het ondergrondse gasnetwerk of een biogaspijplijn.

Mer-(beoordelings)plicht
Op basis van jurisprudentie is gebleken dat biomassavergisters mer-beoordelingsplichtig zijn bij een capaciteit van 100 ton te vergisten biomassa per dag of meer. In het Besluit MER zijn biomassavergisters niet genoemd.

4.4.4 Warmte-KrachtKoppeling (WKK)

Een biomassavergister kan voorzien zijn van een warmte-krachtkoppelingsinstallatie (wkk). Hierin wordt het geproduceerde biogas verbrand, waarbij via een generator

elektriciteit wordt opgewekt en waarbij de restwarmte nuttig toepasbaar is in bijvoorbeeld woning, boerderij of schuur. De elektriciteit kan ook aan het net geleverd worden, maar de warmte is niet goed over langere afstanden te transporteren en moet lokaal toegepast worden.

Een wkk heeft vaak de omvang van een zeecontainer en geeft nauwelijks geluid- of geuroverlast. Het heeft een milieucategorie van 2 en een hinderafstand van 30 meter. Deze hinderafstand geldt niet voor eigen bedrijfswoningen, zoals bij een boerderij. Rekening houdend met de van toepassing zijnde hinderafstanden is een wkk-installatie in alle gebiedstypen toepasbaar.

Een wkk kan ook op andere brandstoffen dan biogas gestookt worden. Voorbeelden zijn houtsnippers, (bio)diesel of aardgas.

4.4.5 Biomassacentrale

Een biomassacentrale is een grootschalige energiecentrale op een bedrijventerrein die hout als brandstof heeft. De omvang kan oplopen tot die van een kolencentrale. Vanwege de grote hoeveelheid hout die verbrand wordt is een goede verkeersontsluiting van groot belang. Net als bij een kolencentrale is vestiging naast een rivier raadzaam voor de aanvoer van hout en als koelwater. Ook bij een biomassacentrale ontstaat veel restwarmte waardoor het bij nieuwvestiging van belang is om nuttige toepassing deze restwarmte mee te wegen. Voorbeelden zijn toepassing bij omliggende bedrijven, een stadsverwarmingssysteem of een subtropisch zwemparadijs.

4.5 Zonnepanelen

Beleidsuitgangspunt 10:
Ten aanzien van zonnepanelen zijn de Achterhoekse gemeenten van mening dat er zoveel mogelijk installaties gerealiseerd moeten worden waarbij meervoudig ruimtegebruik de voorkeur heeft.

De gemeenten realiseren zich echter dat hiermee niet voldoende energie opgewekt kan worden. Er zullen ook panelen op de grond geplaatst moeten worden om voldoende energie op te wekken via de zon.

4.5.1 Zonnepanelen op daken van gebouwen

Toepassingen van zonnepanelen op daken van gebouwen zijn doorgaans vergunningvrij en kunnen dus eenvoudig geplaatst worden. Vergunningvrij wil niet zeggen dat het vrij van regels is. Naast een aantal specifieke eisen ten aanzien van plaatsing (bijvoorbeeld afstand tot dakrand) moet worden voldaan aan het Bouwbesluit en het burenrecht uit het burgerlijk Wetboek (buren mogen geen hinder ondervinden). Zonnepanelen op daken zijn in alle gebiedstypen toepasbaar.
Zonnepanelen op monumenten en in beschermde stads- en dorpsgezichten zijn niet vergunningsvrij en moeten een positief advies hebben van de commissie Ruimtelijke Kwaliteit

4.5.2 Zonnepanelen aan gevels van gebouwen

Voor het plaatsen van zonnepanelen aan gevels is een omgevingsvergunning nodig. Daar waar dit volgens de gemeentelijke welstandsnota van toepassing is, moet het dus ook voldoen aan redelijke eisen van welstand.

Gemeenten kunnen ervoor kiezen om deze panelen welstandsvrij te maken. Dit moet in de welstandsnota vastgelegd worden. Zo wordt de realisatie van panelen aan gevels eenvoudiger. Zonnepalen aan gevels zijn in alle gebiedstypen toepasbaar.

4.5.3 Zonnepanelen op het eigen erf of in eigen tuin

Zonnepanelen op het eigen erf of in de tuin zijn omgevingsvergunning plichtig. Het plaatsen van zonnepanelen op de grond in het voorerfgebied wordt als minder gewenst gezien.

Het plaatsen van zonnepanelen op de grond in het achtererfgebied is direct toegestaan, als dit past binnen de bebouwingsregels van het ter plaatse geldende bestemmingsplan. Laat het bestemmingsplan dit niet toe, dan kan toch medewerking verleend worden aan de realisatie. De omgevingsvergunning kan dan verleend worden, met afwijking van het bestemmingsplan.

Voor locaties in het buitengebied wordt ervan uitgegaan dat het erf het gebied omvat waar bebouwing voor de bestemming is toegelaten. Dus bij een agrarisch bedrijf is dit het bouwvlak. Als bij een bestemming geen specifiek bouwvlak is aangeduid, dan is dit het bestemmingsvlak.

Overigens geldt dat zonnepanelen op het erf van een agrarisch bedrijf worden beschouwd als behorend bij de agrarische bedrijfsvoering indien de opgewekte zonne-energie voor het eigen bedrijf en de eigen woning worden toegepast. Als de elektriciteit echter geleverd wordt aan derden is sprake van een niet-agrarisch bedrijf. In dat geval is niet alleen een omgevingsvergunning nodig, maar ook een afwijking van het bestemmingsplan.

Aanbeveling 4:
Er wordt geadviseerd aan de Rijksoverheid om zonnepanelen in de tuin of op het erf (zie par 4.1achtererfgebied) vergunningvrij te maken onder de volgende voorwaarden:

- Tot maximaal 50 m^2
- Tot maximaal 2 meter hoog (hoogte van schuttingen)

4.5.4 Zonnepanelen op de grond buiten het erf tot 2,5 ha

Zonnepanelen buiten het erf zijn alleen toegestaan in het buitengebied en niet in de kernen. Door deze zonnepanelen aan te laten sluiten bij een erf wordt het landschap zo min mogelijk verstoord. Door de omvang in te perken tot 2,5 ha wordt verstoring van het landschap beperkt, waardoor het niet nodig is in deze gevallen de Gedragscode Acceptatie en Participatie toe te passen.

Zonnepanelen zijn niet toegestaan op essen als onderdeel in een grootschalig open landschap. In een kleinschalig open tot halfopen landschapstype én in een overwegend gesloten landschap moeten zonnepanelen ingepast worden in als boskamers en mogen bomen en struweel hiervoor niet gekapt worden.

Beleidsuitgangspunt 11:
Zonneparken zijn niet toegestaan op essen vanwege de hoge cultuurhistorische waarde.

Binnenplanse afwijking mogelijk maken
Voor zonnepanelen tot 2,5 hectare is niet alleen een omgevingsvergunning nodig, maar ook een buitenplanse afwijking op basis van het bestemmingsplan. De omliggende weiden of akkers hebben immers een agrarische bestemming. Om dit mogelijk te maken kan hiertoe een afwijkingsbepaling in het bestemmingsplan opgenomen worden om dit binnenplans mogelijk te maken. Het is mogelijk om voor de gehele gemeente een bestemmingsplan vast te stellen dat deze afwijking mogelijk maakt. Dit wordt een paraplubestemmingsplan genoemd. Dit kan ook op de schaal van de gehele Achterhoek gebeuren door de provincie. In dat geval is sprake van een inpassingsplan. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op vervolgstappen om dit type binnenplanse afwijking mogelijk te maken.

ZOEF projecten beter mogelijk
Deze regeling maakt het mogelijk om projecten in het kader van Zon Op Erf (ZOEF) gemakkelijker tot een succes te maken. Bij deze projecten vindt sloop van schuren plaats, die wordt bekostigt uit zonnepanelen binnen de grens van het erf. AGEM en de provincie hebben deze projecten echter onderzocht en hieruit blijkt dat de terugverdientijd 21 jaar bedraagt. Dat is geen aantrekkelijke business case. Door ook 2,5 ha buiten het erf, maar wel aansluitend op het erf, te voorzien van zonnepanelen kan de terugverdientijd van een ZOEF project aanzienlijk verkort worden.

Beleidsuitgangspunt 12:
Om Zon op Erf (ZOEF) projecten beter mogelijk te maken verklaren we de NWEA gedragscode acceptatie en participatie niet verplicht op zonneparken tot 2,5 hectare.

Aanbeveling 5:
Om Zon op Erf (ZOEF) projecten in de toekomst beter mogelijk te maken wordt geadviseerd om in alle bestemmingsplannen voor het buitengebied een binnenplanse afwijkingsmogelijkheid op te nemen voor zonneparken tot 2,5 ha rondom erven.

4.5.5 Zonnepanelen buiten het erf boven 2,5 ha (zonneparken)

De meeste mogelijkheden voor dergelijke locaties liggen in het buitengebied. Maar ook op bedrijventerreinen en woonwijken die in (her)ontwikkeling zijn en waarvan de ontwikkeling nog een lange tijd duurt, zijn mogelijkheden voor een (tijdelijk) zonnepark. Voor zonnepanelen op de grond is altijd een omgevingsvergunning nodig. Voor het buitengebied geldt in de meeste gevallen dat naast de omgevingsvergunning ook een buitenplanse afwijking op het bestemmingsplan aangevraagd moet worden.

Bij realisatie van zonneparken boven de 2,5 ha moet natuurlijk een goede landschappelijke inpassing van het project plaatsvinden. Dit is afhankelijk van het type landschap. Ook moet beoordeeld worden of er geen onevenredige hinder voor de omgeving ontstaat en op welke wijze ecologie en biodiversiteit het best met het project gediend worden. Zonneparken moeten dan ook in goed overleg met de omgeving tot stand komen. Bezwaarmakers moeten in de gelegenheid zijn aan te geven welke problemen of opmerkingen zij hebben én besproken moet kunnen worden, hoe daaraan tegemoet gekomen kan worden.

Gedragscode acceptatie en participatie
De Achterhoekse gemeenten willen bij grote zonneparken op dezelfde wijze te werk gaan als bij grote windturbineprojecten. Dit betekent dat ook bij zonneparken boven de 2,5 ha de Gedragscode Acceptatie en Participatie van toepassing wordt verklaard. Deze gedragscode is ontwikkeld voor windturbines, dus alleen de aspecten hierin die relevant zijn voor zonneparken zijn van toepassing.

Meervoudig ruimtegebruik
De Achterhoekse gemeenten zijn bij dit soort plannen een voorstander van gecombineerd gebruik van de grond waarop het park komt. Zeker als het agrarische grond betreft. Dan zal onderzocht moeten worden of het mogelijk is om meervoudig ruimtegebruik te realiseren. Hierbij valt ook te denken aan een dubbelbestemming op basis van het bestemmingsplan. Voorbeelden hiervan zijn zonnepanelen in combinatie met schapen of scharrelkippen of een combinatie met bosbessenteelt.

Beleidsuitgangspunt 13:
Bij gebruik van agrarische grond voor zonneparken zijn de Achterhoekse gemeenten voorstander van meervoudig ruimtegebruik door het zonnepark met agrarische functies te combineren.

De gemeenten sluiten niet bij voorbaat een landschapstype uit voor de realisatie van grondopstellingen, afgezien van essen. Naar mening van de gemeenten zou het binnen elk landschapstype mogelijk moeten zijn. Waarbij het natuurlijk wel zo is dat in een meer waardevol type landschap er meer rekening gehouden moet worden met de ruimtelijke inpassing dan bij een minder waardevol type landschap.

Braakliggende terreinen
Zonnepanelen in een grondopstelling op langdurig braakliggende gronden wordt door de gemeente gezien als een goede tijdelijke invulling. Gedacht wordt hierbij aan grond die op termijn voor woningbouw in aanmerking zou kunnen komen. Of toekomstige uitbreidingen van bedrijventerreinen.
Realisatie van zonneparken in lijnvorm langs infrastructurele werken, bijvoorbeeld gecombineerd met een geluidscherm, is ook een vorm van grootschalige opwekking van zonne-energie die de gemeenten als een goede toepassing zien.

Uitgesloten gebieden voor zonnepanelen op de grond
Sommige gebieden hebben een dermate hoge waarde, dat de Achterhoekse gemeenten van mening zijn dat veldinstallaties hieraan afbreuk kunnen doen. Ook het bepalen van gebieden waarop veldinstallaties van zonnepanelen uitgesloten worden in verband met hoge landschappelijke, cultuurhistorische en/of ecologische waarde, is een manier om duidelijkheid te bieden aan initiatiefnemers en aan betrokken die primair andere belangen voorstaan bijvoorbeeld op het gebied van natuur en landschap.

Beleidsuitgangspunt 14:
De Achterhoekse gemeenten stellen voor de volgende locaties aan te wijzen als gebieden waarop de plaatsing van zonnepanelen > 2,5 hectare uitgesloten is, tenzij er bijzondere omstandigheden zijn om ze alsnog toe te staan:

- In het voorerfgebied van beschermde stads- en dorpsgezichten en monumenten
- Begraafplaatsen
- Beschermede historische buitenplaatsen
- In Natura 2000-gebieden (tenzij voor eigen gebruik terreinbeheerder)
- Uiterwaarden
- Essen
- In het Gelders Natuur Netwerk (GNN) vanwege aantasting van actuele en potentiële natuurwaarden, (hier geldt de natuur compensatieverplichting)
- Gronden met de bestemming natuur (vanwege aantasting van actuele en potentiële natuurwaarden)
- In gebieden met een hoge grondwaterstand te weten grondwatertrap I, II of III (vanwege aantasting van actuele en potentiële natuur- en landschapswaarden)

4.5.6 Zonnecel dakpan

De zonneceldakpan is een relatief nieuwe ontwikkeling. Zij zien er van een afstandje hetzelfde uit als gewone dakpannen en zijn verkrijgbaar in verschillende kleuren.
Op afstand lijken deze pannen qua reliëf en kleur op gewone dakpannen. Daarom zijn zonneceldakpannen geschikt om toe te passen in historische waardevolle omgevingen. Het vervangen van dakpannen zonder technische noodzaak op bijgebouwen bij monumenten is op dit moment niet vergunningvrij.

Aanbeveling 6:

Mits zonneceldakpannen worden toegepast in dezelfde kleur als reeds bestaande dakpannen of gebruikelijk in de omgeving, willen de Achterhoekse gemeenten hen in de toekomst toestaan zonder (welstands)advies van de commissie Ruimtelijke Kwaliteit bij beschermde monumenten en in beschermde stads- en dorpsgezichten. Vanwege het verlies van monumentwaarden is dit niet van toepassing op beschermde monumenten. Om dit mogelijk te maken moeten de welstandsnota's van de gemeente aangepast worden.

4.6 Windturbines

De Achterhoekse gemeenten zijn van mening dat grote windturbines op geschikte locaties in het buitengebied nodig zijn om de energieneutraliteitsdoelstelling te kunnen behalen. Hoewel de relatie tussen energieopbrengst en investering minder gunstig uitpakt bij mini en kleine windturbines ondersteunen de gemeenten deze installaties net zo goed als een initiatiefnemer hier een project voor op zet.

Radarzones
De gronden van de gemeente Berkelland liggen in het radarverstoringsgebied van de radars van Nieuw Milligen en Volkel. Ter voorkoming van radarverstoring zijn er beperkingen van toepassing voor de bouw van windturbines, waarvan de tiphoogte hoger is dan 118 m. respectievelijk 114 m.
Deze hoogtebeperkingen zijn vastgelegd in het Besluit en de Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Barro en Rarro).
Deze laag is aan de kansen- en belemmeringenkaart toegevoegd.

Naast de radarverstoringsgebieden liggen er in Eibergen antennevelden. Rond deze velden is een bouwbeperkingengebied opgenomen. Die beperking houdt in dat in het gebied geen bouwwerken hoger dan 22 m. mogen worden opgericht.

Dit wil niet zeggen dat er absoluut geen hogere windturbines kunnen. Wanneer na onderzoek aangetoond wordt dat de turbines het radarbeeld niet ontoelaatbaar verstoren zijn hogere turbines mogelijk.
Het uit te voeren onderzoek is voor rekening van de ontwikkelaar.

Het is daarom verstandig bij de planontwikkeling in een vroegtijdig stadium overleg te zoeken met defensie voor wat betreft de uit te voeren onderzoeken

Laagvliegroutes
De beperking is dat er gevlogen mag worden tot 75 m. hoogte. Voor de bouwhoogte die kan worden toegestaan moet in de laagvliegroute rekening gehouden worden met een maximale bouwhoogte van 40m.
Dit betekent dat mogelijkheden voor > 40m onderhevig zijn aan maatwerk en overleg nodig is met het ministerie van defensie

4.6.1 Miniturbine met horizontale as

Het gaat bij miniturbines om windturbines die een kleine variant zijn van de grote windturbines met meestal 3 rotorbladen die met een horizontale as aan een verticale mast zijn bevestigd. Deze as is maximaal 5 meter hoog.

Dit type windturbine kan geplaatst worden op daken, maar bijvoorbeeld ook op verkeersborden of lantaarnpalen.

Indien een miniturbine op een dak wordt gerealiseerd kan dit boven de maximaal toegestane bouwhoogte van het betreffende dak uit komen. Als dit nog niet in het geldende bestemmingsplan is toegestaan, dan kan dit met een afwijking van het bestemmingsplan vergund worden.

Indien een miniturbine op een mast geplaatst wordt nabij het hoofdgebouw mag de ashoogte van deze miniturbine maximaal 5 meter uitsteken boven de rand van het hoofdgebouw.

Beleidsuitgangspunt 15:
De bouw van een miniturbine met een horizontale of verticale as is toegestaan op gebouwen en bouwwerken, geen gebouw zijnde, met een ashoogte van maximaal 5 meter boven het hoogste punt van dat gebouw of bouwwerk.

Door de realisatie van de windturbine mogen omliggende woningen, scholen en andere hindergevoelige functies niet gehinderd worden door slagschaduw van de molen. De belangen van de omgeving moeten dus gewogen worden bij de vergunningverlening. Er dient dus overleg met de nabije omgeving plaats te vinden. Het verdient de voorkeur dat er draagvlak voor de plaatsing bestaat. Maar dit betekent niet dat realisatie niet door kan gaan indien een tegenstander het niet met realisatie eens is. De belangen worden gewogen, dat is de essentie.

Windturbines op daken bij monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten zijn niet per definitie uitgesloten. Miniturbines op daken van gebouwen bij of op een monument of in een beschermd dorpsgezicht zijn niet per definitie uitgesloten. En wordt in de vergunning procedure getoetst door de commissie Ruimtelijke Kwaliteit (welstand en monumenten)

4.6.2 Miniturbine met verticale as

Miniturbines met een verticale as zien er vaak uit als een wokkel. Deze draait om zijn verticale as doordat de wind tegen spiraalvormige vleugels om deze as aan waait. Het voordeel van deze miniturbines is dat zij geen slagschaduw veroorzaken, omdat het schaduwprofiel van deze miniturbines altijd hetzelfde is.
Verder geldt voor een miniturbine met verticale as hetzelfde als voor miniturbines met een horizontale as.

4.6.3 Kleine turbine tot 25 meter ashoogte

Kleine turbines tussen de 5 en 25 meter ashoogte komen alleen voor met horizontale as. Een type met verticale as wordt te zwaar om door de wind om zijn as te kunnen draaien.

Dit type windturbine is niet toegestaan in woongebieden. Vanwege slagschaduw, geluidsoverlast en externe veiligheid worden de hinderafstanden te groot om dit in dichtbevolkt gebied te kunnen realiseren. Op bedrijventerreinen zijn zij echter wel degelijk mogelijk. Bedrijfspanden worden niet tot de hindergevoelige functies gerekend.

In het buitengebied zijn deze goed te realiseren bij vrijstaande woningen en boerderijen, omdat de eigen woning wat betreft hinderafstanden als een bedrijfswoning wordt aangemerkt. Tevens brengt veelal de nabijheid van beplanting en bebouwing het windrendement omlaag. Indien de kleine windturbine tot 100 meter van een vrijstaande woning of boerderij wordt gerealiseerd in het buitengebied wordt dit als behorend tot de woning beschouwd en niet als een 'vrije grondopstelling'. Landschappelijk zijn kleine windturbines binnen 100 meter daarom altijd mogelijk in het buitengebied.

Beleidsuitgangspunt 16:
De bouw van een kleine windturbine met ashoogte tot 25m is toegestaan:

1. Op een bedrijfskavel op aaneengesloten werkgebieden in de bebouwde kom, niet zijnde een solitaire bedrijfskavel in een woon- of centrumgebied.
2. Op het bestemmings- dan wel bouwvlak van (bedrijfs)woningen in het buitengebied, dan wel maatschappelijke en bedrijfsbestemmingen zonder een bedrijfswoning.
3. binnen en buiten bouwvlak mogelijk én in ieder geval mogelijk binnen 100 meter van de woning

4.6.4 Middelgrote turbine tussen 25 en 80 meter ashoogte

Middelgrote windturbines zijn niet toegestaan in woongebieden op basis van provinciaal beleid en zijn praktisch niet mogelijk vanwege hinderafstanden t.o.v. hindergevoelige functies als woningen, scholen en verpleeghuizen. Op bedrijventerreinen en in alle landschapstypen in het buitengebied zijn zij echter wel degelijk goed te realiseren.

Gedragscode
Vanwege de landschappelijke impact van middelgrote windturbines wordt de Gedragscode Acceptatie en Participatie Windenergie op Land van toepassing verklaard bij alle Achterhoekse gemeenten. Dit betekent dat op het vlak van informeren en betrekken van de omgeving voorafgaand en na aan indiening van een aanvraag voldaan moet worden aan de procedures uit deze gedragscode. Daarnaast moet ook een vorm overeengekomen worden op basis van 4 vormen van financiële participatie van omwonenden en belanghebbenden op basis van deze gedragscode (zie ook: § 4.1).

Beleidsuitgangspunt 17:
De bouw van één middelgrote windturbine tussen de 25 en 80 m ashoogte is toegestaan:

1. Op een bedrijfskavel aaneengesloten werkgebieden in de bebouwde kom, niet zijnde een solitaire bedrijfskavel in een woon- of centrumgebied.
2. Op het bestemmings- dan wel bouwvlak van (bedrijfs)woningen in het buitengebied, dan wel maatschappelijke en bedrijfsbestemmingen zonder een bedrijfswoning.
3. Mits voldaan wordt aan de Gedragscode Acceptatie en Participatie Windenergie op Land (dec2016). Deze is verplicht.

4.6.5 Grote turbine vanaf 80 meter ashoogte

Bij grote windturbines vanaf 80 meter ashoogte is de ruimtelijke impact het grootst. Bij dit type projecten is het belang het grootst om zo zorgvuldig mogelijk het draagvlak bij omwonenden en belangstellenden tot stand te brengen. Hetgeen in paragraaf 4.1 is beschreven over de gedragscode en de 3D visualisatie is ook van toepassing bij deze grote windturbines.

De opbrengst van grote windturbines is het grootst, maar de ruimtelijke impact ook. De structuur waarin de windturbines gerealiseerd worden kan landschappelijke elementen versterken. Voorbeelden zijn lijnopstellingen langs infrastructuur als wegen, spoorlijnen of waterwegen. Een matrix- of een boogopstelling kan ook landschappelijke elementen versterken.

Middelgrote en grote windturbines in clusteropstelling zullen effect hebben op de bestaande landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten, zoals:

- De beleving van de aanwezige landschapsstructuur (verkaveling, grens tussen land en water)
- De openheid van het gebied.
- De schaal van het landschap, dus de verhouding tussen de ruimtes en ruimtevormende elementen: grote windturbines hebben de neiging om bestaande landschapselementen zoals waterwegen of aanwezig reliëf kleiner te doen lijken.
- Zichtlijnen in het landschap.

Deze effecten kunnen bij een goed ontwerp versterkend voor het landschap zijn. Dus bij de voorbereidingen moet hier rekening mee gehouden worden.

Zie Figuur 3 voor mogelijke vormen van clustering.

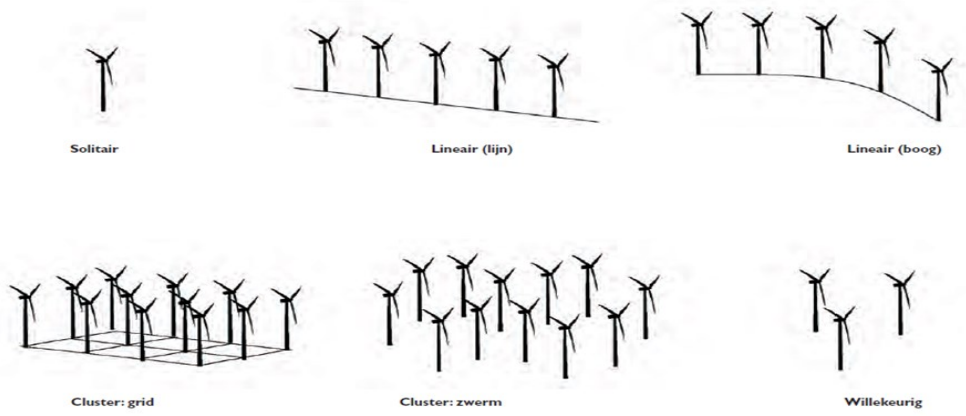

Figuur 3 De verschillende opstellingspatronen. Bron: H+N+S Landschapsarchitecten. (2013). Handreiking waardering landschappelijke effecten van windenergie

Beleidsuitgangspunt 18:

De bouw van grote windturbines is slechts toegestaan binnen een door de gemeenteraad geaccordeerd project, onder voorwaarde dat:

1. Een en ander onder voorwaarde dat wordt voldaan aan de de Gedragscode Acceptatie en Participatie Windenergie op Land.
2. De uitkomsten van de planMER (uiteraard voor zover nodig) voor dat project overwegend positief zijn.
3. Het landschap ter plaatse als inspiratie wordt gebruikt voor het ontwerp voor de opstelling van de windturbines.
4. Gestreefd wordt naar een optimalisering van de energieopbrengst, zo mogelijk door gemeentegrens overschrijdende samenwerking.

4.6.6 Gelders Natuur Netwerk (GNN)

De Achterhoekse gemeenten zien de noodzaak in van het realiseren van windturbines in grote aantallen. Zoals hiervoor aangegeven, wordt aan elk plan met een positieve grondhouding meegewerkt. Vanuit provinciaal beleid zijn echter grote delen van het Gelders Natuur Netwerk (GNN) uitgesloten voor windturbines. Op die locaties is de realisatie van middelgrote en grote windturbines niet mogelijk. Mini en kleine windturbines zouden hier wel kunnen, mits deze op een erf liggen.

5 Conclusie en advies

5.1 Conclusie

Deze beleidsnotitie biedt handvatten voor het inpassen van verschillende duurzame opwekkingsinstallaties. De verhouding en wijze waarop de uiteindelijke energieopwekkingsinstallaties gerealiseerd wordt is afhankelijk van de investeringsbereidheid en investeringskeuzes van particulieren, energiecoöperaties, bedrijven en investeerders. Daarnaast is het reëel te verwachten dat technologische-, markt- en prijsontwikkelingen en ook energieprijzen van invloed zullen zijn op de keuze van duurzame opwekking. De komende jaren zullen markt- en prijstechnische ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie plaats vinden. Welke daarvan belangrijk worden is nu moeilijk te voorspellen.

Het is wel belangrijk om daarbij in ogenschouw te houden dat:

- Wind en zon complementair aan elkaar zijn. Denk daarbij aan dag en nacht, maar ook zomer en winter. Door gebruik te maken van verschillende energiebronnen is er een gelijkmatiger aanbod van energie op het net en is de energievoorziening minder kwetsbaar. Dat windenergie de opwekking met zonne-energie kan aanvullen in de nacht en winterperiode bewijzen zowel adviseur en onderzoeker O. Willemsen als het Fraunhofer instituut (TNO van Duitsland) in onderzoek uit 2012. Als er minder zonne-energie geproduceerd wordt, neemt productie met windenergie toe en vice versa. Op nagenoeg elk moment in het jaar. Ook zonder voldoende en betaalbare opslag-mogelijkheden van stroom is windenergie een uitkomst voor de vraag ‘s nachts en ‘s winters. Zie onderstaande grafiek.

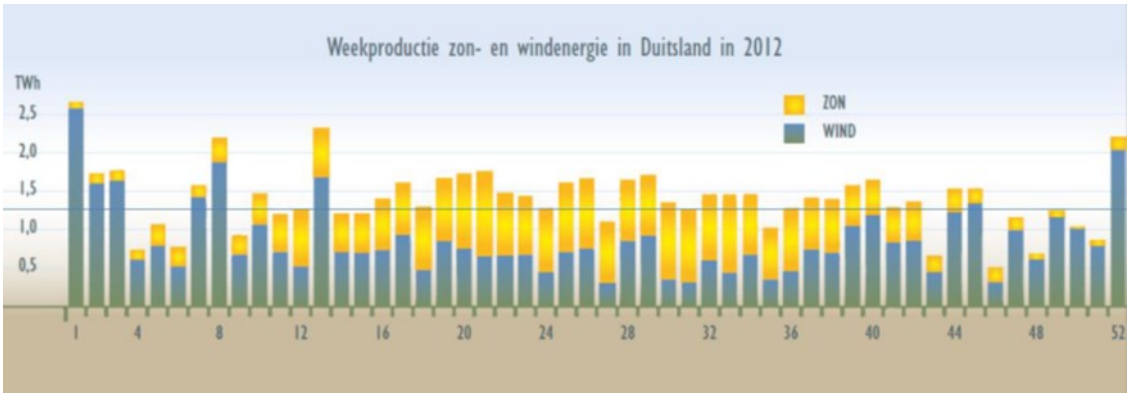

(Bron: Otto Willemsen (2013, Thuis in energie)

- Als er in totaal minder windturbines gerealiseerd worden, zal er meer gebruik gemaakt moeten worden van andere opwekvormen. Deze nemen beduidend meer ruimte in beslag nemen.
- Een bepaalde installatievorm uitsluiten, bijvoorbeeld windenergie of zonne-energie is geen optie. Hiervoor zijn niet voldoende bronnen beschikbaar in de Achterhoek.

Zolang de energieneutraliteit binnen de Achterhoek nog niet bereikt is, zullen de Achterhoekse gemeenten zich inzetten om opwekinstallaties voor duurzame energie te realiseren. Pas als de neutraliteit binnen handbereik ligt, zullen initiatieven die dan lopen met elkaar afgewogen gaan worden en zullen keuzes gemaakt worden.

Als de neutraliteit een feit is, dan zal aan nieuwe grootschalige opwekinstallaties alleen medewerking gegeven worden als dit ter vervanging van een bestaande installatie is

binnen de Achterhoek. Het doel van de Achterhoekse gemeenten is niet om binnen de Achterhoek een overproductie te creëren van duurzame energie.

5.2 Advies

Bepaalde regels en procedures maken de realisatie van verschillende duurzame energieopwekkingsinstallaties onnodig tijdrovend en kostbaar is. Bij de volgende procedures liggen kansen om deze goedkoper en sneller te maken ten behoeve van opwekking van duurzame energie:

Legesverordening
Iedere gemeente beschikt over een legesverordening waarin de kosten zijn opgenomen voor het aanvragen van vergunningen en afwijkingen. Verschillende gemeenten hebben inmiddels beleid ontwikkeld om de legeskosten voor installaties voor duurzame energie gedeeltelijk of volledig kwijt te schelden. Geadviseerd wordt dat alle Achterhoekse gemeenten, als dit nog niet is gebeurd, hier een standpunt over innemen en desgewenst de legesverordening hierop aanpassen.

Aanbeveling 7:
Om de kosten te verminderen voor realisatie van opwekkingsinstallaties voor duurzame energie wordt aanbevolen om per gemeente de legesverordening te optimaliseren ten aanzien van de realisatiekosten van deze installaties. Voor de eenduidigheid is het wenselijk dat alle Berkelland en andere Achterhoekse gemeenten dezelfde legeskosten in rekening brengen voor hetzelfde type installatie.

Welstandstoets
Gemeenten kunnen gebieden of bouwwerken vrijstellen van welstand. Dit kan ook voor duurzame energieinstallaties. Daarmee komen voor de welstandstoets ook geen extra leges in rekening bij initiatiefnemers. Geadviseerd wordt dat de Achterhoekse gemeenten hier, als dit nog niet is gebeurt, een standpunt over innemen en desgewenst de Welstandsnota hierop aanpassen.

Aanbeveling 8:
Aanbevolen wordt om de welstandsnota te optimaliseren voor realisatie van installaties voor opwekking van duurzame energie. Voor de eenduidigheid is het wenselijk dat alle Achterhoekse gemeenten dezelfde randvoorwaarden stellen voor hetzelfde type installatie.

Binnenplanse afwijking in het bestemmingsplan toevoegen
Voor installaties die in strijd zijn met de regelgeving in het bestemmingsplan moet óf het bestemmingsplan worden aangepast óf een afwijkingsprocedure van het bestemmingsplan doorlopen worden. Dit is tijdrovend en kostbaar.

Gemeenten kunnen overwegen om in bestemmingsplannen afwijkingsbevoegdheden op te nemen. Dit verkort de procedure aanzienlijk. Het is mogelijk om in alle bestaande bestemmingsplannen een dergelijke afwijking op te nemen door middel van een paraplu bestemmingsplan. Het is ook mogelijk om een dergelijk bestemmingsplan op de schaal van de hele Achterhoek te realiseren. Het gaat hierbij om een inpassingsplan, waarvoor provincie Gelderland het bevoegd gezag is.

Bij deze mogelijkheid moet wel aandacht zijn voor de risico's die hieraan kleven:

- Het moet financieel uitvoerbaar zijn.
  Dit wil zeggen dat als er een afwijkingsbevoegdheid toegevoegd wordt waarmee de gemeente bijvoorbeeld een groot risico loopt op planschadeclaims, dit risico financieel geborgd moet zijn.
- Bepaalde onderzoeken die nodig zijn, moeten uitgevoerd zijn bij het toevoegen van de afwijkingsbevoegdheid.
  Bijvoorbeeld een MER-onderzoek. Dit is een kostbaar onderzoek. Als die uitgevoerd moet worden bij het toevoegen van de afwijkingsbevoegdheid, en later blijkt dat de afwijking niet gebruikt wordt, zijn deze kosten voor niets gemaakt, De Crisis- en herstelwet biedt mogelijk ruimte om deze verplichting uit te stellen. Dit moet verder uitgezocht worden.

Aanbeveling 9:
Om realisatie van installaties voor opwekking van duurzame energie te optimaliseren wat betreft tijd, procedure en geld is het wenselijk dat in de toekomst binnenplanse afwijkingsmogelijkheden gerealiseerd worden in alle bestemmingsplannen in de Achterhoek. De ruimtelijke randvoorwaarden uit deze beleidsnotitie kunnen daarbij leidend zijn voor de randvoorwaarden die bij deze binnenplanse afwijkingen gesteld worden.

Aanbevolen wordt om hiertoe een paraplu bestemmingsplan voor duurzame energie per gemeente vast te stellen of om de provincie in het kader van het Gelders Energie Akkoord te verzoeken een inpassingsplan duurzame energie voor de hele Achterhoek vast te stellen.

Bodemenergie (WKO)
Gezien de negatieve beïnvloeding (interferentie) die kan optreden bij WKO systemen, is het raadzaam om bij de vergunningprocedure actief omwonenden te benaderen met de vraag of zij ook plannen hebben op het vlak van bodemenergie. Daarnaast is het raadzaam om afspraken te maken met Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) en provincie Gelderland over de procedure bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor open en gesloten WKO systemen, zodat omwonenden actief bij de procedure betrokken worden om te bezien of zij willen participeren. Uiteindelijk zouden er een regionaal parapluplan gemaakt kunnen worden voor de ondergrond.

Zonnepanelen aan gevels en mini windturbines op daken
Voor het plaatsen van zonnepanelen aan gevels en mini windturbines op daken is een omgevingsvergunning nodig. Gemeenten kunnen bepaalde gebieden vrijstellen van welstand. Geadviseerd wordt om in ieder geval onderzoek te doen naar gebieden die in aanmerking zouden kunnen komen voor een vrijstelling.

Aanbeveling 10:
Aanbevolen wordt om onderzoek te doen naar gebieden in de Achterhoek waar een afwijking geboden kan worden voor zonnepanelen aan gevels en voor mini windturbines op daken.

ROM3D
De gehele Achterhoek is ingelezen in het digitale 3D model Win3D van adviesbureau ROM3D. Met dit 3D model is het mogelijk om het beoogde zonnepanelenproject te visualiseren en van uit allerlei mogelijke invalshoeken te bekijken. Ook kan tijdens een

overleg aanpassingen aan de opstelling worden getoond door bijvoorbeeld te variëren in hoogte en tussenafstand van de panelen.

Het is aan te bevelen om het 3D model van ROM3D altijd inzetten bij zonneparken van meer dan 2,5 ha bij bijvoorbeeld inspraakavonden, raadsbijeenkomsten of vergunningverlening. Met dit model kan de beoogde situatie zo goed mogelijk in beeld gebracht en besproken worden met omwonenden en andere belanghebbenden.

Daarnaast is het raadzaam bij middelgrote windturbines ook het gebruik van het 3D model van ROM3D verplicht stellen. Hierin is de gehele Achterhoek digitaal ingelezen en dit virtuele hulpmiddel maakt het mogelijk om verschillende inpassingswijzen te bespreken en te bekijken in dit model. Zowel bij inspraakavonden als raadsbijeenkomsten is dit hulpmiddel van groot belang om van allerlei visuele invalshoeken het beoogde windturbineproject te bekijken en te beoordelen, zodat de variant met het meeste draagvlak gerealiseerd kan worden. Bij grote windturbines zijn visualisaties reeds een onderdeel van het proces.

Beleidsuitgangspunt 19:
De gehele Achterhoek is op kosten van de provincie digitaal ingelezen in een digitaal computermodel. Dit computermodel maakt het mogelijk om virtueel de inpassing van alle mogelijke typen installaties voor opwekking van duurzame energie te visualiseren op iedere willekeurige plek in de Achterhoek.

Om besluitvorming en participatie te optimaliseren ondersteunen de Achterhoekse gemeenten dit computermodel zo veel mogelijk bij middelgrote en grote installaties én
- primair in geval van initiatievenontwikkeling van bewoners(groepen) met ontwikkelaars
- en desgewenst ook bij inspraak- en klankbordavonden met omwonenden, besluitvorming in raad en college bij vergunningverlening en het verlenen van afwijkingen van het bestemmingsplan.

Aanbeveling 11:
Aanbevolen wordt om per gemeente budget beschikbaar te stellen voor opleiding van ambtenaren voor gebruik van het digitale computermodel, waarin de gehele Achterhoek ingelezen is. Daarnaast is het wenselijk budget vrij te maken voor 1 of meerdere laptops met een grafische kaart die dit computermodel aan kan. Hiermee wordt de kans geboden om dit instrument optimaal in te zetten.

gemeente Berkelland

Bijlagen

Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energieopwekking in Berkelland

Duurzame energie in Berkelland zichtbaar, merkbaar en onmiskenbaar

Beleidsregels RO - DE

Versie 09-01-2018

Bijlage 1 Toepassingen zonnepanelen

Bijlage 2 Toepassingen windturbines

Bijlage 3 Toepassingen waterenergie

Bijlage 4a Indeling hoofdtypen cultuurlandschappen (A3)
4b Kansen en belemmeringenkaart 1 duurzame energieopwekking (A3)
4c Kansen en belemmeringenkaart 2 duurzame energieopwekking (A3)
4d Kansen en belemmeringenkaart 3 duurzame energieopwekking (A3)
(N.B.zie ook digitale bijlage PDF document waarin alle legendaeenheden als kaartlagen aan en uit gezet kunnen worden inclusief bijlage 4a)
4e Kansen en belemmeringenkaart 4 duurzame energieopwekking, radarzone (Rijk-Defensie) (A3)
4f Kansen en belemmeringenkaart 5 duurzame energieopwekking, grote zonneparken (Provincie) (A3)

Bijlage 5 Onderbouwing hoofdlandschapstype indeling

Bijlage 6 Inpassingsmatrix ruimtelijke ordening en duurzame energie in Berkelland (A3) aangepast

Bijlage 7 Samenvoeging alle beleidsuitgangspunten en aanbevelingen

Bijlage 8 Samenvatting van raads- en publieksavonden 16 nov 2016 en 16 mei 2017

Bijlage 9 NWEA Gedragscode acceptatie en participatie

Bijlage 10 Lijst met gebruikte afkortingen

Bijlage 1. Toepassingen zonnepanelen

Kleinschalig:

- Grond- of veldopstellingen kleinschalig nabij woningen
- Dak-toepassingen, kleinschalig ((panelen op woningen, kleine bedrijfsgebouwen los op dak, of geïntegreerd in de constructie, zonnedakpannen)
- Geveltoepassingen, kleinschalig (aan woningen of bedrijfsgebouwen al dan niet geïntegreerd)

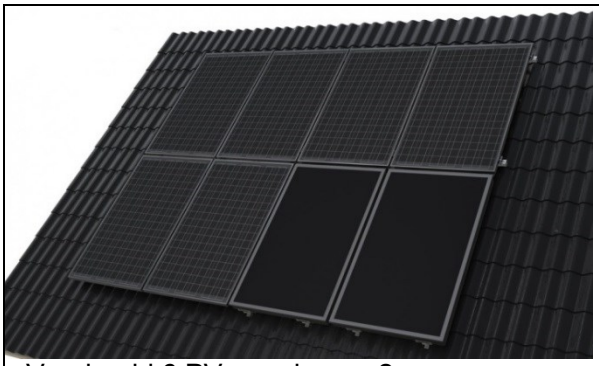

Voorbeeld 6 PV-panelen en 2 zonnecollectoren

Zonnecollectoren met heatpipes

PV-panelen op plat dak

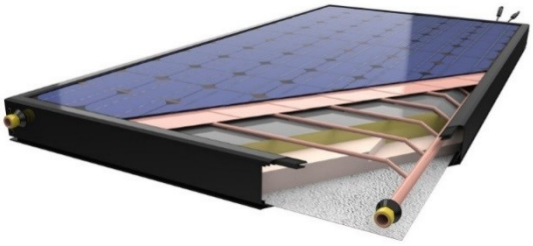

PVT-paneel

Voorbeeld kleine grondopstelling PV-panelen

Voorbeeld PV-cel-dakpannen

Voorbeeld PV-panelen geïntegreerd in dakconstructie (BIPV)

Voorbeeld zonnepanelen geïntegreerd in dakconstructie (BIPV)

Voorbeeld geveltoepassing PV-panelen

Voorbeeld geveltoepassing PV-panelen

Grootschalig:

- Dak toepassingen, grootschalig (stallen, bedrijfs- en utiliteitsgebouwen)
- Grond- of veldopstellingen, grootschalig (zonneakkers, -weides en parken)

Zonnepanelen op stallen

Zonnepark (Azewijn)

Grootte

.

Er is geen standaard omvang voor een zonne-energie installatie en ook de termen klein en groot worden veelvuldig door elkaar gebruikt. Bovendien geldt: wat voor de één groot of grootschalig is, wordt door een ander gezien als klein, kleinschalig of versnipperd.

- Per hectare kunnen 0,6 tot 1,2 MW aan panelen worden geplaatst, gemiddeld wordt gerekend met 0,8 MW per hectare.

- Grondgebonden zonneparken > 0,5 MW worden door burgers al als grootschalig ervaren.
-

Onderstaande figuur geven een visualisatie van een zonnepark van respectievelijk 1, 10 en 100 hectare.

1 hectare – grootte van een boerenerf

10 hectare – grootte van enkele percelen

100 hectare – grootte van een dorp

In Nederland kennen we steeds meer grootschalige grondgebonden zonneparken, met een omvang van 10 hectare of groter.

Oriëntatie
Belangrijkste voorwaarde voor toepassing van zonne-energie is dat er geen belemmeringen (schaduwvorming) zijn. Optimale opbrengst wordt bereikt bij zuid-oriëntaties (tussen zuidoost en zuidwest) en een hellingshoek van 35 graden. Vanwege een optimalere spreiding van de opbrengst over de dag en meer zonnepalen per m2 grondoppervlak, wordt ook wel gekozen voor oost-west opstellingen.

Voorbeeld zuid gerichte opstelling

Voorbeeld oost-west opstellingen

Combinatie met andere functies
De functie van opwekking zonne-energie kan samengaan met reeds aanwezige of andere ruimtelijke functies:

- Meest bekend en in Nederland vaak toegepaste dubbelfunctie van zonne-energie is die op daken of aan gevels van gebouwen.
- Tussen de rijen (of bij hoger geplaatste opstellingen ook onder de opstelling) kunnen bij grondopstellingen agrarische functies plaatsvinden (weide, vrije uitloop voor kippen, schapen).
- Waterberging en bassins met drijvende zonnepanelen .
- Zonnepanelen op hellingen van (spoor- en rivier) dijken .
- Als geluidschermen langs wegen.
- Als overkapping bij parkeerterreinen.
- Zonnepark op stortplaatsen.
- Als tijdelijke functie op braakliggende grond bestemd voor toekomstige bebouwing.
- Combinatie van zonnepanelen met windmolens

Voorbeeld overkapping bij parkeerterreinen

Voorbeeld combinatie zon & wind

Tegenover het voordeel van dubbel ruimtegebruik staat dat er extra aandacht nodig is voor inpassing. Hogere stellages in landelijk gebied om de agrarische functie eronder mogelijk te maken, maken de aanwezigheid van een zonnepark ook zichtbaarder.
De combinatie van zonneparken en windenergie is vaak heel gunstig, doordat beide technieken grotendeels gebruik kunnen maken van dezelfde netaansluiting. De zon schijnt het meest als het juist minder hard waait.

Bijlage 2. Toepassing windturbines

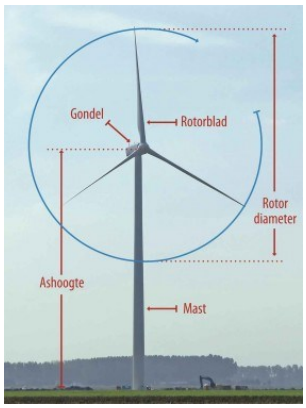

Opbrengend vermogen
Hoeveel elektriciteit een molen opwekt, hangt af van het ontwerp van de molen:

- de ashoogte,
- de rotordiameter,
- het vermogen in de generator,
- de power curve (energieopbrengst is afhankelijk van de windsnelheid),
- de locatie van de windmolen.

Er kan in ieder geval gesteld worden dat naarmate de ashoogte toeneemt, de opbrengst exponentieel toeneemt (zie onderstaande afbeelding)

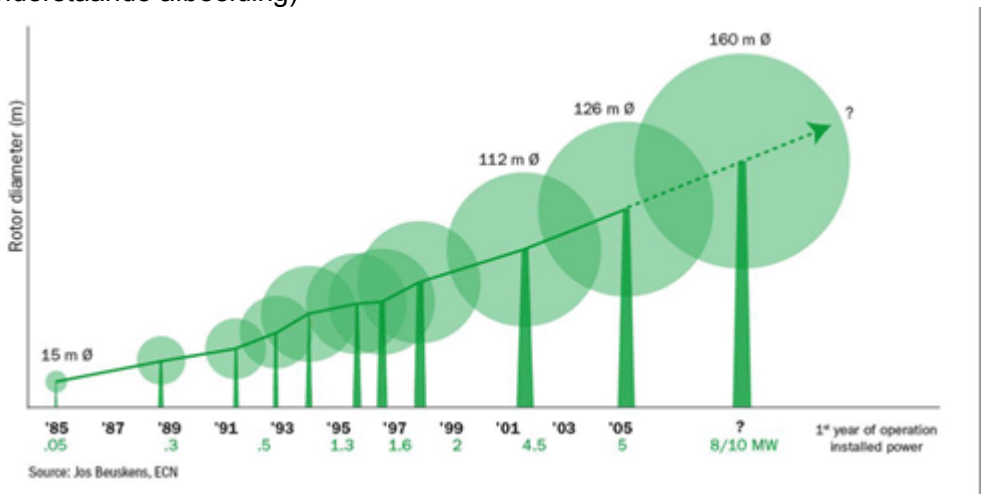

Verhouding hoogte en opbrengst windmolen door de jaren heen

Categorieën windmolens op basis van ashoogte

mini windturbine	kleine windturbines

middelgrote windturbine

grote windturbine

Solitair en windpark
Solitaire turbines, zijn turbines die alleen geplaatst worden, dus niet in een groep. Wanneer drie of meer windturbines bij elkaar worden geplaatst, wordt dit gezien als een windpark.

Figuur 1 solitaire windmolen

Figuur 2 windmolenpark (Aaltense Goor)

Zowel de middelgrote als de grote windturbines hebben een duidelijk effect op de omgeving. Dit zijn onder andere slagschaduw, geluid en de visuele aanwezigheid van de windturbines. Voor slagschaduw en geluid kan de hinder maximaal gereduceerd worden door stilstand regelingen.

Bijlage 3. Toepassing waterenergie

Het Waterschap Rijn en IJssel, beheerder van alle grotere wateren in de Achterhoek, heeft voor de mogelijkheden van het realiseren van mini waterkrachtcentrales een ‘kansenkaart’ gemaakt.

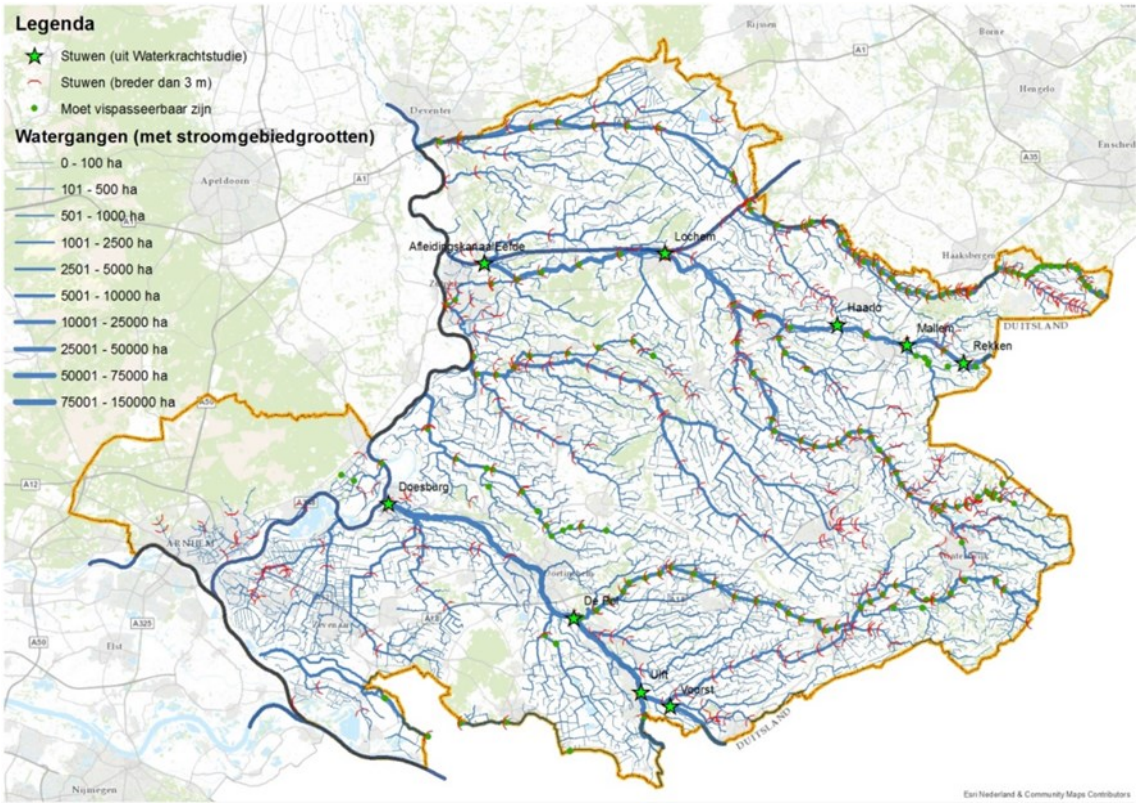

Het Waterschap ziet vooral mogelijkheden van mini waterkrachtcentrales in stuwen. Op de kansenkaart staan voor de Achterhoek deze locaties op de kaart:
Oude IJssel:

- De Pol (gemeente Oude IJsselstreek)
- Ulft (gemeente Oude IJsselstreek)
- Voorst (gemeente Oude IJsselstreek)
- Gaanderen (gemeente Doetinchem)
- Doesburg(gemeente Doesburg)

De Berkel:

- Haarlo (gemeente Berkelland)
- Mallem (gemeente Berkelland)
- Rekken (gemeente Berkelland)
- Eefde (gemeente Lochem)
- Lochem (gemeente Lochem)

Buiten deze stuwen is het voor initiatiefnemers wel mogelijk om te overleggen met het Waterschap of een watermolen gerealiseerd mag worden.

gemeente Berkelland

Bijlage 4a. Indeling hoofdtypen cultuurlandschappen

Bijlage 4b Kansen en belemmeringenkaart 1 duurzame energieopwekking (A3)

Bijlage 4c Kansen en belemmeringenkaart 2 duurzame energieopwekking (A3)

Bijlage 4d Kansen en belemmeringenkaart 3 duurzame energieopwekking (A3)

Bijlage 4e Kansen en belemmeringenkaart 4 duurzame Energieopwekking, radarzone (Rijk-Defensie) (A3)

Bijlage 4f Kansen en belemmeringenkaart 5 duurzame Energieopwekking, grote zonneparken (A3)

N.B.zie ook digitale bijlage PDF document waarin alle kaartlagen aan en uit gezet kunnen worden incl. bijlage 4a

Indeling hoofdtypen cultuurlandschappen

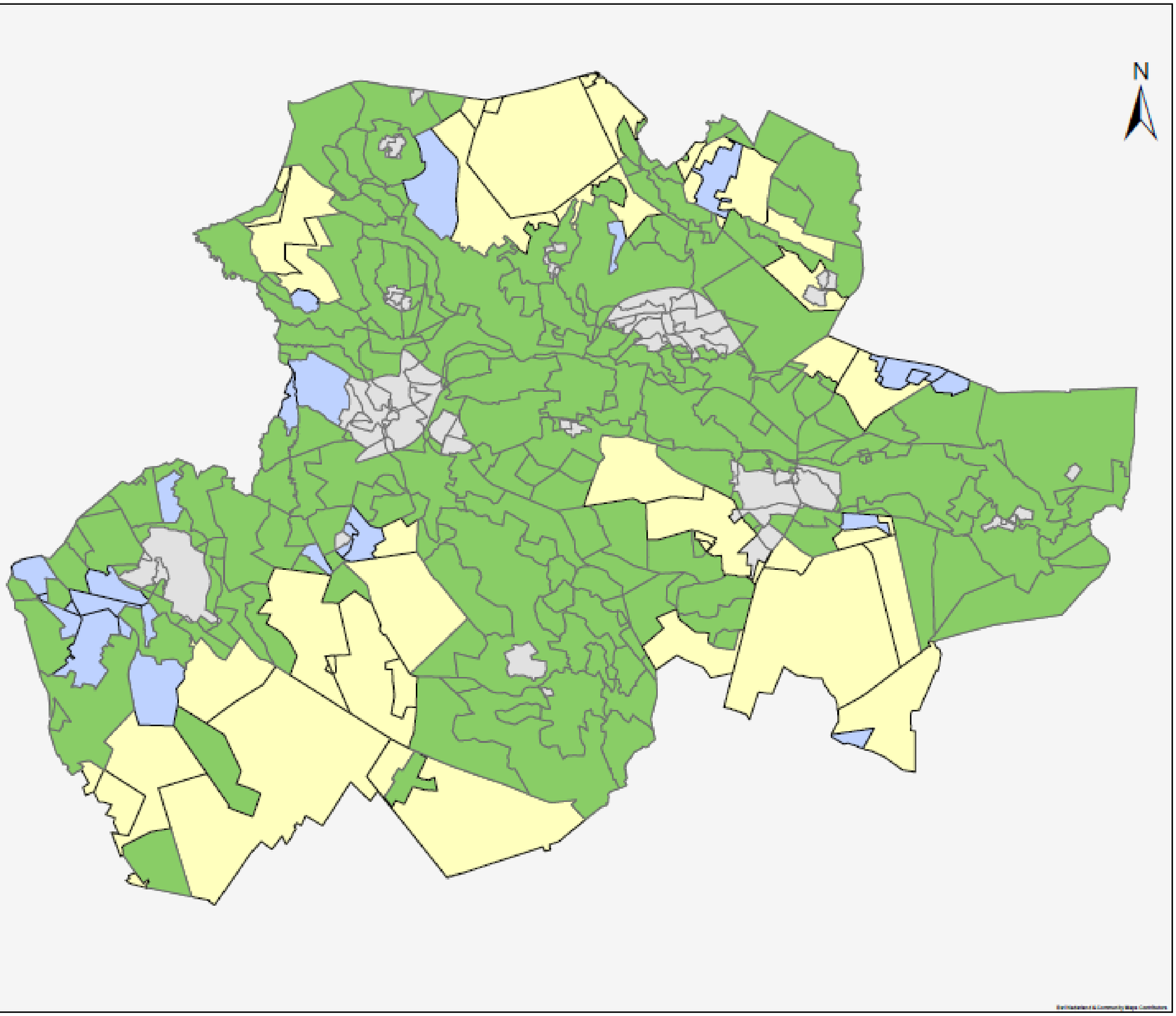

Legenda

Cultuurlandschappen

Historische structuur van het landschap

- bebouwd gebied
- grootschalige open landschappen
- kleinschalige, open tot halfopen landschappen
- overwegend gesloten landschappen
- Achtergrond

Bron: Provincie Gelderland, PDOK, Nationaal wegenbestand, Rijkswaterstaat.nl, Regionale Structuurvisie Arcadis(ook 2011-2020), Ruimtelijkeplannen.nl(Algemene regels overheden), RAAP

gemeente Berkelland

Getekend: J. Aarsen

Datum: 10 januari 2018

Kansen- en belemmeringenkaart duurzame energie opwekking

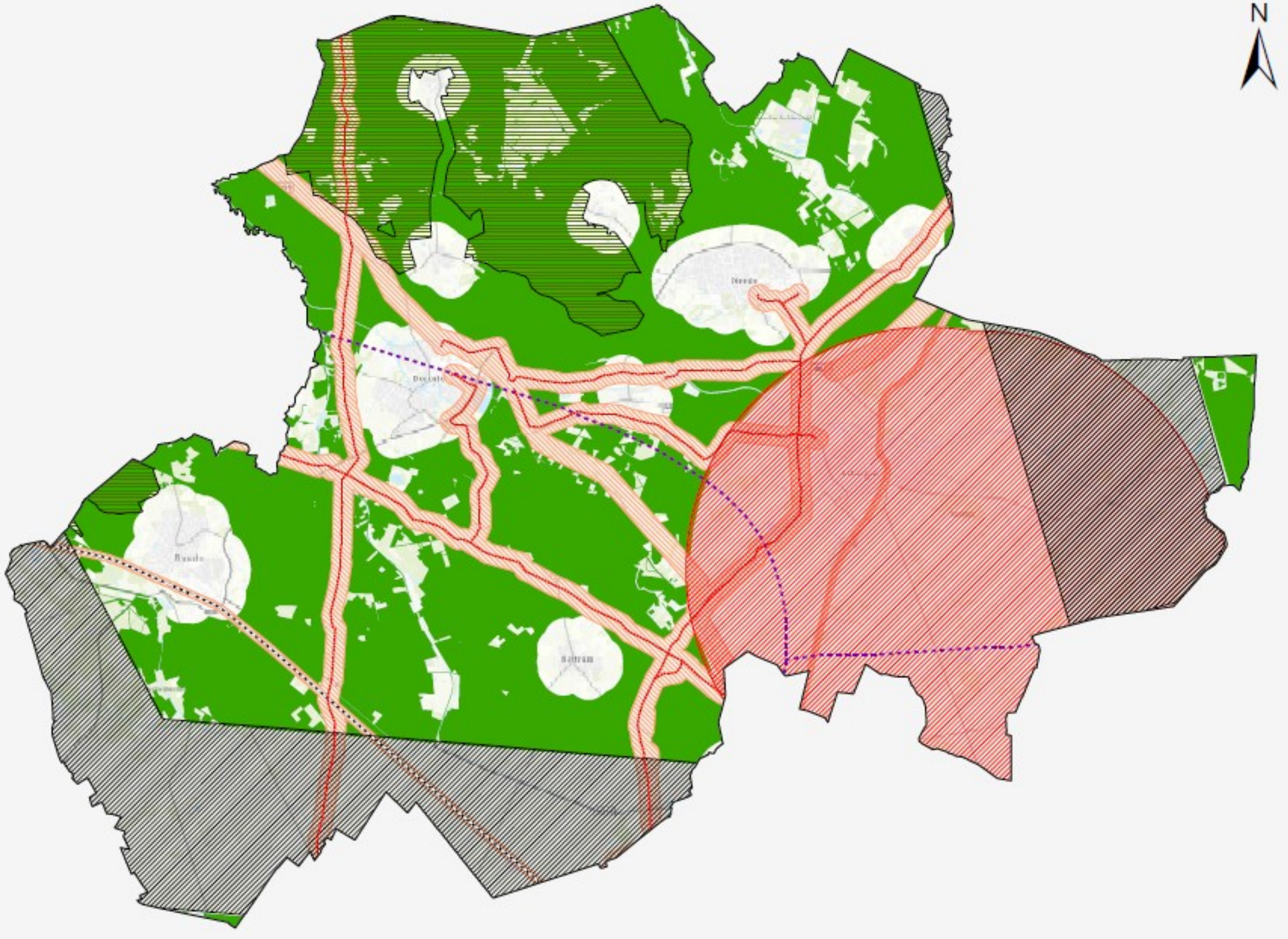

Legenda

- Gemeentegrens Berkelland
- Achtergrond
- Buisleiding schetsmatig
- Biogasleiding schetsmatig
- Spoorwegen
- Laagvliegroutes
- Zend ontvang installatie Eibergen
- Stiltegebieden
- Windenergie aandachtsgebied
- Windenergie mogelijk

Bron: Provincie Gelderland, PDOK, Nationaal wegenbestand, Relcokaart.nl, Regionale Structuurvisie Arcterhoek 2011-2020, Ruimtelijkeplannen.nl(Algemene regels overheden), RAAP

gemeente Berkelland

Getekend: J. Aarsen
Datum: 10 januari 2018

Kansen- en belemmeringenkaart duurzame energieopwekking

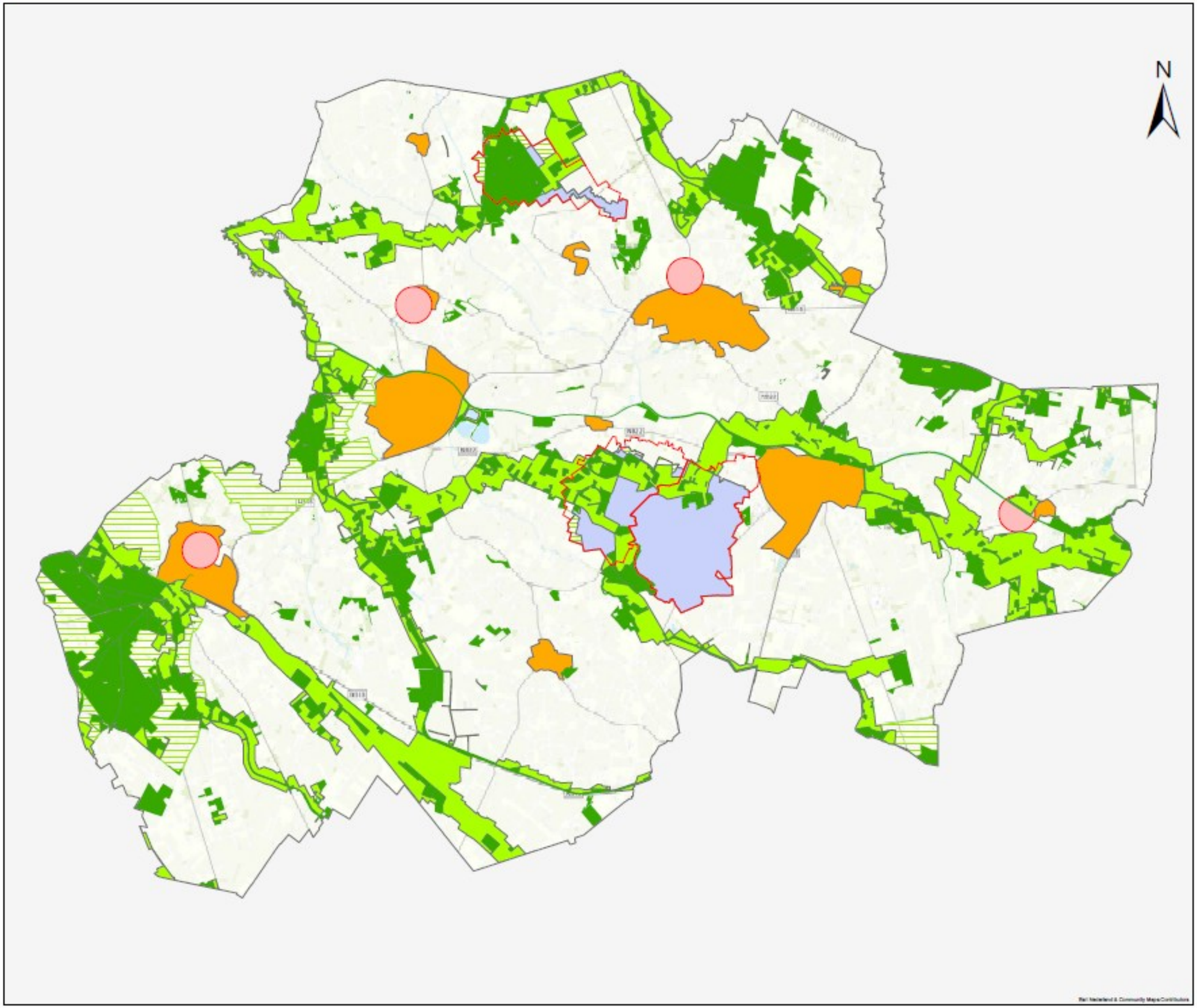

Legenda

- Achtergrond
- Boringsvrije zone
- Gelders natuurnetwerk
- Groene ontwikkelingszone
- Grondwaterbescherming
- KWO vrije zone
- Molenbiotopen
- Nationaal Landschap buiten GNN GO en NHW
- Natura2000 gebieden toelichtend

Bron: Provincie Gelderland, PDOK, Nationaal wegenbestand, Railcokaart.nl, Regionale Structuurvisie Arcterhoek 2011-2020, Ruimtelijkeplannen.nl(Algemene regels overheden), RAAP

gemeente Berkelland

Getekend: J. Aarsen
Datum: 10 januari 2018

Kansen- en belemmeringenkaart duurzame energie opwekking

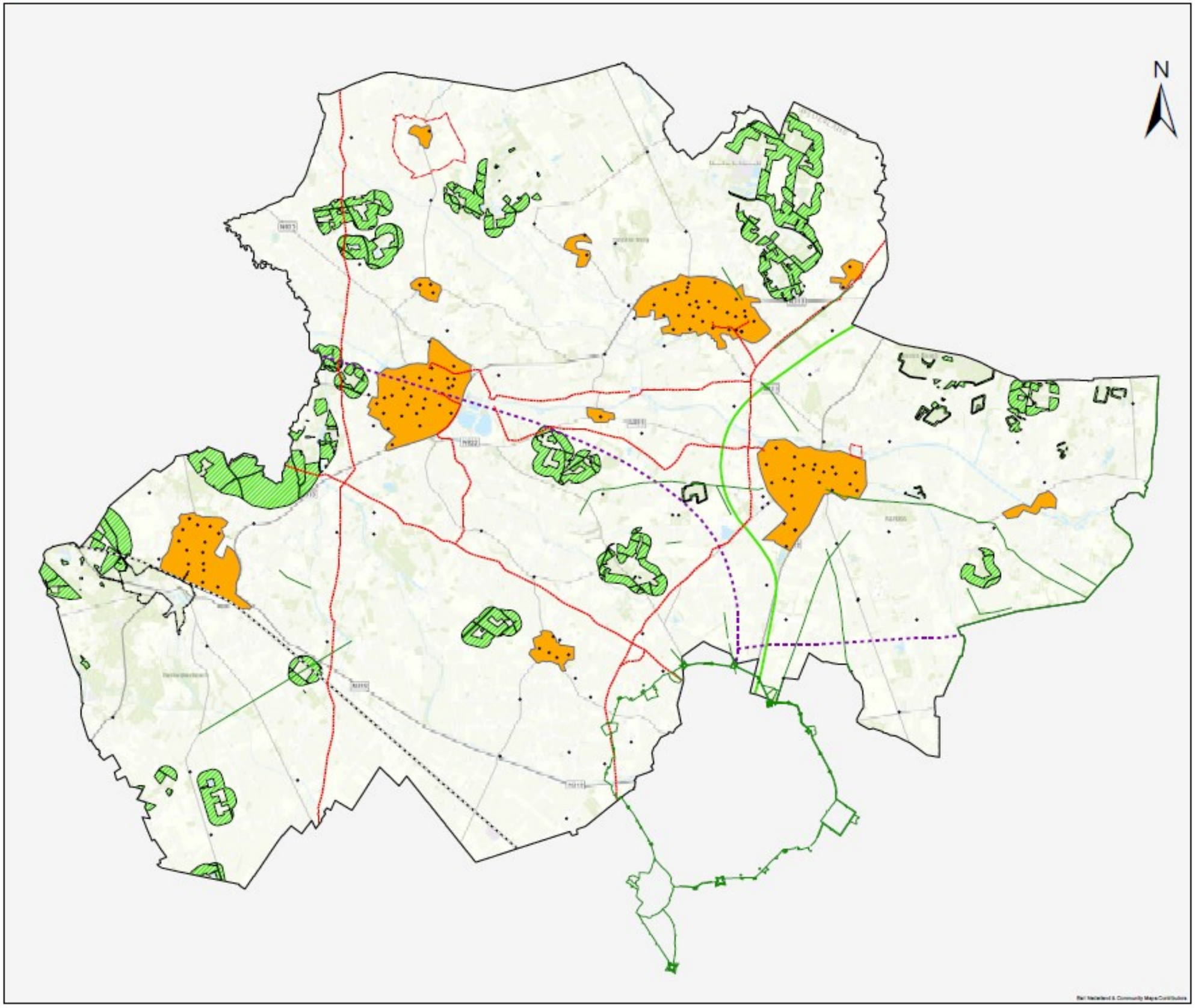

Legenda

- Toegangkelijke trafohuisjes
- Circumvallatie linie
- Rijksbeschermde buitenplaats Ruurlo
- Beschermde dorpsgezichten Mallem en Gelselaar
- Gemeentegrens Berkelland
- Achtergrond
- Buisleiding schetsmatig
- Biogasleiding schetsmatig
- Ontwerp N18
- Spoorwegen
- Vaarwegen
- Beschermingszone natte landnatuur

Bron: Provincie Gelderland, PDOK, Nationaal wegenbestand, Rekiskaart.nl, Regionale Structuurvisie Arcterhoek 2011-2020, Ruimtelijkeplannen.nl(Algemene regels overheden), RAAP

gemeente Berkelland

Getekend: J. Aarsen
Datum: 10 januari 2018

Kansen- en belemmeringenkaart duurzame energie opwekking radarzone (Rijk-Defensie)

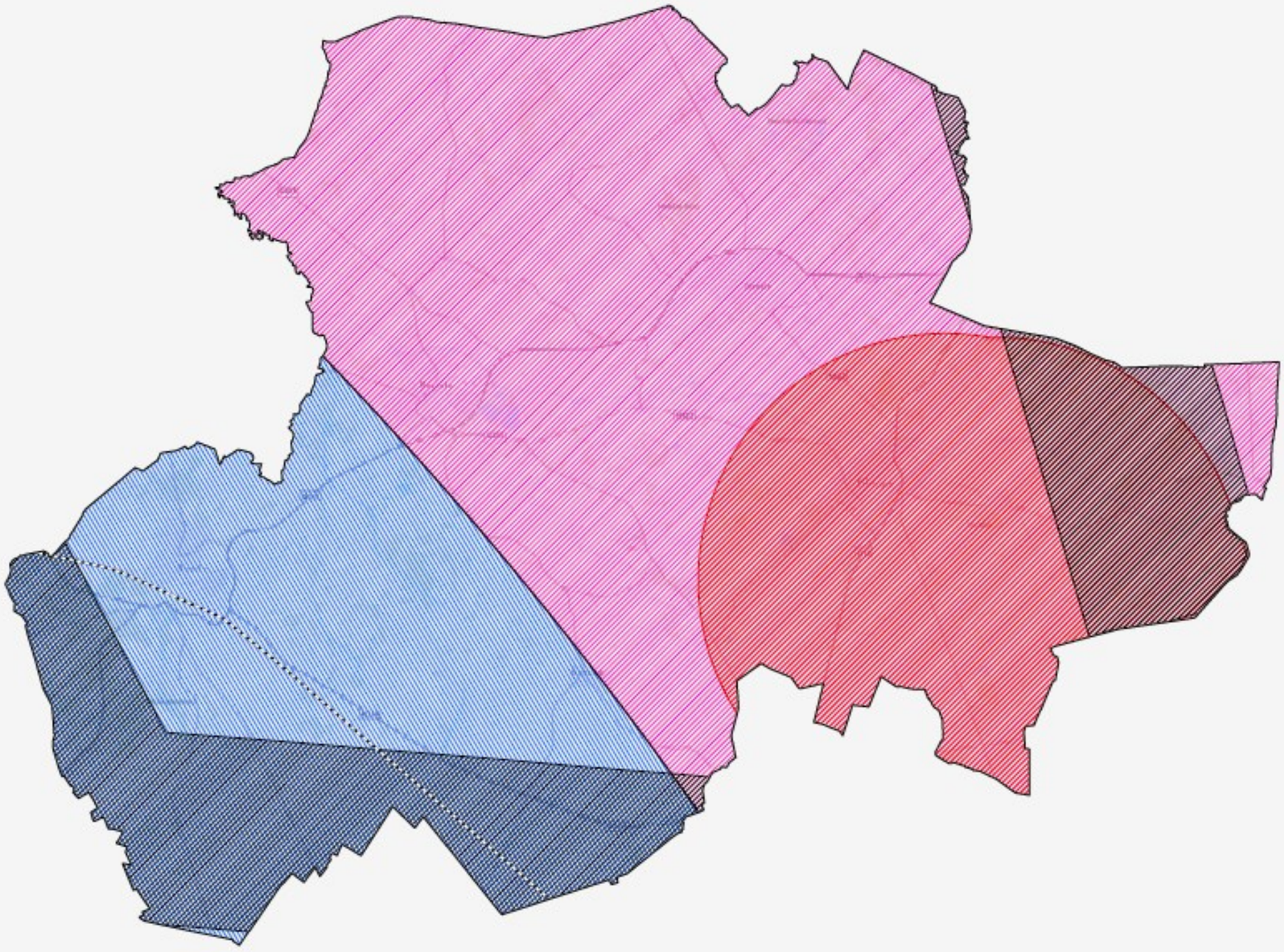

Legenda

- Gemeentegrens Berkelland
- Achtergrond
- Spoorwegen
- Laagvliegroutes
- Zend ontvang installatie Elbergen

Radarverstoringsgebieden

- Nieuw Milligen
- Volkel

Bron: Provincie Gelderland, PDOK, Nationaal wegenbestand, Relcokaart.nl, Regionale Structuurvisie Achterhoek 2011-2020, Ruimtelijkeplannen.nl(Algemene regels overheden), RAAP

gemeente Berkelland

Getekend: J. Aarsen
Datum: 10 januari 2018

Kansen- en belemmeringenkaart duurzame energie opwekking grote zonneparken (Provincie)

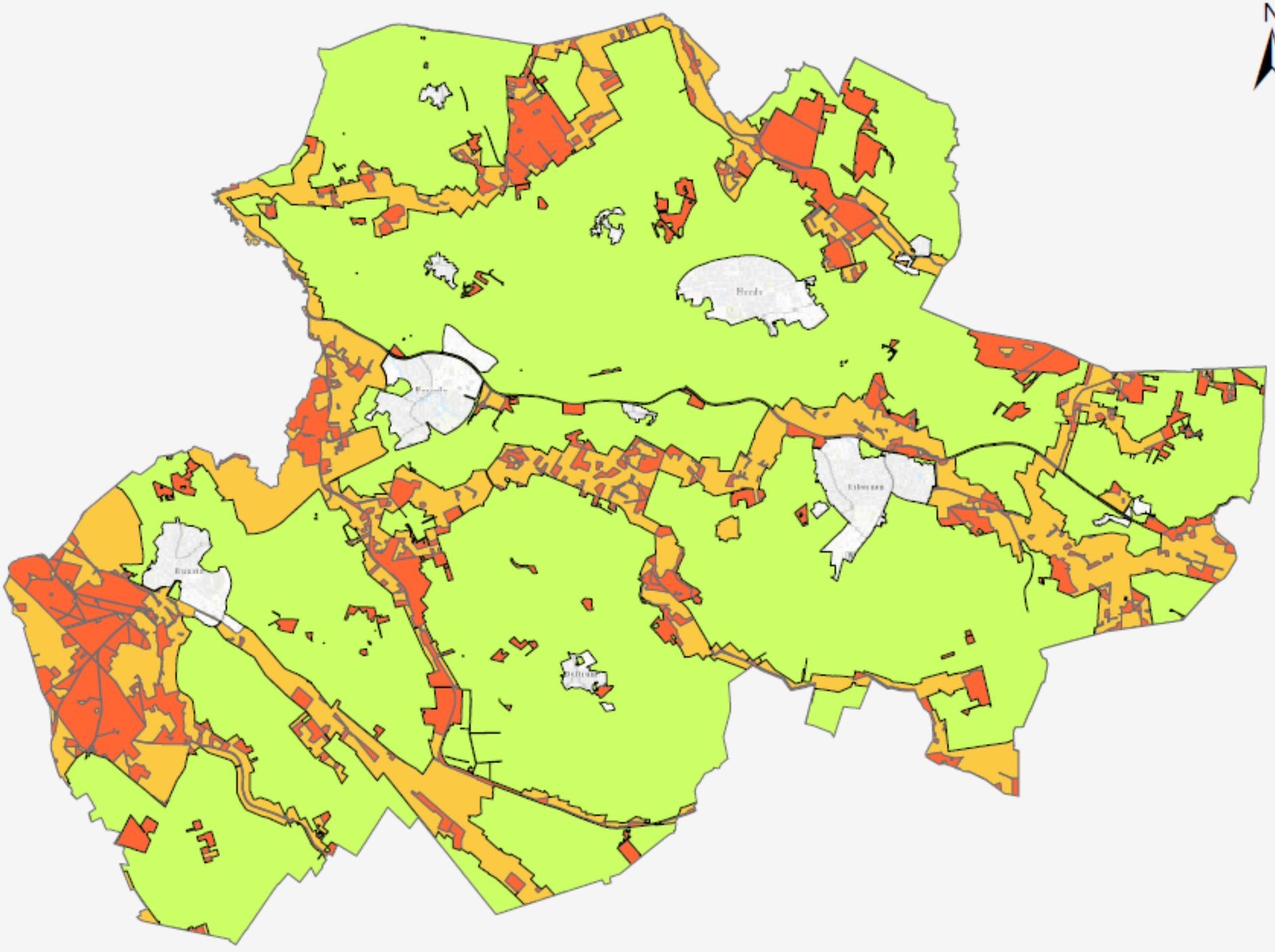

Legenda

- Achtergrond
- Grote zonneparken mogelijk
- Grote zonneparken niet mogelijk
- Grote zonneparken onder voorwaarden mogelijk

Bron: Provincie Gelderland, PDOK, Nationaal wegenbestand, Risicokaart.nl, Regionale Structuurvisie Arcterhoek 2011-2020, Ruimtelijkeplannen.nl(Algemene regels overheden), RAAP

gemeente Berkelland

Getekend: J. Aarsen
Datum: 10 januari 2018

Bijlage 5.
Onderbouwing landschapsindeling

In paragraaf 3.2 van Structuurvisie RODE is in samenvatting de onderbouwing weergegeven van de landschapsindeling, die door ing. dhr. L. Keunen van adviesbureau RAAP is opgesteld voor gemeente Berkelland. Hieronder wordt deze onderbouwing uitvoeriger weergegeven.

3.2.1 Inleiding

De opwekking van duurzame energie, in het bijzonder door zonnepanelen en windturbines, heeft invloed op het cultuurlandschap in de gemeente Berkelland. Die invloed is bovendien anders in verschillende cultuurlandschappen. Daarbij speelt enerzijds de topografische structuur en anderzijds het opgaand groen een belangrijke rol. Nader uitgewerkt gaat het daarbij om:

- aanwezigheid van een onregelmatige dan wel een orthogonale topografische structuur;
- aanwezigheid van houtwallen, singels, struiken en bos;
- massawerking van opgaand groen (grote complexen of juist fijn verdeeld).

Wanneer we deze aspecten samenvatten in een matrix ontstaat het volgende beeld:

	hoge dichtheid opgaand groen, zware massawerking (min of meer gesloten bossen of sterk geconcentreerd)	hoge dichtheid opgaand groen, lichte massawerking (fijn verdeeld)	lage dichtheid opgaand groen, zware massawerking	lage dichtheid opgaand groen, lichte massawerking
onregelmatige structuur				
rechthoekige structuur				

3.2.2 Indeling van de landschappen

Voor de bepaling welke plek in de matrix de aanwezige landschappen dienen te krijgen, is het van belang te bepalen van welke situatie we moeten uitgaan. Landschappen veranderen door de tijd, en er zijn maar weinig landschappen die in de afgelopen eeuwen niet meerdere malen ‘op de schop’ zijn gegaan.

Kernbegrippen in deze discussie zijn ‘ruimtelijke kwaliteit’ en ‘landschappelijke diversiteit’, iets wat we terugzien in de Structuurvisie Berkelland 2025 (vastgesteld op 26 oktober 2010): *De Structuurvisie heeft voor het buitengebied als doel om de kwaliteit van het landelijke gebied te beschermen en te verbeteren, rekening houdend met de veranderende functie. Verdere verbetering van de kwaliteit leidt tot duurzame landbouw, versterkte natuur, verbetering van recreatieve mogelijkheden, verlaging van de milieubelasting, verbetering van de infrastructuur, het woon- en werkklimaat en de economische structuur.*

Mede op de vergroting van deze historisch aanwezige, maar nu vervaagde contrasten worden toekomstige ontwikkelingen, zoals het stimuleren van de aanplant van nieuwe beplanting, gebaseerd. Het zou dus geen recht doen aan deze reeds ingezette beleidsontwikkelingen om de status quo als uitgangspunt te hanteren, terwijl vanuit andere beleidsterreinen juist wordt gewerkt om de kwaliteit van de status quo te verbeteren door meer van de historische diversiteit aan landschappen te laten zien.

Het gebruik van een historisch landschapsbeeld als referentie is dus nadrukkelijk niet bedoeld als een poging het verleden te idealiseren en alleen maar achterom te kijken, maar als een raamwerk voor toekomstige kwaliteit verhogende ontwikkelingen dat al vanuit de verschillende beleidsterreinen én in de regionale structuurvisie op haar eigen manier zo wordt gebruikt.

Berkelland beschikt sinds 2016 over een gedetailleerde cultuurhistorische waardenkaart, die met de ontwerp-beleidsregel van 22 maart tot en met 2 mei 2017 ter inzage heeft gelegen en naar verwachting in september 2017 vastgesteld gaat worden. De cultuurhistorische waardenkaart is onderlegger voor de kaart van het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Berkelland 2016.

De landschappenlaag uit die kaart is omgezet in een kaartbeeld waarin de structuur van het landschap is weergegeven, aan de hand van bovenstaande matrix. Daarbij hebben we de aanwezige gebieden en daarmee verbonden landschapstypen verdeeld in 8 mogelijke combinaties:

	hoge dichtheid opgaand groen, zware massawerking (min of meer gesloten bossen of sterk geconcentreerd)	hoge dichtheid opgaand groen, lichte massawerking (fijn verdeeld)	lage dichtheid opgaand groen, zware massawerking	lage dichtheid opgaand groen, lichte massawerking
onregelmatige structuur	1	3	5	7
rechthoekige structuur	2	4	6	8

Elk landschapstype op de cultuurhistorische waardenkaart is geplaatst op een plek in deze matrix, nadat gekeken is hoe elk landschapstype te typeren valt op het gebied van de aard van de structuur (onregelmatig of orthogonaal), de dichtheid van het opgaand groen en de massawerking ervan.

De analyse zal daarmee dus breder zijn dan louter de bepaling of we met open, halfopen of gesloten landschappen te maken hebben. Als voorbeeld: de open es van Neede is weliswaar een groot, open landschap (typen 7 en 8), maar is totaal afwijkend van heide- en broekontginningen die een soortgelijke openheid kennen, maar door hun structuur (en reliëf,

overigens) onvergelijkbaar zijn. Zouden we alleen de termen open, halfopen of gesloten gebruiken, dan komt dat verschil niet uit de analyse naar voren.

Definities

open: landschappen zonder of met relatief weinig visuele barrières, met name ten aanzien van opgaand groen. Voorbeeld: Ruurlose Broek

halfopen: landschappen met visuele barrières, maar overwegend bestaand uit lijnvormige elementen. Voorbeeld: kampenlandschap Beekvliet

gesloten: landschappen met visuele barrières, overwegend bestaand uit gesloten massa's (bos, bebouwing). Voorbeeld: bebouwde kommen, Hoonesbos

3.2.3 Resultaten

Verdelen we de landschapstypen uit de cultuurhistorische waardenkaart over de verschillende cellen in de matrix, dan ontstaat het volgende beeld:

	hoge dichtheid opgaand groen, zware massawerking (min of meer gesloten bossen of sterk geconcentreerd)	hoge dichtheid opgaand groen, lichte massawerking (fijn verdeeld)	lage dichtheid opgaand groen, zware massawerking	lage dichtheid opgaand groen, lichte massawerking (open gebieden of gebieden met heel geringe dichtheid aan houtsingels of bosjes)
onregelmatige structuur	1 Kd4 Kn3 Om1 Lo1 [I] Lj2 Nh1	3 Kd3 Kd5 Kd6 Kn1 Kn2 Kn4 Kn5 Bb1 Bb2 Br3 Br4 Lo1 [2]	5	7 Kd1 Kd2 Bb3

[I] De mate van bebossing in deze gebieden varieert sterk. Niet alle gebieden zijn daarom hetzelfde te beoordelen.

		Lj1 Hr2 Ha2		
Rechthoekige structuur	2 Ol1 Ol2 Hb1 Hb2	4 Br2 Bl1 Lo2 Kh1 [3] Ha1 [4]	6	8 Kh1 [5] Br1 Hr1 Ha1 [6] Zz1

Het valt op dat relatief veel landschappen tot type 3 behoren. Hierbij gaat het de facto om het min of meer klassieke Achterhoekse coulissenlandschap: kleinschalige landschappen met bosjes en houtsingels, en onregelmatig gestructureerd. Daarnaast constateren we ook dat de typen 5 en 6 niet voorkomen, omdat de combinatie van een lage dichtheid aan opgaand groen met een zware massawerking feitelijk een tegenstelling is.

Ten behoeve van een eenvoudige typering hebben we de 8 typen nadien in enkele min of meer samenhangende groepen samengenomen:

- grootschalige open landschappen: 8
- kleinschalige, open tot halfopen landschappen: 3, 4, 7
- overwegend gesloten landschappen: 1, 2

Bebouwde gebieden hebben we afzonderlijk aangeduid.

Het resultaat van deze clustering is verwerkt in kaartbijlage 2, met dien verstande dat we na de clustering nog de ‘kleine snippers’ van grootschalige open landschappen hebben heringedeeld bij kleinschalige, open tot halfopen landschappen, omdat ze door hun omvang niet als grootschalig te beschouwen zijn.
(noot auteur C Huijser: De Needse Es uit het eerdere voorbeeld komt nu in een kleinschalig halfopen landschap)

Historische structuur gebied	**Percentage van oppervlak**
bebouwd gebied	5,2 %
overwegend gesloten landschappen	4,9 %
kleinschalig, open tot halfopen landschappen	60,2 %
grootschalige open landschappen	29,8%

[2] De mate van bebossing in deze gebieden varieert sterk. Niet alle gebieden zijn daarom hetzelfde te beoordelen.
[3] De mate van bebossing in deze gebieden varieert sterk. Niet alle gebieden zijn daarom hetzelfde te beoordelen.
[4] De mate van bebossing in deze gebieden varieert sterk. Niet alle gebieden zijn daarom hetzelfde te beoordelen.
[5] De mate van bebossing in deze gebieden varieert sterk. Niet alle gebieden zijn daarom hetzelfde te beoordelen.
[6] De mate van bebossing in deze gebieden varieert sterk. Niet alle gebieden zijn daarom hetzelfde te beoordelen.

Let op: dit kaartbeeld is vooral bedoeld om grote lijnen te zien. Er is, noch voor de cultuurhistorische waarden noch voor deze kaart, op het niveau van het individuele kadastraal perceel naar grondgebruik gekeken. Er is vooral, met het samenspel van individuele percelen op het netvlies, op basis van historisch ontginningstype beoordeeld. Om de kaart tegemoet te laten komen aan het praktisch gebruik heeft voor deze kaart enige herbegrenzing naar huidige kadastrale grenzen plaatsgevonden. Deze kaartlaag wijkt dus op onderdelen af van de cultuurhistorische waardenkaart waar deze van is afgeleid!

ir. L.J. Keunen

gemeente Berkelland

Bijlage 6. Inpassingsmatrix Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energieopwekking (RODE)

Inpassingsmatrix Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energieopwekking (RODE) Berkelland

√ = toegestaan

X = niet toegestaan Versie 21 27/12/2017

			Kernen		Buitengebied hoofdlandschapstypen (begrenzingen zijn weergegeven op de kaart in bijlage 4)		
			Woongebied	Bedrijventerrein	Overwegend gesloten landschap	Grootschalig open landschap	Kleinschalig open tot halfopen landschap
thema	**bron**	**installatie**					
Water							
	stroming	waterturbine	√ waterschap bevoegd gezag		√ waterschap bevoegd gezag		
	stroming	stuw met dynamo					
Bodemenergie			**Woongebied**	**Bedrijventerrein**	**Overwegend gesloten landschap**	**Grootschalig open landschap**	**Kleinschalig open tot halfopen landschap**
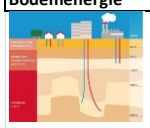	**grondwater gesloten WKO (Warmte Koude Opslag)**	buizenstelsel ondergronds	√	√	√	√	√
	grondwater open WKO (Warmte Koude Opslag)	buizenstelsel ondergronds	√ provincie bevoegd gezag	√ provincie bevoegd gezag	√ provincie bevoegd gezag	√ provincie bevoegd gezag	√ provincie bevoegd gezag
	aardwarmte/ geothermie	buizenstelsel ondergronds	√ rijk bevoegd gezag	√ rijk bevoegd gezag	√ rijk bevoegd gezag	√ rijk bevoegd gezag	√ rijk bevoegd gezag
Biomassa			**Woongebied**	**Bedrijventerrein**	**Overwegend gesloten landschap**	**Grootschalig open landschap**	**Kleinschalig open tot halfopen landschap**
	mest	mestvergister (één agrarisch bedrijf)	X	√	√	√	√
	mest	collectieve mestvergister	X	√	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht
	industriële organische reststroom (niet houtachtig)	fabriek op bedrijventerrein	X	√	X	X	X
	houtachtig, biodiesel of biogas	warmte kracht koppeling (wkk) ter grootte zeecontainer	√	√	√	√	√
	houtachtig	biomassa centrale op bedrijventerrein	X	√	X	X	X
Zon			**Woongebied**	**Bedrijventerrein**	**Overwegend gesloten landschap**	**Grootschalig open landschap**	**Kleinschalig open tot halfopen landschap**
	zon zonnepaneel/ collector/PVT	paneel op gebouw	√	√	√	√	√
	zon zonnepaneel/ collector/PVT	paneel aan gevel	√	√	√	√	√
	zon zonnepaneel/ collector/PVT	panelen op de grond op erf, in tuin of op bouwperceel (binnen het bouwvlak)	ivm meervoudig ruimtegebruik onderbouwen waarom dak geen optie is. Dan is binnen de kern toegestaan een oppervlak < 50 m2 en max. hoogte van 2 m in achtertuin (erf) en 1 m hoogte voor de voorgevel	ivm meervoudig ruimtegebruik onderbouwen waarom dak geen optie is	ivm meervoudig ruimtegebruik onderbouwen waarom dak geen optie is. Dan is toegestaan een max. hoogte van 2 m in achtertuin (erf) en 1 m hoogte voor de voorgevel	ivm meervoudig ruimtegebruik onderbouwen waarom dak geen optie is. Dan is toegestaan een max. hoogte van 2 m in achtertuin (erf) en 1 m hoogte voor de voorgevel	ivm meervoudig ruimtegebruik onderbouwen waarom dak geen optie is. Dan is toegestaan een max. hoogte van 2 m in achtertuin (erf) en 1 m hoogte voor de voorgevel
	zon zonnepaneel/ collector/PVT	Panelen op de grond buiten het bouwvlak in het buitengebied grenzend aan het erf tot 2,5 ha.	X	X	√ Gebruik van het concept boskamers verplicht	√ Niet op essen	√ Gebruik van het concept boskamers verplicht
	zonnepaneel/ collector/PVT	panelen op de grond buiten het bouwvlak >2,5 ha	ivm meervoudig ruimtegebruik onderbouwen waarom dak geen optie is. dan is toegestaan een oppervlak < 50 m2 en max. hoogte van 2 m in achtertuin (erf) en 1 m hoogte voor de voorgevel	ivm meervoudig ruimtegebruik onderbouwen waarom dak(en) en binnen het bouwvlak opties niet eerst zijn benut	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht. Verplichte aansluiting bij de landschaps structuur (gebruik het concept boskamers). Realiseer ecologische verbetering.	Niet op essen Bij voorkeur nabij infrastructuren als energie etalage . Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht. Realiseer ecologische verbetering.	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht. Verplichte aansluiting bij de landschaps structuur (gebruik het concept boskamers). Realiseer ecologische verbetering.
	zon zonnepaneel/ collector/PVT	zonnecel dakpan	Overal toegestaan ook bij monumenten mits in één passende kleur		Overal toegestaan ook bij monumenten mits in één passende kleur		
Wind			**Woongebied**	**Bedrijventerrein**	**Overwegend gesloten landschap**	**Grootschalig open landschap**	**Kleinschalig open tot halfopen landschap**
	windkracht horizontale as	miniturbine < 5 meter ashoogte, op daken en masten (max. 5 m boven dakrand)	ja, mits hinder door slagschaduw wordt voorkomen	√	√	√	√
	windkracht verticale as	wokkel < 5 meter ashoogte, op daken en masten	√	√	√	√	√
	windkracht horizontale as	kleine turbine < 25 meter ashoogte	X	√	binnen en buiten bouwvlak mogelijk en in ieder geval mogelijk binnen 100 meter van de woning	binnen en buiten bouwvlak mogelijk en in ieder geval mogelijk binnen 100 meter van de woning	binnen en buiten bouwvlak mogelijk en in ieder geval mogelijk binnen 100 meter van de woning
	windkracht horizontale as	middelgrote turbine 25 - 80 meter ashoogte vrijstaand op maaiveld	X provinciaal beleid	√	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht
	windkracht horizontale as	grote turbine >80 meter ashoogte, vrijstaand op maaiveld	X provinciaal beleid	√	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht

Naast deze matrix is ook overig vastgesteld beleid en wetgeving van invloed op de realisering van initiatieven

gemeente Berkelland

Bijlage 7. Beleidsuitgangspunten en aanbevelingen

Verspreid in de tekst van structuurvisie RODE zijn beleidsuitgangspunten en aanbevelingen opgenomen. De beleidsuitgangspunten zijn omgeven met een oranje kader en de aanbevelingen met een groen kader. Deze bijlage biedt hiervan een overzicht.

Beleidsuitgangspunten (oranje kader)

Beleidsuitgangspunt 1:
Voor de ruimtelijke inpassing van installaties voor opwekking van duurzame energie in de Achterhoek maken we gebruik van de landschapskaart, die voor gemeente Berkelland is ontwikkeld op basis van de cultuurhistorische waardenkaart van Berkelland uit 2016. Op basis van de aard van de structuur, de dichtheid van het opgaand groen en de massawerking hiervan is een indeling gemaakt in drie hoofdlandschapstypen:

- Grootschalige open landschappen
- Overwegend gesloten landschappen
- Kleinschalige open tot halfopen landschappen

Beleidsuitgangspunt 2:
Voor de ruimtelijke inpassing van installaties voor opwekking van duurzame energie in de Achterhoek maken we gebruik van een indeling in twee gebiedstypen in de kernen, te weten:

- Woongebieden (inclusief centrumfuncties)
- Bedrijventerreinen

Beleidsuitgangspunt 3:
Bij nieuwe duurzame energieprojecten moet lokale participatie minimaal aan de volgende randvoorwaarden voldoen:

1. Brede participatie: iedereen die het project aangaat, in het bijzonder omwonenden, wordt optimaal geïnformeerd en betrokken bij de ontwikkeling en exploitatie van het project. Betrokkenheid impliceert de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de keuzes bij de projectontwikkeling.
2. Inkomsten en effecten van een project zijn voor alle betrokkenen zo optimaal mogelijk. Om dit waar te maken moet er ook goed inzicht zijn over de geldstromen aan al de bij 1. genoemde betrokkenen
3. Streven naar deelname van het regionale bedrijfsleven tegen marktconforme condities.
4. Lokale bewoners en bedrijven worden de mogelijkheid geboden om financieel te participeren in het project en hierdoor (mede)zeggenschap te verwerven over de opwekinstallatie.

Beleidsuitgangspunt 4:
Bij aanvragen voor omgevingsvergunningen en afwijkingen en bij alle andere relevante contacten met initiatiefnemers over realisatie van installaties voor opwekking van duurzame energie hanteert de gemeente de inpassingsmatrix in combinatie met de kaart met hoofdlandschapstypen zoals weergegeven in deze beleidsnotitie om te beoordelen of een initiatief op de voorgestelde locatie past en om te toetsen aan welke randvoorwaarden deze installatie moet voldoen voor een goede ruimtelijke inpassing.

Beleidsuitgangspunt 5:
Boskamers en het coulissen landschap worden als ecologisch en cultuurhistorisch waardevol beschouwd, waardoor het bij zonneparken niet is toegestaan om omringende bomen en hoge struiken te kappen om het rendement te optimaliseren.

Beleidsuitgangspunt 6:
De NWEA gedragscode voor acceptatie en participatie windenergie op land wordt van toepassing verklaard bij realisatie van alle middelgrote en grote windturbines.

Beleidsuitgangspunt 7:
De NWEA gedragscode voor acceptatie en participatie wordt voor zover mogelijk ook van toepassing verklaard voor grootschalige zonneparken vanaf 2,5 ha en voor collectieve biomassavergisters (grootschalig voor verschillende veehouders, inclusief transport van mest over de weg).

Beleidsuitgangspunt 8:
De Achterhoekse gemeenten zullen aan verzoeken voor plaatsing van een mini waterkrachtcentrale meewerken.

Beleidsuitgangspunt 9:
Als er een initiatief komt in de Achterhoek voor het gebruiken van geothermie, zullen de Achterhoekse gemeenten hier met een positieve grondhouding aan meedenken en de ervaringen daarvan meenemen in toekomstig beleid.

Beleidsuitgangspunt 10:
Ten aanzien van zonnepanelen zijn de Achterhoekse gemeenten van mening dat er zoveel mogelijk installaties gerealiseerd moeten worden waarbij meervoudig ruimtegebruik de voorkeur heeft.

Beleidsuitgangspunt 11:
Zonneparken zijn niet toegestaan op essen vanwege de hoge cultuurhistorische waarde.

Beleidsuitgangspunt 12:
Om Zon op Erf (ZOEF) projecten beter mogelijk te maken verklaren we de NWEA gedragscode acceptatie en participatie niet verplicht op zonneparken tot 2,5 ha.

Beleidsuitgangspunt 13:
Bij gebruik van agrarische grond voor zonneparken zijn de Achterhoekse gemeenten voorstander van meervoudig ruimtegebruik door het zonnepark met agrarische functies te combineren.

Beleidsuitgangspunt 14:
De Achterhoekse gemeenten stellen voor de volgende locaties aan te wijzen als gebieden waarop de plaatsing van zonnepanelen uitgesloten is, tenzij er bijzondere omstandigheden zijn om ze alsnog toe te staan:

- In het voorerfgebied van beschermde stads- en dorpsgezichten en monumenten
- Begraafplaatsen
- Beschermde historische buitenplaatsen
- In Natura 2000-gebieden (tenzij voor eigen gebruik terreinbeheerder)
- Uiterwaarden
- Essen
- In het Gelders Natuur Netwerk (GNN) vanwege aantasting van actuele en potentiële natuurwaarden, (hier geldt de natuur compensatieverplichting)
- Gronden met de bestemming natuur vanwege aantasting van actuele en potentiële natuurwaarden,
- In gebieden met een hoge grondwaterstand te weten grondwatertrap I, II of III vanwege aantasting van actuele en potentiële natuur- en landschapswaarden

Beleidsuitgangspunt 15:
De bouw van een miniturbine met een horizontale of verticale as is toegestaan op gebouwen en bouwwerken, geen gebouw zijnde, met een ashoogte van maximaal 5 meter boven het hoogste punt van dat gebouw of bouwwerk.

Beleidsuitgangspunt 16:
De bouw van een kleine windturbine tot 25 m ashoogte is toegestaan:

1. Op een bedrijfskavel op aaneengesloten werkgebieden in de bebouwde kom, niet zijnde een solitaire bedrijfskavel in een woon- of centrumgebied.
2. Op het bestemmings- dan wel bouwvlak van (bedrijfs)woningen in het buitengebied, dan wel maatschappelijke en bedrijfsbestemmingen zonder een bedrijfswoning.

Beleidsuitgangspunt 17:

De bouw van één middelgrote windturbinetussen 25 en 80 m ashoogte is toegestaan:

1. Op een bedrijfskavel aaneengesloten werkgebieden in de bebouwde kom, niet zijnde een solitaire bedrijfskavel in een woon- of centrumgebied.
2. Op het bestemmings- dan wel bouwvlak van (bedrijfs)woningen in het buitengebied, dan wel maatschappelijke en bedrijfsbestemmingen zonder een bedrijfswoning.
3. Binnen en buiten bouwvlak mogelijk én in ieder geval mogelijk binnen 100 meter van de woning.
4. mits voldaan wordt aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) deze is verplicht

Beleidsuitgangspunt 18:

De bouw van grote windturbines is slechts toegestaan binnen een door de gemeenteraad geaccordeerd project, onder voorwaarde dat:

1. Een en ander onder voorwaarde dat wordt voldaan aan de de Gedragscode Acceptatie en Participatie Windenergie op Land.
2. De uitkomsten van de planMER (uiteraard voor zover nodig) voor dat project overwegend positief zijn.
3. Het landschap ter plaatse als inspiratie wordt gebruikt voor het ontwerp voor de opstelling van de windturbines.
4. Gestreefd wordt naar een optimalisering van de energieopbrengst, zo mogelijk door gemeentegrens overschrijdende samenwerking.

Beleidsuitgangspunt 19:
De gehele Achterhoek is op kosten van de provincie digitaal ingelezen in een digitaal computermodel. Dit computermodel maakt het mogelijk om virtueel de inpassing van alle mogelijke typen installaties voor opwekking van duurzame energie te visualiseren op iedere willekeurige plek in de Achterhoek.

Om besluitvorming en participatie te optimaliseren ondersteunen de Achterhoekse gemeenten dit computermodel zo veel mogelijk bij middelgrote en grote installaties én
- primair in geval van initiatievenontwikkeling van bewoners(groepen) met ontwikkelaars
- en desgewenst ook bij inspraak- en klankbordavonden met omwonenden, besluitvorming in raad en college bij vergunningverlening en het verlenen van afwijkingen van het bestemmingsplan.

Aanbevelingen (groen kader)

Aanbeveling 1:
Het lijkt raadzaam om afspraken te maken met Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) en provincie Gelderland over de procedure bij een melding of bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor open en gesloten WKO systemen. Het is daardoor mogelijk om omwonenden actief bij de procedure te betrekken om te bezien of zij willen participeren. Dit is vooral van belang in geval van een thermisch invloedsgebied dat buiten de tuin reikt.

Aanbeveling 2:
Omdat de diepe ondergrond van de Achterhoek nog niet goed in kaart gebracht blijkt te zijn verdient het aanbeveling om een dergelijk onderzoek uit te laten voeren of om er bij de rijks- of provinciale overheid op aan te dringen om een dergelijk onderzoek uit te voeren. Een goed kaartbeeld van de mogelijkheden voor geothermie zijn een belangrijke randvoorwaarde om deze duurzame energiebron aan te kunnen boren.

Aanbeveling 3:
Het is wenselijk om in alle (nieuwe) bestemmingsplannen buitengebied een binnenplanse afwijking op te nemen om mestvergisters voor eigen gebruik bij agrarische bedrijven toe te staan in alle gebiedstypen in het buitengebied.

Aanbeveling 4:
Er wordt geadviseerd aan de Rijksoverheid om zonnepanelen in de tuin of op het erf (achtererfgebied) vergunningvrij te maken onder de volgende voorwaarden:

- Tot maximaal 50 m^2
- Tot maximaal 2 meter hoog (hoogte van schuttingen)

Aanbeveling 5:
Om Zon op Erf (ZOEF) projecten in de toekomst beter mogelijk te maken wordt geadviseerd om in alle bestemmingsplannen voor het buitengebied een binnenplanse afwijkingsmogelijkheid op te nemen voor zonneparken tot 2,5 ha rondom erven.

Aanbeveling 6:
Mits zonneceldakpannen worden toegepast in dezelfde kleur als reeds bestaande dakpannen of gebruikelijk in de omgeving, willen de Achterhoekse gemeenten hen in de toekomst toestaan zonder (welstands)advies van de commissie Ruimtelijke Kwaliteit bij beschermde monumenten en in beschermde stads- en dorpsgezichten.
Om dit mogelijk te maken moeten de welstandsnota's van de gemeente aangepast worden.

Aanbeveling 7:
Om de kosten te verminderen voor realisatie van opwekkingsinstallaties voor duurzame energie wordt aanbevolen om per gemeente de legesverordening te optimaliseren ten aanzien van de realisatiekosten van deze installaties. Voor de eenduidigheid is het wenselijk dat alle Achterhoekse gemeenten dezelfde legeskosten in rekening brengen voor hetzelfde type installatie.

Aanbeveling 8:
Aanbevolen wordt om de welstandsnota te optimaliseren voor realisatie van installaties voor opwekking van duurzame energie. Voor de eenduidigheid is het wenselijk dat alle Achterhoekse gemeenten dezelfde randvoorwaarden stellen voor hetzelfde type installatie.

Aanbeveling 9:
Om realisatie van installaties voor opwekking van duurzame energie te optimaliseren wat betreft tijd, procedure en geld is het wenselijk dat in de toekomst binnenplanse afwijkingsmogelijkheden gerealiseerd worden in alle bestemmingsplannen in de Achterhoek. De ruimtelijke randvoorwaarden uit deze beleidsnotitie kunnen daarbij leidend zijn voor de randvoorwaarden die bij deze binnenplanse afwijkingen gesteld worden.

Aanbevolen wordt om hiertoe een paraplu bestemmingsplan voor duurzame energie per gemeente vast te stellen of om de provincie in het kader van het Gelders Energie Akkoord te verzoeken een inpassingsplan duurzame energie voor de hele Achterhoek vast te stellen.

Aanbeveling 10:
Aanbevolen wordt om onderzoek te doen naar gebieden in de Achterhoek waar een afwijking geboden kan worden voor zonnepanelen aan gevels en voor mini windturbines op daken.

Aanbeveling 11:
Aanbevolen wordt om per gemeente budget beschikbaar te stellen voor opleiding van ambtenaren voor gebruik van het digitale computermodel, waarin de gehele Achterhoek ingelezen is. Daarnaast is het wenselijk budget vrij te maken voor 1 of meerdere laptops met een grafische kaart die dit computermodel aan kan. Hiermee wordt de kans geboden om dit instrument optimaal in te zetten.

Bijlage 8. Samenvatting van raads- en publieksavonden

In deze bijlage is een samenvatting weergegeven van de bevindingen uit discussies in werkgroepen, die gehouden zijn tijdens 2 raads- en publieksavonden in het gemeentehuis van Berkelland. Deze vonden plaats op 16 november 2016 en op 16 mei 2017. In deze werkgroepen lag de focus op de installaties voor opwekking van duurzame energie die ruimtelijk het meeste impact hebben.

Wind grootschalig in open en gesloten landschap

De voorkeur voor grootschalige windopstellingen gaat uit naar open landschap want voor recreatie en toerisme komen is het half open /gesloten coulissen landschap het belangrijkst.

De voorkeur gaat uit naar lijnopstellingen ten opzichte van cluster opstellingen. Het volgen van infrastructurele structuren voor turbine opstellingen is kansrijk(er). Ook het volgen van kronkelende infrastructuurlijn van bijv. beken moet kunnen.

Er is een grotere voorkeur voor enkele grote windturbines dan voor veel kleinere turbines (<25 m ashoogte) in het landschap. Er is immers ook meer rendement boven de boomhoogtes (15-20m).

Hoge windturbines geven een rustiger beeld, omdat zij trager lijken te bewegen dan kleinere. Liever wind dan een veel minder productieve bron te gebruiken. Met wind zijn we sneller klaar met het behalen van de doelstelling om energie neutraal te zijn in 2030. Het levert veel rendement als er maar veel aandacht geschonken wordt aan goede inpassing door middel van een gedragscode voor acceptatie en participatie.

Vraag is in hoeverre het voorgestelde participatiemodel van NWEA (zie: bijlage 9) voorziet in het toekennen van belang van visuele hinder bij windturbines in relatie tot de afstand waarop iemand woont ten opzichte van een nieuw windpark (tot op hoeveel km afstand is sprake van belang van uitzicht?).

Opwekking met wind en zon zijn complementair aan elkaar.

Wind (en ook zon) biedt kansen voor transitie in de landbouw m.n. bij veetelers om energieproducent te worden.

Enkelen vinden wind helemaal niet nodig omdat de behoefte en ambitie ook met zonneakkers of op daken gedekt kan worden. Anderen vinden grote windturbines passen in het nieuwe landschap net als de oude windmolens.

De optie om te investeren in wind op zee strookt niet met de doelstellingen uit het akkoord van Groenlo om de Achterhoek energie neutraal te maken met energie die in de Achterhoek zelf duurzaam opgewekt wordt.

Duurzame energieopwekking in de Achterhoek stimuleert de lokale economie in de Achterhoek.

Wind kleinschalig op bedrijfsterreinen (< 25 m ashoogte)

Er is meer voorkeur voor grote turbines op bedrijfsterreinen omdat kleine turbines een erg onrustig beeld geven.

Anderen stellen dat het eigen keuze is en dat een of meerdere kleine turbines juist voor een bedrijf een aanvulling kan zijn op opwekking met zonne-energie waarmee bedrijven zich 24 uur per dag en 7 dagen in de week van duurzame energie kunnen voorzien.

Zon grootschalig in open en gesloten landschap (buiten het bouwvlak)

Bij grootschalige zonneparken (>2,5 ha) moet aandacht zijn voor inpassing in het landschap door met name de randen van zonneakkers te voorzien van groen of door hier meervoudig ruimtegebruik toe te passen (bijv. panelen aan de rand verder uit elkaar en scharrelkippen of schapen er onder). De optie van verdiept aanleggen in het landschap zou moeten worden meegenomen.

Er is instemming met het idee voor de eis van meervoudig ruimte gebruik. Door de investeerders en ontwikkelaars wordt aangegeven dat meer tussenruimte tussen de panelen in zonnekkers de energie opbrengst doet verminderen. Hier wordt tegenin gebracht dat er tussenin ook iets anders verbouwd kan worden dat opbrengst heeft. Dit kan dus per business case bepaald worden is onderdeel van het ondernemerschap. Een goede inpassing kan ook leiden tot groene structuren door het zonnepark heen om ecologische verbindingszones te maken.

Bij meervoudig ruimtegebruik en de eis van toename van biodiversiteit ligt de mate van tussenruimte tussen de panelenrijen niet vooraf vast. Er is discussie dat dit niet perse de allerhoogste natuurwaarde hoeft te zijn. De mate van toename van biodiversiteit vrij laten, maar wél aantonen dat er sprake is van een meerwaarde aan biodiversiteit ten opzichte van voormalig gebruik door bijv. verminderd mest en bestrijdingsmiddelen gebruik.

Sommige agrariërs zien de komst van een zonnepark als een mogelijke bedreiging omdat dit wellicht kan leiden tot stijging van de waarde van omliggende agrarische grond met als gevolg een mogelijke stijging van de belasting. Ook de nabijheid van trafohuisjes bij een agrarisch perceel kan leiden tot waardestijging, omdat deze percelen financieel aantrekkelijker zijn voor wind- en zonneparken. De gemeente hoeft er overigens niet voor te kiezen om ook de belasting te verhogen ten gevolge van een grondprijsstijging. De gemeente en Alliander moeten zorgen voor een level playing field in het buitengebied voor o.m. agrariërs.

De meesten hebben geen voorkeur voor de keuzeladder voedselteelt, veevoerteelt en biomassateelt, waarbij de latere opties alleen kunnen als voorgaande opties niet mogelijk blijken. Bij de meesten bestaat ook geen voorkeur om een eis te hanteren dat eerst daken volgelegd moeten worden met zonnepanelen en dan pas land te gebruiken voor zonneakkers. Iedere burger en ieder bedrijf moet daar zijn eigen keuzes in kunnen maken.

De gemeente stuurt niet de investerings-/ondernemersvrijheid en staat vanuit het EUP een én én strategie voor. Iedere bijdrage aan energie neutraliteit is noodzakelijk, bruikbaar en welkom. Een keuzeladder zou de noodlijdende landbouw afsnijden van verdienmodellen. Zonder deze biedt het juist een uitweg voor de veehouderij en mestproblematiek

Biomassa grootschalig

Bij collectieve mestvergisters die voor meerdere agrarische bedrijven biogas produceren leiden vaak tot toenemende verkeersbewegingen over de openbare weg met mest. Met name giertanks achter tractoren over de openbare weg wordt door vrijwel iedereen als onwenselijk beschouwd.

Voorkeur gaat uit naar vestiging op categorie 5 bedrijfsterreinen zoals Laarberg.

Wel ruimte geven aan kleinschalige biomassavergisting met warmte kracht koppeling voor gebruik op eigen agrarisch bedrijf

Vanuit rendement is er een weerstand op energieteelt voor biomassavergisting. Bijvoorbeeld omdat 100 ha mais nodig is voor een gelijke energieproductie met 10 Ha. zonneakker.

Stimuleren van conventionele houtstook bij bewoners en (agrarische) bedrijven levert bezwaren op door roet, f6ijn stof en geur effecten. Houtstook vraagt bovendien om een evenwichtige aanwas door teelt van snelgroeiend hout.

Bijlage 9. NWEA Gedragscode acceptatie en participatie

In zowel de tekst als de matrix van RODE wordt verwezen naar de Gedragscode Acceptatie en Participatie Windenergie op Land, die in december 2016 is opgesteld door de NWEA (Nederlandse Wind Energie Associatie). Deze gedragscode is bedoeld om in te zetten bij het proces voor realisatie van middelgrote en grote windturbines zodat de omwonenden en andere belanghebbenden zo zorgvuldig mogelijk betrokken worden bij het ontwerp en de locatie van windturbines. Daartoe behoren ook 4 vormen van financiële participatie van omwonenden in het project.

De volgende organisaties hebben geparticipeerd in de totstandkoming van deze gedragscode:

- Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA)
- Stichting De Natuur- en Milieufederaties
- Stichting Natuur & Milieu
- Greenpeace Nederland
- Vereniging Milieudefensie

Hieronder wordt de tekst van de gedragscode volledig weergegeven.

Inleiding
Nederland staat voor de grote opgave om een omslag te maken naar een duurzame energievoorziening. Dit doel is onder meer uitgangspunt in het Energieakkoord voor Duurzame Groei (september 2013) dat onder coördinatie van de Sociaal Economische Raad (SER) tot stand is gekomen. Onderdeel daarvan is de afspraak om 6.000 megawatt (MW) wind op land te realiseren in 2020. In het Energieakkoord, dat mede door de Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA) en de milieuorganisaties is onderschreven wordt de wenselijkheid van een aanpak voor het behouden en vergroten van acceptatie beschreven. Hiertoe is de voorliggende **Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land** opgesteld. De Gedragscode committeert de NWEA-leden aan een aantal basisprincipes aangaande acceptatie en participatie. Samengevat regelt de Gedragscode hoe de windsector de omgeving betrekt bij een windproject. Daarnaast beschrijft de Gedragscode welke bijdrage de ondertekenende natuur- en milieuorganisaties en ODE Decentraal leveren aan het vergroten van acceptatie van windprojecten waarbij tijdens de ontwikkeling gewerkt wordt volgens de Gedragscode.[1]

1 *Behoudens situaties waarbij significante effecten in het kader van de Natuurbeschermingswet aan de orde zijn, blijkend uit de passende beoordeling.*

Doel Gedragscode
Met de Gedragscode werken de ondertekenaars aan meer acceptatie van windenergie. Elk project voor windenergie is anders: wat betreft omvang, wie het bevoegd gezag is, wat de kenmerken van het gebied zijn etc. Ook de initiatiefnemer én de omgeving (omwonenden, agrariërs, bedrijven etc.) zijn nergens hetzelfde. Dat betekent dat elk project voor windenergie maatwerk is. Het doel is dat de omgeving volwaardig kan meepraten over het project zodat de belangen van iedereen serieus worden meegenomen. Door de diverse (en soms tegenstrijdige) belangen is het helaas nooit mogelijk iedereen 100% tevreden te stellen. Het gaat om een optimaal evenwicht tussen alle belangen en de wil om samen tot oplossingen te komen. Door te werken aan een sfeer van onderling vertrouwen kunnen verschillen worden overbrugd of geaccepteerd en kunnen afspraken over participatie en/of (financiële) compensatie worden gemaakt.

Gezamenlijke opdracht
NWEA-leden leven de Gedragscode na en maken de Gedragscode binnen hun organisatie bekend. Het naleven van de Gedragscode is een verantwoordelijkheid van de leden zelf. Indien NWEA-leden zich aantoonbaar niet houden aan de Gedragscode, zal het dagelijks bestuur het desbetreffende lid aanspreken op zijn verantwoordelijkheden. De ondertekenende natuur- en milieuorganisaties zijn bereid tot het leveren van bijdragen aan het realiseren van maatschappelijke acceptatie van windenergieprojecten. De ondertekenaars roepen gemeenten, provincies en de rijksoverheid op om initiatiefnemers voor projecten te vragen om aan de hand van deze Gedragscode aan de slag te gaan, om goed naar hun eigen rol te kijken en om samen te werken met initiatiefnemers en andere relevante partijen.

Geschiedenis
De eerste versie van de Gedragscode is in juni 2014 opgesteld door NWEA, Natuur en Milieu, Greenpeace en de Verenigde Natuur- en Milieufederaties. Daarnaast zijn de ministeries van Economische Zaken en Infrastructuur & Milieu, het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines (NLVOW) en andere maatschappelijke groeperingen geconsulteerd. In oktober 2015 hebben Milieudefensie en ODE Decentraal de Gedragscode ook ondertekend. De Gedragscode is volgens afspraak na een jaar gezamenlijk geëvalueerd en op basis van de aanbevelingen aangepast. De ondertekenaars staan open voor suggesties, opmerkingen en tips om de Gedragscode zelf en de uitvoering daarvan verder te verbeteren.

0. Definities en begrippen

Omgeving
Afgebakende verzameling van belanghebbenden rondom een specifiek windproject.
Belanghebbende Iemand die in de omgeving van een (potentieel) windproject woont of organisaties die in de omgeving van een (potentieel) windproject een rechtstreeks aantoonbaar belang hebben.

Acceptatie
Acceptatie voor een windpark bestaat wanneer een groot deel van de belanghebbenden instemt met de komst van het windpark. Dit is een minimale vorm van draagvlak.
N.B. een harde generieke grens is hierbij niet vast te stellen.

Initiatiefnemer
Een partij die het initiatief heeft genomen – al dan niet op uitnodiging van het bevoegd gezag – om een windproject te ontwikkelen.

Participatie
Het betrekken van en dialoog aangaan met belanghebbenden bij de locatiekeuze, ontwikkeling, bouw en exploitatie van een windproject.

Participatieplan
Het plan waarin voor de verschillende projectfasen (locatiekeuze, ontwikkeling, bouw en exploitatie) wordt weergegeven wie op welke wijze belanghebbend is en op welke wijze deze verschillende partijen worden betrokken bij het project.

I. Toepassing van de code

I.1 Projecten waarop Gedragscode van toepassing is
Deze Gedragscode geldt voor alle nieuwe en lopende projecten waarvoor nog geen vergunning is aangevraagd. Lopende projecten, waarvoor reeds bindende afspraken inzake acceptatie en participatie zijn gemaakt met het bevoegd gezag en/of de omgeving, zijn hiervan uitgezonderd; er hoeven op basis van de Gedragscode geen eerder gemaakte stappen opnieuw te worden doorlopen. Dat betekent dat in ieder geval alle reeds op 3 september 2014 vergunde projecten uitgezonderd zijn. Ook projecten waar de participatie volgens een met bevoegd gezag, dan wel omgeving afgesproken proces reeds plaatsvond zijn uitgezonderd. Achterliggende reden is dat er projecten zijn die al vele jaren besproken worden met de omgeving en nu voor besluitvorming staan. Hier kan 'procesparticipatie vanaf het begin' niet meer worden toegepast.

I.2 Moment dat de Gedragscode voor een specifiek project van toepassing is
Uitgangspunt is dat de omgeving zo vroeg mogelijk betrokken wordt. In beginsel zijn er twee manieren waarop een project tot stand komt:

1. De overheid heeft zelf een gebied aangewezen waarop een windmolenproject mag worden ontwikkeld. Het is de taak van die overheid om bij de bepaling van dat gebied de omgeving te informeren c.q. mee te nemen in dat besluit. Zodra een ontwikkelaar en/ of coöperatie het besluit neemt om op dit aangewezen gebied een windmolenproject te ontwikkelen dan zorgt deze initiatiefnemer dat zo snel mogelijk de omgeving wordt geïnformeerd.
2. De ontwikkelaar en/of coöperatie wil een windmolenproject ontwikkelen in een gebied dat nog niet is aangewezen door de overheid. De initiatiefnemer neemt dan eerst contact op met de overheid, als die overheid de mogelijkheid wil bekijken of er een project gerealiseerd kan worden dan moet de initiatiefnemer in overleg met die overheid, zo snel mogelijk de omgeving betrekken.

De Gedragscode geldt voor de ondertekenaars, overheden hebben deze code niet getekend. De specifieke ontwikkelaar komt pas in beeld wanneer de vergunningsfase wordt voorbereid. In de voorafgaande beleidsfase is het bevoegd gezag leidend. Deze beleidsfase start bijvoorbeeld met lokale of regionale duurzame energieambities en/ of de nationale en provinciale wind-op-land ambities. De ondertekenaars van de Gedragscode roepen het betreffende bevoegd gezag dan ook op om zelf ook vanaf het begin in overleg te treden met de omgeving. Dat kan situaties voorkomen waarin een locatie voor een windproject al grotendeels door de overheid is bepaald voordat een ontwikkelaar in beeld komt. De ontwikkelaar heeft dan weinig ruimte meer om in overleg met de omgeving de planvorming nog eventueel aan te passen[2].

2 Dit punt is goed beschreven in de Handleiding Participatieplan Windenergie op Land (2015): http://handleidingparticipatieplan.nl

I.3 Vervanging/ opschaling oude turbines
Indien een windmolen wordt vervangen door een nieuwe windmolen is sprake van een ontwikkeltraject van een initiatiefnemer, dus de Gedragscode blijft van toepassing. Dit geldt niet indien een turbine-exploitant de bestaande turbines na hun levensduur vervangt door dezelfde. De grens hiertussen kan onduidelijk zijn. Uitgangspunt is dat indien het bestemmingsplan (bij ingaan van Omgevingswet wordt dit omgevingsplan) wordt gewijzigd er een nieuwe situatie ontstaat. In alle gevallen geldt dat de initiatiefnemer de omgeving wel dient te informeren.

II. Communicatie

II.1 Belang communicatie
Een goede – en vooral – open communicatie met betrokkenen en omgeving is tijdens alle fases van de planvorming van wezenlijk belang. Initiatiefnemer, overheden en natuur- en milieuorganisaties hebben daarin elk hun eigen rol.

II.2 Algemene informatie
Algemene informatie over windenergie wordt via de rijksoverheid, NWEA en de natuur- en milieuorganisaties beschikbaar gesteld. Te denken valt aan (onderzoeks)informatie over geluid, slagschaduw, gezondheid, woningwaarde, windturbine-technologie, landschap en natuur. Deze informatie wordt door de initiatiefnemers en bevoegd gezag gebruikt om de omwonenden te informeren.

II.3 Beleidscommunicatie
Het bevoegd gezag is primair verantwoordelijk voor de communicatie over haar duurzame energiebeleid, de verantwoording over de plaats en rol van windenergie in dat beleid (nut en noodzaak) en de uitleg en de verantwoording voor de locatiekeuze voor windenergie. Desgevraagd ondersteunen de milieuorganisaties en de initiatiefnemer in de dialoog bij projecten de communicatie over nut en noodzaak van hernieuwbare energie en van windenergie.

II.4 Procescommunicatie
Het bevoegd gezag is primair verantwoordelijk voor de communicatie rondom de ruimtelijke procedures. Deze communicatie gebeurt in samenspraak met de initiatiefnemer. Dit wordt bij voorkeur vastgelegd in het participatieplan.

II.5 Projectcommunicatie
De initiatiefnemer is primair verantwoordelijk voor de communicatie rondom het project. Initiatiefnemers communiceren proactief met belanghebbenden over de voortgang van het project, beslismomenten en gemaakte keuzes. Wat betreft de nut en noodzaak van windenergie en het grotere maatschappelijke belang van het project, werken alle partijen samen om dit voor het voetlicht te brengen. Waar mogelijk leveren natuur- en milieuorganisaties een bijdrage aan deze communicatie.
Initiatiefnemers informeren het bevoegd gezag als het gaat om optimale invulling van hun doelstellingen ten aanzien van windenergie en leveren informatie over het windpark en windenergie in het algemeen ten behoeve van de procescommunicatie.

III. Procesparticipatie

III.1. Participatieplan

III.1.1. Uitgangspunten participatieplan
Initiatiefnemers stellen voorafgaand aan het ruimtelijke ordeningsproces en in overleg met het bevoegd gezag een participatieplan[3] op. Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer opgesteld in

[3] Zie ook: http://www.handleidingparticipatieplan.nl

samenspraak met belanghebbenden, zoals omwonenden, provinciale milieufederaties, lokale natuurgroepen etc.

In het participatieplan worden de belanghebbenden en hun betrokkenheid beschreven op basis van een zogenaamde participatieladder die onderscheid maakt tussen informeren, consulteren, ad-hoc betrekken op specifieke thema's, structureel betrekken, consensus, mede-eigenaarschap. Afspraken gemaakt in het participatieplan zullen onvoorwaardelijk worden overgenomen indien – op welk moment dan ook – het eigendom van het windproject wordt overgedragen aan een andere partij dan degene die het participatieplan heeft ondertekend.

III.1.2. Inbreng omgeving bij opstellen participatieplan
Omdat het participatieplan wordt opgesteld in samenspraak met belanghebbenden vindt automatisch overleg plaats over de wijze waarop iedere partij zijn of haar eigen betrokkenheid ziet tijdens het ontwikkelproces en de exploitatiefase. Deze gesprekken leveren informatie op voor keuzes ten aanzien van participatieniveau, betrokkenheid en financiële participatie. De omvang en inhoud van het participatieplan is afhankelijk van het project en de uitkomsten van de gesprekken met de omwonenden en andere belanghebbenden.

III.2. Procesparticipatie
De initiatiefnemer is – veelal aansluitend op door de overheid gezette stappen in het ruimtelijke ordeningsproces – verantwoordelijk voor het betrekken van de omgeving in het hele projectproces (ontwikkeling, bouw en exploitatie). In het participatieplan wordt beschreven hoe deze procesparticipatie vorm krijgt. Voorbeelden hiervan zijn:

- Consulterende gesprekken met omwonenden, buurtverenigingen, natuur- en landschapsorganisaties en dorpsraden;
- Het opzetten van een klankbord- of adviesgroep van belanghebbenden;
- Het organiseren en faciliteren van discussies en informatieavonden/ dagen voor de omgeving;
- Het organiseren en inrichten van ontwerpateliers voor belanghebbenden;
- Duidelijk communiceren op welke momenten de omgeving betrokken wordt en in welke frequentie. De initiatiefnemer geeft daarbij in overleg met de vergunningverlenende overheid in het participatieplan steeds duidelijk aan welke mogelijkheden er (nog) zijn voor aanpassingen in de planvorming. Bijvoorbeeld door aan te geven in welke fase van het proces er nog ruimte is om over een andere positionering van turbines te spreken dan in het oorspronkelijk plan van de ontwikkelaar;
- Het inrichten van een goed en transparant systeem voor het behandelen van vragen en klachten, zowel tijdens de bouw als tijdens de exploitatie.

De formele ruimtelijke procedure is onderdeel van dit projectproces. Het bevoegd gezag is hier primair verantwoordelijk voor (zie ook II.2), maar de initiatiefnemer speelt hier een actieve rol met betrekking tot het verstrekken van informatie over het proces en over belangrijke inspraak- en beslismomenten.

Tijdens de dialoog met de omgeving gaat het zowel om het inventariseren van (mogelijke) wensen, als het benutten van kennis en het bespreekbaar maken van vragen (over bijvoorbeeld zicht, geluid, slagschaduw en ecologische effecten). Ook andere (mogelijk financiële) gevolgen voor omwonenden kunnen dan besproken en geïnventariseerd worden; uitgangspunt daarbij zijn de wettelijke regelingen en daarin genoemde vormen van compensatie. Als de dialoog is afgerond, koppelt de ontwikkelaar terug aan belanghebbenden hoe de procedure verloopt, hoe het definitieve participatieplan er uitziet en wat met de geïnventariseerde wensen gedaan is.

IV. Financiële participatie

Voor versterking van acceptatie en participatie stellen initiatiefnemers een bovenwettelijk bedrag beschikbaar. Voor de besteding wordt mede uitgegaan van de uitkomsten van een dialoog met de omgeving, zoals die ook zijn vertaald in een participatieplan. Als indicatie van de financiële ruimte voor deze bijdrage houdt de windsector een richtbedrag van 0,40 tot 0,50 euro/MWh aan. Deze financiële participatie kan op diverse manieren worden ingevuld: gebiedsfonds, korting op energierekening, uitgiften van obligaties, deelname via coöperatie etc. Dit wordt in overleg tussen initiatiefnemers en omgeving bepaald.

Dit bedrag van 0,40 tot 0,50 euro/MWh is de norm waartoe de sector zichzelf verplicht en waar alleen in overleg met de omgeving van afgeweken kan worden; bijvoorbeeld in ruil voor een geheel andere toezegging. Door vanaf het begin helder te zijn over het bedrag, wordt tegemoetgekomen aan de wens om direct vanaf het begin bekend te maken hoeveel geld er beschikbaar is voor participatie (uitgaande van een specifiek aantal molens). Dit geeft de omgeving duidelijkheid. Initiatiefnemers in de windsector hebben verschillende vormen van financiële participatie ontwikkeld. De initiatiefnemer en de omgeving maken in het participatieplan afspraken over de vorm van participatie voor een specifiek project. Te denken valt aan de volgende vormen:

- Mede-eigenaarschap: Individuele burgers en/of omwonenden kunnen met eigendom en zeggenschap financieel deelnemen in een windpark. Dit kan op basis van een windvereniging of coöperatie, of door middel van het bouwen van een molen die toekomt aan de lokale gemeenschap.
- Financiële deelneming: Financiële deelneming is het risicodragend deelnemen in het windproject, bijvoorbeeld met aandelen of obligaties of ander financieel voordeel. De wijze waarop dit kan, wordt tijdig kenbaar gemaakt. De vorm van financiële deelneming is verschillend per project. Per project zijn de doelgroep en haar wensen anders en wordt er maatwerk geleverd.
- Lokaal fonds: Onderdeel van de afspraken kan een bijdrage aan een lokaal fonds zijn. Voor het beheer van een dergelijk fonds wordt een onafhankelijk bestuur benoemd (met bijvoorbeeld vertegenwoordigers van de omwonenden, gemeente/provincie, milieufederatie en eventueel exploitant) dat er voor zorgdraagt dat de middelen uit het fonds ten goede komen aan de nabije omgeving van het project. Dit fonds kan ook worden ingezet voor bovenwettelijke maatregelen of maatregelen bovenop de vergunning voor stilstand of terugschakelen van de windturbines als dit een expliciete wens is van de omgeving.
- Omwonendenregeling: Een lokale regeling gericht op direct omwonenden in een bepaalde straal van de windturbines. Het kan gaan om het aanbieden van groene stroom met korting, korting op de energierekening of een andere financiële vergoeding.

De initiatiefnemer bepaalt na overleg met de omgeving welke vormen van participatie het meest geschikt zijn voor een specifiek project.

V. Rol en verantwoordelijkheid ondertekenaars

NWEA

- Brengt de Gedragscode onder de aandacht van haar leden en verspreidt goede voorbeelden

- Treedt in overleg met de andere ondertekenaars en andere spelers met als doel de Gedragscode zo breed mogelijk geaccepteerd en geïmplementeerd te krijgen
- Ziet toe op naleving van de Gedragscode en spreekt zo nodig leden aan

Natuur- en milieuorganisaties
- Brengen de Gedragscode onder de aandacht in het algemeen en binnen de betrokkenheid bij projecten en verspreiden goede voorbeelden
- Treden in overleg met de andere ondertekenaars en andere spelers met als doel de Gedragscode zo breed mogelijk geaccepteerd en geïmplementeerd te krijgen

ODE Decentraal
- Brengt de Gedragscode onder de aandacht bij haar leden (energiecoöperaties) en geeft uitleg hoe zij hier concreet invulling aan kunnen geven
- Ondersteunt haar leden om in samenwerking met andere initiatiefnemers invulling te geven aan de participatie in windprojecten met name in de vorm van mede-eigenaarschap

VI. Overige punten

VI.1 Maatwerk
Elk windproject is uniek. Locatie, initiatiefnemers, betrokkenen in de omgeving en omstandigheden verschillen per project. Per project wordt bekeken hoe en op welke wijze de belangen van de omgeving van een windproject het best geborgd kunnen worden.

VI.2 Voorkoming stapeling
De verschillende financiële bijdragen/ participatievormen die de initiatiefnemer levert aan de omgeving worden integraal in ogenschouw genomen om stapeling van deze bijdragen te voorkomen, zoals ook in het Energieakkoord staat verwoord. Deze Gedragscode beschrijft de bovenwettelijke financiële bijdrage/ participatievormen in zijn totaliteit en vervalt (op onderdelen) als overheden zelf aanvullende, bovenwettelijke participatie- of compensatie-eisen stellen zoals extra verplichte bijdragen aan landschapsfondsen of door de overheid verplichte vormen van financiële participatie. Als uitgangspunt geldt daarbij tevens dat varianten die zijn overeengekomen tussen initiatiefnemer en omgeving en varianten die de relatie tussen project en de omgeving bevestigen de voorkeur genieten.

VI.3 Goede voorbeelden
Voorbeelden van participatietrajecten, -processen en -vormen die aangedragen worden door de initiatiefnemers worden op de NWEA-website verzameld om meer kennis over het onderwerp te vergaren en te delen. Waar de andere ondertekenaars van deze Gedragscode de voorbeelden onderschrijven, communiceren zij hier ook over via hun eigen communicatiekanalen.

Bijlage 10. Lijst met gebruikte afkortingen

AGEM = Achterhoekse Groene Energie Maatschappij. Dit een cooperatie van 8 Achterhoekse gemeenten voor de ontwikkeling van duurzame energie

BEVI= besluit externe veiligheid inrichtingen

Bor = Besluit omgevings recht

CO_2= kooldioxide

CH_4= methaan

chw = cultuur historische waarden

EZ= economische zaken

GEA= Gelders Energie Akkoord

GIS= Geografisch Informatie Systeem

GNN= Gelders Natuur Netwerk

Ha= Hectare (10.000 m^2)

kW= Kilowatt eenheid van elektrisch vermogen

LNV= Landbouw Natuur en Volksgezondheid

MER= Milieu Effect Rapportage

MW= Megawatt eenheid van elektrisch vermogen

NLVOW Nederlandse Vereniging van Omwonenden van Windturbines

NWEA= Nederlandse Wind Energie Associatie

ODA= Omgevings Dienst Achterhoek

POHO-DE= regionaal bestuurlijk overleg van de wethouders Duurzame Economie

POHO-ROv= regionaal bestuurlijk overleg van de wethouders Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

RODE =Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energieopwekking

WABO=Wet Algemene Bepalingen Omgevingswet

WIN3D= naam van een computerprogramma waarmee ruimtelijke ingrepen zoals bijvoorbeeld windmolens en zonneakkers driedimensionaal kunnen worden weergeven op een scherm in het realistische landschap

WKK= Warmte Kracht Koppeling (systeem om uit warmte elektriciteit te winnen)

WKO= Warmte Koude Opslag (systeem voor opslag en transport van warmte in de grond)

ZoeF= ZOn op ErF projecttype voor het ontwikkelen van Zonnenergie op boerenerven door de AGEM

Nota Inspraak, vooroverleg en ambtshalve wijzigingen

Versie 09-01-2018

Inspraakreacties			
	Inspreker	**Inhoud**	**Reactie**
1		Ziet graag de eenheid m^2 in plaats van hectares en wijst erop dat het getal los geschreven moet worden van de afkorting.	Correcties in de tekst worden doorgevoerd. **Tekst wordt aangepast.**
2		Energie uit biomassa uit bomen en struiken gaat ten koste van het landschap. Door kap, snoei en kaalharken worden nutriënten onttrokken en verdwijnen schuil- en voedselplaatsen voor fauna. Ook tegen het plaatsen van windturbines maar te prefereren boven het opstoken van Achterhoeks groen. Refereert aan een motie Provinciale staten van 24 mei 2017 waarin GS verzocht wordt alleen middelen in te zetten voor het verbranden van houtige biomassa mits het innovatief en tijdelijk is , en als eerste fase nodig is voor verduurzaming van energieopwekking , alleen biomassa te gebruiken als het van regionale afkomst is (100km), er geen verschraling van de bodem optreedt, de toepassing geen hoogwaardigere toepassing kent.	Voor bomen is wet en regelgeving van toepassing waaronder bomenverordening, regels uit de flora en faunawetgeving. Deze worden met deze nota niet buitenwerking gesteld. Het vastgestelde energie uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2018 beoogt investeerders in duurzame energie in Berkelland t.a.v. alle vormen van duurzame opwekking – ook verbranding van houtachtige biomassa - te stimuleren omdat dit ook bijdraagt aan de grote opgave en versnelling die nodig is voor voldoende duurzame energieopwekking. Gemeente Berkelland wil deze keuzemogelijkheid niet bij voorbaat ontnemen. Als dat gebeurt wordt ook de mogelijkheid van verbouw van snel groeiend hout ontnomen. Voorts is voor het onderhoud (een snoeicyclus) van het coulissen landschap juist nodig. Zoals ook blijkt uit het project stoken op streekhout dat in Berkelland is uitgevoerd door VALA en VAN. **Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.**
3		Heeft bezwaar tegen hout gestookte centrales omdat deze o.a. kankerverwekkende PAK's (polycyclische aromatische koolwaterstoffen), zware metalen en andere stoffen evenals fijn stof op het land doen neerdalen en worden ingeademd. Het gebruik van biomassa is beter dan kolen stook is een fout argument.	Hout gestookte centrales moeten voldoen aan wettelijke eisen en normen voor gevaar, veiligheid en volksgezondheid vanuit een omgevingsvergunning. Het gemeentebestuur gaat niet over kolengestookte centrales. **Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.**
4		Er is onvoldoende duidelijkheid wat is toegestaan t.a.v de windturbines kansen- en belemmeringenkaart (bijlage 4b) en de relatie met de inpassingsmatrix (bijlage 6). In de matrix wordt het toestaan van windturbines tot een hoogte van 80 m	In de matrix is bij bedrijventerreinen aangegeven dat ook turbines >80 m. mogelijk zijn. De provinciale belemmeringenkaart legt rond woongebieden een zone waar hoge windturbines zijn uitgesloten. De provincie geeft aan dat

		aangegeven. Vraag is wat wel mogelijk is op bedrijfsterreinen. Verzocht wordt om een flexibele aanpak van opwekkingsbeleid waarmee nieuwe vormen van samenwerking van bedrijven mogelijk wordt.	daar waar hoge turbines zijn uitgesloten ook lagere turbines niet mogen. Veelal liggen de bedrijventerreinen binnen deze provinciale zone. Maatwerk is nu al mogelijk op ruimtelijk gebied. Overleg met diverse partijen is nodig. **Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.**
5		Betwijfeld wordt of het noodzakelijk is als gemeente te streven naar zelfstandigheid in de energievoorziening Mist naast opwekking het winst behalen uit besparing bovendien is vervoer buiten beschouwing gebleven. Pleit voor meer inzet op het plaatsen van zonnepanelen en minder windturbines vanwege: -gering rendement zonder subsidie in een windarme regio -het gering rendement blijkt uit het staken van de bouw van windturbines in deelstaat NRW Duitsland en het moratorium van 5 jaar op windturbines in Winterswijk -150 tot 200 m hoge turbines tot grote afstand geluidsoverlast opleveren en er vogelslachtoffers zijn te vrezen	Het onafhankelijk willen worden is vastgelegd in het akkoord van Groenlo dat in 2013 ondertekend is door de wethouders energie milieu duurzaamheid namens de colleges evenals andere maatschappelijke geledingen en bedrijven. Het energie neutraal willen worden in 2030 is vastgesteld in de begroting en in het kader van het energie uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2018 (EUP) dat op 17 mei 2016 door de gemeenteraad is vastgesteld. Dit heeft alleen betrekking op de energie in de bebouwde omgeving (bedrijven en woningen) De gemeente neemt ook maatregelen op terrein van besparing. Vervoer energie neutraal maken hoort vooralsnog niet tot deze doelstelling van het energieneutraal worden omdat de gemeente daar nagenoeg geen invloed op heeft. Beide onderwerpen zijn terug te vinden in het vastgestelde EUP waar wij naar verwijzen. De gemeente laat het aan investeerders zelf om te beoordelen of windturbines dan wel zonnepanelen of combinaties daarvan voor hen rendabel zijn. Momenteel worden in NRW in onze buurgemeente Vreden vergunde windmolens tot een hoogte van 140m gebouwd. Hoge windmolens moeten voldoen aan wettelijke geluidsnormen. Ten aanzien van vogelslachtoffers geldt in het vergunningstraject een onderzoeksplicht vanuit de flora

		-het besteden van belastinggeld aan zonnepanelen meer rendabel is weinig nadeel opleveren voor het landschap als zij omzoomd worden door hagen. Percelen met zonnepanelen tasten het Achterhoeks parklandschap minder aan dan windmolenparken die een grote impact hebben op de beleving van het landschap	en fauna wetgeving. De impact van hoge windmolens over het aspect horizonvervuiling is groter dan bij zonnepanelen. Daarom eist de gemeente in het voorgenomen beleid in geval van hoge windmolens, een zorgvuldige afweging én een verplichting tot het hanteren van de NWEA gedragscode. Daarin zijn de acceptatie en participatie geborgd. Met het voorgenomen beleid willen we niet op voorhand mogelijkheden Energie neutraal te worden inperken door een type opwekking uit te sluiten. **Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.**
6		De beleidsuitgangspunten en aanbevelingen worden onderschreven. Er is nog veel nodig om bewoners en alle bedrijven optimaal mee te laten werken en te laten investeren. Voorgesteld wordt dat de gemeente een stimuleringsgroep instelt bestaande uit bewoners, bedrijven en voldoende ambtelijke ondersteuning, een plan van aanpak, jaarlijks werkplan voor de doelstelling en het organiseren van excursies	De gemeente waardeert de adhesie betuiging voor de aanbevelingen en beleidsuitgangspunten. Graag verwijzen naar de wijze waarop we als gemeente de opgave nader hebben uitgewerkt in het Energie Uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2018 (EUP). Bij uitvoering van het EUP en de doelstelling in 4 speerpunten behoort onder meer het aanjagen van de energietransitie Daarin zijn reeds vele activiteiten ontwikkelt in samenwerking met regiogemeenten, cooperatie Berkelland energie , AGEM, het www.verduursaamenergieloket.nl voor de bewustwording en advies van inwoners en www.achterhoekondernemeetduurzaam.nl Deze activiteiten en organisaties zijn ons inziens een doelgericht en zijn uitvoerend gericht op een groot pallet aan activiteiten die gaan leiden tot besparing en opwekking in m3 en kWh. Verdergaand institutionalisering met een stimuleringswerkgroep ligt dan niet zo voor de hand. **Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.**
7		Grote gebieden waar windmolens mogelijk zijn overlappen met stiltegebieden en nationale landschappen. Dit doet afbreuk aan kernwaarden en zou niet van toepassing moeten zijn	Stiltegebieden en nationale landschappen zijn door de provincie en het rijk aangewezen. De bestaande wet- en regelgeving zoals de eisen die gesteld zijn in bijvoorbeeld de omgevingsvisie t.a.v stiltegebieden en

		Waarom zoekt de gemeente de oplossing binnen eigen gemeentegrens waar de mogelijkheden beperkt zijn. Zou leveren windturbines op de Noordzee meer rendement. Berkelland haalt het doel eerder als we participeren in windparken op zee én geeft geen verstoring door windmolens in de gemeente.	nationale landschappen, worden met het voorgestelde beleid niet weggenomen en blijft van toepassing. Op voorhand zijn windmolens in stiltegbieden niet uitgesloten. Het doel is onafhankelijk(er) te zijn van de fossiele energie markt. Het dichtbij opwekken heeft ook voordelen voor het rendement (in met name stroomtransport verliezen). De gemeente zet met deze beleidsnotitie niet alleen in op grote windturbines maar ook op het stimuleren van alle ander vormen van duurzame energieopwekking en laat de keuze aan investeerders de gemeente beoogt niet zelf voor de inwoners en bedrijven te investeren. Dit uitgangspunt is eerder ook aangegeven in het Energie Uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2018 dat 17 mei 2016 door onze gemeenteraad is vastgesteld en waar wij naar verwijzen. **Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.**
8		Geef meer aandacht aan waterkrachtcentrales in de Berkel en onderzoek dit grondig.	In de beleidsnotitie is hieraan aandacht geschonken. Het waterschap Rijn en IJssel heeft hier ook aandacht aan geschonken. Zie onze vooroverleg reactie. Ook wijzen we erop dat momenteel een groep onder aanvoering van de coöperatie Berkelland energie met Marke Mallum samenwerkt om de mogelijkheid van waterkrachtcentrales mogelijk te maken. **Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.**
9		In de alinea's 1 t/m 6 zijn diverse beschouwingen ten aanzien van de haalbaarheid van een energie neutraal Berkelland opgenomen.	De opvattingen van het gemeentebestuur hierover zijn terug te vinden in het Energie Uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2018 (EUP) dat 17 mei 2016 door onze gemeenteraad is vastgesteld en waar wij naar verwijzen. Het EUP staat ten aanzien van deze inspraak op de beleidsnotitie RODE niet ter discussie In het EUP zijn gebouwen (woningen, instellingen en bedrijven) als beïnvloedbare factor aangewezen in

			tegenstelling tot vervoer/mobiliteit waar de gemeente weinig invloed op heeft. Ook is in het EUP vastgelegd dat we de monitoring uitvoeren op basis van de energie in beeld bestanden die wij ontvangen van de netwerkbeheerders en betrekking hebben op de feitelijke energierekeningen aan inwoners en bedrijven. Op basis daarvan is ook de numerieke onderbouwing van het EUP gegeven.
		In de 7e alinea wordt opgemerkt dat uit de bijlagen een zeer versnipperd planologisch beeld blijkt en we met alles en iedereen rekening houden	Er is inderdaad een diversiteit in landgebruik en landschappen onderscheiden (zie bijlage 4a van de beleidsnotitie) én is het uitgangspunt in de inpassingsmatrix (zie bijlage 6 in de beleidsnotitie) dat we met een ja mits strategie in bepaalde van delen van Berkelland conserverend omgaan met het landschap, in andere delen maatwerk toestaan en op andere plaatsen ook transformatie van het landschap willen toelaten.
		7en 8e alinea wordt de vraag ingebracht waarom eerste targets zoals 5 a 10 grote windmolens en een 20 tot 50 ha. Zonneakker in de bondsrepubliek Duitsland zo makkelijk gaan. Waarom gaat het hier zo moeilijk er zijn toch investeerders ?	De gemeente Berkelland kent al diverse financiële stimuleringsmaatregelen gerealiseerd. Met deze nota wordt juist beoogd ook de in ruimtelijke regelgeving een stimulerender ja mits beleid in te zetten. Nederland is qua nationaal verduurzamingsbeleid, regelgeving en ruimtelijke mogelijkheden, wezenlijk anders ingericht dan Duitsland.
		9e alinea: waarom worden er alleen local for local oplossingen? Er kan ook geparticipeerd worden in windenergie vanaf de Noordzee.	We verwijzen naar onze reactie op inspraakreactie 7 over het participeren in bijvoorbeeld windenergie van de Noordzee.
		Ook opslag van energie verdient aandacht vanwege de onbalans die ontstaat door de dag/nacht en seizoen fluctuaties in de opbrengst op te vangen.	Inderdaad verwachten we dat ook distributie en opslag locaties in de toekomst meer aandacht gaan vragen, ook in ruimtelijke zin.

		Bijlagen 1 een ruwe schatting van het energieverbruik in Berkelland (stroom en gas) Bijlage 2 Een ruwe schatting van de opbrengst van zonnepanelen en windmolen	In reactie op bijlagen 1 en 2 verwijzen we naar het op 17 mei 2017 door de raad vastgestelde energie uitvoerings programma 2015 t/m 2018(EUP). We volstaan hier te vermelden dat er wel enkele grootverbruikers in onze gemeente zijn én het EUP focust op woningen en gebouwen van instellingen en bedrijven en niet op vervoer. In het EUP is tevens aangegeven dat de monitoring van verbruik, besparing en opwekking plaatsvind met het programma energie in beeld van de netwerkbeheerders. Daarbij is 2011 het referentiejaar. Naast het EUP verwijzen we naar de 2e monitoringsrapportage die in augustus 2017 door het college is vastgesteld. Het toenemende gebruik van elektrisch aangedreven warmtepompen met energie uitwisseling via de lucht of het bodemsysteem voor zowel verwarming en koeling is ons bekend.
		Bijlage 3 De problematiek van onbalans. Ten aanzien van zonnepanelen wordt aangegeven dat 100% verbruik dekkend vermogen nog geen energie neutraliteit garandeert.	Dit is de reden waarom de gemeente inzet op het stimuleren van meer vormen van bewezen technieken voor duurzame opwekking.
		In de winter zou sprake zijn van wind “stille”periodes over grote oppervlaktes waardoor de aanvullende werking van zonnepanelen en windmolens (de som van beide systemen) verwaarloosbare opbrengsten heeft.	In het EUP is uitgegaan van studies van het gerenommeerde Fraunhofer instituut. In zienswijze wordt alleen stelling genomen en niet aan een bron gerefereerd.
		Windturbines met optimale rotordiameters en aanzienlijke naafhoogtes presteren beter en hebben minder last van onbalans. Door de ’ not in my backyard’ (NIMBY) oppositie , lawaai en gebrek aan vrije afstanden va 600 meter of meer, wordt de haalbaarheid energieneutraliteit door het aanvullend effect van zon met wind betwijfeld.	Ook kleinere windturbines kunnen een aanvullend opbrengst effect hebben op zonnepanelen. De gemeente wil deze optie in ieder geval niet uitsluiten. Voorts is de minimale afstand van 600 m geen vast gegeven. Wij wijzen erop dat tegenover NIMBY oppositie bestaat inmiddels ook de PIMBY (Please In My BackYard) oppositie

			waarbij omwonenden bijvoorbeeld enige financiële compensatie ontvangt of zelfs financieel deelnemen in een windturbine project. De gemeente wil met de verplichte NWEA gedragscode (bij collectieve mestvergisters, windturbines >25 m ashoogte en zonakkers >2,5 Ha.) stimuleren dat vorm en inhoud wordt gegeven aan mogelijke NIMBY argumenten en turbines bijvoorbeeld de locatie keuze in overleg met de omgeving tot stand komt en/of de turbine(s) op bepaalde tijdstippen uit worden gezet.
		Totdat er goede opslag mogelijkheden gevonden zijn zou er een bijna even grote capaciteit aan back-up faciliteiten behouden moeten blijven in de vorm van gas-, kolen- of zelfs nucleaire import.	Dit is de reden waarom in het EUP wordt uitgegaan van bewezen techniek. Wij zijn ons bewust van enkele ontwikkelingen van dit moment zoals bijvoorbeeld zoutaccu's, opslag in lucht- en/of waterreservoirs en Smart Grids.
		Bijlage 4 een ruwe kostencalculatie en een voorzichtige planning In de zienswijze wordt een bedrag van € 85 miljoen voor 50 Ha. zonnepark en € 90 miljoen voor 15 molens benoemd.	Op pagina 9 van de nota RODE wordt een soortgelijk aantal van 50 hectare zonnepanelen en 16 windturbines genoemd. Eerder is door de AGEM (regionale uitvoeringsagenda energieneutraal 2030, maart 2016) in regionaal verband geschat dat circa 220 miljoen aan investeringen nodig is in Berkelland.
		Voor de planning van windmolens wordt voor de duur van een vergunning proces een schatting van 5-7 jaar aangegeven. Er zou een uitdaging bij de gemeente liggen om de vergunningen te realiseren.	Het vergunningsproces van hoge windturbines zal inderdaad langer duren. Voor kleinere windturbines tot 25 m is dit waarschijnlijk korter. Deze beleidsnota beoogt juist een zekere winst te laten ontstaan in proceduretijd, kwaliteit van de inpassing en lagere kosten voor realisatie van duurzame opwekinstallaties (zie kader over de doelstelling op pagina 5 van de beleidsnotitie). **Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.**
10		Het beleid moet in 1e aanleg gericht zijn op besparing en	Zoals ook in het energie uitvoeringsprogramma 2015 t/m

		daarna op opwekking.	2018) is vastgesteld hanteert de gemeente een én én strategie van zowel het stimuleren van investeringen in besparing als opwekking. Beide zijn naar het inzicht van de gemeente nodig om de doelstelling energie neutraal 2030 in de bebouwde omgeving te halen. Het betere mag zogezegd geen vijand zijn van het goede.
		Windmolens horen op zee thuis, daar leveren ze meer op en leiden niet tot aantasting van het coulissen landschap.	Om energieonafhankelijkheid te kunnen bereiken in Berkelland 2030 kunnen we investeringen windmolens niet uitsluiten. Dit is een eerdere politieke keuze geweest. Er is naast het belang van landschap ook sprake van een maatschappelijke nut- en noodzaak. In de beleidsnota RODE wordt ruimte gegeven aan plaatsen in Berkelland waar wij het landschap willen behouden, plaatsen waar we maatwerk mogelijk willen maken in het landschap en plaatsen waar het landschap mag transformeren. Bij de aard en omvang van de verschillende typen windturbines wordt in de beleidsnota RODE verplicht gesteld dat de NWEA gedragscode voor acceptatie en participatie wordt gevolgd als het om windturbines >25 m gaat. Daarmee is de invloed van de omwonenden – ook op de locatiekeuze en wijze van inpassing in het landschap- ons inziens voldoende geborgd. Windmolens op zee verliezen een deel van het rendement door transport afstanden vanaf zee naar land. Overigens komen windmolens komen van oudsher ook op het land en ook in het coulissen landschap voor onder andere als graan, water en oliemolens.
		Verzoekt geen windmolens toe te staan in Dijkhoek en de Leo Stichting vanwege hoge landschappelijke waarde en de aanwezigheid van een authentiek gebied.	De eisen uit wet- en regelgeving - zoals het beschermingsbeleid van hoge landschappelijke waarde - blijft van toepassing. Met de beleidsnota RODE wordt deze wet- en regelgeving niet buiten werking gesteld. Op basis van de kaartbijlage 4a is er bij Dijkhoek en Leo stichting sprake van kleinschalig open tot halfopen landschap waarbinnen maatwerk wordt vereist op basis van de NWEA

			gedragscode. Plaatsing van windmolens is niet op voorhand uitgesloten.
		Een windmolen past niet vanwege, slagschaduw, gebrom, geruis, verpesting van het uitzicht en tasten het gebeid aan.	Bij de vergunning verlening in het kader van de omgevingsvergunning zullende aspecten zoals hinder door slagschaduw , geluid, uitzicht en eventuele effecten op het toerisme en recreatie altijd afgewogen worden in het kader van de geldende wet- en regelgeving en de vereisten van goede ruimtelijke ordening. Met de beleidsnota RODE wordt deze wet- en regelgeving niet buiten werking gesteld.
		Toeristen en recreanten komen niet meer.	De stelling dat toeristen (helemaal) niet meer komen zien wij niet met feitelijke cijfers of ervaringen elders onderbouwd. Voor de gebieden Netterden en Aaltense Goor is dit volgens het bureau Achterhoek Toerisme niet onderzocht en zal dit mogelijke effect afhangen van de schaal waarop grote windturbines voorkomen en ook van het type toerist of recreant. Een voorbeeld van zo'n onderzoek komt van onderzoeksbureau ZKA Consultants & Planners, voor kustgemeenten. Afhankelijk van het getoonde scenario - staan de windmolens ver weg of dichtbij - geeft 1 tot 6 procent aan dit strand zeker geen bezoekje meer te geven. 8 tot 17 procent zegt dit 'waarschijnlijk niet' meer te doen. Ervaringsfeit is wel dat met name hogere windmolens in het coulissen landschap sterk verschillend worden waargenomen. Vaak zijn deze door de hoogte van bomen of beplantingsstructuren niet continu zichtbaar als men zich verplaatst door het coulissen landschap. **Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.**
11		Vraagt gezien de lelijke impact van 16 windmolens hoger dan 25 meter op de Achterhoek als prachtig stukje Nederland of er geen andere methodes zijn om te voldoen en bij te dragen	Ten aanzien van de impact en mogelijkheid van het kopen van een windpark op de zee, verwijzen we naar onze reactie onder inspraakreactie 7.

		voor een energie neutraal Berkelland. Kan de gemeente geen windmolenpark kopen op zee om plaatsing ervan hier te voorkomen ? Het rendement zal op zo'n locatie hoger zijn en de gemeente zal daar uit toeristisch oogpunt later de vruchten daarvan plukken . Vraagt wat de gemeente vindt als er een aanvraag gedaan wordt voor 12 windmolens op de esrand in Geesteren tegenover de "Zeven Bömkes". (een visuele impressie is bijgevoegd) Op de es die beleefd wordt al open landschap zal geen enkele windmolen zijn weg te moffelen in het groen. Het is niet passend in dit prachtige landschap.	Er is in het voorgenomen beleidsuitgangspunt geen uitzondering in verband met de ligging op de esrand. In verband met de doelstelling energie neutraal te zijn, willen we initiatieven niet bij voorbaat ontnemen. De impact van windturbines in een open, half open dan wel gesloten landschap is groot. Bovendien gaat het hier niet om een recht dat verleend wordt maar om te onderzoeken of een maatwerkoplossing mogelijk is. **Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.**
12		De inbrenger van deze zienswijze geeft aan net met subsidie bijna 8 hectare als nieuwe natuur te hebben ingericht waar geen windturbines passen.	Het gaat bij deze beleidsnota RODE niet om het bestemmen maar om een afwegingskader vast te stellen. De beleidsnota RODE beoogt niet uitputtend te zijn in het weergeven van de bestaande wet- en regelgeving en het bestaande ruimtelijke beleid. Wel is aangegeven welke belemmeringen een rol kunnen spelen bij eventuele vergunning aanvragen voor duurzame opwekinstallaties. **Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.**
13		Langs de Slinge ligt een hoek waarin is aangegeven de aantekening "weidevogelgebied" klopt dit ? en waar komt dit vandaan? Niet duidelijk is wie op welke wijze communicatie moet starten bij grotere opwekinitiatieven ?	In deze beleidsnotitie is geen hoek aangegeven met de aantekening "weidevogelgebied". Deze staat wel in het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016. De vraag of hier al dan niet sprake is van een te beschermen "weidevogelgebied" nemen we mee in het planproces van het bestemmingsplan Buitengebied. In geval van collectieve mestvergister, windturbines > 25 m en zonneakker > 2,5 hectare wordt in de beleidsnotitie RODE

			de NWEA gedragscode verplicht gesteld. De initiatiefnemer moet de communicatie met een uitgewerkte document overleggen aan de gemeente. **Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.**
14		Werkt aan een initiatief voor 5000 m2 zonnepanelen en kleine windturbines. Vindt het concept van boskamers onzin en geeft aan dat de hoogte van boskamers belemmerend is voor de opbrengst van zonnepanelen als dit niet nader is aangegeven.	Het gebruik van boskamers moet nader worden uitgewerkt bij initiatieven. Ook het beschermen van de landschappelijke kwaliteit in onze gemeente is van belang. Boskamers zijn niet per definitie bomen en omvat ook landschappelijke struweelbeplanting. Landschappelijke inpassing is onderdeel van de afweging. **Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.**
15		Vraagt om verduidelijking van laagvliegzones wat is de beperking?. Het gaat om route 10A vraagt zich af of de norm lichter zou zijn gemaakt en niet meer 75 meter hoogte is ?	De laagvliegroutes zijn door het Rijk aangewezen. Het is niet toegestaan om in deze gebieden mogelijkheden in het bestemmingsplan op te nemen om hoger te bouwen dan 40 m. De tekst wordt in paragraaf 4.6 als volgt aangevuld: **Laagvliegroutes** **De beperking is dat er gevlogen mag worden tot 75 m hoogte. Voor de bouwhoogte die kan worden toegestaan moet in de laagvliegroute rekening gehouden worden met een maximale bouwhoogte van 40m.** **Dit betekent dat mogelijkheden voor > 40m onderhevig zijn aan maatwerk en overleg nodig is met het ministerie van defensie.**
16		Vraagt wat de betekenis is van de legenda eenheid **"**windenergie aandachtsgebied" op de kansen en belemmeringenkaart, Is dat beperkend of niet ?	De "Aandachtsgebieden voor windenergie" zijn door de provincie vastgelegd. Het gaat hier om zones rond buisleidingen, hoogspanningsleidingen, spoorzones en rijkswegen. In deze gebieden acht de provincie initiatieven voor windenergie normaal gesproken minder kansrijk of wenselijk. Om lokale uitzonderingen, creatieve oplossingen en ruimte door mogelijke beleidswijzigingen niet uit te sluiten, wil de

			provincie windenergie in deze gebieden op voorhand niet uitsluiten. Overleg met de provincie is noodzakelijk. **Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.**

Wijzigingen naar aanleiding van vooroverleg

1	Vooroverleg Provincie Gelderland	Op pag 14 (3e alinea) is over windturbines aangegeven dat de gemeente primair het bevoegd gezag is voor windparken tussen > 5 MW en 100 MW. De elektriciteitswet (art 9 lid 1 en lid 4) geeft echter aan dat de provincie hiervoor bevoegd gezag is. De provincie kan afzien van de bevoegdheid tussen 5 en 100 MW en pas dan is de gemeente bevoegd gezag. Bovendien geeft de Wro paragraaf 3.6.2. de mogelijkheden de procedure te verkorten en te stroomlijnen.	**De tekst in de 3e alinea 3e zin wordt als volgt gewijzigd: Voor windparken tot 5 MW is de gemeente bevoegd gezag. Voor windparken tussen de 5 en 100 MW is de provincie bevoegd gezag, en kan daar op grond van de elektriciteitswet (art 9 lid 1 en lid 4) van af zien, waarna de gemeente bevoegd gezag is.**
2	Vooroverleg Waterschap Rijn en IJssel	Er is aansluiting bij de doelstelling van het waterschap dat in 2025 energie neutraal wil zijn en energie op haar eigendommen wil opwekken. WRIJ wil samenwerken en de energietransitie helpen te versnellen in de Achterhoek In het Gelders energieakkoord is aangegeven ook terreinen ter beschikking te kunnen stellen aan derden t.b.v. duurzame opwekking van energie WRIJ onderzoekt momenteel mogelijkheden tot koude-warmte winning uit oppervlaktewater	Wij ervaren het als positief dat het Waterschap Rijn en IJssel wil samenwerken de energietransitie in de Achterhoek te versnellen én eigendommen ter beschikking wil stellen voor initiatieven van derden. Wij zullen de aanvullende locaties van het Waterschap noemen in de teksten op pagina 16 en 30. Ook nemen wij op dat warmte –koude winning in oppervlaktewater voor het waterschap onderwerp van onderzoek is. **Tekst wordt aangepast**
3	Vooroverleg Rijksvastgoed-bedrijf Ministerie BiZa en koninkrijkrelaties	Het gemeentelijk grondgebied ligt in zijn geheel in een radarverstoringsgebied met beperking voor bouw van windturbines met een tiphoogte hoger dan 114 – 118 meter hoogte. Conform het besluit Rarro (Regeling algemene regels ruimtelijke ordening) art.2.6.9.. De artikelen 2.5 en 2.6 geven het beoordelingsregime of er sprake is van aanvaardbare gevolgen voor de werking van de radar. Het radarbeeld mag niet onaanvaardbaar verstoord worden.	De tekst in paragraaf 4.6 wordt als volgt aangevuld. **Radarzones** **De gronden van de gemeente Berkelland liggen in het radarverstoringsgebied van de radars van Nieuw Milligen en Volkel. Ter voorkoming van radarverstoring zijn er beperkingen van toepassing voor de bouw van windturbines, waarvan de tiphoogte hoger is dan 118 m. respectievelijk 114 m.** **Deze hoogtebeperkingen zijn vastgelegd in het Besluit en de Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Barro en Rarro).** **Deze laag is aan de kansen- en belemmeringenkaart toegevoegd.**

			Naast de radarverstoringsgebieden liggen er in Eibergen antennevelden. Rond deze velden is een bouwbeperkingengebied opgenomen. Die beperking houdt in dat in het gebied geen bouwwerken hoger dan 22 m. mogen worden opgericht. **Dit wil niet zeggen dat er absoluut geen hogere windturbines kunnen. Wanneer na onderzoek aangetoond wordt dat de turbines het radarbeeld niet ontoelaatbaar verstoren zijn hogere turbines mogelijk. Het uit te voeren onderzoek is voor rekening van de ontwikkelaar.** **Het is daarom verstandig bij de planontwikkeling in een vroegtijdig stadium overleg te zoeken met defensie voor wat betreft de uit te voeren onderzoeken**
4	Vooroverleg Liander N.V.	Er is op pagina 4 3e alinea geen aandacht gegeven aan de inpassing mogelijkheden voor energie infrastructuur (opslag en distributie faciliteiten). Pagina 5: limiteren van opwekcapaciteit kan optimale oplossingen in regionaal verband belemmeren. Pag 12, paragraaf 2.2 zonnepanelen 2e bullet over inpasbaarheid op de energie infrastructuur en het kosteneffect wordt aanbevolen een bijlage op te nemen.	Inpassing van infrastructuur ten behoeve van duurzame energie is vanzelfsprekend en wordt beschouwd als behorend tot het initiatief. Opslag en distributie infrastructuur voor duurzame energie is nu niet aan de orde omdat we in het energie uitvoerings programma 2015 t/m 2018 uitgaan van bewezen technologie. Het gaat hier om de ambitie van gemeente Berkelland niet die van de regio, hoewel deze ook bijdraagt. Overigens kan de gemeenteraad op basis van maatwerk, van de visie afwijken. De aanbeveling een bijlage van Liander op te nemen, wordt niet overgenomen omdat deze van de actualiteit afhangt gedurende de beleidsperiode tot 2030 kan deze aan wijziging onderhevig zijn. De keuze voor het toestaan van zonneparken aan de randen van bebouwd gebied lijkt vanuit energie aansluitmogelijkheden logisch omdat daar voorzien is

			in elektriciteitsinfrastructuur en hier de grootse gelegenheid is om het opgewekte vermogen direct lokaal af te nemen. Doch wil de gemeente niet treden in de investeringen van ingezetenen die eigen keuzes maken in de betreffende business cases. De eigenaren van zonneparken dragen zelf de kosten van de aansluitingen voor hun zonneparken op het elektriciteitsnet. De aanvullende investeringen om het achterliggende elektriciteitsnet aan te passen zodat de energie getransporteerd kan worden, zijn voor de netbeheerder. We begrijpen dat Liander staat voor een energievoorziening die iedereen onder gelijke condities toegang geeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie. Liander wil graag tijdig meedenken met initiatiefnemers voor het ontwikkelen van zonneparken. Deze wens onderschrijven wij.
		Pagina 13 2e alinea onderaan: Het genoemde vermogen van 32 hectare zonnepark in Eemshaven is niet correct.	Klopt het vermogen is 30 MW. **De tekst wordt als volgt gewijzigd: Het vermogen hiervan is 30 MW met een opbrengst van circa 23 miljoen kWh/jaar (vergelijkbaar met 7750 huishoudens met een verbruik van gemiddeld 3000 kWh/jaar)**
		Pagina 15 laatste alinea inleiden met de doelstelling naar aardgasloos	Waarom de gasvraag vervangen moet worden is in hoofdstuk 1 toegelicht.
		Pagina 24 onder infrastructuur versterken: Onvoldoende duidelijk is dat hier niet energie infrastructuur wordt bedoeld.	**De tekst wordt in de eerste zin aangevuld met het woord ruimtelijke functie.**
		Pagina 29 en 30: de optimale situatie is als opwek en verbruik in elkaars nabijheid liggen en in industrieterreinen ligt een sterk energienetwerk in verband met de energievraag.	**Navolgende tekst wordt toegevoegd onder punt 5: Omdat er vaak een voldoende sterk energie-netwerk (transformator stations) aanwezig is en het optimaal is als stroom opwekking en gebruik in elkaars nabijheid liggen.**

		Pagina 32 onder biomassa: onvoldoende duidelijk is welke energievorm vrij komt.	**Navolgende tekst wordt toegevoegd in de 1e alinea onder biomassa:** **De energie kan in de vorm van elektriciteit of in de vorm van groen gas (gezuiverd) op de openbare netten worden gedistribueerd. Ook kan ruw biogas via een niet openbaar eigen netwerk getransporteerd worden naar bijvoorbeeld grote industrie.**
		Pagina 35 het belang van afstemming met Liander wordt onvoldoende benoemd t.a.v mogelijkheden, doorlooptijden en aansluitkosten.	Liander wil graag tijdig meedenken met initiatiefnemers voor het ontwikkelen van zonneparken. Deze wens onderschrijven wij. In de lijn van deze notitie is het niet nodig dit in de tekst te benadrukken.
		Pagina 44 1e bullet: plaats van de conclusietekst is eerder in het document verwacht en het belang van afstemming met Liander wordt onvoldoende benoemd	De conclusie is hier op zijn plaats omdat wordt ingegaan op wat in ogenschouw moet worden genomen als ontwikkeling bij de keuzes van investeerders.

Ambtshalve wijzigingen

	Ambtshalve wijzigingen	Tekstuele aanpassingen met betrekking tot monumenten.	**Laatste zin paragraaf 4.5.1. wordt gewijzigd in : Zonnepanelen op monumenten en in beschermde stads- en dorpsgezichten zijn niet vergunningsvrij en moeten een positief advies hebben van de commissie Ruimtelijke Kwaliteit** **3e bullet in beleidsuitgangspunt 14 wordt gewijzigd in Kader Beschermde Historische buitenplaatsen** **Laatste zin in paragraaf 4.6.1 wordt vervangen door: Miniturbines op daken van gebouwen bij of op een monument of in een beschermd dorpsgezicht zijn niet per definitie uitgesloten. En wordt in de vergunning procedure getoetst door de commissie Ruimtelijke Kwaliteit (welstand en monumenten)** **De tekst na 2e zin in paragraaf 4.5.6. wordt vervangen door:** **Op afstand lijken deze pannen qua reliëf en kleur op gewone dakpannen. Daarom zijn zonneceldakpannen geschikt om toe te passen in historische waardevolle omgevingen.** **Het vervangen van dakpannen zonder technische noodzaak op bijgebouwen bij monumenten is op dit moment niet vergunningvrij.**

			De tekst in het kader van aanbeveling 6 wordt als volgt gewijzigd: **Mits zonneceldakpannen worden toegepast in dezelfde kleur als reeds bestaande dakpannen of gebruikelijk in de omgeving, willen de Achterhoekse gemeenten hen in de toekomst toestaan zonder (welstands)advies van de commissie Ruimtelijke Kwaliteit bij beschermde monumenten en in beschermde stads- en dorpsgezichten. Vanwege het verlies van monumentwaarden is dit niet van toepassing op beschermde monumenten.** **In de inpassingsmatrix van bijlage 6 wijzigt in de 2 cellen achter zonnecel dakpan het woord "op" in "bij"**
		Wijziging in de redactie van beleidsuitgangspunt 19 In verband een juiste toeloop voor het gebruik van het digtaal computermodel. Wijziging in de matrix (bijlage 6) zonnepanelen op de grond tot 2,5 hectare. Als toepassing van het concept boskamers vereist is in kleinschalig open tot halfopen landschap, geldt dit ook voor gesloten landschap	**Tekst in de 2e alinea van beleidsuitgangspunt 19 wordt als volgt gewijzigd:** **Om besluitvorming en participatie te optimaliseren ondersteunen de Achterhoekse gemeenten dit computermodel zo veel mogelijk bij middelgrote en grote installaties én** **- primair in geval van initiatievenontwikkeling van bewoners(groepen) met ontwikkelaars** **- en desgewenst ook bij inspraak- en klankbordavonden met omwonenden, besluitvorming in raad en college bij vergunningverlening en het verlenen van afwijkingen van het bestemmingsplan.** Voor zonneakkers tot 2,5 ha. geldt wel dat deze - met uitzondering van de essen - door groen voldoende ingepast kunnen worden door gebruik van het concept boskamers. Dit leidt ertoe dat in ieder geval ook in overwegend gesloten landschap eveneens als vereiste zal moeten gelden dat daar

			het gebruik van het concept boskamers verplicht is . Wij zullen dit ambtshalve aanpassen in de matrix bijlage 6 en in de tekst pagina 36 (paragraaf 4.5.4 zonneparken op de grond buiten het erf tot 2,5 Ha.) wordt én in een overwegend gesloten landschap moeten zonnepanelen ingepast door het gebruik van het concept boskamers.
		Provinciale omgevingsvisie. Kaart “Grote Zonneparken”.	In de omgevingsvisie van de provincie Gelderland is een kaart opgenomen waarin aangegeven is waar grote zonneparken mogelijk zijn, grote zonneparken niet mogelijk zijn en grote zonneparken onder voorwaarden mogelijk zijn. Deze is als kaartlaag toegevoegd aan de Kansen- en belemmeringenkaart duurzame energie opwekking.

(1)

Huijser, C.P.H.M.

Van: Straalman, Rubin <r.straalman@gelderland.nl>
Verzonden: woensdag 22 november 2017 11:28
Aan: Franck, J.P.M.; Spanjaard, E.J.E.M.; Huijser, C.P.H.M.
Onderwerp: FW: inspraak beleidsnotitie Berkelland over RO en duurzame energie

Opvolgingsmarkering: Opvolgen
Markeringsstatus: Gemarkeerd

Hallo Hans, Eddie en Carlos,

Het RODE stuk is formeel bij de provincie binnen gekomen en wordt nu bekeken vanuit verschillende beleidsvelden en rollen. Zojuist heb ik daar met Hans even telefonisch overleg over gehad.

Ik had het daarvoor al naar een paar mensen binnen het team energietransitie van de provincie gestuurd en de algemene reactie is heel positief.

Ivo van Es, de collega die over windenergie gaat (en die het inlezen van de Achterhoek in het programma van ROM3D geregeld heeft) heeft gereageerd met de mail hieronder.

Het zou mooi zijn als we onderstaande reactie kunnen aftikken zonder dat dat in de formele reactie van de provincie komt. Hans gaf al aan dat dit gewoon een ambtelijke aanpassing zou kunnen zijn.

Bij deze daarom mijn verzoek om eens naar onderstaande opmerking te kijken.

Als jullie hierover een gesprek willen met Ivo is hij daar toe bereid.

Ik neem hier overigens ook even contact over op met Hennie Scheffer van gemeente Aalten. Van hem is de tekst namelijk afkomstig waar Ivo's opmerking over gaat. Hij kan er dan ook naar kijken voor de Achterhoekse versie van RODE.

Veel succes met de verwerking van alle inspraakreacties! Hopelijk valt t een beetje mee!

@Carlos: veel plezier in Spanje!

Groeten, Rubin

Rubin Straalman | Projectleider energiebesparing bedrijven | Programma Energietransitie | provincie Gelderland | T 06 52801376 | r.straalman@gelderland.nl | aanwezig op: ma, wo, do, vr

provincie Gelderland

Denk aan het milieu, alvorens te besluiten deze mail te printen

Van: Es van, Ivo
Verzonden: dinsdag 14 november 2017 10:21
Aan: Straalman, Rubin <r.straalman@gelderland.nl>; Niens, André <a.niens@gelderland.nl>; Geelhoed, Ellen <e.geelhoed@gelderland.nl>; Eissens, Wido <h.eissens@gelderland.nl>; Rijsoort van, Jeannette <j.van.rijsoort@gelderland.nl>
Onderwerp: RE: inspraak beleidsnotitie Berkelland over RO en duurzame energie

Ik heb het stuk gescand en zie een vrij grote fout:

- Op blz 14 staat dat de gemeente het bevoegd gezag is, tenzij een gemeente geen besluit neemt en de initiatiefnemer naar de provincie stapt. De gemeente is ***alleen*** tot 5 MW bevoegd gezag, daarna is het de provincie. Wij kunnen echter afzien van deze bevoegdheid en pas dan ligt de bevoegdheid bij de gemeente.

Ellen stem jij met Andre af of er meer opmerkingen zijn en overleg jij of we deze opmerking ambtelijk gaan maken of een zienswijze gaan indienen? Ambtelijk heeft wel altijd de voorkeur.

Groet, Ivo

Van: Straalman, Rubin
Verzonden: maandag 13 november 2017 17:27
Aan: Es van, Ivo <i.van.es@gelderland.nl>; Niens, André <a.niens@gelderland.nl>; Geelhoed, Ellen <e.geelhoed@gelderland.nl>; Eissens, Wido <h.eissens@gelderland.nl>; Rijsoort van, Jeannette <j.van.rijsoort@gelderland.nl>
Onderwerp: inspraak beleidsnotitie Berkelland over RO en duurzame energie

Beste allen,

Bij deze stuur ik jullie een linkje door naar de site van gemeente Berkelland.

Het gaat om de vaststelling van de beleidsnotitie over ruimtelijke ordening en duurzame energieopwekking.

Deze is in Berkelland door het college vastgesteld en is nu de inspraak in gegaan. Na verwerking van de inspraakreacties wordt hij door de raad vastgesteld.

In de andere 7 Achterhoekse gemeenten wordt dit beleid later ook vastgesteld met wellicht variaties in enkele beleidsuitgangspunten en met kaartmateriaal gericht op betreffende gemeente.

Het gaat om de ruimtelijke inpassing van installaties voor duurzame energie opwekking (zon, wind, biomassa, waterkracht, bodemenergie) in al hun variaties in de verschillende landschapstypen en kernen in Berkelland. Dit is weergegeven in een matrix en beschreven in de beleidstekst.

Ook de ruimtelijke visualisatie van ROM3D (nog bedankt, Ivo!) maakt onderdeel uit van deze beleidsnotitie.

Inspraak is mogelijk tot en met 5 december en op 29 november is een inloopdag op het gemeentehuis in Borculo.

Via onderstaande link vind je een beschrijving en kan je alle stukken downloaden:

https://www.gemeenteberkelland.nl/Bestuur/Beleidsstukken/Ruimtelijke_Ordening_en_Duurzame_Energieopwekking/Ontwerp_beleidsnotitie

Omdat ik penvoerder was van de gemeentelijke en regionale werkgroep die deze beleidsnotitie geschreven heeft kan ik mogelijk een en ander toelichten als jullie daar interesse in hebben.

Groeten, Rubin

Rubin Straalman | Projectleider energiebesparing bedrijven | Programma Energietransitie | provincie Gelderland | T 06 52801376 | r.straalman@gelderland.nl | aanwezig op: ma, wo, do, vr

Denk aan het milieu, alvorens te besluiten deze mail te printen

Huijser, C.P.H.M.

Van: Straalman, Rubin <r.straalman@gelderland.nl>
Verzonden: donderdag 23 november 2017 14:01
Aan: Franck, J.P.M.; Spanjaard, E.J.E.M.; h.scheffer@aalten.nl
CC: Huijser, C.P.H.M.
Onderwerp: Fw: inspraak beleidsnotitie Berkelland over RO en duurzame energie

Opvolgingsmarkering: Opvolgen
Markeringsstatus: Gemarkeerd

Hallo Hans, Eddie en Henny,

In aanvulling op mijn telefoontje en mailtje van gisteren stuur ik jullie bij deze een lap wetstekst toe waar de reactie van Ivo uit voortkomt.

Wellicht helpt t bij een aanpassing van de Berkellandse en de Achterhoekse tekst.

Kunnen jullie me laten horen wat jullie met de reactie van Ivo doen? Als jullie de tekst aanpassen hoeft t niet opgenomen te worden in de formele reactie van de provincie.

Alvast dank!

Groeten, Rubin

Verzonden vanaf mijn Samsung Galaxy-smartphone.

Op 23 nov. 2017 om 12:07 heeft Geelhoed, Ellen <e.geelhoed@gelderland.nl> het volgende geschreven:

> Hoi Rubin en Andre,
>
> Hierbij wat aanvullende tekst vanuit het Ministerie en de elekticiteitswet Artikel 9e, zorgen jullie dat deze verwerking wordt opgenomen door de gemeente Berkelland en dat dit ook wordt verwerkt in de nog vast te stellen beleidsstukken van de overige 7 Achterhoekse gemeenten?
>
> Graag krijgen Ivo en ik een bevestiging dat dit verwerkt wordt vanuit de gemeente zodat wij als Provincie geen zienswijze hoeven in te dienen.
>
> Alvast bedankt. Ellen

Windenergieprojecten van 5 tot 100 MW

Provinciale staten zijn bevoegd om voor de aanleg of uitbreiding van een windpark met een capaciteit van ten minste 5 maar niet meer dan 100 MW een inpassingsplan vast te stellen (Art. 9e, lid 1 van de Elektriciteitswet). Ook de bevoegdheid voor de benodigde omgevingsvergunning voor windparken van deze omvang ligt dan bij de provincie (Art. 9e lid 4).

Deze windparken zijn belangrijk om windenergie mogelijk te maken. De provinciale coördinatieregeling (Wro, paragraaf 3.6.2) biedt de mogelijkheid de procedures te verkorten en te stroomlijnen. Daardoor kunnen projecten sneller worden gerealiseerd. Gedeputeerde Staten kunnen op grond van de Elektriciteitswet (art. 9f, lid 6) ook bepalen om de coördinatieregeling niet toe te passen als:

- de provincie al genoeg windparken binnen haar provinciegrenzen heeft mogelijk gemaakt of
- de coördinatieregeling naar verwachting niet leidt tot een versnelling van de procedures om het windpark te realiseren.

Ook kan de provincie de bevoegdheid voor de wijziging van het bestemmingsplan en het afgeven van een omgevingsvergunning terugleggen bij de gemeente als deze hieraan haar medewerking verleend.

Vergunningen

De coördinatieregeling wordt verplicht toegepast op de uitvoeringsbesluiten zoals de omgevingsvergunning, ontheffing Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswetvergunning en Watervergunning. Andere vergunningen en ontheffingen kunnen eventueel ook mee worden gecoördineerd. Het is niet verplicht om het bestemmingsplan of inpassingsplan voor het windpark mee te coördineren.

Geen bezwaarprocedure bij bevoegd gezag

In de provinciale coördinatieregeling worden verschillende besluiten tegelijkertijd en in onderling overleg genomen. Het gaat om alle vergunningen en ontheffingen voor de uitvoering van het windpark. Er is een inspraakronde, waarin mensen op alle ontwerpbesluiten tegelijk kunnen reageren, door het indienen van een 'zienswijze'. Voor de beroepsprocedure op de definitieve besluiten is slechts één instantie aan zet: de Raad van State. Er is dus geen bezwaarprocedure bij het bevoegd gezag en beroepsprocedure bij de rechtbank.

Verantwoordelijkheden

De verantwoordelijkheden verschuiven bij deze specifieke coördinatie voor windparken. Gedeputeerde Staten worden bevoegd voor de uitvoeringsbesluiten (vergunningen en ontheffingen) tenzij de rijksoverheid het bevoegd gezag was. De gemeente mag dus niet meer de omgevingsvergunning verlenen en het waterschap niet meer de watervergunning (tenzij ontheffing is verleend).

Gedeputeerde Staten bepalen zelf wanneer alle ontwerpbesluiten en definitieve besluiten worden genomen en regelen ook de terinzagelegging.

ELEKTRICITEITSWET ARTIKEL 9e

- 1 Provinciale staten zijn bevoegd voor de aanleg of uitbreiding van een productie-installatie voor opwekking van duurzame elektriciteit met behulp van windenergie met een capaciteit van ten minste 5 maar niet meer dan 100 MW, met inbegrip van de aansluiting van die installatie op een net, gronden aan te wijzen en daarvoor een inpassingsplan als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen. De gemeenteraad is voor de duur van tien jaren na de vaststelling van het inpassingsplan niet bevoegd voor die gronden een bestemmingsplan vast te stellen.

- 2 Provinciale staten geven in ieder geval toepassing aan de bevoegdheid op grond van het eerste lid indien een producent een voornemen tot de aanleg of uitbreiding van een productie-installatie als bedoeld in het eerste lid schriftelijk bij hen heeft gemeld en de betrokken gemeente een aanvraag van die producent tot vaststelling dan wel wijziging van een bestemmingplan ten behoeve van de realisatie van dat voornemen heeft afgewezen. Voor het doen van de melding en de daarbij te verstrekken gegevens kunnen provinciale staten een formulier vaststellen.
- 3 Artikel 3.26, tweede en derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening is van overeenkomstige toepassing. Artikel 3.26, vijfde lid, van de Wet ruimtelijke ordening is niet van toepassing.
- 4 Indien provinciale staten toepassing geven aan de in het eerste lid bedoelde bevoegdheid, oefenen gedeputeerde staten de bevoegdheden en voeren de verplichtingen, bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht uit en beslissen op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, b, c of g, van die wet. Gedeputeerde staten zenden terstond een afschrift aan burgemeester en wethouders van beschikkingen die zijn gegeven met toepassing van de bevoegdheden, bedoeld in de eerste volzin.
- 5 Het tweede lid is niet van toepassing indien is voldaan aan de krachtens het zesde lid voor die provincie gestelde minimum realisatienorm.
- 6 Bij algemene maatregel van bestuur op voordracht van Onze Minister wordt per provincie een minimum realisatienorm vastgesteld. De voordracht voor de algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd

Van: Es van, Ivo
Verzonden: dinsdag 14 november 2017 10:21
Aan: Straalman, Rubin <r.straalman@gelderland.nl>; Niens, André <a.niens@gelderland.nl>; Geelhoed, Ellen <e.geelhoed@gelderland.nl>; Eissens, Wido <h.eissens@gelderland.nl>; Rijsoort van, Jeannette <j.van.rijsoort@gelderland.nl>
Onderwerp: RE: inspraak beleidsnotitie Berkelland over RO en duurzame energie

Ik heb het stuk gescand en zie een vrij grote fout:

- Op blz 14 staat dat de gemeente het bevoegd gezag is, tenzij een gemeente geen besluit neemt en de initiatiefnemer naar de provincie stapt. De gemeente is ***alleen*** tot 5 MW bevoegd gezag, daarna is het de provincie. Wij kunnen echter afzien van deze bevoegdheid en pas dan ligt de bevoegdheid bij de gemeente.

Ellen stem jij met Andre af of er meer opmerkingen zijn en overleg jij of we deze opmerking ambtelijk gaan maken of een zienswijze gaan indienen? Ambtelijk heeft wel altijd de voorkeur.

Groet, Ivo

Van: Straalman, Rubin
Verzonden: maandag 13 november 2017 17:27
Aan: Es van, Ivo <i.van.es@gelderland.nl>; Niens, André <a.niens@gelderland.nl>; Geelhoed, Ellen <e.geelhoed@gelderland.nl>; Eissens, Wido <h.eissens@gelderland.nl>; Rijsoort van, Jeannette <j.van.rijsoort@gelderland.nl>
Onderwerp: inspraak beleidsnotitie Berkelland over RO en duurzame energie

Beste allen,

Bij deze stuur ik jullie een linkje door naar de site van gemeente Berkelland.

Het gaat om de vaststelling van de beleidsnotitie over ruimtelijke ordening en duurzame energieopwekking.

Deze is in Berkelland door het college vastgesteld en is nu de inspraak in gegaan. Na verwerking van de inspraakreacties wordt hij door de raad vastgesteld.

In de andere 7 Achterhoekse gemeenten wordt dit beleid later ook vastgesteld met wellicht variaties in enkele beleidsuitgangspunten en met kaartmateriaal gericht op betreffende gemeente.

Het gaat om de ruimtelijke inpassing van installaties voor duurzame energie opwekking (zon, wind, biomassa, waterkracht, bodemenergie) in al hun variaties in de verschillende landschapstypen en kernen in Berkelland. Dit is weergegeven in een matrix en beschreven in de beleidstekst.

Ook de ruimtelijke visualisatie van ROM3D (nog bedankt, Ivo!) maakt onderdeel uit van deze beleidsnotitie.

Inspraak is mogelijk tot en met 5 december en op 29 november is een inloopdag op het gemeentehuis in Borculo.

Via onderstaande link vind je een beschrijving en kan je alle stukken downloaden:

https://www.gemeenteberkelland.nl/Bestuur/Beleidsstukken/Ruimtelijke_Ordening_en_Duurzame_Energieopwekking/Ontwerp_beleidsnotitie

Omdat ik penvoerder was van de gemeentelijke en regionale werkgroep die deze beleidsnotitie geschreven heeft kan ik mogelijk een en ander toelichten als jullie daar interesse in hebben.

Groeten, Rubin

Rubin Straalman | Projectleider energiebesparing bedrijven | Programma Energietransitie | provincie Gelderland | T 06 52801376 | r.straalman@gelderland.nl | aanwezig op: ma, wo, do, vr

Denk aan het milieu, alvorens te besluiten deze mail te printen

**** Disclaimer ****

(2)

Huijser, C.P.H.M.

Van: Marieke Brouwer <M.Brouwer@wrij.nl>
Verzonden: dinsdag 5 december 2017 16:29
Aan: Huijser, C.P.H.M.
Onderwerp: reactie WRIJ op beleidsnotitite RO-DE Berkelland

Geachte C. Huijser,

Op 7 november jl. heeft u de ontwerpbeleidsnotitie Ruimtelijke ordening en duurzame energieopwekking Berkelland toegestuurd. Na beoordeling van de ingediende stukken geeft het door u toegezonden plan aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

Algemeen:
De gemeente Berkelland geeft met dit document op een zorgvuldige manier handen en voeten aan zijn ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn. Dit sluit aan bij de doelstellingen van Waterschap Rijn en IJssel. Het waterschap heeft het doel in 2025 energieneutraal te zijn en duurzame energie op haar eigendommen op te wekken. De komende jaren willen we samen met gemeenten de energietransitie in de Achterhoek vorm geven en waar mogelijk versnellen.
In het Gelders Energieakkoord is door de Gelderse waterschappen aangegeven dat ze waterschapseigendommen ter beschikking kunnen stellen voor initiatieven door derden, ook Waterschap Rijn en IJssel staat bij initiatieven open voor een gesprek hierover.

Aanvullend op de beschreven vormen van duurzame energiewinning is warmte-koude winning uit oppervlaktewater een mogelijke vorm waar het Waterschap op dit moment onderzoek naar uitvoert. In 2018 wordt bekend wat hiervoor de mogelijkheden zijn.

P16 en 30 over waterkracht
Er zijn op dit moment initiatieven voor 9 locaties (en niet 6):

- Berkel: Eefde, Lochem, Haarlo, Mallum en Rekken
- Oude IJssel: Doesburg, de Pol, Ulft en Voorst.

Ik verzoek u deze opmerking te verwerken in de beleidsnotie.

Met vriendelijke groet,

ir Marieke Brouwer
Specialist Waterbeheer

T: +31314369591 **M:** +31625264131 **E:** M.Brouwer@wrij.nl

Waterschap Rijn en IJssel

Liemersweg 2, 7006 GG - Postbus 148, 7000 AC Doetinchem
T: 0314-369 369 - **F:** 0314-343 258 - **I:** www.wrij.nl

---Proclaimer De informatie in deze e-mail (inclusief de bijlagen) is uitsluitend bestemd voor het gebruik door de geadresseerde. Indien uit de aanhef of de inhoud blijkt dat dit bericht niet voor u bedoeld is, verzoeken wij u de afzender hiervan op de hoogte te stellen en het bericht te verwijderen. Waterschap Rijn en IJssel gebruikt e-mail niet als medium voor het aangaan van verplichtingen of rechtsbetrekkingen, tenzij anders is overeengekomen.

(3)

Huijser, C.P.H.M.

Van:	Stoffers, Sjoerd <sjoerd.stoffers@rijksoverheid.nl>
Verzonden:	donderdag 23 november 2017 17:40
Aan:	Huijser, C.P.H.M.
CC:	Peeters, Lobke
Onderwerp:	Reactie ontwerp beleidsnotitie ruimtelijke ordening en duurzame energieopwekking Berkelland
Bijlagen:	RARRO 2016 Kaart radarverstoring 010716.pdf

Geachte heer Huijser,

Hierbij geef ik u namens het Ministerie van Defensie mijn reactie op de ontwerp beleidsnotitie ruimtelijke ordening en duurzame energieopwekking Berkelland, zoals dat op 7 november jl. naar ons is verzonden (zie onderstaande mail).

Radarverstoringsgebied
Het gebied van de gemeente Berkelland is gelegen in het radarverstoringsgebied van de radars van Nieuw Milligen en Volkel. In verband hiermee zijn er ter voorkoming van radarverstoring beperkingen van toepassing voor de bouw van windturbines, waarvan de tiphoogte hoger is dan 118, resp. 114 meter (zie bijlage).

De bouwbeperkingen binnen het radar-verstoringsgebied zijn vastgelegd in het Besluit (Barro) en de Regeling Algemene Regels Ruimtelijke Ordening (Rarro). In artikel 2.4 van de Rarro zijn de radarverstoringsgebieden beschreven, waarvoor op basis van artikel 2.6.9 van het Barro bouwhoogte-beperkingen gelden in verband met radarverstoring. Tezamen met de artikelen 2.5 en 2.6 geeft dit artikel het regime om te beoordelen of er sprake is van onaanvaardbare gevolgen voor de werking van de radar. Het doel van dit regime is om zeker te stellen dat de defensieradars een goed beeld van het luchtruim –en van wat daar vliegt- behouden en dat dit beeld niet in onaanvaardbare mate wordt verstoord door hoge objecten. Met het oog hierop kunnen op grond van artikel 2.6.9 van het Barro hoge objecten in een radarverstoringsgebied slechts worden toegestaan nadat is aangetoond dat deze objecten het radarbeeld niet ontoelaatbaar verstoren.

In de ontwerp beleidsnotitie ruimtelijke ordening en duurzame energieopwekking Berkelland is de radarverstoring weliswaar benoemd, maar is onvoldoende aandacht besteed aan de binnen het radarverstoringsgebied geldende restricties.
Omdat in het bestemmingsplan mogelijkheden worden geboden hoge windmolens te plaatsen, dient in dat geval te worden toegevoegd dat plaatsing hiervan slechts mogelijk is indien en voor zover is aangetoond dat het functioneren van de radarinstallaties van het Ministerie van Defensie niet in onaanvaardbare mate wordt verstoord.

Ik verzoek u de bovenstaande opmerkingen te verwerken in het ontwerp bestemmingsplan, en mij op de hoogte te houden van verdere ontwikkelingen rondom de procedure.

Wilt u deze reactie even bevestigen.

U dankend voor de te nemen moeite.

Met vriendelijke groet,

drs. S.J. (Sjoerd) Stoffers
Adviseur Ruimtelijke Ordening & Milieu

Cluster Ruimte I Sectie Omgevingsmanagement
Afdeling Klant- en Vastgoedmanagement I Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 16169 | 2500 BD Den Haag

bezoekadres: St Jacobsstraat 200 - 4e verdieping | 3511 BT Utrecht

M 06 5336 2087
T 088 115 8043 (secretariaat)
E sjoerd.stoffers@rijksoverheid.nl
W http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl

Het Rijksvastgoedbedrijf is een uitvoeringsdienst van het Rijk die op 1 juli 2014 is ontstaan uit een fusie van vier vastgoeddiensten: de Dienst Vastgoed Defensie, de Rijksgebouwendienst, het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf en de directie Rijksvastgoed

Van: Huijser, C.P.H.M. [mailto:C.Huijser@gemeenteberkelland.nl]
Verzonden: dinsdag 7 november 2017 17:14
Onderwerp: (I) Inspraak ontwerp beleidsnotitie ruimtelijke ordening en duurzame energieopwekking Berkelland
Urgentie: Hoog

Beste lezer,

Volgens de inspraakverordening Berkelland en goed gebruik in de ruimtelijke ordening willen wij bij de voorbereiding van dit beleid voor duurzame energieopwekking, vooroverleg voeren met besturen van betrokken overheden, waterschappen en diensten of instanties waarvan de belangen mogelijk in het geding zijn. De ontwerptekst van dit voorgenomen beleid is digitaal te bekijken via de gemeentelijke website
https://www.gemeenteberkelland.nl/Bestuur/Beleidsstukken/Ruimtelijke_Ordening_en_Duurzame_Energieopwekking/Ontwerp_beleidsnotitie
Of u gaat naar www.gemeenteberkelland.nl en dan rechtsonderaan het kopje 'Duurzame energie'. Graag ontvangen wij uw advies in het kader van het vooroverleg in verband met de voortgang van het planproces verzoeken wij u vriendelijk uw schriftelijke reactie binnen vier weken na datum van deze brief aan ons kenbaar te maken.

Voor vragen kunt u contact opnemen met de heer E.Spanjaard en/of de heer H. Franck telefoonnummer 0545- 250306 of 0545-250317

Met vriendelijke groet,

Namens burgemeester en wethouders van Berkelland,
C. Huijser
Projectleider

gemeente Berkelland

CPHM Huijser
Team Projecten | Projectleider
0545 250 223 | C.Huijser@gemeenteberkelland.nl
Postbus 200 | 7270 HA Borculo
www.gemeenteberkelland.nl | Twitter

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are

De wegwijzer naar informatie en diensten van alle overheden
overheid.nl

Regeling algemene regels ruimtelijke ordening
Geldend van 01-07-2016 t/m heden

Bijlage 8.4. bij de Regeling algemene regels ruimtelijke ordening

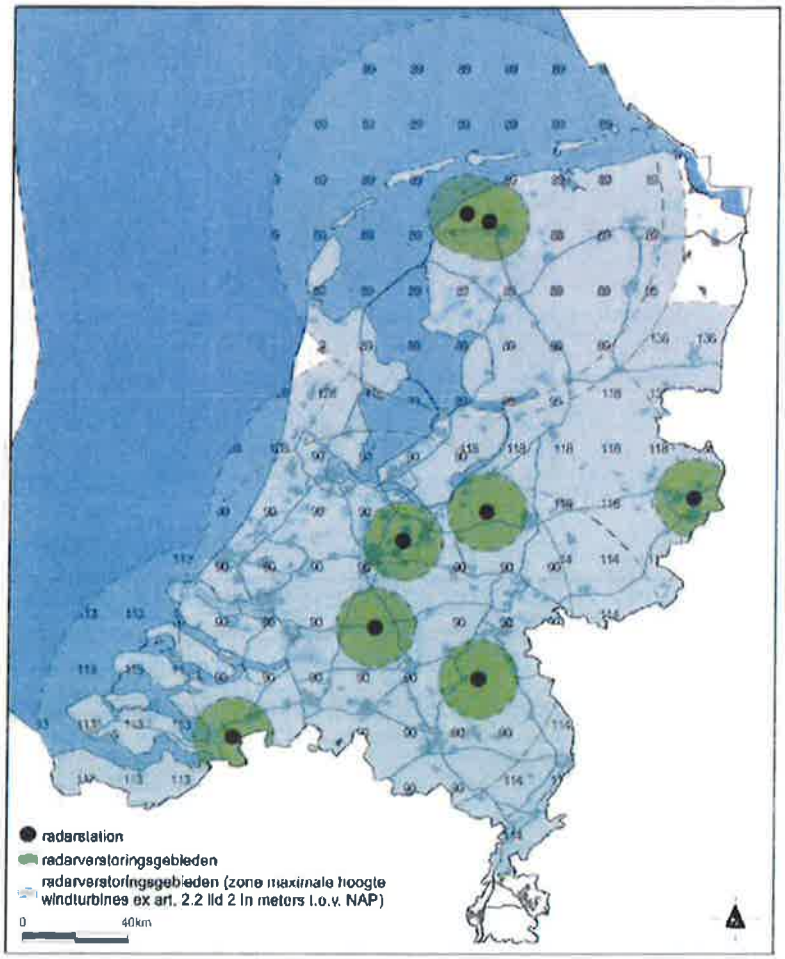

Kaart radarstations en radarverstoringsgebieden

(4)

Huijser, C.P.H.M.

Van: Aagten, Stephan van <Stephan.van.Aagten@alliander.com>
Verzonden: woensdag 29 november 2017 17:08
Aan: Huijser, C.P.H.M.
Onderwerp: RE: (I) Inspraak ontwerp beleidsnotitie ruimtelijke ordening en duurzame energieopwekking Berkelland
Bijlagen: Visie Liander op het aansluiten van zonneparken - final.pdf

Dag Carlos,

Allereerst bedankt dat je me pro actief hiervan op de hoogte hebt gesteld en je me de gelegenheid geeft om een reactie om het beleidsstuk te geven. Dat waardeer ik!
Onderstaand heb ik mijn opmerkingen / suggesties per pagina weergegeven. Uiteraard heb ik vooral vanuit de netbeheerdersbril gekeken. Her en der ben ik ook zo vrij geweest om een opmerking te plaatsen die niet direct van belang is voor de netbeheerder. Dit heb ik gedaan vanuit de intentie om het stuk nog beter te maken. Hopelijk vind je dit niet bezwaarlijk.

P.4
- Tweede alinea: Om de urgentie van volgende te ondernemen stappen te onderbouwen helpt het om de een huidige (anno 2017) stand van zaken te noemen. Hoeveel procent is al gerealiseerd en ligt de gemeente Berkelland daarmee op schema?
- Er woren belangrijke zaken als ruimtelijke inpassing, draagvlak en participatie bij de bevolking genoemd. In het kader van succesvolle businesscasses (zonder deze geen projecten) wordt er nog geen aandacht geschonken aan de inpassingsmogelijkheden van nieuwe installaties op de energieinfrastructuur. De mogelijkheden en bijbehorende kosten vroegtijdig in beeld hebben biedt initiatiefnemers duidelijkheid. Dit is een gemiste kans om te voorkomen dat er aanloopkosten worden gemaakt voor projecten, die in een later stadium om financiele reden niet haal baar blijken te zijn.
- Derde alinea: Toevoegen dat ook de netbeheerder een noodzakelijk faciliterende rol heeft. Tijdige afstemming met Liander is noodzakelijk om eventueel benodigde aanpassingen aan de energie-infrastructuur tijdig te realiseren.

P.5
- Doelstelling: Het limiteren van een maximale opwekcapaciteit die nodig is om een energieneutraal Berkelland te realiseren, belemmert mogelijk optimalere energieoplossingen in regionaal (Achterhoek) verband.

P.12
- Derde bullit. Mooi dat er gewezen wordt op de inpasbaarheid op de energie-infra en het kosteneffect hiervan! Ik heb een bijlage toegevoegd waarin onze visie op het aansluiten van zonneparken staat uitgeschreven. Mogelijk kun je dit toevoegen als bijlage of delen eruit gebruiken en verwerken in de tekst.

P.13
- Ik vermoed dat de vergelijking niet helemaal correct is. 32ha zon levert in ieder geval ruimschoots meer dan 5 MW...

P.15
- Laatste alinea: inleiden met de doelstelling naar aardgasloos, zodat de eerste regel beter geplaatst kan worden. Gemiddelde lezer vraagt zich mogelijk af waarom een groot deel van de gasvraag vervangen moet worden.

P.24
- Infrastructuur versterken: Hierin wordt de planologische infrastructuur bedoeld. De energie infrastructuur kan hier mogelijkerwijs zelfs ontbreken of slechts in beperkte mate aanwezig zijn. Bij het stichten van nieuwe installaties kan dit eventueel leiden tot forse investeringen. Indien er plannen zijn / komen op dergelijke locaties, is het des te belangrijker om vroegtijdig met de netbeheerder in overleg te treden.

P.29/P.30
- punt 5/ 6: Optimale situatie is als opwek en afname in elkaars nabijheid liggen. Bij industrieterreinen ligt over het algemeen een sterk netwerk (ivm energievraag). Daarmee vanuit netperspectief ook vaak geschikt om opwek aan toe te voegen.
P.32
- Biomassa: Bij biomassa is er sprake van energie opwek. Deze energie kan in de vorm van elektriciteit (verstroming) of in de vorm van groen gas op openbare netten worden ingevoed. Bij verbranding (verstroming) ontstaat er ook warmte. Veelal het beste af te nemen door een lokale afnemer. Afhankelijk van gekozen vorm en vermogens kunnen aanpassingen (investeringen) in het net nodig zijn.

P.35
- Eerste alinea: Toevoegen dat bij zonopwek initiatieven vroegtijdige afstemming met Liander noodzakelijk is om in beeld te krijgen wat de mogelijkheden, doorlooptijd en aansluitkosten zijn.
Tevens heeft Liander deze informatie nodig om tijdig netinvestering te kunnen doen en er daarmee voor kan zorgen dat de opgewekte energie aan het net terug geleverd kan worden.

P.44
- eerste bullit: Interessante informatie. Vraag me wel af waarom dit in de conclusie staat? Het is niet eerder in het document ter sprake gekomen.
- Aan conclusie toevoegen ; het advies om voor planuitwerking in contact te treden met Liander netbeheer om kosten en doorlooptijd van een aansluiting in beeld te krijgen, alsook te kijken naar slimme aansluitmogelijkheden. Denk aan wind/zon combinaties, aftoppen tot 70% etc.

Mocht je vragen hebben over mijn feedback, dan weet je me te vinden!
Ik zie de definitieve versie graag tegemoet.

Hartelijke groet,

Stephan van Aagten
Relatiemanager | Strategie & Omgeving | Liander
M +31 6 21115740
E stephan.van.aagten@alliander.com

Liander N.V. Postbus 50, 6920 AB Duiven, Nederland. Locatiecode:2RA4100. Utrechtseweg 68, 6812 AH Arnhem . KvK 09104351 Arnhem. www.liander.nl

---

Van: Huijser, C.P.H.M. [mailto:C.Huijser@gemeenteberkelland.nl]
Verzonden: dinsdag 7 november 2017 17:14
Onderwerp: (I) Inspraak ontwerp beleidsnotitie ruimtelijke ordening en duurzame energieopwekking Berkelland
Urgentie: Hoog

Beste lezer,

Volgens de inspraakverordening Berkelland en goed gebruik in de ruimtelijke ordening willen wij bij de voorbereiding van dit beleid voor duurzame energieopwekking, vooroverleg voeren met besturen van betrokken overheden, waterschappen en diensten of instanties waarvan de belangen mogelijk in het geding zijn. De ontwerptekst van dit voorgenomen beleid is digitaal te bekijken via de gemeentelijke website
https://www.gemeenteberkelland.nl/Bestuur/Beleidsstukken/Ruimtelijke_Ordening_en_Duurzame_Energieopwekking/Ontwerp_beleidsnotitie
Of u gaat naar www.gemeenteberkelland.nl en dan rechtsonderaan het kopje 'Duurzame energie'. Graag ontvangen wij uw advies in het kader van het vooroverleg in verband met de voortgang van het planproces verzoeken wij u vriendelijk uw schriftelijke reactie binnen vier weken na datum van deze brief aan ons kenbaar te maken.

Voor vragen kunt u contact opnemen met de heer E.Spanjaard en/of de heer H. Franck telefoonnummer 0545- 250306 of 0545-250317

Met vriendelijke groet,

Namens burgemeester en wethouders van Berkelland,
C. Huijser
Projectleider

gemeente Berkelland

CPHM Huijser
Team Projecten | Projectleider
0545 250 223 | C.Huijser@gemeenteberkelland.nl
Postbus 200 | 7270 HA Borculo
www.gemeenteberkelland.nl | Twitter

Visie Liander op het aansluiten van zonneparken.

Liander is de regionale netbeheerder voor elektriciteit. De meeste zonneparken zullen een aansluiting aanvragen op het elektriciteitsnet van Liander om de geproduceerde energie te kunnen terug leveren. Liander heeft graag zicht op toekomstig opgewekt vermogen en op welke locaties dat mogelijk gaat gebeuren. Kortom: waar, wanneer en bovenal hoeveel? Onze klanten gaan namelijk steeds meer zelf energie opwekken. Het is geen automatisme dat deze opgewekte energie in de bestaande netinfrastructuur kan worden ingepast. Het uitbreiden of verzwaren van de netten is niet altijd de meest passende oplossing. Het neemt (veel) tijd in beslag en is bovendien kostbaar voor de gemeenschap, die netinvesteringen via de tarieven terugbetaalt. Onze belangrijkste vraag is dan ook: moeten we in de komende periode rekening houden met bijvoorbeeld veel kleine parken of enkele grote die op het elektriciteitsnet moeten worden ingepast? Liander staat voor een energievoorziening die iedereen onder gelijke condities toegang geeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie.

Liander wil graag tijdig meedenken met initiatiefnemers voor het ontwikkelen van zonneparken. Zoals bekend zijn de aansluitkosten vaak een substantieel onderdeel in de businesscase. Alle nieuwe aansluitingen kunnen daarnaast leiden tot aanvullende investeringen in de netten van Liander. Wanneer wij tijdig betrokken worden dan kunnen we gezamenlijk toewerken naar de optimalisatie van geschikte planologische locatie(s) en de mogelijkheden in de energie infrastructuur. Gelukkig zijn er veel plekken waar voor de eigenaren van zonneparken de aansluitkosten relatief laag kunnen zijn en waar ook de aanvullende investeringen in het elektriciteitsnet (maatschappelijke kosten) laag zijn. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van nog onbenutte netcapaciteit. Andere opties hierin zijn: gebruik maken van een bestaande aansluiting op locatie, eventueel door te combineren met een LDE-aansluiting of door meerdere leveranciers op een aansluiting (vanaf 01-03-2018). Ook het combineren van bestaande windmolens met PV-installaties kan voordelen opleveren.

Lage aansluitkosten en maatschappelijke kosten voor zon

De eigenaren van zonneparken dragen zelf de kosten van de aansluitingen voor hun zonneparken op het elektriciteitsnet. De aanvullende investeringen om het achterliggende elektriciteitsnet aan te passen zodat de energie getransporteerd kan worden, zijn voor de netbeheerder. Alle investeringen die een netbeheerder doet worden gesocialiseerd en verwerkt in onze tarieven. Deze worden betaald door alle klanten van Liander. Dit zijn dus 'maatschappelijke kosten'.

Dit leidt vanuit een 'laagste maatschappelijke kosten'-perspectief tot de volgende volgorde in globale voorkeur locaties voor zon:

- Installatie achter een bestaande aansluiting waar de totale zonopwek het jaar door onmiddellijk geconsumeerd kan worden (invoeding op de bestaande aansluiting met een hoog energieverbruik)
- Installatie achter de meter van een bestaande aansluiting waar een deel van de zonopwek onmiddellijk geconsumeerd kan worden en het restant zonder verzwaring van de aansluiting of het netwerk kan worden teruggeleverd (dit geldt voor de meeste woningen, kantoren, boerderijen, winkels, sporthallen, gemalen, etc.)
- Installatie achter een bestaande aansluiting van een opwekinstallatie die grotendeels complementair is aan de ritmiek van zonopwek.
- Als er toch een nieuwe aansluiting nodig is voor een zonnepark zijn de kosten het laagst op korte afstand van een passend netvlak (dus nabij een MS-ruimte, een MS-kabel, een schakelstation of en onderstation).

Aangrenzend aan bebouwde gebieden

De keuze voor het toestaan van zonneparken aan de randen van bebouwd gebied lijkt vanuit energieaansluitmogelijkheden op hoofdlijnen positief. Immers, voor bebouwd gebied is in infrastructuur voorzien. Wenselijk blijft dan om initiatieven in de omgeving van bedrijfsvestigingen voorrang te geven. Omdat hier verreweg de grootse gelegenheid is om het opgewekte vermogen direct lokaal af te nemen.

N.B. Neem tijdig (voor het aanvragen van vergunningen en/of SDE-subsidie) contact op met Liander om de laatste moment opname te krijgen en/of om samen te onderzoeken wat kansrijke gebieden zijn.

(1)

Van:
Verzonden: woensdag 8 november 2017 23:14
Aan:
Onderwerp: RE: Start en uitnodiging voor de inspraak op de ontwerp Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking (RODE) Berkelland

Hallo

Nog voor ik toe kwam aan het eigenlijke onderwerp zelf, viel mij direct wat anders op. Waarom wordt er in het document zo'n bijzondere 'horizontale' oppervlakte eenheid gebruikt? De hectare.

Deze eenheid is weliswaar officieel toegestaan maar oa dakoppervlak in hectares uitdrukken is toch niet echt normaal.
Een hectare is een afkorting van hecto-are ofwel 100 aren. Sinds de invoering van het Système International in 1960 geldt de are als verouderd. Aan de vierkante meter wordt de voorkeur gegeven.
Daar komt nog bij dat het gebruik niet eenduidig en dus onjuist is. Soms zit de eenheid aan het getal vast (dat mag niet), regelmatig wordt 'ha.' gebruikt (dat mag niet) of soms staat de eenheid vast aan de vervolg zin (dat mag ook niet).
In een document met een modern onderwerp als Ruimtelijke ordening en duurzame energieopwekking is het niet handig om zo'n antieke eenheid te gebruiken.
Waarom niet gewoon de grootheid vierkante meter (m2)?

Met vriendelijke groet,

PS Het aan elkaar schrijven van getallen en eenheden komt meer voor in het document.

Geachte heer, mevrouw,

Op 16 mei bent u aanwezig geweest op de avond over duurzame energie in de gemeente Berkelland. Of u heeft interesse getoond in dit onderwerp, maar kon niet aanwezig zijn. Tijdens deze avond gingen we aan de hand van een speciaal computerprogramma en een afwegingsmatrix met elkaar in gesprek over de mogelijkheden, kansen en aandachtspunten voor duurzame energie in Berkelland. Op die manier wilden wij onze ideeën –als het gaat om duurzame energie een plek geven in onze gemeente- bij u toetsen, zodat wij dat konden gebruiken bij het opstellen van een beleidsnotitie voor duurzame energie en ruimtelijke ontwikkeling. U bent vast benieuwd wat er in de tussentijd is gebeurd rondom dit belangrijke onderwerp. Daarover informeer ik u graag.

De afgelopen periode hebben we verder gewerkt aan deze beleidsnotitie. In deze beleidsnotitie zijn we uitgegaan van een aantal vormen van duurzame energie die inmiddels een plek veroverd hebben op de markt. Denk aan zonne-energie, wind, biomassa en in mindere mate bodemenergie en waterkracht. Berkelland hebben we in de notitie verdeeld in landschapstypes en gebieden. Aan de hand van die verdeling is een afweging gemaakt welke vorm van duurzame energie een plek kan krijgen en in welke mate, zoals hoogte, oppervlakte en hoeveelheid.

Inloopdag op 29 november a.s.

Afgelopen dinsdag heeft het College de beleidsnotitie vrij gegeven voor de inspraakperiode. De gemeente heeft gemerkt dat de ideeën en meningen over duurzame energie in het landschap uiteen lopen. Daarom vinden wij het belangrijk dat bewoners, ondernemers, organisaties en andere belangstellenden aangeven wat zij vinden. Tot en met 5 december is het mogelijk om een reactie te geven op de beleidsnotitie. Ook wordt er in die periode op 29 november een inloopdag gehouden. Vanaf 9.30 uur tot 21.30 uur kunnen geïnteresseerden in het gemeentehuis vragen stellen over de beleidsnotitie. Na de inspraakperiode worden alle binnen gekomen reacties beantwoord en samen met de beleidsnotitie ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad.

Ik nodig u van harte uit om langs te komen op de inloopdag. Of als u opmerkingen, suggesties of vragen heeft, deze met ons te delen. De beleidsnotitie en de bijlagen met onder andere de inpassingsmatrix vindt u op de website van de gemeente:
https://www.gemeenteberkelland.nl/Bestuur/Beleidsstukken/Ruimtelijke_Ordening_en_Duurzame_Energieopwekking/Ontwerp_beleidsnotitie of ook te vinden via op de webpagina www.gemeenteberkelland.nl en dan rechtsonderaan het kopje 'Duurzame energie'

Met vriendelijke groet,

gemeente Berkelland

(2)

Van:
Verzonden: donderdag 9 november 2017 10:20
Aan:
Onderwerp: Re: Start en uitnodiging voor de inspraak op de ontwerp Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking (RODE) Berkelland
Bijlagen: Afbeelding (4).jpg

Geachte (

Dank u voor uw bericht en de uitnodiging. Ik zal op 29 november zeker naar de inloopdag komen, maar geef u nu alvast schriftelijk mijn mening.

In reactie op de beleidsnotitie wil ik als inwoner van de gemeente Berkelland het volgende aangeven: energie uit biomassa (***met name houtmassa***) keur ik als alternatieve energievorm ten zeerste af. Voor groei van bomen en struiken zijn nutriënten noodzakelijk. Ook als schuilplaats en voedselplaats voor dieren zijn (dood) bomen en kruiden (heesters en ondergroei) noodzakelijk. Er wordt nu al veel te veel uit bossen en tuinen geharkt. Het gevaar bestaat dat wanneer er economische motieven gaan meespelen dit helemaal uit de hand loopt en er veel meer gesnoeid wordt dan nodig en wenselijk is (nogmaals vooral de houtmassa) en dit ten koste gaat van het landschap. Dat is overigens niet alleen mijn persoonlijke mening, maar ook die van de Provincie Gelderland, zoals u uit bijgaande motie kunt opmaken.

Ik ben ook tegenstander van windmolens (om dezelfde reden: aantasting van het landschap) maar vind dat altijd nog te prefereren boven het opstoken van ons Achterhoekse groen.

Met vriendelijke groet,

Van:

Verzonden: Woensdag 8 november 2017 10:08:10
Onderwerp: Start en uitnodiging voor de inspraak op de ontwerp Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking (RODE) Berkelland

Geachte heer, mevrouw,

Op 16 mei bent u aanwezig geweest op de avond over duurzame energie in de gemeente Berkelland. Of u heeft interesse getoond in dit onderwerp, maar kon niet aanwezig zijn. Tijdens deze avond gingen we aan de hand van een speciaal computerprogramma en een afwegingsmatrix met elkaar in gesprek over de mogelijkheden, kansen en aandachtspunten voor duurzame energie in Berkelland. Op die manier wilden wij onze ideeën –als het gaat om duurzame energie een plek geven in onze gemeente- bij u toetsen, zodat wij dat konden gebruiken bij het opstellen van een beleidsnotitie voor duurzame energie en ruimtelijke ontwikkeling. U bent vast benieuwd wat er in de tussentijd is gebeurd rondom dit belangrijke onderwerp. Daarover informeer ik u graag.

De afgelopen periode hebben we verder gewerkt aan deze beleidsnotitie. In deze beleidsnotitie zijn we uitgegaan van een aantal vormen van duurzame energie die inmiddels een plek veroverd hebben op de markt. Denk aan zonne-energie, wind, biomassa en in mindere mate bodemenergie en waterkracht. Berkelland hebben we in de notitie verdeeld in landschapstypes en gebieden. Aan de hand van die verdeling is een afweging gemaakt welke vorm van duurzame energie een plek kan krijgen en in welke mate, zoals hoogte, oppervlakte en hoeveelheid.

Inloopdag op 29 november a.s.
Afgelopen dinsdag heeft het College de beleidsnotitie vrij gegeven voor de inspraakperiode. De gemeente heeft gemerkt dat de ideeën en meningen over duurzame energie in het landschap uiteen lopen. Daarom vinden wij het belangrijk dat bewoners, ondernemers, organisaties en andere belangstellenden aangeven wat zij vinden.

Tot en met 5 december is het mogelijk om een reactie te geven op de beleidsnotitie. Ook wordt er in die periode op 29 november een inloopdag gehouden. Vanaf 9.30 uur tot 21.30 uur kunnen geïnteresseerden in het gemeentehuis vragen stellen over de beleidsnotitie. Na de inspraakperiode worden alle binnen gekomen reacties beantwoord en samen met de beleidsnotitie ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad.

Ik nodig u van harte uit om langs te komen op de inloopdag. Of als u opmerkingen, suggesties of vragen heeft, deze met ons te delen. De beleidsnotitie en de bijlagen met onder andere de inpassingsmatrix vindt u op de website van de gemeente:
https://www.gemeenteberkelland.nl/Bestuur/Beleidsstukken/Ruimtelijke_Ordening_en_Duurzame_Energieopwekking/Ontwerp_beleidsnotitie of ook te vinden via op de webpagina www.gemeenteberkelland.nl en dan rechtsonderaan het kopje 'Duurzame energie'

Met vriendelijke groet,

gemeente Berkelland

D66 SP VVD CDA Gelderland

PvdA GROENLINKS

Motie (art. 37 RvO)

Motie verbranding biomassa

Provinciale Staten van Gelderland, in vergadering bijeen op 24 mei 2017,

Gehoord de beraadslagingen,

Constaterende dat

- Energie uit houtige biomassa zeer energie inefficiënt is;
- Er 2x zoveel CO_2 vrijkomt bij stroomproductie uit hout als uit aardgas;
- Na herplanting het 20 - 100 jaar duurt voor de CO_2 weer is ingevangen (koolstofschuld);
- Oogst van hout leidt tot afvoer van voedingsstoffen, oogst van tak- en tophout leidt tot extra verlies aan voedingsstoffen en veel bodems (zoals op de Veluwe) niet in staat zijn om verlies te compenseren;
- Dat, gelet op de verhouding tussen -duurzaam- aanbod en vraag, de inzet van houtige biomassa geen substantieel onderdeel kan vormen van de uiteindelijk te realiseren duurzame energievoorziening in ons land.

Overwegende dat

- Cascaderen van biomassa een voorwaarde is voor duurzaam gebruik, waarbij het gebruik van houtige biomassa voor het opwekken van energie helemaal onderaan de cascade staat;
- In het klimaatakkoord van Parijs is afgesproken om mondiaal onder de 1,5 graden opwarming van de aarde te blijven;
- De provincie Gelderland de ambitie heeft om in 2050 klimaatneutraal te zijn;
- Het verbranden van hout in elektriciteitscentrales en van bio-ethanol en biodiesel in auto's niet of nauwelijks bijdraagt aan besparing van CO_2 uitstoot en derhalve niet geschikt zijn als middel voor de transitie naar een duurzame energievoorziening;

Verzoeken GS om provinciale middelen alleen nog in te zetten ter ondersteuning van initiatieven die zijn gericht op het verbranden van houtige biomassa voor energieopwekking wanneer deze

- Een innovatief en tijdelijk karakter heeft
- Als eerste fase cruciaal is voor toekomstige verduurzaming van de energieopwekking
- Biomassa gebruikt
  - met een regionale afkomst (max 100km van de installatie);
  - Waar bij de winning geen verschraling van de bodem of achteruitgang van de biodiversiteit optreedt;
  - Die in de cascadering geen hoogwaardigere toepassing kent.

En gaan over tot de orde van de dag.

Antoon Kanis
D66

Toa Maouche
GroenLinks

Titus Visser
PvdA

Paul Kusters
SP

Jaap Jonk
CDA

Marieke Schriks
VVD

Van:
Verzonden:
Aan:
CC:
Onderwerp: Re: Start en uitnodiging voor de inspraak op de ontwerp Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking (RODE) Berkelland
Bijlagen: Afbeelding (3).jpg; Afbeelding (4).jpg

En de bijlagen...

Verzonden: Maandag 13 november 2017 11:28:08
Onderwerp: Fwd: Start en uitnodiging voor de inspraak op de ontwerp Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking (RODE) Berkelland

Geachte heer
Dank voor de uitnodiging voor de inloop op 29 november a.s. Ik probeer te komen.

Voordien wil ik in ieder geval aangeven dat het gebruik van hout als biomassa voor het winnen van energie ten zeerste moet worden ontraden, aangezien dit tot onwenselijke weghalen van hout uit singels en bossen kan leiden (door de financiele prikkels !) met alle gevolgen van dien voor schuil- en voedselplaatsen voor dieren en voor het landschap. Bijgaand stuur ik u een motie van de Provincie Gelderland hierover en een A4 over de redenen waarom vermeden moet worden hout als biomassa voor de opwekking van energie te gebruiken. Nu worden houtsingels al te vaak gesnoeid en kaalgeharkt. Hierdoor blijven er te weinig nutriënten over voor de bomen en struiken om te blijven groeien.

Met vriendelijke groet,

Verzonden: Woensdag 8 november 2017 10:08:10
Onderwerp: Start en uitnodiging voor de inspraak op de ontwerp Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking (RODE) Berkelland

Geachte heer, mevrouw,

Op 16 mei bent u aanwezig geweest op de avond over duurzame energie in de gemeente Berkelland. Of u heeft interesse getoond in dit onderwerp, maar kon niet aanwezig zijn. Tijdens deze avond gingen we aan de hand van een speciaal computerprogramma en een afwegingsmatrix met elkaar in gesprek over de mogelijkheden, kansen en aandachtspunten voor duurzame energie in Berkelland. Op die manier wilden wij onze ideeën –als het gaat om duurzame energie een plek geven in onze gemeente- bij u toetsen, zodat wij dat konden gebruiken bij het opstellen van een beleidsnotitie voor duurzame energie en ruimtelijke ontwikkeling. U bent vast benieuwd wat er in de tussentijd is gebeurd rondom dit belangrijke onderwerp. Daarover informeer ik u graag.

De afgelopen periode hebben we verder gewerkt aan deze beleidsnotitie. In deze beleidsnotitie zijn we uitgegaan van een aantal vormen van duurzame energie die inmiddels een plek veroverd hebben op de markt. Denk aan zonne-energie, wind, biomassa en in mindere mate bodemenergie en waterkracht. Berkelland hebben we in de notitie verdeeld in landschapstypes en gebieden. Aan de hand van die verdeling is een afweging gemaakt welke vorm van duurzame energie een plek kan krijgen en in welke mate, zoals hoogte, oppervlakte en hoeveelheid.

Inloopdag op 29 november a.s.

Afgelopen dinsdag heeft het College de beleidsnotitie vrij gegeven voor de inspraakperiode. De gemeente heeft gemerkt dat de ideeën en meningen over duurzame energie in het landschap uiteen lopen. Daarom vinden wij het belangrijk dat bewoners, ondernemers, organisaties en andere belangstellenden aangeven wat zij vinden. Tot en met 5 december is het mogelijk om een reactie te geven op de beleidsnotitie. Ook wordt er in die periode op 29 november een inloopdag gehouden. Vanaf 9.30 uur tot 21.30 uur kunnen geïnteresseerden in het gemeentehuis vragen stellen over de beleidsnotitie. Na de inspraakperiode worden alle binnen gekomen reacties beantwoord en samen met de beleidsnotitie ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad.

Ik nodig u van harte uit om langs te komen op de inloopdag. Of als u opmerkingen, suggesties of vragen heeft, deze met ons te delen. De beleidsnotitie en de bijlagen met onder andere de inpassingsmatrix vindt u op de website van de gemeente: https://www.gemeenteberkelland.nl/Bestuur/Beleidsstukken/Ruimtelijke_Ordening_en_Duurzame_Energieopwekking/Ontwerp_beleidsnotitie of ook te vinden via op de webpagina www.gemeenteberkelland.nl en dan rechtsonderaan het kopje 'Duurzame energie'

Met vriendelijke groet,

gemeente Berkelland

D66 SP VVD CDA Gelderland

PvdA GROENLINKS

Motie (art. 37 RvO)

Motie verbranding biomassa

Provinciale Staten van Gelderland, in vergadering bijeen op 24 mei 2017,

Gehoord de beraadslagingen,

Constaterende dat:

- Energie uit houtige biomassa zeer energie inefficiënt is;
- Er 2x zoveel CO_2 vrijkomt bij stroomproductie uit hout als uit aardgas;
- Na herplanting het 20 - 100 jaar duurt voor de CO_2 weer is ingevangen (koolstofschuld);
- Oogst van hout leidt tot afvoer van voedingsstoffen, oogst van tak- en tophout leidt tot extra verlies aan voedingsstoffen en veel bodems (zoals op de Veluwe) niet in staat zijn om verlies te compenseren;
- Dat, gelet op de verhouding tussen -duurzaam- aanbod en vraag, de inzet van houtige biomassa geen substantieel onderdeel kan vormen van de uiteindelijk te realiseren duurzame energievoorziening in ons land.

Overwegende dat:

- Cascaderen van biomassa een voorwaarde is voor duurzaam gebruik, waarbij het gebruik van houtige biomassa voor het opwekken van energie helemaal onderaan de cascade staat;
- In het klimaatakkoord van Parijs is afgesproken om mondiaal onder de 1,5 graden opwarming van de aarde te blijven;
- De provincie Gelderland de ambitie heeft om in 2050 klimaatneutraal te zijn;
- Het verbranden van hout in elektriciteitscentrales en van bio-ethanol en biodiesel in auto's niet of nauwelijks bijdraagt aan besparing van CO_2 uitstoot en derhalve niet geschikt zijn als middel voor de transitie naar een duurzame energievoorziening;

Verzoeken GS om provinciale middelen alleen nog in te zetten ter ondersteuning van initiatieven die zijn gericht op het verbranden van houtige biomassa voor energieopwekking wanneer deze

- Een innovatief en tijdelijk karakter heeft
- Als een te fase cruciaal is voor toekomstige verduurzaming van de energieopwekking
- Biomassa gebruikt:
  - a. met een regionale afkomst (max 100km van de installatie);
  - b. Waar bij de winning geen verschraling van de bodem of achteruitgang van de biodiversiteit optreedt;
  - c. Die in de cascadering geen hoogwaardigere toepassing kent.

En gaan over tot de orde van de dag.

Antoon Kanis
D66

Joe Maouche
GroenLinks

Titus Visser
PvdA

Paul Kusters
SP

Jaap Jonk
CDA

Marieke Schriks
VVD

Hout is grondstof, geen brandstof

Geplaatst op 27-10-2016 in Nieuws.

Hout moet niet worden ingezet voor energieopwekking. Dit stelden diverse deskundigen tijdens een informatiebijeenkomst op 19 oktober voor Gelderse Statenleden. Onderwerp van de bijeenkomst was de inzet van biomassa in de Gelderse energievoorziening. Hout dient juist hoogwaardig te worden toegepast, opdat CO_2 ook echt wordt vastgelegd. De deskundigen droegen een aantal argumenten aan tegen laagwaardige houtverbranding.

De informatiebijeenkomst in het provinciehuis in Arnhem was een initiatief van de provincie Gelderland en de Gelderse Natuur en Milieufederatie.

Tweemaal zoveel CO_2

Bij houtverbranding komt per opgewekte kilowattuur elektriciteit tweemaal zoveel CO_2 vrij vergeleken bij energieopwekking met gas. Dit komt doordat de koolstof in hout slechter beschikbaar is dan bij gas. Bio-energie op basis van houtverbranding is daarmee niet klimaatneutraal en heeft een negatieve klimaatwinst. Als oplossing stellen de deskundigen dat energiebesparing topprioriteit heeft en dat andere vormen van duurzame energie dienen te worden opgeschaald.

Te weinig aanplant

Pas na de kap en verbranding van hout worden bomen weer aangeplant (als deze al voldoende worden aangeplant). Het opnieuw vastleggen van CO_2 vindt daardoor pas veel later plaats. Het terugvangen van CO_2 vindt pas over 25 tot 100 jaar plaats. Zo wordt een koolstofschuld opgebouwd. Er dient dus eerst heel veel hout te worden aangeplant. Over tientallen jaren zou dan pas met beleid mogen worden gekapt.

Te weinig hout

Sowieso is er te weinig energiehout om in de vraag te voorzien. Om aan de doelstelling van het landelijke Energieakkoord in 2020 te voldoen is ca 10 miljoen ton energiehout per jaar nodig. 90% van het energiehout dient geïmporteerd te worden. Dé voorraadschuur van energiehout (het zuid oosten van de VS) levert jaarlijks 20 tot 30 miljoen ton energiepellets. Een twee tot drietal kleine landen (zoals Nederland) zouden daarmee in hun vraag (tot 2020) kunnen voorzien. De druk om buiten deze bossen hout te kappen wordt daarmee ook groter. Daarbij zullen ook oerbossen worden gekapt en worden omgezet in houtakkers.

Verlies biodiversiteit

Door het oogsten van top- en takhout uit Nederlandse bossen ontstaat er een nutriëntentekort in de bossen. De helft van alle biodiversiteit in ons bos is direct gebonden aan dood hout en organisch materiaal. De deskundige op het gebied van duurzaam bosbeheer raadt deze oogst af en daarbij ook de subsidie op hout voor de energieopwekking.

Documenten:

1. Verslag Informatiebijeenkomst Biomassa, Arnhem, 19 oktober 2016
2. Presentatie Martijn Katan: Een kwestie van rekenen
3. Presentatie Rudy Rabbinge: Energie uit bintjes en bieten, een doodlopende weg
4. Presentatie Jan den Ouden: Hoe duurzaam is biomassa-oogst?

(3)

Van:
Verzonden: woensdag 22 november 2017 15:01
Aan:
CC:
Onderwerp: FW: Duurzame energie

Zie bijgaand,
Groet

gemeente Berkelland

Postbus 200 | 7270 AA Borculo
www.gemeenteberkelland.nl | Twitter

Van
Verzonden: woensdag 22 november 2017 13:59
Aan:
Onderwerp: Fw: Duurzame energie

DUURZAME ENERGIE IN BERKELLAND
Zichtbaar, merkbaar en onmisbaar
om in 2030 energieneutraal te zijn.

Er wordt gedacht aan zonne-energie, wind,biomassa en in mindere mate aan bodemenergie en waterkracht. Een goed streven en de vele daken met zonne- energie in Berkelland geven nu al een vooruitziende blik. Helaas dreigt de Gemeente naar mijn mening een grote fout te maken door negen op hout gestookte biomassa installaties in de toekomst te willen installeren. De rook die deze uitbraken bevatten giftige stoffen de Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen (PAKS.)

Deze zijn kankerverwekkend.

o.a. antraceen, fluoranteen, pyreen, benzo (a) antraceen, chryseen, benzo fluoranteen, benzo (a) pyreen, indeno (123) (cd)pyreen, dibenzo(a,h)antraceen, benantreen, flureen.

Daarnaast komen er uit de rook ook diverse schadelijke

stoffen voor de mens en dier,o.a. groom, nikkel, lood, koolmonoxide, acroleine, acetaldehyde, benzeen, tolueen, azijnzuur, mierenzuur, stikstofoxides, naftaleen, metaan. Al deze genoemde stoffen dalen op het land neer waar mens en dier van moeten eten, ook ademen mensen en dieren deze schadelijke stoffen in. Vooral het zeer fijne stof van 0,1 tot 10 micrometer, is zelfs giftiger dan dieseldampen. DE totale oppervlakte om deze biomassa installaties te bouwen bedraagt 4 ha.

Het is mij na bovenstaand onderzoek ook duidelijk geworden dat diegene die de kolengestookte centrales willen behouden het foute argument gebruiken biomassa (hout) is beter voor het milieu, terwijl in n. Amerika de bossen worden gekapt.

Ik vertrouw er op dat al diegene die de gemeente Berkelland besturen een goed besluit nemen.

(4)

Van:
Verzonden: maandag 4 december 2017 13:07
Aan:
Onderwerp: brief aan college ontwerp Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking (RODE) Berkelland
Bijlagen: brief college Berkelland - beleidsplan RO en duurzame energieopwekking.pdf

Opvolgingsmarkering: Opvolgen
Markeringsstatus: Gemarkeerd

Dag

Heden digitaal via de site van de gemeente een brief aan het college verzonden (zie bijlage) betreft het ontwerp beleidsplan RO en duurzame energieopwekking.

Dit als reactie op het plan en de toelichting tijdens de inloop dag.

Met vriendelijke groet,

Als er aanvullende vragen/opmerkingen zijn hoor/lees ik het wel

Groet

Industriële Kring Berkelland

Door ondernemers, voor ondernemers

Aan college en wethouders van de gemeente Berkelland
Marktstraat 1
7271AX Borculo

Borculo 4 december 2017

Geacht college

Betreft: Ontwerp beleidsplan versie 31 oktober 2017 Ruimtelijke Ordening en Duurzaam Energie opwekking in Berkelland

De industriële Kring Berkelland heeft kennis genomen van bovengenoemd ontwerp beleidsplan en tijdens de inloop dag van 29 november jl.

Vermeld in de *inpassingsmatrix* dat windmolens maar tot 80 meter as hoogte (te laag) zijn toegestaan op bedrijventerreinen, maar op de *kansen- en belemmeringskaart* zien we duurzame energie opwekking met windmolens een beperking rond de kernen waar de bedrijventerreinen op aansluiten.

Vraag:
Is het nu wel of niet mogelijk windmolens te plaatsen op bedrijventerreinen?

Willen we de toekomstige doelstellingen van energieneutraal en duurzaam ondernemen en uiteindelijk een circulaire economie realiseren is het noodzakelijk dat bij het opstellen van de definitieve plannen en het optimaliseren van de wettelijke kaders en/of vergunningverlening daarbij te kijken naar de kansen en niet naar de belemmeringen.

Voor de *bedrijventerreinen van de toekomst* vragen wij om een flexibele aanpak, wat betreft besparing, opwekking, restwarmte, afval =grondstof en vestigingsbeleid waardoor invulling van nieuwe vormen van samenwerking door de bedrijven mogelijk wordt.

Indien eventuele aanvullende toelichting gewenst is vernemen wij dat graag.

Met vriendelijke groet namens het bestuur.

[redacted]
Voo[redacted]

Postbus 70, 7260 AB Ruurlo
telefoon 06 10 681 640
Kamer van Koophandel Apeldoorn 08150835
Bankrekening NL87 RABO 0126 9326 89
BTW-nummer NL 8176.79.649.B01
e-mail info@ikberkelland.nl
www.ikberkelland.nl

5

Van:
Verzonden: maandag 4 december 2017 14:04
Aan:
Onderwerp: FW: energiebeleid

gemeente Berkelland

Postbus 200 | 7270 AA Borculo
www.gemeenteberkelland.nl | Twitter

Van:
Verzonden: vrijdag 1 december 2017 13:42
Aan:
Onderwerp: energiebeleid

Geachte

Gistermiddag heb ik in het gemeentehuis kennis genomen van het toekomstige energiebeleid van de gemeente Berkelland. Ik werd deskundig te woord gestaan door Carlos Huijser.
Ik waardeer het streven naar een duidelijke keuze voor alternatieve energiebronnen.

Ik betwijfel echter sterk of het noodzakelijk is om als gemeente te streven naar volledige zelfstandigheid in de energievoorziening. Die situatie heeft in het verleden ook nooit bestaan: er zijn altijd brandstoffen (turf, kolen, aardgas) van elders aangevoerd. Zo kan er ook in de toekomst elektrische energie worden aangevoerd uit gebieden met een potentieel overschot.

Ik heb in de beleidsnotitie gemist dat er zeer veel winst te behalen is uit isolatie van woningen en gebouwen. Er wordt te veel gefocust op de energieproductie en te weinig op de energieconsumptie. Ik denk dat de gemeente hierbij een belangrijke stimulerende rol kan en moet spelen. Ik heb vorig jaar al de suggestie gedaan voor een gedifferentieerd tarief voor de WOZbelasting, in die zin dat eigenaren van woningen met energielabel A minder gaan betalen, en eigenaren van woningen met energielabel G meer. Helaas heb ik hier nooit enige reactie op ontvangen.

Bovendien is het vervoer als grootgebruiker van energie buiten beschouwing gebleven. Het lijkt mij een illusie te denken dat in 2030 iedereen in een elektrische auto zal rijden. Daarom zal de gemeente Berkelland in 2030 niet energieneutraal kunnen zijn.

Terugkerend naar de beleidsnotitie: ik zou willen pleiten voor plaatsing van meer zonnepanelen en minder windmolens. Hieronder licht ik dit toe.

1. Windmolens kunnen in deze relatief windarme regio alleen met subsidie worden geplaatst. Uiteindelijk moeten die subsidies worden bekostigd uit verhoging van de energiebelasting. Naar verwachting kunnen op zee daarentegen grote windparken binnenkort zonder subsidie rendabel zijn.
2. In het naburige NRW heeft de nieuwe deelstaatregering de bouw van nieuwe windturbines wegens die geringe rendementen gestaakt. De gemeenteraad van Winterswijk heeft recent besloten tot een moratorium van 5 jaar op de bouw van windturbines.
3. Bovendien leveren 150-200 m hoge windturbines tot grote afstand geluidsoverlast op. Ook zijn er grote aantallen vogelslachtoffers te vrezen.
4. Het is veel rendabeler om belastinggeld te besteden aan zonnepanelen. Er zijn nog heel veel daken die wachten op plaatsing van zonnepanelen. In het buitengebied kunnen percelen met zonnepanelen omzoomd worden met hagen en daardoor weinig nadeel opleveren voor het landschap; dit weer in tegenstelling tot windmolenparken die een grote impact hebben op de beleving van het landschap. De aantrekkelijkheid van Achterhoekse parklandschap zal door percelen met zonnepanelen veel minder worden aangetast dan door windmolenparken.

Mocht u nader met mij van gedachten willen wisselen, dan ben ik daar graag toe bereid.

Met vriendelijke groeten,

(6)

Van: Gemeente Berkelland <info@gemeenteberkelland.nl>
Verzonden: zondag 3 december 2017 15:04
Aan: Share-Div
Onderwerp: Digitaal contact website
Bijlagen: reactie op notitie Duurzame Energie, 3-12-2017.pdf

Digitaal contact

Onderwerp

beleidsnotitie 'Duurzame energie in Berkelland: zichtbaar, merkbaar en onmiskenbaar'

Omschrijving

reactie op notitie

Achternaam

Voorvoegsel(s)

Voorletter(s)

Man / Vrouw

Straatnaam

Huisnummer

Postcode

reactie op notitie Duurzame Energie, 3-12-2017.pdf -

Aan de raad en het college van Burgemeester & Wethouders van de gemeente Berkelland

Eibergen, 3 december 2017
Betreft: beleidsnotitie 'Duurzame energie in Berkelland: zichtbaar, merkbaar en onmiskenbaar'

Geachte raads- en collegeleden,

De beleidsnotitie Duurzame Energie is een noodzakelijke stap in de richting van een energieneutraal Berkelland in 2030. De geformuleerde beleidsuitgangspunten en aanbevelingen onderschrijf ik.

Echter dit is een eerste stap in de goede richting. Dit jaar heb ik als mede-initiatiefnemer van het postcoderoosproject Duurzame Energie Eibergen-Rekken (DEE) gemerkt dat er een groeiend bewustzijn is bij mensen dat het klimaatprobleem oplosbaar is. Dit is echter nog een kleine groep voortrekkers. Er is nog veel nodig om alle bewoners van en alle bedrijven in Berkelland optimaal mee te laten werken en te laten investeren, om de doelstelling zoals beschreven in de beleidsnotitie binnen 12 jaar te halen. 'Gemeente Berkelland staat voor dat nieuwe opwekinstallaties worden gemaximeerd tot de capaciteit die nodig is voor een energie neutraal Berkelland in 2030.'

Om de benodigde capaciteit te halen binnen de gestelde termijn is het noodzakelijk dat de politiek de leiding neemt om de maatschappij mee te krijgen. Iedereen moet daaraan bijdragen. Dat proces moet versneld doorgaan, zodra de beleidsnotitie is vastgesteld.

Dit houdt volgens mij in dat de gemeente actief ondersteuning biedt bij de realisatie van initiatieven. Met de opmerking 'de markt moet zijn werk doen' lukt het niet om energieneutraal te worden, laat staan CO2-neutraal. Onderstaande zin in de notitie klinkt mooi. 'Door helderheid te bieden aan inwoners, instellingen en bedrijven waar ruimtelijk de kansen liggen, welke ruimtelijke (inpassings)regels gelden en welke proceduremogelijkheden bestaan beogen de Achterhoekse gemeenten om initiatiefnemers duidelijkheid en ook slagkracht te bieden om bij te dragen aan een mooie, energie neutrale Achterhoek.'

Bij het vaststellen van deze notitie stel ik voor dat de gemeente een stimuleringswerkgroep instelt van bewoners en (agrarische)bedrijven met voldoende ambtelijke ondersteuning. Deze werkgroep gaat actief aan de slag om initiatieven te ondersteunen en de participatie van omwonenden te helpen organiseren. Met behulp van een plan van aanpak en een jaarlijks werkplan wordt toegewerkt aan het behalen van de doelstelling om in 2030 energieneutraal te zijn.
In het kader van bewustwording kan gedacht worden aan het organiseren van excursies naar plekken waar al grote groene energieopwekinstallaties zijn gerealiseerd, zoals bijvoorbeeld de gemeente Saerbeck in Munsterland.
Op deze manier kan de nodige versnelling gerealiseerd worden en kan tussentijds gekeken worden welke extra stimuleringsmaatregelen nodig zijn.

Met vriendelijke groet,

7

Van: Gemeente Berkelland <info@gemeenteberkelland.nl>
Verzonden: donderdag 30 november 2017 10:00
Aan: Share-Div
Onderwerp: Digitaal contact website

Digitaal contact

Onderwerp

Duurzame energieopwekking

Omschrijving

Beste mensen,

als reactie op de beleidsnotitie 'Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energiepopwekking in Berkelland' heb ik een paar opmerkingen:
* In de notitie zijn grote gebieden (groen) aangewezen waar windmolens mogelijk zijn. Die gebieden overlappen in veel gevallen ook stiltegebieden en nationale landschappen. Het plaatsen van windmolens in stiltegebieden en nationale landschappen doet grote afbreuk aan de kernwaarden van die gebieden. Het plaatsen van windmolens in die gebieden zou dan ook niet van toepassingen moeten zijn.
* Gemeente Berkelland wil in 2030 energieneutraal zijn. Daar ben ik ook voor. Eerder is beter. Maar waarom zoekt de gemeente de oplossingen alleen in de eigen gemeente, waar de mogelijkheden beperkt zijn? Er zijn in Nederland veel betere mogelijkheden om b.v. windenergie op te wekken. B.v. op de Noordzee. Daar is het rendement van de molens ook veel beter. Als Berkelland participeert in windmolenparken op zee, dan is het rendement beter, dus is het doel eerder behaald. En dat zonder de verstoringen die het plaatsen van windmolens in de gemeente met zich mee brengt.

Met vriendelijke groeten,

Achternaam

(

Voorletter(s)

Man / Vrouw

Straatnaam

Huisnummer

Postcode

Woonplaats

.....

E-mailadres

.....

Telefoonnummer

.....

Dit is een automatisch verstuurde e-mail

8

Van: Gemeente Berkelland <info@gemeenteberkelland.nl>
Verzonden: zaterdag 25 november 2017 15:18
Aan: Share-Div
Onderwerp: Digitaal contact website

Digitaal contact

Onderwerp

beleidsnotitie duurzame energie in Berkelland

Omschrijving

Ik pleit ervoor dat er in de beleidsnotitie meer aandacht besteed wordt aan duurzame energie uit de Berkel en dat het realiseren van waterkrachtcentrales in de Berkel grondig onderzocht wordt!

Achternaam

Voorvoegsel(s)

Voorletter(s)

Man / Vrouw

Straatnaam

Huisnummer

Postcode

Woonplaats

E-mailadres

Telefoonnummer

Dit is een automatisch verstuurde e-mail.

9

Van: Gemeente Berkelland <info@gemeenteberkelland.nl>
Verzonden: zondag 12 november 2017 23:09
Aan: Share-Div
Onderwerp: Digitaal contact website
Bijlagen: Ingezonden brief naar Berkelland en het Achterhoeks nieuws.docx

Digitaal contact

Onderwerp

Duurzame Energie in Berkelland

Omschrijving

Als attachment hierbij een opinie en inspraakachtergrond tav de beleidsnotitie duurzame energie

De uitdaging is veel groter dan u denkt en echt beleid is nodig

Achternaam

Voorvoegsel(s)

Voorletter(s)

Man / Vrouw

Straatnaam

Huisnummer

Huisnummer toevoeging

Postcode

Woonplaats

E-mailadres

Telefoonnummer

U kunt eventueel een bijlage toevoegen

Ingezonden brief naar Berkelland en het Achterhoeks nieuws.docx - Berkelland energie neutraal in 2030?

Dit is een automatisch verstuurde e-mail.

Eibergen 12 November 2017

Ingezonden brief

Het is zeer lovenswaardig dat de Gemeente Berkelland een visie aan het ontwikkelen is cq op hoofdlijnen ontwikkeld heeft om meer (of zoals de doelstelling zelfs luidt volledig) energieneutraal te worden en daarbij wordt het jaartal 2030 genoemd.

Ieder weldenkend mens maakt zich natuurlijk toch wat zorgen over de manier waarop wij in onze geïndustrialiseerde samenleving met deze planeet omspringen. Je wilt graag iets fatsoenlijks en duurzaams achterlaten voor de volgende generaties. En als zodanig is dus elk initiatief te koesteren.

Ik heb in de industrie geleerd dat je toch wat voorzichtig moet zijn met doelstellingen, dat je eigenlijk eerst een goede en numeriek onderbouwde analyse moet maken, dat er duidelijke targets moeten zijn, dat je de factoren die je kunt beïnvloeden en de onbestuurbare factoren moet onderkennen en dat er een goede kostenschatting gemaakt moet worden.

Ik begrijp dat dit mogelijk in de politiek wat anders ligt (neem bv Urgenda), maar een goede poging daartoe zal mogelijk enige differentiatie aanbrengen in de doelstellingen. Het arbitraire 2030 mag dan ver weg lijken, maar ligt gelet op de zeer substantiële impact van deeloplossingen erg dichtbij.

Ik heb een aantal bijlagen bijgevoegd waaruit de omvang van de uitdaging moge blijken.

Mijn advies zou zijn direct beginnen met een numerieke analyse (hoeveel energie gebruiken wij eigenlijk in Berkelland en welk deel daarvan wordt onze target) en de definitie van een aantal haalbare eerste stappen onder het motto als je niet begint wordt er ook niets gerealiseerd. Geef een Universiteit/HBO of een ervaren ingenieursbureau een opdracht om dit uit te werken.

Hierbij valt bv te denken aan de toestemming om op 1 of 2 plaatsen 5-10 grote (3-4MWatt) windmolens (150-200m hoog) te plaatsen en een eerste zonnepaneel park van 20 tot 50 Hectare. Nog een hele uitdaging bij het versnipperde planologische beeld wat geschetst wordt in uw bijlagen. Je kunt immers niet met alles en iedereen rekening houden, sommige partijen zullen wat in moeten leveren. En kleinschalige oplossingen anders dan meer panelen op de daken en meer isolatie leveren te weinig bijdrage. De wokkel is een onzalig idee omdat windenergie te maken heeft met de oppervlakte van het doorsneden windvlak en op lage hoogte te weinig wind heerst om van de derde macht in opbrengst gebruik te maken.

Beide eerste targets zijn technologisch niet moeilijk en je kunt het morgen kopen, maar de not in my backyard weerstand maakt dit politiek uiterst lastig. Juist hier kan de gemeentelijke en provinciale politiek een grote rol spelen. De investeerders zijn vast wel te vinden als er een goed juridisch en financieel plaatje beschreven wordt. Bij de huidige usance in Duitsland

om 10-13% te vragen van de jaarlijkse opbrengst van windmolens zijn coöperatieve landeigenaren makkelijk te vinden. Vraag waarom er vlak over de grens (Lunten) wel substantiële windparken gerealiseerd worden en dit bij ons zo moeilijk ligt

Het is verder ondenkbaar om alleen naar de local voor local oplossingen te kijken. Bv hoeveel wordt ons toegerekend van de Noordzee en de grote land parken, als dat >20% is, hoef je nog maar <80% te realiseren. Ook opslag van grote hoeveelheden energie nodig om de dag_nacht- en seizoens-onbalans op te vangen alsmede dagelijks balanceren van energiestromen is niet iets wat je als Berkelland alleen op kunt vangen.

Ik wens u sterkte en voortvarendheid bij deze uitdaging. Heb verder een aantal bijlagen met berekeningen en uitgangspunten bijgevoegd.

Met vr Gr

[redacted]

Bijlage 1 **Een ruwe schatting van het energie(stroom en gas) verbruik in Berkelland.**

Het is een groot verschil of alleen het elektrisch verbruik of de totale "huiselijke" consumptie wordt beschouwd. In veel vergelijkingen van bv zonnepanelen of windmolens wordt alleen het elektrische verbruik in de vergelijking meegenomen.

Dit is echter maar een klein deel van het totale energie verbruik. Ik zal in de vervolgberekening beiden laten zien, maar als Berkelland het heeft over een energie neutrale gemeente dan zou het gasverbruik niet buiten beschouwing gelaten mogen worden. De andere vormen van benodigde energie bv Benzine en Diesel etc laat ik even verder buiten beschouwing, maar is eveneens substantieel tov de eerstgenoemden.

Alles is omgerekend naar een begrijpelijke eenheid KWattHr.

Per gemiddeld huishouden wordt in een niet al te pessimistisch scenario ruwweg 3000 KWattHr aan elektriciteit en 1600 m3 gas verstookt. Er gaan vele schattingen rond maar dit is wel een tamelijk representatieve. Aangezien de calorische waarde van een m3 gas ongeveer 10 KWattHr bedraagt komt dit neer op totaal 3000+10*1600=19000 KwattHr per jaar per huishouden

NB van ons energie verbruik gaat dus 80-90% op aan het verwarmen van water voor verwarming, douchen en koken. Isoleren levert dus heel veel op.

In Berkelland bevinden zich ongeveer 20.000 huishoudens waarvan de gemiddelde samenstelling bovengenoemd verbruik realiseert.

In zijn totaliteit dus $20*10^3*19*10^3=380*10^6$ KWattHr.

Te verdelen in $60*10^6$ KWattHr Electra en $320*10^6$ KWattHr Gas

Als we er van uitgaan dat deze huishoudens een vergelijkbare hoeveelheid energie gebruiken buitenshuis bv scholen, stadhuis, winkels, kleine industrie, verlichting openbare ruimte etc etc dan leidt dat tot $760*10^6$ KWatthr per jaar. Dus 120 GWatthr respectievelijk 640 GWatthr.

Dit getal 2 keer is een schatting, maar niet ondenkbeeldig, omdat de grootverbruikers als petrochemische en zware industrie niet aanwezig zijn in deze gemeente, anders was het beduidend meer. Transport ed blijft ook buiten beschouwing in dit scenario.

Het is verder niet zo relevant voor de rest van het verhaal of dit er 20 of 30% naast zit omdat zal blijken dat dit veel is. Het is een aardige uitdaging, maar het moet doenlijk zijn om de juiste getallen boven water te krijgen via de energie leveranciers of netbeheerders. Controle is noodzakelijk.

Bijlage 2 **Een ruwe schatting van de opbrengst van zonnepanelen en windmolens**

De opbrengst van **zonnepanelen** is redelijk goed definieert en ervaringswaarden zijn ook voor onze geografische positie (erg Noordelijk) en klimatologische omstandigheden beschikbaar.

Een gemiddeld goede kwaliteit en betaalbaar paneel van 1.5 m2 levert als piekvermogen 270 Watt en als jaarlijkse opbrengst bij een redelijk optimale plaatsing 200-230 KwattHr per jaar op. Als je wat veroudering mee zou willen nemen is 210 KwattHr een aardige schatter. Je mag ook 140 KwattHr per m2 nemen als de aan het net geleverde energie na omvormer.

NB Mijn 24 panelen leveren ruim 5000 KwattHr op en dat al gedurende meerdere jaren.

Op een hectare 100*100m kun je denk ik redelijk 3000 panelen plaatsen, omdat je rekening moet houden met schaduwwerking, optimale positie maar ook toegankelijkheid nodig voor aansluiting onderhoud/reparatie en ramenlappen (er blijft toch wat vuil/algen hangen).

Opbrengst dus per Ha 3000*210Kwatthr= 630MWattHr per jaar. En een piek vermogen van 3000*270Watt=0,81MWatt.

Verder is rekening te houden met de hoge stroomsterktes in de zomer dus aansluiting aan een 10KV (of hoger) leiding is minimaal nodig. Dit vergt binnen Berkelland zeker nog aanpassing want ons netwerk is matig. NB Bij vele opstellingen rekent men in km^2.

Om het even in verband te brengen met Bijlage 1 waar alleen voor elektra al $60*10^6$ Kwatthr dwz 60000 MWattHr nodig was is dus ruwweg 100 Ha aan oppervlak nodig.

Zoals wel eens opgemerkt is: de zon geeft veel energie af maar de energiedichtheid is niet erg groot, vaak niet aanwezig of bij onze breedte ernstig afgezwakt en de effectiviteit van de omvorming is ook niet geweldig.

Grote oppervlakken zijn efficiënter vanwege de infrastructuur en hekwerken.

Over de **opbrengst** van Windmolens woedt een hevige discussie. Voorstanders zwaaien met Nen waardes en tegenstanders met getallen die door de praktijk en netwerkproblemen substantieel kleiner zijn. Als het stevig waait (en daarom ook de nieuwe enorm hoge molens

op het land) dan gaat het over grote gebieden te goed en is er te weinig totale vraag om vele redenen en wordt dus het vermogen teruggeregeld, als het weinig waait speelt er een derde macht in de opbrengst.

Een 3-4Mwatt Molen (>>150 m hoog, naafhoogte >=100m) zal daarom per jaar bij een behoorlijke dichtheid van molens niet veel meer opbrengen dan 2 tot 4 *10^6 KwattHR per jaar. De verkoopgetallen als bv landfactoren van 25% van het Nennvermogen worden in de praktijk in Duitsland lang niet gehaald, ergens tussen de 6 en 16% is helaas realistisch.

Optimistisch dus 15 tot 20 molens voor het elektragebruik alleen. Combinaties eenvoudig af te leiden. Bij energie neutraal ook tov van gas wordt het tamelijk dramatisch. Een factor 5 tenminste.

Opbrengst van Biogas/Vergisters.

Hier weet ik te weinig van. Denk alleen dat het vinden van substantiële hoeveelheden materiaal welke als grondstof nodig zijn alsmede de energiekosten van vervoer een belemmerende factor zullen vormen. De energiedichtheid is natuurlijk wel een pro.

Studie laten uitvoeren

Warmte-Koppeling en bodem/luchttoepassingen

Verder onderzoek nodig. Het aardige is wel dat een invertor een rendements verbetering geeft van een factor 3 tot 4 en naast verwarming ook voor koeling gebruikt kan worden. Basis wordt dan natuurlijk weer elektra.

Vraag is of er een aantal diepe putten geslagen kunnen worden. Milieu technisch nog niet zo eenvoudig omdat er in de praktijk vaak rommel (olie,gas of zout) meekomt

Huidige Opbrengsten

Dit is met 3-4% van het enkelvoudige electriciteitsverbruik/huishouden wel bepaald.

Bijlage 3 De problematiek van de onbalans

Zonnepanelen.

Zonnepanelen geven de maximale hoeveelheid vermogen af bij hoge zonnestanden, dus korte weg door de dampkring, helder weer en niet al te hoge temperaturen. De opbrengstgrafiek volgt dus de sinus van de zonsdeclinatie en loopt daar zelfs iets op vooruit. De opbrengst in de wintermaanden als de meeste energie nodig is bedroevend weinig. De 5 wintermaanden samen ruwweg 20% en December bv 2-3%. April,Mei en Juni zijn prima maanden. Verder doen ze het s' nachts natuurlijk nooit.

Dit heeft een aantal nogal belemmerende consequenties.

-Omdat men optimaliseert naar jaaropbrengst en wat minder goede dagen kan het dus zijn dat er op goede dagen op de piekuren veel te veel energie geproduceerd wordt. Dit fenomeen wordt erger naarmate er in zijn totaliteit meer vermogen geïnstalleerd wordt zoals men nu in Duitsland ervaart en waarvan wij profiteren. Tot op heden gaat het nog maar over 10 jaar zal het zeker zo zijn dat niemand de stroom wil hebben zelfs niet onder 0 tarief tenzij er landelijk of Europa wijd grote energiebuffercapaciteit opgebouwd is. Buffers kosten mogelijk zelfs 50% conversie ineffectiviteit.

-De modellen van teruglevering en terugbetaling (die zwaar gesubsidieerd worden en op termijn onrealistisch zijn) zullen aangepast gaan worden.

-korte termijn buffering bv dag nacht is niet goedkoop maar mogelijk hanteerbaar.

-lange termijn buffering augustus naar december voor een aanzienlijk deel van het verbruik is niet eenvoudig vraagt om bv power to gas conversie of opslag in lucht of waterreservoirs.

Kortom de installatie van een theoretisch 100% verbruiksdekkend opwekkend vermogen in panelen garandeert nog lang niet de energieneutraliteit.

In de doelstelling zal dit dus meegewogen moeten worden en naar oplossingen gezocht.

Windmolens

Ook hier een grote mate van onvoorspelbaarheid. Omdat weersgebieden van te veel wind of veel te weinig wind zeer groot kunnen zijn is het balanceren niet eenvoudig en nu vaak zelfs onmogelijk. Bij een groter geïnstalleerd vermogen wordt het onmogelijk om piekopbrengsten anders weg te regelen dan door uitschakeling. Dit is de reden dat de opbrengsten in de praktijk nu al veel lager zijn dan waar optimistisch modellerend rekening gehouden werd. Zie bv Duitse studies hierover.

Het verhaal dat windmolens en zonnepanelen redelijk aanvullend werken is helaas slechts gedeeltelijk waar. Ook in de winter zijn er bekende langdurige wind"stille" periodes over grote oppervlaktes waarbij de som van beide systemen verwaarloosbare opbrengsten heeft.

Na enige decennia ervaring met windmolens op het land is men tot de conclusie gekomen dat geoptimaliseerde grote rotordiameter molens met aanzienlijke naafhoogtes zeer veel beter presteren dan kleine molens en minder last hebben van de vermogens onbalans. Windkaarten ed momenteel goed en betrouwbaar beschikbaar.

Helaas is de not in my backyard oppositie om begrijpelijke redenen niet zo blij met dingen van 200 m hoog, die ook nog eens lawaai maken. Waar vindt je in Berkelland vrije afstanden van 600m of meer.

Ik pleit er daarom ook voor om in de doelstellingen tav energieneutraliteit hier een woordje aan te wijden.

Eigenlijk blijkt dat tot er goede opslagoplossingen gevonden zijn er een bijna even grote back-up faciliteit behouden moet blijven in de vorm van gas of kolen centrales (mogelijk zelfs nucleaire import). Het gegoochel met zwart/grijze stroom die groen wordt is niet erg lang meer houdbaar.

Bijlage 4 Een ruwe kostencalculatie en een voorzichtige planning

Zonnepanelen

Deze is eigenlijk erg eenvoudig per Ha dus 3000 panelen 3000*250*2,2=1,65 Mio Euro.

3000 panelen per Ha, 250 Euro per paneel (wat aan de hoge kant bij dergelijke hoeveelheden) en de factor 2,2 voor de infrastructuur. Uitgaande van een vlak stuk land, wat niet onder kan lopen en een hoogvermogen Netaansluiting dichtbij. Het Hekwerk zou in de prijs kunnen zitten vanwege de factor 2,2 en de hoge paneelprijs.

De grondprijs is een moeilijk te bepalen variabele, en kan bv ook in een lease vorm meegenomen worden en dan in de jaarlijkse opbrengst verdisconteert worden

Omdat hekwerk etc lineair oploopt en Ha kwadratisch is een groot park dus voordeliger.

Voor een 50 Ha park is 85Mio Euro een goede schatter

Windmolens

Een schatting is 1200 euro per KWatt en een voorgestelde windmolen van 4 MWatt zou dus 4,8 Mio kunnen kosten. Bij kleinere molens is de Kwatt prijs mogelijk toch wat lager bv 1100 Euro/KWatt.

De aanschafprijs is ongeveer 80% van het kostenplaatje, mits aansluiting voorhanden is. En buitengewone maatregelen niet genomen hoeven te worden

DWZ dus 6 Mio per windmolen

15 molens dus samen 90 Mio Euro.

Planning

Het vergunnings-proces zal voor windmolens waarschijnlijk wel eens 5-7 jaar kunnen belopen en voor een zonnecellenpark 2-3 jaar (ivm de veel kleinere impact op de leefomgeving). Projectplanning en technologische uitwerking kan goed plaatsvinden binnen deze periode. Kosten minimaal.

De bouwtijd is met 1-2 jaar ruim bemeten, je kunt ze bijna direct bestellen.

Ook hier ligt wederom de uitdaging bij de gemeente om de vergunningen te realiseren.

(10)

Aan het College van B & W
van Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Betreft: Inspraakreactie Beleidsnotitie "Duurzame energie in Berkelland: zichtbaar, merkbaar en onmiskenbaar" / RODE-regels (= Ruimtelijke Ordening Duurzame Energieopwekking, betreft zonnepanelen, windmolens, biovergisting, biomassainstallaties e.d. in de Gemeente Berkelland. (d.d. 29-11-2017).

Geacht College van B & W,

Het beleid moet het eerst gericht zijn op energiebesparing en efficiënt met energie omgaan en daarna zonnepanelen op daken.
Windmolens horen op zee thuis; géén aantasting van het Achterhoekse coulissenlandschap en op zee waait het hard. (op zee meer opbrengst).
(Net zo als de zgn. ladder van Lansink bij het afval: zo min mogelijk afval produceren, dan hergebruik/kringloop, dan verbranden en als laatste storten).
Met deze brief wil ik het College van B & W vriendelijk verzoeken **géén** windmolens toe te staan in de buurtschap Dijkhoek en Leoxtichting te Borculo (in de Beleidsnotitie en in de RODE-regels en in de matrix) en ook **géén** windmolens te plaatsen in de Dijkhoek en Leoxtichting te Borculo.
Het betreft in de Dijkhoek en Leoxtichting een landschap met hoge landschappelijke waarde, zoals coulissenlandschap, laanbomen, houtwallen en houtsingels en bossen, de aanwezigheid van landgoederen of de structuren daarvan zoals de Leoxtichting (vroeger fam. van Eyll), de Hoeve en het Lebbenbrugge (Meester HW Heuvtichting), de Kooibossen (fam. Prior (1890)) en de aanwezigheid van authentieke bos- en natuurgebieden (zoals Kooibossen (rabatten - bosgebied), de Scholte (fam. Willemsen), het Galgenveld en de Watenter (Beltrumseweg/Platvoetdijk)). De Dijkhoek en Leoxtichting is een authentiek gebied met veel loofbossen, historische huisen, boerderijen, rijksmonumenten (Lebbenbrugge en boerderij Blankenborg), gemeentelijke monumenten (de Stadt en het Jachthuis) en cultuurhistorische waarde (De Dycke).
Een windmolen past daar **niet** in.
Daarnaast geven windmolens slagschaduwen, een akelig gebrom en geruis (slaapproblemen) en verpesten het fraaie uitzicht.
Ze tasten het gebied aan en windmolens horen in dit fraaie Achterhoekse coulissenlandschap **niet** thuis.
Toeristen en recreanten zullen niet meer naar Borculo komen bij de aanwezigheid van windmolens.
Hierbij aan U het verzoek om in de Beleidsnotitie, RODE-regels en matrix op te nemen dat er **géén** windmolens in de Dijkhoek en Leoxtichting mogen komen om bovengenoemde redenen. Kortom een windmolenvrij Dijkhoek en Leoxtichting.
Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking. Met vriendelijke groeten,

11

From:
To:
CC:
Date: 1-12-2017 8:34:30
Subject: FW: Digitaal contact website
Attachments: 20171129_162316.jpg

Van: Gemeente Berkelland [mailto:info@gemeenteberkelland.nl]
Verzonden: donderdag 30 november 2017 18:48
Aan: Share-Div
Onderwerp: Digitaal contact website

Digitaal contact

Onderwerp
Energie nota

Omschrijving
Hoe mooi de Achterhoek is, en hoe lelijk je het kan maken.
Natuurlijk begrijp ik dat de gemeente Berkelland zijn bijdrage moet leveren, maar gezien de impact die 16 windmolens hoger dan 25 meter hebben op dit prachtige stukje Nederland vraag ik toch aandacht of er geen andere methodes zijn hierin te voldoen. Kan de Gemeente geen locaties voor windmolens "kopen" bij een windmolenpark op zee? Zullen de inwoners van de Gemeente niet bereid zijn hier een bijdrage voor over te hebben om de plaatsing ervan hier te voorkomen, bovendien zal het rendement daar, op zo'n windlocatie,hoger zijn. Mag de Gemeente daarin niet daarin een eigen beleid vormen, en uiteindelijk misschien wel uit toeristisch oogpunt later zijn vruchten daar uit gaat plukken?
Wat vind de Gemeente ervan als ik een aanvraag doe voor 12 windmolens van 25 meter op mijn terrein, op de Esrand in Geesteren recht tegenover de "Zeven Bömkes" in Geesteren? (visueel, zie bijlages)
In afwachting van een verstandig besluit, Jaap de Boer

Achternaam

Voorvoegsel(s)

Voorletter(s)

Straatnaam

Huisnummer

Huisnummer toevoeging

Postcode

Woonplaats

Bedrijf / Vereniging

E-mailadres

U kunt eventueel een bijlage toevoegen

20171129_162316.jpg - Visueel vanaf de picknickplaats op de Es in Geesteren

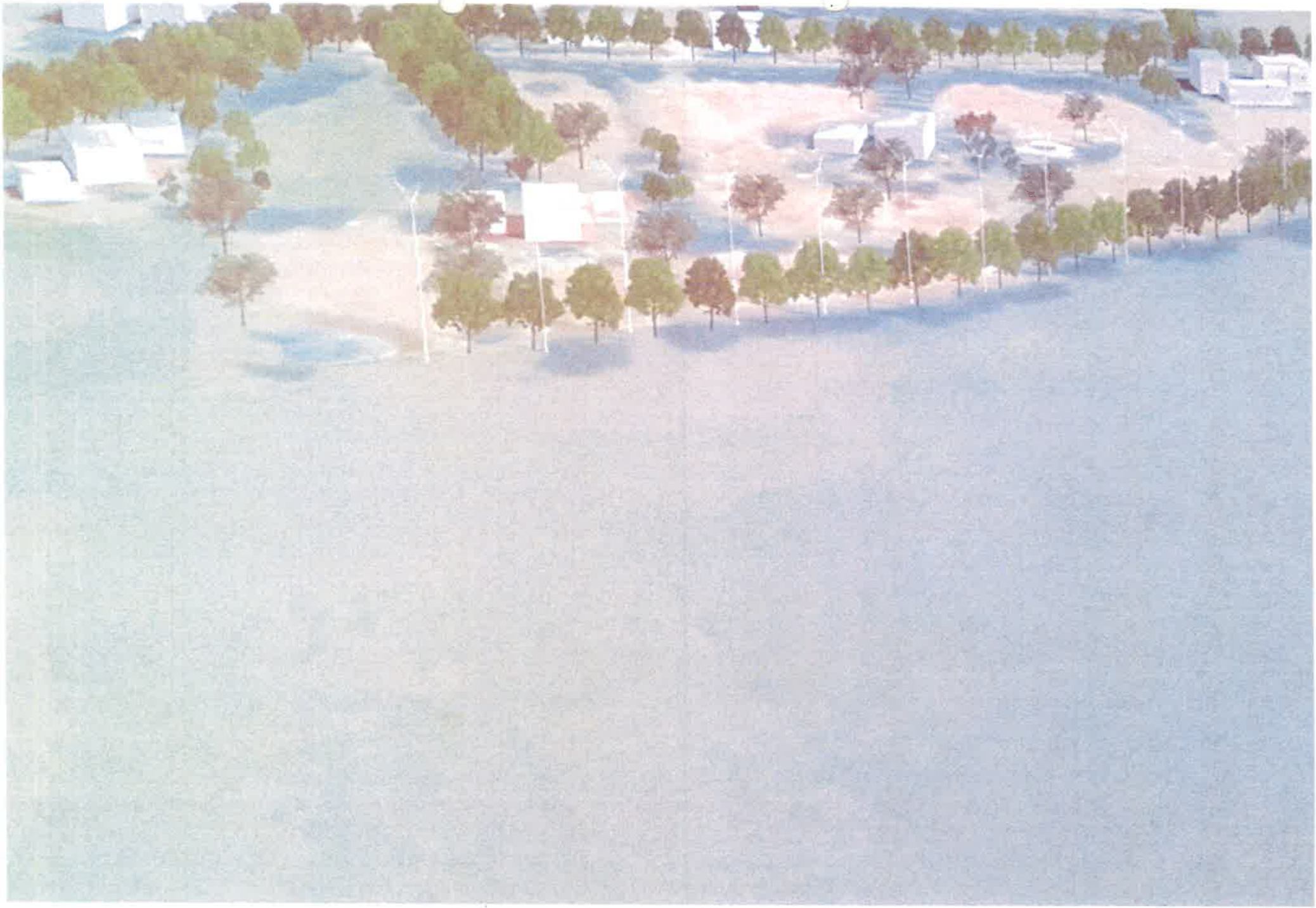

Inpassingsmatrix Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energieopwekking (RODE) Berkelland

√ = toegestaan
X = niet toegestaan Versie 21 27/12/2017

Kernen | **Buitengebied hoofdlandschapstypen (begrenzingen zijn weergegeven op de kaart in bijlage 4)** | **Kansen en belemmeringen**

thema	bron	installatie	Woongebied	Bedrijventerrein	Overwegend gesloten landschap	Grootschalig open landschap	Kleinschalig open tot halfopen landschap
Water							
	stroming	waterturbine	√ waterschap bevoegd gezag		√ waterschap bevoegd gezag		
	stroming	stuw met dynamo					
Bodemenergie			**Woongebied**	**Bedrijventerrein**	**Overwegend gesloten landschap**	**Grootschalig open landschap**	**Kleinschalig open tot halfopen landschap**
	grondwater gesloten WKO (Warmte Koude Opslag)	buizenstelsel ondergronds	√	√	√	√	√
	grondwater open WKO (Warmte Koude Opslag)	buizenstelsel ondergronds	√ provincie bevoegd gezag	√ provincie bevoegd gezag	√ provincie bevoegd gezag	√ provincie bevoegd gezag	√ provincie bevoegd gezag
	aardwarmte/ geothermie	buizenstelsel ondergronds	√ rijk bevoegd gezag	√ rijk bevoegd gezag	√ rijk bevoegd gezag	√ rijk bevoegd gezag	√ rijk bevoegd gezag
Biomassa			**Woongebied**	**Bedrijventerrein**	**Overwegend gesloten landschap**	**Grootschalig open landschap**	**Kleinschalig open tot halfopen landschap**
	mest	mestvergister (één agrarisch bedrijf)	X	√	√	√	√
	mest	collectieve mestvergister	X	√	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht
	industriële organische reststroom (niet houtachtig)	fabriek op bedrijventerrein	X	√	X	X	X
	houtachtig, biodiesel of biogas	warmte kracht koppeling (wkk) ter grootte zeecontainer	√	√	√	√	√
	houtachtig	biomassa centrale op bedrijventerrein	X	√	X	X	X
Zon			**Woongebied**	**Bedrijventerrein**	**Overwegend gesloten landschap**	**Grootschalig open landschap**	**Kleinschalig open tot halfopen landschap**
	zon zonnepaneel/ collector/PVT	paneel op gebouw	√	√	√	√	√
	zon zonnepaneel/ collector/PVT	paneel aan gevel	√	√	√	√	√
	zon zonnepaneel/ collector/PVT	panelen op de grond op erf, in tuin of op bouwperceel (binnen het bouwvlak)	ivm meervoudig ruimtegebruik onderbouwen waarom dak geen optie is. Dan is binnen de kern toegestaan een oppervlak < 50 m2 en max. hoogte van 2 m in achtertuin (erf) en 1 m hoogte voor de voorgevel	ivm meervoudig ruimtegebruik onderbouwen waarom dak geen optie is	ivm meervoudig ruimtegebruik onderbouwen waarom dak geen optie is. Dan is toegestaan een max. hoogte van 2 m in achtertuin (erf) en 1 m hoogte voor de voorgevel	ivm meervoudig ruimtegebruik onderbouwen waarom dak geen optie is. Dan is toegestaan een max. hoogte van 2 m in achtertuin (erf) en 1 m hoogte voor de voorgevel	ivm meervoudig ruimtegebruik onderbouwen waarom dak geen optie is. Dan is toegestaan een max. hoogte van 2 m in achtertuin (erf) en 1 m hoogte voor de voorgevel
	zon zonnepaneel/ collector/PVT	Panelen op de grond buiten het bouwvlak in het buitengebied grenzend aan het erf tot 2,5 ha.	X	X	√ Gebruik van het concept boskamers verplicht	√ Niet op essen	√ Gebruik van het concept boskamers verplicht
	zonnepaneel/ collector/PVT	panelen op de grond buiten het bouwvlak >2,5 ha	ivm meervoudig ruimtegebruik onderbouwen waarom dak geen optie is. dan is toegestaan een oppervlak < 50 m2 en max. hoogte van 2 m in achtertuin (erf) en 1 m hoogte voor de voorgevel	ivm meervoudig ruimtegebruik onderbouwen waarom dak(en) en binnen het bouwvlak opties niet eerst zijn benut	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht. Verplichte aansluiting bij de landschaps structuur (gebruik het concept boskamers). Realiseer ecologische verbetering.	Niet op essen Bij voorkeur nabij infrastructuren als energie etalage . Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht. Realiseer ecologische verbetering.	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht. Verplichte aansluiting bij de landschaps structuur (gebruik het concept boskamers). Realiseer ecologische verbetering.
	zon zonnepaneel/ collector/PVT	zonnecel dakpan	Overal toegestaan ook bij monumenten mits in één passende kleur		Overal toegestaan ook bij monumenten mits in één passende kleur		
Wind			**Woongebied**	**Bedrijventerrein**	**Overwegend gesloten landschap**	**Grootschalig open landschap**	**Kleinschalig open tot halfopen landschap**
	windkracht horizontale as	miniturbine < 5 meter ashoogte, op daken en masten (max. 5 m boven dakrand)	ja, mits hinder door slagschaduw wordt voorkomen	√	√	√	√
	windkracht verticale as	wokkel < 5 meter ashoogte, op daken en masten	√	√	√	√	√
	windkracht horizontale as	kleine turbine < 25 meter ashoogte	X	√	binnen en buiten bouwvlak mogelijk en in ieder geval mogelijk binnen 100 meter van de woning	binnen en buiten bouwvlak mogelijk en in ieder geval mogelijk binnen 100 meter van de woning	binnen en buiten bouwvlak mogelijk en in ieder geval mogelijk binnen 100 meter van de woning
	windkracht horizontale as	middelgrote turbine 25 - 80 meter ashoogte vrijstaand op maaiveld	X provinciaal beleid	√	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht
	windkracht horizontale as	grote turbine >80 meter ashoogte, vrijstaand op maaiveld	X provinciaal beleid	√	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht	Voldoen aan de Gedragscode Acceptatie & Participatie windenergie op land (dec 2016) is verplicht

Naast deze matrix is ook overig vastgesteld beleid en wetgeving van invloed op de realisering van initiatieven

Kansen- en belemmeringenkaart duurzame energie opwekking

N

Legenda

Cultuurlandschappen

Historische structuur van het landschap

- bebouwd gebied
- grootschalige open landschappen
- kleinschalige, open tot halfopen landschappen
- overwegend gesloten landschappen
- Toegangkelijke trafohuisjes
- Circumvallatie linie
- Rijksbeschermde buitenplaats Ruurlo
- Beschermde dorpsgezichten Mallem en Gelselaar
- Gemeentegrens Berkelland
- Achtergrond
- Grote zonneparken mogelijk
- Grote zonneparken niet mogelijk
- Grote zonneparken onder voorwaarden mogelijk
- Luchtvaartterrein
- Buisleiding schetsmatig
- Biogasleiding schetsmatig
- Ontwerp N18
- Provinciale wegen
- Rijkswegen
- Spoorwegen
- Vaarwegen
- Laagvliegroutes
- Zend ontvang installatie Eibergen
- Radarverstoringsgebied Nieuw Milligen
- Radarverstoringsgebied Volkel
- Beschermingszone natte landnatuur
- Boringsvrije zone
- Gelders natuurnetwerk
- Groene ontwikkelingszone
- Grondwaterbescherming
- KWO vrije zone
- Molenbiotopen
- Nationaal Landschap buiten GNN GO en NHW
- Natura2000 gebieden toelichtend
- Stiltegebieden
- Windenergie aandachtsgebied
- Windenergie mogelijk

Bron: Provincie Gelderland, PDOK, Nationaal wegenbestand, Risicokaart.nl, Regionale Structuurvisie Arcterhoek 2011-2020, Ruitmelijkeplannen.nl(Algemene regels overheden), RAAP

gemeente Berkelland

Getekend: J. Aarsen
Datum: 10 januari 2018
Versie: 5.1

Esri Nederland & Community Maps Contributors

Commissie Bestuur en Ruimte

Dossiernummer	1203
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	7 februari 2018
Agendapunt	9
Omschrijving	Voorstel bespreekstuk / Evaluatie handhavingsplan openbare ruimte

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur en Ruimte	7 februari 2018

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 176474

Raadsvergadering : 20 februari 2018

Onderwerp : evaluatie prioriteiten handhavingsplan openbare ruimte

Collegevergadering : 16 januari 2018
Portefeuillehouder : J.H.A. van Oostrum
Steller : A.M. Holl tel: : 0545-250 396

Te nemen besluit:
Instemmen met dezelfde prioriteiten als vastgesteld in 2016 voor de BOA's. Dit zijn:
a. Drank- en horecawet (overlast als gevolg van en gebruik van alcohol beperken)
b. Overlast gevende jeugd
c. Vuurwerk/carbidschieten
d. HALT (in combinatie met 2.3)
e. Zwerfafval (opsporen veroorzakers)
f. Digitaal Opkoop Register (DOR) (juweliers, fietsenhandelaren en witgoedverkopers moeten ingekochte waren registeren, zodat de politie kan nagaan of het om gestolen goederen gaat)
g. Markt (toezicht op gebruik openbare ruimte en nutsvoorzieningen door marktkooplui en tegengaan parkeeroverlast)
h. Hondenpoep (gerichte inzet op hotspots)

Waarom dit voorstel en wat is het effect
IN 2017 is gehandhaafd op basis van het handhavingsplan. Na 1 jaar zou er gekeken worden of de prioriteiten in het handhavingsplan goed gekozen zijn en of hier voldoende uren voor beschikbaar waren. Door de prioriteiten opnieuw vast te stellen kan in 2018 ook weer effectief gehandhaafd worden

Argumentatie:
Gebleken is dat er geen verschuiving in prioriteiten noodzakelijk is alleen de tijd die er per prioriteit noodzakelijk is, is aangepast.

Kanttekeningen en risico's
N.v.t.

Financiën
Binnen de huidige formatie kunnen de prioriteiten opgevuld worden. De BOA's zijn weer op sterkte per 1 december 2017. We beschikken weer over 4 BOA's.

Communicatie
N.v.t.

Initiatief, participatie en rol gemeente
N.v.t.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Planning en evaluatie
Er zal een nieuwe evaluatie zijn als blijkt dat er nieuwe speerpunten noodzakelijk zijn.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 20 februari 2018

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 januari 2018;

b e s l u i t :

in te stemmen met de evaluatie van het handhavingsplan openbare ruimte en de gekozen prioritering onveranderd te laten.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
20 februari 2018

de griffier, de voorzitter,

gemeente Berkelland

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** evaluatie handhavingsplan openbare ruimte

JAARVERSLAG HANDHAVING OPENBARE RUIMTE 2017

handhaving
samenwerking
toezicht
brandweer
Seph
onbekende
tussen
koninklijk
Staatsbosbeheer
Belastingdienst
kennis
auto
documentenonderzoek
belastingfraude
interdepartementale
huis
belastingschulden
Toezicht
RIEC
Bibob
Identiteitsfraude
fraudebestrijding
mensenhandel/mensensmokkel
Platform
Douane
dwanginvordering
diverse
coördinatiepunt
brandveiligheid
LSI
Marechaussee
interventieteams
Beveiliging
ondernemers
Regionale
strafrecht
Expertise
inclusief
misbruik
Ministerie
Centrum
regionaal
opsporen
Regionaal
Grondtransport
volksgezondheid
toezichthouders
drugs
Informatie
ministeries
ANPR
Provincie
premie
centrum
kennisdelen
Asbest
werknemers
Koninklijke
invorderen
bescherming
RCF
stuurgroep
vreemdelingen
servicepunt
Openbaar
Toeslagen
Wet
goederen
verbinden

1. INLEIDING

Voor u ligt het jaarverslag handhaving openbare ruimte over 2017 van de gemeente Berkelland en aanbevelingen voor de aanpak in 2018.

In september 2016 is door de raad het Handhavingsplan Openbare Ruimte 2016 vastgesteld. Daarbij is afgesproken dat het handhavingsplan na een jaar geëvalueerd zou worden. Vandaar dit document. Het is een evaluatie over de periode 1 januari 2017 tot 1 oktober 2017.

In deze evaluatie laten wij graag zien wat de bijdrage van handhaving voor de samenleving in 2017 is geweest en gebruiken deze inzichten voor de aanpak in 2018.

Namens het college,

Joost van Oostrum
Burgemeester

“Handhaving doen we met en voor de samenleving"’

2. De aandachtsgebieden
Zoals vermeld is in september 2016 een handhavingsdocument vastgesteld door de raad. Het document is bedoeld om te voorzien in een behoefte aan kaders en structuur. We zijn in 2017 gestart met deze afgesproken aanpak. Tijdens het evalueren ervan zijn we tot het inzicht gekomen dat het onvoldoende aansluit bij de wijze waarop we nu werken.
De aanpak zoals afgesproken was gericht op verantwoording achteraf. Het format toonde onvoldoende onze ambitie. Daarom zijn wij zo vrij geweest om de inhoud en onderdelen aan te passen en aan te vullen.

Het is voor ons een leerproces, we zijn ons er van bewust dat wij het als Boa's wellicht nog onvoldoende uiteen kunnen zetten. We horen graag uw suggesties.

Door stil te staan bij onze ervaringen, in gesprek te zijn met inwoners en ondernemers wat onze acties voor hen betekenen, krijgen we inzicht hoe wij beter kunnen aansluiten op de dienstverlening die men van ons wenst. Dit is voor ons een belangrijke aanvulling in de wijze waarop wij ons werk organiseren.

2.1 Een overzicht van wat we gedaan hebben
In het door u vastgestelde Handhavingsplan Openbare Ruimte 2016 zijn, naast de controles op evenementenvergunningen, prioriteiten gesteld die vervolgens vertaald zijn in een 11-tal projecten waar de komende twee jaar (2017 en 2018) aan gewerkt wordt.

- Evenementen
- Drank- en horecawet
- Hondenpoep
- Parkeren
- Overlast gevende jeugd
- (zwerf)Afval
- Digitaal Opsporing Register (DOR)
- Markttoezicht

Per bovengenoemd aandachtpunt is een werkplan gemaakt waarin o.a. is beschreven wat de problematiek is, hoe dit aan te pakken, wie de netwerkpartners zijn en is een inschatting gemaakt van het percentage van onze totale inzet.

Hierna volgt per onderdeel wat ons plan is geweest, wat het resultaat en hoe wij dit willen aanpakken in 2018.

2.2 Evenementen
Jaarlijks vinden er in de gemeente Berkelland gemiddeld zo`n 330 kleine en grote evenementen plaats. Voor kleine evenementen kan door de organisator worden volstaan met het doen van een melding, voor grote evenementen moet een vergunning worden aangevraagd.

Wij hebben 51 keer een controle uitgevoerd en hebben 120 keer advies gegeven. Elke controle heeft meerdere raakvlakken. Het gaat om veiligheid (is er met deugdelijk materiaal gebouwd, is er voldoende ruimte voor evacuatie bij calamiteiten, voldoet het aan de brandveiligheid), veilige omgeving voor de jeugd (drank, drugs, gedrag), komen

de locatie en de ingenomen ruimte overeen met de afgegeven vergunning en ruimte voor o.a. parkeren, afval en geluid.
Wat zijn onze inzichten en wat doen wij daarmee in 2018?

Onze ervaring is dat het belangrijk is om een evenement vanuit verschillende invalshoeken te benaderen. We hebben dat in het kort hierboven al aangegeven. Het gaat om meerdere zaken dus afstemming is erg belangrijk. Wij hebben dit met onze vakinhoudelijke collega's en evenementen organisaties besproken. We maken voor 2018 samen een checklist per evenement zodat we een overzicht hebben van wie wat waar op let of onderzoekt. Dat zijn gemeenteambtenaren, wijzelf, maar ook de mensen van de organisatie. Wanneer wij het initiatief nemen voor het evalueren, dan kunnen we het jaar daarop nog beter samen werken.

Jaarlijks wordt een z.g. evenementenkalender gemaakt, aan de hand waarvan het team bekijkt welke evenementen in ieder geval voor een controle bezocht gaat worden, om daar vervolgens uren aan te koppelen. Deze zorgt voor een overzicht en planning.

Een concreet voorbeeld van een nieuwe aanpak: Wij gaan bij de kermis in Rietmolen, in maart 2018, samen met het gebiedsteam, de organisatie, de preventie jeugd Voormekaar collega en Tactus een tent inrichten met als doel informatie en controle op drank en drug bij jongeren. Communicatie zal ons adviseren over het bekend maken ervan.

2.2 Drank- en horecawet
Doel van dit project is om het alcoholgebruik onder jongeren terug te brengen om zo de gezondheidsschade te beperken en om overlast, van bijv. dronkenschap of geluid te beperken.

Wij ervaren dat ook de organisaties het noodzakelijk vinden om drankgebruik bij minderjarigen te voorkomen. De medewerking is goed en de organisatie ziet er vaak zelf op toe. Sinds juli 2017 ondersteunt de gemeente de organisaties door het beschikbaar stellen van een aantal ID-scanners: een apparaat dat op simpele wijze d.m.v. het scannen van een ID document de leeftijd van de houder kan bepalen. Dat is voor een deel een succes. Daarnaast gaan we de organisaties vanaf januari 1018 ondersteunen door middel van het verstrekken van leeftijdsgebonden armbandjes, zodat het bij de drankuitgifte duidelijk wordt wie wel en wie niet boven de 18 is.

Er is nog wel een probleem met de "doorgeefcultuur": Iemand boven de leeftijd van 18 jaar haalt een aantal biertjes bij de tap, loopt er mee de zaal of tent in en geeft deze vervolgens door aan iemand die jonger is dan 18 jaar. Om die reden starten wij in maart 2018 voor het eerst met een speciale tent in Rietmolen (zoals hiervoor beschreven).

2.3 Hondenpoep
Hondenpoep is een helaas een terugkerend thema. Het heeft niet heel veel impact, maar er komen wel meldingen binnen, in 2017 43 stuks, en staat nog steeds hoog op de ergernissen ranglijst. Doel van dit project is te proberen de overlast en de ergernis van hondenpoep tot een minimum te beperken.

Wat was de aanpak in 2017?

We hebben naast de reguliere controle ronde ook meer contact opgenomen met de melders. Wanneer iemand drie keer had gemeld, gingen we met de melder in gesprek. De mensen konden uitgebreid vertellen over hun ergernis. In een aantal gevallen zijn we er ook achter gekomen dat er eigenlijk een andere reden was waarom mensen melding maken van overlast. We hebben daarom een paar keer doorverwezen naar het voormekaar team en buurtmiddeling. Voor deze inwoners was het prettig dat ze nu een naam en een gezicht hebben. Verder was het goed om met de mensen te praten waar en wanneer de last het meest is en wat we er met ons allen aan kunnen doen. Wanneer op bepaalde locaties veel meldingen binnenkomen zien we hier intensiever op toe.

Voor 2018 willen we kijken of het belonen van goed gedrag mogelijk is. We willen de mensen die hun hond uitlaten met een opruimmiddel en daadwerkelijk de uitwerpselen opruimen, belonen met een kleine waardering (sleutelhanger met een duim). Actieve voorlichting is hier bij belangrijk.

2.4 Parkeren

Overlast door parkeren komt in veel vormen voor: Parkeren op het trottoir, voor voetgangers hinderlijk of gevaarlijk, parkeren in strijd met een parkeerverbod, parkeren op invalideplaats, parkeren in de blauwe zone maar ook het parkeren van aanhangers en caravans in de woonwijken. In 2017 leidde dit tot zo`n 25 meldingen. Doel van het project is de overlast door parkeren zo veel mogelijk te beperken.

Parkeren wordt door de dorpswachten meegenomen in de surveillances en er wordt op gezette tijden op bepaalde locaties gepost, bijvoorbeeld bij scholen, markten of evenementen. Daarnaast worden ook acties ondernomen naar aanleiding van meldingen (toezicht, voorlichting, waarschuwen, beboeten).

In Ruurlo heeft een handhavingsactie bij museum More geleid tot een reactie van de museumeigenaar en berichtgeving hierop in de (landelijke) media. Dit heeft overigens niet geleid tot het inzetten van extra uren op het project “parkeren”.

2.5 Overlast gevende jeugd

Het doel van dit project is om de overlast van jeugd, die zich hinderlijk gedraagt of overlast geeft, terug te dringen evenals de vernielingen en de daarmee gepaard gaande kosten aan openbare- en privé eigendommen.

Tot nog toe hebben we in 2017 een 11-tal meldingen die direct te maken hebben met overlast door jeugd. Uit gesprekken met melders wordt duidelijk dat de ergernis soms erg hoog zit en dat ook angst, m.n. bij oudere mensen, een probleem is. Met name in Neede zijn er sinds april veel meldingen van overlast door jeugd. We hebben extra controles in Neede ingelast. Verder gaan wij in gesprek met de jongelui van deze groep, wij willen ze leren kennen. Ook een aantal melders, zoals de Diekemaat (school), heeft onze aandacht. We hebben met regelmaat contact om te vernemen hoe het gaat, of er bijzonderheden zijn. Verder denken wij met ze mee over veiligheid en weten zij dat ze ons kunnen bellen wanneer daar reden toe is. Hiermee beogen wij een goede relatie en vertrouwen in de gezamenlijke aanpak van overlast.

We zijn sinds de zomer een vast onderdeel van de “projectgroep Jeugd” die er gevormd is en dragen bij aan de organisatie en bijeenkomsten. In samenwerking met o.a. politie, voormekaar team en wijkregisseur wordt er gewerkt aan een effectieve aanpak hiervoor.

De inzet van de dorpswachten richt zich, naast de overleggen met de partners, op het bezoeken van de locaties en het in contact komen en in gesprek gaan met de jeugd en met de omgeving. We maken dan afspraken, geven waarschuwingen of er wordt een PV opgemaakt. Ook brengen we in beeld wie er in welke groep zitten en welke verbindingen er tussen de groepen zijn. Dit koppelen wij terug aan de politie dan wel de projectgroep.

In 2018 willen wij blijven inzetten op de gesprekken met de jongeren, de scholen en de andere inwoners. Daarnaast worden in 2018 twee BOA`s opgeleid tot “jeugdBOA”, om in de toekomst een professionele en volwaardige partner te kunnen zijn en zo een effectieve bijdrage te kunnen leveren aan het probleem van overlastgevende jeugd.

2.6 (zwerf)Afval

Bij afval gaat het niet alleen om de rommel die we bijv. vinden rondom een afvalbak of in de struiken. Het gaat voor een groot deel ook om het afval (huisvuil) dat door bewoners verkeerd wordt aangeboden. Daarnaast gaat het om afval dat door particulieren of bedrijven wordt achtergelaten in het buitengebied. In totaal zo`n 175 meldingen. Als op plaatsen zwerfafval wordt achter gelaten, geeft dat soms ook aan, dat er in een bepaald gebied iets speelt, zoals bijv. de aanwezigheid van jeugd (blikjes, zakjes, etc.).

We zetten ons in om een dader te achterhalen en deze vervolgens te waarschuwen of te beboeten en om de kosten van opruimen te verhalen. Helaas wordt dit steeds lastiger; overtreders doen dit vaak zeer bewust en laten steeds minder bewijs achter. Wij hebben advies gevraagd wat hier een goede aanpak voor zou kunnen zijn.

2.7 Digitaal Opsporings Register (DOR)

Het DOR is een register waarin door handelaren wordt bijgehouden wat zij aan tweedehands goederen hebben ingekocht, voor welke prijs en van wie. Op deze manier probeert men in Nederland diefstal en heling aan te pakken. De verplichting tot het vastleggen van ingekochte goederen is vastgelegd in de wet. Het is een taak voor zowel de politie als de gemeente om er op toe te zien dat de registratie door de inkopers ook daadwerkelijk gedaan wordt. Goederen moeten wel te herleiden zijn naar een serienummer, anders is registratie niet zinvol. Binnen de gemeente Berkelland betreft het hier dan ook voornamelijk de rijwielhandelaren (ca. 10 stuks) en een enkele goudinkoper. Inkoop van auto`s valt hier niet onder.

In 2017 zijn alle rijwielhandelaren bezocht door de politie en de gemeente en hebben zij een aanvang gemaakt met de registratie. Zij die het nalieten om te registreren zijn meerdere malen bezocht en hebben van de politie hierover een brief ontvangen. Inmiddels zijn alle rijwielhandelaren aangesloten op het systeem en registreren zij inmiddels. Af en toe wordt er door de dorpswachten gecontroleerd bij de handelaren of zij ook daadwerkelijk alle ingekochte rijwielen registreren.

In 2018 worden de werkzaamheden voor dit onderdeel op de huidige basis voortgezet, in samenwerking met de politie. Daarnaast blijven we alert op nieuwe ondernemers, ook niet-rijwielhandelaren, die voor de verplichte registratie in aanmerking komen.

2.8 Markttoezicht
Binnen de gemeente Berkelland is Neede het enige dorp waar een marktmeester toezicht houdt op de markt. In de andere kernen is dit een taak van de BOA.

De dorpswacht kijkt bijvoorbeeld of de marktkooplui op de juiste locaties staan, neemt de meterstanden op en beantwoord vragen van de kooplui of het publiek. Daarnaast int hij/zij soms marktgelden en regelt zaken m.b.t. meelopers.

De aanwezigheid van de BOA op de markten is in de praktijk nog wel eens gewenst vanuit vragen van de marktkooplui of om zaken op te lossen die betrekking hebben op faciliteiten (stroom) of bijv. tijdelijke verplaatsing van de markt.

Om de markt aantrekkelijker te maken, om met de marktkooplui in gesprek te gaan hoe het samen overzichtelijker, veiliger en aantrekkelijker gemaakt kan worden hebben wij een marktmanager aangesteld voor 2018. De BOA`s blijven betrokken bij de markten als achtervang en bijv. op momenten dat de hulp wordt ingeroepen door de marktmanager.

3. Meldingen
De dagelijkse inhoud van het werk van de dorpswachten wordt mede bepaald door klachten en meldingen die zich voordoen. Zowel burgers als bedrijven doen meldingen en dienen klachten in over allerlei zaken. Zij doen dit digitaal, telefonisch, aan de balie of op straat. Klachten en meldingen dienen in principe binnen een bepaalde (norm)tijd behandeld te worden, afhankelijk van de aard van de melding of de klacht.

Wij vinden het belangrijk dat er een melding gemaakt kan worden, deze gebruiken wij om een beeld te krijgen waar het over gaat. Het reageren op een melding is reactief. Maar het biedt ons ook informatie om te kijken waar we meer aandacht aan moeten bieden.

Wij kunnen het zien wanneer iemand drie keer heeft gemeld, dan is dat voor ons een reden voor een gesprek met die persoon. Wij kijken dan vaak verder dan de inhoud van de melding. Een gesprek met mensen leert ons veel meer dan alleen een melding.

De meldingen kunnen ook een reden zijn om af te stemmen met andere collega ‘s, zoals het Gebiedsteam, het Voormekaarteam of Dienstverlening Omgeving team maar ook met collega`s van andere organisaties zoals ProWonen, provincie, politie.

4. Surveillance
De bovengenoemde 8 projecten hebben in de dagelijkse praktijk een hoge prioriteit. We willen dat we worden gezien, dat er gelegenheid is om met ons in gesprek te gaan. Dagelijks worden door de dorpswachten surveillances uitgevoerd waarbij uiteraard gelet wordt op zaken die in de projecten beschreven zijn, maar waarbij verder op alle zaken gelet wordt die de openbare ruimte en de openbare orde aangaan.

Veel wordt er gelet op zaken in de openbare ruimte die voor burgers een belemmering kunnen zijn. Te denken valt hierbij aan bijv. uitstallingen van horeca maar ook op locaties waar de doorgang wordt belemmerd door fietsen, (bouw)containers en dergelijke. We stemmen af met andere collega's of er zaken zijn waar op moeten letten. Omgekeerd koppelen wij ook terug andere teams wanneer ons iets is opgevallen, bijvoorbeeld een oude boom die is verdwenen of een onveilig kruispunt. (team bouwen en wonen, milieu, VMK team) maar ook voor externen (bijv. politie, waterschap, Pro Wonen, Provincie en Rijk). De BOA`s hebben een goed beeld van hoe de gemeente er uit ziet en veranderingen vallen hen direct op.

Door de BOA`s worden, in samenwerking met het team burgerzaken, huisbezoeken uitgevoerd in het kader van de wet BRP (basis registratie personen) maar ook registraties van afvalbakken op woonadressen.

5 Conclusies

We kunnen leren van de gesprekken met onze inwoners. Wanneer ze ons vaker zien en spreken wordt het makkelijker om samen te werken en neemt het vertrouwen toe.

Door stil te staan bij de ervaringen van dit jaar, kunnen we plannen maken voor volgend jaar. Heel erg belangrijk is dat wij samenwerken met andere teams en organisaties. Wij willen ons graag laten zien en mee denken. Dat willen wij graag verder ontwikkelen. We zijn gewend om onze uren te verantwoorden (zoals dat was afgesproken in het plan van 2016) en niet duidelijk te laten horen wanneer wij kansen zien.

We willen onze verantwoordelijkheid nemen door te laten zien wat we doen, wie we zijn en wat de mogelijkheden zijn. Hiervoor hebben wij bijvoorbeeld een flyer gemaakt, een powerpoint en zijn we zelf actief naar organisaties gestapt voor een gesprek. Verder hebben wij voorgesteld aan het Gebiedsteam en Voormekaar om een bijdrage te leveren aan de inloop spreekuren, zodat het nog makkelijker wordt om ons te vinden en samen te werken.

Bijlage: Geraamde en gerealiseerde projecturen per 01-09-2017:

PROJECT	Raming/jaar 4 fte	Raming obv 2.8 fte*	Gerealiseerd 2.8 fte*
Evenementen	920	483	360
DHW	1000	525	220
Hondenpoep	368	193	388
Parkeren	368	193	304
Overlast jeugd	368	193	247
(zwerf)afval	368	193	235
DOR	100	53	40
Markt	184	96	191

*2.8 fte was de feitelijke bezetting in 2017.

In bovenstaande tabel zijn in de eerste kolom de project-uren opgenomen die op basis van 4 fte geraamd zijn. In de tweede kolom zijn de project-uren opgenomen die op basis van 4 fte tot 1 september 2017 geraamd zijn. Omdat het team met een gemiddelde bezetting van 2.8 fte heeft gewerkt, zijn in de 4e kolom de uren opgenomen van de raming op basis van 2.8 fte.

Naast bovenstaande projecten zijn er 300 uren i.v.m. scholing is geweest. Daarnaast 320 uren scholing professionalisering, 450 uren teamontwikkeling/zelfsturing en 80 uren regionale afstemming

Bij het team zijn in de periode van 1 januari 2017 tot 1 september 2017 een 4-tal stagiaires werkzaam geweest. De stagiaires lopen gedurende 10 weken bij het team stage.

gemeente Berkelland

TECHNISCHE VRAAG (alleen over een agendapunt)

Indiener: Arnold Kion, GemeenteBelangen

Datum indiening vraag: 31 januari 2018

Datum verzending antwoord: 1 februari 2018

commissievergadering van: Bestuur en Ruimte, 7 februari 2018
raadsvergadering van:

N.a.v. punt 9, Handhavingsplan openbare ruimte

Formulering:
In 2018 worden 2 BOA's opgeleid tot jeugdBOA.

Vraag:
- Wat is het verschil tussen een BOA en een jeugdBOA? (opleiding, bevoegdheden, etc.)

Antwoord:
Een jeugdboa is niet meer dan een reguliere handhaver met een taakaccent jeugd. De jeugdboa is inzetbaar als reguliere handhaver maar ook als de specialist in het monitoren van jeugdgroepen. Een jeugdboa heeft niet alleen het doel contact maken met een jeugdgroep maar gebruikt dit als instrument om de jeugdgroep in kaart te brengen. Ook bij een zeer lastige jeugdgroep weet de jeugdboa wat nodig is om het contact te onderhouden en zo nodig te herstellen. In diverse gemeenten wordt de jeugdboa ingezet om de jeugdgroepen op hangplekken, ontmoetingspunten en/of overlastplaatsen te monitoren.

Vraag:
- Gaat de inzet van jeugdBOA's niet ten koste van de reguliere taken van de BOA's?

Antwoord:
De overlast gevende jeugd is al een speerpunt binnen het handhavingsplan openbare ruimte. Door middel van een training wordt gekeken naar de wijze waarop jeugdgroepen met straatgedrag werken. Onderdeel daarvan zijn de uitdagingen in het maken van contact met alle soorten jeugdgroepen. Het herkennen en doorzien van het groepsdynamische proces binnen jeugdgroepen is cruciaal. In de training past de BOA de theorie in de praktijk toe. Door de training zal de jeugdBOA effectiever op straat kunnen zijn. Dus dit gaat zeker niet ten koste van de reguliere taken.

Toelichting:
Technische vragen zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan. Ze zijn niet bedoeld voor een politiek antwoord.
Technische vragen zijn vragen voor een beter begrip van een vraagstuk. Vragen over feiten en de uitleg daarvan of over de gevolgen van een besluit.
Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken
plaatsen. Bij elke nieuwe vraag kunt u d.m.v. de tabtoets een nieuwe regel aanmaken. Het antwoord zal dan geplaatst worden bij de desbetreffende vraag.

Commissie Bestuur en Ruimte

Dossiernummer	1212
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	7 februari 2018
Agendapunt	10
Omschrijving	Voorstel bespreekstuk / Rekenkamercommissie

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur en Ruimte	7 februari 2018

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 209151

Raadsvergadering : 20 februari 2018

Onderwerp : Rekenkamercommissie

Collegevergadering : -
Portefeuillehouder : J.H.A. van Oostrum
Steller : J.A. Bannink. J. Hildering, W. Kok tel: : 0545-250 800

Te nemen besluit:
A.
1. Rekenkamerfunctie invullen door middel van een rekenkamercommissie.
2. Kiezen voor een lokale rekenkamercommissie, bestaande uit een voorzitter en twee leden.
3. Instemmen met de uitgangsprincipes/uitgangspunten van de invulling/werkwijze/inrichting van de lokale rekenkamerfunctie.
4. Vaststellen profielschets (nieuwe) voorzitter en leden rekenkamercommissie.
5. De vergoedingen voor de voorzitter en de leden van de Rekenkamercommissie vaststellen op € 500,-- per maand voor de voorzitter en € 350,-- per maand voor de leden.
6. Het secretariaat van de commissie wordt uitgevoerd door de griffie.
7. De nieuwe raad (na de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018) belasten met de selectie, waarbij bij de selectie van de kandidaten gekeken wordt naar de profielschets en in hoeverre zij zich richten op de door ons beoogde werkwijze;.
8. Instemmen met de samenstelling van de adviescommissie en de samenstelling selectiecommissie over laten aan het presidium in een nieuwe samenstelling (na de gemeenteraadsverkiezingen).

B. Vaststellen Verordening rekenkamercommissie.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Per 1 januari 2018 is de gezamenlijke rekenkamercommissie voor de gemeenten Berkelland, Bronckhorst, Lochem en Montferland opgeheven. Het is wettelijk verplicht om een rekenkamer of een rekenkamercommissie te hebben. We moeten dus zo snel mogelijk weer een rekenkamer of een rekenkamercommissie hebben. Met dit raadsvoorstel zetten we daarin een stap. Op 14 november 2017 heeft uw raad overigens al de eerdere contouren geschetst voor een toekomstige inrichting van de rekenkamerfunctie.

Argumentatie:

1. Er is een keuze mogelijk tussen een rekenkamer en een rekenkamercommisse.

Het verschil tussen beide mogelijkheden is met name hierin gelegen dat de gemeentelijke rekenkamer tot in detail in de wet geregeld is. Er is daarbij nagenoeg geen ruimte om zaken naar eigen inzicht te regelen (het staat immers allemaal gedetailleerd in de wet). terwijl de raad bij het regelen van de rekenkamerfunctie bij verordening een grote mate van vrijheid heeft.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Daarnaast zijn er financiële consequenties (de rekenkamer is een geheel op zich zelf staand orgaan met een eigen ambtelijke dienst etc. en dus kostbaar). Een rekenkamercommissie is relatief goedkoop.

2. Voorstel is te kiezen voor een relatief kleine lokale commissie die is samengesteld uit een voorzitter (in functie benoemd en twee leden). Daaraan ligt de gedachte ten grondslag dat de commissie als regel niet zelf onderzoek verricht, doch het onderzoek organiseert, aanstuurt en beoordeelt, de resultaten analyseert, aanbevelingen doet en conclusies trekt. Ook de omstandigheid dat slechts een beperkt budget beschikbaar is speelt daarbij een rol. Bij een commissie van drie kunnen de stemmen ook niet staken. We kiezen bewust voor een lokale commissie, omdat als we gaan samenwerken met andere gemeenten de commissie meer op afstand komt te staan Daarnaast kan samenwerking zaken ook vertragen.
3. We willen een commissie die dichter bij de politiek, de raad, staat dan voorheen. Die snel en efficiënt werkt. Die vanuit hun in de wet en de verordening verankerde positie de dialoog zoekt met de raad. Zie verder de toelichting.
4. Zie het raadsvoorstel.
5. Voorgesteld wordt om de voorzitter € 500,-- per maand te vergoeden en de leden € 350,--. De vergoeding is gebaseerd op in de inschatting van de werkzaamheden en de uurtarieven die de Nederlandse Verenging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies adviseert.
6. De secretaris wordt geleverd vanuit de griffie en is materieel verantwoording verschuldigd aan de rekenkamercommissie. Rechtspositioneel heeft hij/zij een relatie met de raad.
7. Het ligt voor de hand dat de nieuwe raad de selectie doet. Het voorstel dat nu voorligt is echter nog een uitvloeisel van de opheffing van de intergemeentelijke rekenkamerfunctie en het rapport van Moventum. Daar was uw raad bij betrokken. Bovendien is een rekenkamerfunctie wettelijk verplicht, dus we moeten wel vaart houden.
8. We denken aan een selectie- en een adviescommissie. In de selectiecommissie zou dan bijvoorbeeld een lid vanuit de coalitie en een lid vanuit de oppositie kunnen zitten en de voorzitter van de Auditcommissie. Want enige affiniteit met financiën, planning en control is wenselijk. Daarnaast maakt de griffier deel uit van de commissie. Die commissie wordt bijgestaan/ambtelijk ondersteund door een medewerker P&O. De leden worden aangewezen vanuit het presidium. In de adviescommissie zitten de concerncontroller (die als contactpersoon vanuit de organisatie fungeert) en een afvaardiging van de griffie. Ook kan een lid van de Auditcommissie (of een ander lid vanuit de raad) deel uitmaken van de adviescommissie. Daarnaast zal een P en O medewerker ondersteuning verlenen. De adviescommissie zou de voorselectie van de kandidaten kunnen doen. Op die manier wordt het tijdsbeslag/de benodigde tijdsinvestering voor raadsleden beperkt.

B. Zie het raadsbesluit en de toelichting op de verordening.

Kanttekeningen en risico's

1) De rekenkamercommissie krijgt geen expliciete en structurele rol bij het onderzoek naar de Jaarrekening. Daarvoor heeft de raad al een extern deskundige als adviseur: de accountant. Daarnaast is er de Auditcommissie. We gaan er wel vanuit dat er een relatie is tussen de Auditcommissie en de rekenkamercommissie. Hoe dat vorm moet krijgen is een zaak die zich in de toekomst moet ontwikkelen.
2) We verwachten van de nieuwe rekenkamercommissie een actieve betrokkenheid bij de raad dan van de oude, inmiddels opgeheven, commissie. Dat kan tot het gevaar leiden dat het beeld ontstaat dat de rekenkamercommissie politiek bedrijft. We vinden het echter juist belangrijk dat de commissie kiest voor politiek relevante onderwerpen. Bijvoorbeeld onderzoek doet naar lopend beleid of beleid dat nog in ontwikkeling of beweging is en experimenteert met vormen van onderzoek en rapportages.

Financiën
Er is op de begroting € 0,90 per inwoner geraamd voor de Rekenkamercommissie. Dat was inclusief de secretariële ondersteuning door een medewerkster van de gemeente Bronckhorst. De secretariële ondersteuning wordt in het nieuwe model geleverd door de eigen griffie, uit de bestaande formatie. Er is onlangs extra formatieruimte voor een raadsadviseur gecreëerd.
Het is echter de vraag hoeveel uren met de ondersteuning gemoeid zijn.

In het kader van het coalitieakkoord 2014-2018 is er een bezuiniging van € 15.000,-- ingeboekt. Die is nog niet bereikt. We stellen voor om nu het budget van de rekenkamercommissie voor de komende twee jaar vast te stellen op € 0,70 per inwoner. Daarmee wordt de bezuiniging deels bereikt. In die opzet zou er € 15.000,-- beschikbaar zijn voor de commissie zelf (vergoedingen, reiskosten etc.), € 12.000,-- voor onderzoek en ongeveer € 3.000,-- voor onvoorziene kosten in verband met een onzekere, nieuwe aanpak.

We willen een goede en nieuwe start maken met de rekenkamercommissie en deze ook goed positioneren. Na twee jaar willen we het bedrag en de (benodigde formatie voor) secretariële ondersteuning en de taakinvulling van de commissie evalueren.

We gaan er vooralsnog vanuit dat de rekenkamercommissie jaarlijks een groot onderzoek doet en eventueel quick scans, second opinions. Daarnaast kan de rekenkamercommissie betrokken worden bij het inwerkprogramma van de raad, overleg met de Auditcommissie etc.). Een onafhankelijke blik kan immers meerwaarde creëren.

Communicatie
Een goede communicatie tussen de raad en de rekenkamercommissie vinden wij van wezenlijk belang. Na de benoeming van de rekenkamercommissie zal er dan ook een kennismakingsbijeenkomst met de raad georganiseerd worden.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Het is wettelijk verplicht een rekenkamer of rekenkamercommissie te hebben.

Planning en evaluatie
We gaan de leden van de rekenkamercommissie in eerste instantie voor twee jaar benoemen. Binnen die twee jaar willen we ook een evaluatie afronden. We gaan gedurende de twee jaar uit van een permanente bijstelling en evaluatie.

Namens het presidium,
de griffier, de burgemeester,

J.A. Bannink. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 20 februari 2018

Agendanummer : A

De raad van de gemeente Berkelland;

gelet op artikel 81oa van de Gemeentewet;

gelezen het voorstel van het presidium van 24 januari 2018;

b e s l u i t :

1. de rekenkamerfunctie in te vullen door middel van een rekenkamercommissie;
2. te kiezen voor een lokale rekenkamercommissie, bestaande uit een voorzitter en twee leden;
3. in te stemmen met de uitgangsprincipes/uitgangspunten van de invulling/werkwijze/inrichting van de lokale rekenkamerfunctie;
4. de profielschets (nieuwe) voorzitter en leden rekenkamercommissie vast te stellen;
5. de vergoedingen voor de voorzitter en de leden van de Rekenkamercommissie vast te stellen op € 500,-- per maand voor de voorzitter en € 350,-- per maand voor de leden;
6. het secretariaat van de commissie te koppelen aan de griffie;
7. de nieuwe raad (na de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018) te belasten met de werving en de selectie, waarbij bij de selectie van de kandidaten gekeken wordt naar de profielschets en in hoeverre zij zich richten op de door ons beoogde werkwijze;
8. de samenstelling selectie- en adviescommissie over te laten aan de nieuwe raad.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
20 februari 2018

de griffier, de voorzitter,

Raadsvergadering: 20 februari 2018

Agendanummer: B

De raad van de gemeente Berkelland;

gelet op de artikelen 81oa, 81g en 81h van de Gemeentewet;

gelezen het voorstel van het presidium van 24 januari 2018;

b e s l u i t :

vast te stellen de:

VERORDENING REKENKAMERCOMMISSIE 2018

Artikel 1 Begripsbepalingen
In deze verordening wordt verstaan onder:
a. wet: Gemeentewet;
b. commissie: rekenkamercommissie;
c. voorzitter: voorzitter van de rekenkamercommissie;
d. de raad: de raad van Berkelland;
e. college: college van burgemeester en wethouders van Berkelland;
f. gemeentebestuur: leden van de raad en/of het college en/of de burgemeester.

Artikel 2 Rekenkamercommissie
1. Er is een commissie die door de raad wordt ingesteld en wordt aangeduid als de rekenkamercommissie.
2. De commissie bestaat uit 3 externe leden, de voorzitter daaronder begrepen.

Artikel 3 Benoeming leden
1. De raad benoemt de voorzitter en de overige leden van de commissie.
2. Onverminderd het bepaalde in artikel 81oa lid 3 van de wet kan een lid van de commissie niet tevens zijn lid van de raad of van een door de raad ingestelde commissie, dan wel medewerker of bestuurslid van een instelling welke met de gemeente een functionele of financiële band heeft. Daarnaast is het lidmaatschap uitgesloten voor personen die in de tien jaar voorafgaand aan de benoeming een functie hebben bekleed bij de gemeente Berkelland.
3. De leden worden benoemd voor een periode van vier jaar. Herbenoeming is eenmaal mogelijk.
4. De aftredende of ontslag nemende voorzitter of leden van de commissie blijven hun functie vervullen totdat in de opvolging is voorzien.
5. De gedragscode die de gemeenteraad op grond van artikel 15 lid 3 Gemeentewet heeft vastgesteld is van overeenkomstige toepassing op de voorzitter en leden van de commissie.
6. Ten aanzien van de leden zijn de artikelen 81g en 81h van de wet van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4 Ontslag en non-activiteit
1. Een lid van de commissie wordt door de raad ontslagen:
a. op eigen verzoek;

b. bij de aanvaarding van een functie die onverenigbaar is met het lidmaatschap van de commissie;
c. wanneer het lid bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens misdrijf is veroordeeld, dan wel bij zulk een uitspraak een maatregel is opgelegd die vrijheidsbeneming tot gevolg heeft;
d. indien het lid bij onherroepelijk geworden rechtelijke uitspraak onder curatele is gesteld, in staat van faillissement is verklaard, surseance van betaling heeft verkregen of wegens schulden is gegijzeld;
e. indien hij naar het oordeel van de raad ernstig nadeel toebrengt aan het in hem gestelde vertrouwen.
2. Een lid van de commissie kan door de raad worden ontslagen wanneer hij door ziekte of gebreken ongeschikt is zijn functie te vervullen.
3. De raad kan in bijzondere situaties waarbij het goed functioneren van de commissie in het geding is, een lid tijdelijk op non-actief zetten.

Artikel 5 Vergoeding voor werkzaamheden van de leden van de commissie
1. De voorzitter en de leden ontvangen een maandelijkse vergoeding voor hun werkzaamheden.
2. De vergoeding genoemd in het eerste lid komt ten laste van het budget van de commissie.
3. De hoogte van de vergoeding genoemd in het eerste lid wordt door de raad vastgesteld.

Artikel 6 Ambtelijk secretaris.
1. De secretaris staat de commissie bij de uitvoering van haar taken terzijde.
2. De secretaris legt rechtstreeks verantwoording af aan de commissie over de wijze waarop de ondersteunende taken worden verricht.
3. De secretaris draagt zorg voor de agendaplanning, de verslaglegging en de vorming van dossiers.

Artikel 7 Reglement van orde
De commissie kan een reglement van orde voor haar vergaderingen en andere werkzaamheden vaststellen. Zij zendt het reglement na vaststelling zo spoedig mogelijk ter kennisneming naar de raad.

Artikel 8 Onderwerpselectie en opdrachtverlening
1. De commissie bepaalt na overleg met de raad de onderwerpen die zij onderzoekt, formuleert de probleemstelling en stelt de onderzoeksopzet vast.
2. De in het vorige lid bedoelde onderzoeksopzet wordt door de commissie ter kennisneming aan de raad verstuurd.
3. De raad kan de commissie een gemotiveerd verzoek doen tot het instellen van een onderzoek. De commissie bericht de raad binnen een maand gemotiveerd in hoeverre aan dat verzoek wordt voldaan.

Artikel 9 Werkwijze
1. De voorzitter draagt zorg voor het tijdig en periodiek bijeenroepen van de commissie, het leiden van de vergaderingen, het bewaken van de uitgangspunten en werkwijze, waaronder de naleving van deze verordening en het bevorderen van een zorgvuldige besluitvorming. De voorzitter voert hiertoe regelmatig overleg met degenen die het onderzoek uitvoeren en met het secretariaat.
2. De commissie wijst een plaatsvervangend voorzitter aan.
3. De commissie is belast met en verantwoordelijk voor de uitvoering, begeleiding en sturing van het onderzoek volgens de door haar vastgestelde onderzoeksopzet.
4. De commissie beoordeelt of het wenselijk is de raad tussentijds te informeren.
5. De commissie is bevoegd bij alle leden van het gemeentebestuur en bij alle ambtenaren de mondelinge en schriftelijke inlichtingen in te winnen die zij nodig acht voor de uitvoering van de onderzoeken. De leden van het gemeentebestuur en de

ambtenaren van de gemeente zijn verplicht de gevraagde inlichtingen binnen de door de commissie gestelde termijn te verstrekken.
6. De commissie vergadert zoveel als zij nodig acht, ter bespreking van procedurele en inhoudelijke aspecten van het onderzoek.
7. De commissie vergadert in beslotenheid, haar rapporten zijn openbaar. Op grond van de belangen genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur kan de commissie rapporten die aan de raad worden voorgelegd of gedeelten daarvan als geheim aanmerken.
8. De commissie kan openbare informatieve vergaderingen beleggen. [1]Voor de uitvoering van het onderzoek kan de commissie, met inachtneming van het beschikbare budget, externe personen of bureaus inschakelen.
9. De commissie stelt de betrokkenen in de gelegenheid om binnen een door haar te stellen termijn, die ten minste twee weken bedraagt, hun zienswijze op het conceptonderzoeksrapport aan de commissie kenbaar te maken. Betrokkenen zijn degenen wier taakuitvoering (mede) voorwerp van onderzoek is of is geweest. De commissie bepaalt wie verder als betrokkenen worden aangemerkt.
10. Na vaststelling door de commissie worden het onderzoeksrapport en de nota met conclusies en aanbevelingen en de zienswijze van betrokkenen op het rapport zo spoedig mogelijk, onder toezending van een afschrift aan het college en betrokkenen, aan de raad aangeboden.

Artikel 10 Budget
1. De commissie is bevoegd binnen een aan haar bij de begroting beschikbaar gesteld budget uitgaven te doen ten behoeve van de uitvoering van haar taken.
2. Ten laste van het in het voorgaande lid bedoelde budget worden de kosten gebracht van:
a. de vergoedingen aan de leden;
b. externe deskundigen die door de commissie zijn ingeschakeld;
c. overige uitgaven die de commissie nodig acht voor de uitoefening van haar taak.
3. De commissie is voor de besteding van het budget uitsluitend verantwoording verschuldigd aan de raad.

Artikel 11 Overgangsbepaling
1. De eerste commissie wordt ingesteld per 1 juli 2018.
2. In afwijking van artikel 3 lid 3 van deze verordening worden de leden van de eerste commissie benoemd voor een periode van twee jaar.

Artikel 12 Inwerkingtreding
Deze verordening treedt in werking op 1 juli 2018.

Artikel 13 Citeertitel
Deze verordening kan worden aangehaald als Verordening rekenkamercommissie 2018.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
20 februari 2018
de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** Rekenkamercommissie

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 Begripsbepalingen
Dit artikel bevat enkele begripsbepalingen en spreekt voor zich.

Artikel 2 Rekenkamercommissie
Dit artikel is de basis voor het bestaan van de commissie. Het aantal leden is beperkt tot drie. Daaraan ligt de gedachte ten grondslag dat de commissie als regel niet zelf onderzoek verricht, doch het onderzoek organiseert, aanstuurt en beoordeelt, de resultaten analyseert en conclusies trekt. Ook de omstandigheid dat slechts een beperkt budget beschikbaar is speelt daarbij een rol.

Artikel 3 Benoeming leden
Dit artikel regelt de benoeming van de leden. Raadsleden kunnen geen lid van de commissie zijn.
De voorzitter wordt apart door de raad benoemd. Dat biedt de mogelijkheid gericht te zoeken naar een geschikte kandidaat. De zittingsduur is bepaald op vier jaar.

In lid 4 van dit artikel is aangegeven dat de leden van de commissie moeten worden beëdigd. Voorts geldt voor hen het artikel inzake de verboden handelingen, dat ook voor de raadsleden geldt.
De gedragscode die de gemeenteraad op grond van artikel 15 lid 3 Gemeentewet heeft vastgesteld is geldt ook voor de voorzitter en leden van de commissie.

Er worden geen plaatsvervangende commissieleden benoemd omdat het praktisch zeer moeilijk is hen op de hoogte te houden van actuele ontwikkelingen.

Artikel 4 Ontslag en non-activiteit
Dit artikel betreft het einde van het lidmaatschap van de commissie en eventuele non-activiteit. Het behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 5 Vergoeding voor werkzaamheden van de leden van de commissie
Dit artikel regelt de vergoeding welke de commissieleden ontvangen voor hun werkzaamheden.

Artikel 6 Ambtelijk secretaris
Dit artikel omschrijft de taken van de secretaris. De secretaris wordt geleverd vanuit de griffie en is materieel verantwoording verschuldigd aan de rekenkamercommissie. Rechtspositioneel heeft hij een relatie met de raad/griffie.

Artikel 7 Reglement van orde
Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 8 Onderwerpselectie en opdrachtverlening
Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 9 Werkwijze
Dit artikel regelt in de eerste plaats de rol van de voorzitter van de commissie. Verder regelt het de werkwijze van de commissie als geheel. Van belang daarbij is dat de commissie kan beschikken over alle relevante informatie. Welke informatie relevant is bepaalt de commissie zelf.
Alle leden van het gemeentebestuur en alle ambtenaren hebben zich daaraan te houden. Over de vraag of informatie relevant is kan derhalve geen discussie ontstaan.

Uit een oogpunt van zorgvuldigheid krijgt de onderzochte partij gelegenheid om op het ontwerprapport van de commissie te reageren. De minimum termijn is in de verordening aangegeven. Verder is uitgangspunt dat de commissie in beslotenheid vergadert, doch dat de rapporten openbaar zijn.
Artikel 25 lid 2 Gemeentewet is de wettelijke basis voor het onder opleggen van geheimhouding door deze commissie sturen van documenten naar de raad.

Artikel 10 Budget
De rekenkamercommissie is zelfstandig verantwoordelijk voor de besteding van het budget dat noodzakelijk is voor de uitvoering van haar taak. Dit artikel regelt hoe de commissie met het budget moet omgaan.

Artikel 11 Overgangsbepaling
In artikel 3 lid 3 van deze verordening is bepaald dat de leden van de commissie voor een periode van vier jaar worden benoemd. Aangezien het wenselijk is dat benoeming van de leden plaatsvindt halverwege een raadsperiode, is in deze overgangsbepaling opgenomen dat de leden van de eerste commissie voor een periode van twee jaar worden benoemd. Op deze wijze wordt de politieke onafhankelijkheid benadrukt.

Artikelen 12 en 13 Inwerkingtreding en citeertitel
Deze artikelen behoeven geen nadere toelichting.

Uitgangspunten Rekenkamercommissie

Algemeen

De raad heeft een volksvertegenwoordigende, kaderstellende *(beleid en algemene regels vaststellen)* en controlerende *(wordt het afgesproken beleid ook uitgevoerd?)* rol.

De Rekenkamercommissie ondersteunt de raad in zijn controlerende functie en doet onderzoek naar de rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid van de gemeente. Doel van het werk van de Rekenkamercommissie is dat de gemeente lessen trekt uit het onderzoek. Daarom formuleert de Rekenkamercommissie altijd aanbevelingen aan raad en college. De Rekenkamercommissie kiest zelf haar onderzoeksonderwerpen, maar staat in nauwe dialoog met de raad. De commissie kan dus brede onderzoeken uitvoeren. Het kan dan gaan om vragen als *'heeft het beleid opgeleverd wat de bedoeling was?'*, *'is dat wel efficiënt gebeurd?', 'is het binnen de geldende regels gedaan?'* en *'heeft het niet meer gekost dan vooraf was bepaald?'*. De Rekenkamercommissie doet niet alleen onderzoek naar gebeurtenissen die in het verleden liggen (ex-post onderzoek) maar ook naar actuele zaken (ex-ante onderzoek). De Rekenkamercommissie ondersteunt de raad ook met adviezen, informatie uit de kring van Rekenkamers en andere informatie.

De Rekenkamercommissie hanteert zoals hiervoor verwoord een brede taakopvatting.

Naast uitoefening van de wettelijke taak (doelmatigheid, doeltreffendheid, rechtmatigheid beleid onderzoeken) verwachten we dat de rekenkamercommissie zich vooral gaat richten op:

- het ondersteunen van de raad met onderzoek voor (betere) kaderstelling, controle en volksvertegenwoordiging.
- De rekenkamercommissie moet het onderzoek richten op maatschappelijke en bestuurlijke vragen (die in Berkelland spelen).
- En rekening houden met een vaak complexe uitvoering (partnerschappen met burgers, instellingen, bedrijven en andere overheden).

Eerder vastgestelde kernpunten

Bovengenoemde zaken komen niet uit de lucht vallen. Al eerder (op 14 november 2017) heeft uw raad al kernpunten geformuleerd. Hieronder hebben we deze nog even opnieuw benoemd:

- *De rekenkamercommissie moet meer aansluiten bij de lokale situatie*
- *De rekenkamercommissie moet zichtbaar en herkenbaar zijn*
- *Onderzoeken moeten actueel zijn en gericht zijn op de politieke agenda*
- *De rekenkamercommissie moet passen in de plaatselijke bestuurscultuur*
- *Er moet rekening gehouden worden met extra capaciteit op de griffie voor het secretariaat van de rekenkamercommissie. Daarbij is ook de monitoring van de aanbevelingen een aandachtspunt.*
- *Er is geen behoefte aan een directeursmodel.*

Er is een voorkeur voor een rekenkamercommissie:

- *die een (van de) controle-instrument(en) van de raad vormt, die de raad ondersteunt bij de uitoefening van zijn controlerende rol*
- *die onafhankelijk is en bestaat uit externen.*
- *die sober (licht) is ingericht en 1 groot onderzoek per jaar doet en voor de rest (eventueel op afroep) een of meer quickscans c.q. snelle, kortlopende of verkennende onderzoeken*

- *de grotere, complexere onderzoeken extern uitbesteed, maar daarbij zelf zorgdraagt voor een korte doorlooptijd*
- *maar die ook wel zelf beschikbaar is voor kleine, kortlopende, snelle (dossier)onderzoeken (waar dan niet per definitie geldt dat ze deze onderzoeken zelf moeten uitvoeren, maar wel dat men in principe daarvoor beschikbaar moet zijn)*
- *die luistert naar de door de raad aangedragen onderzoekswensen, -vraag, onderwerpen en het vermogen heeft om in te spelen op de behoeften en verwachtingen van de raad (ook als die niet expliciet uitgesproken worden).*
- *die flexibel is en accuraat*
- *niet politiek is of te ingekleurd (qua samenstelling en onderzoeksresultaten)*
- *maar die niet schroomt om (lokaal) maatschappelijk, bestuurlijk actuele en/of politiek gevoelige onderwerpen te onderzoeken*
- *zorgt voor een goede communicatie met de raad, met tussentijdse contactmomenten*
- *die gevraagd en ongevraagd adviezen geeft*
- *die zorgt voor onderzoeken die impact hebben, lokaal en actueel zijn, die tastbaar zijn en niet te abstract en waaruit iets geleerd kan worden.*
- *maar die zijn taak ook niet te groot maakt en dus geen conferenties organiseert of de raad steeds maar wijst op relevante onderzoeksresultaten van andere rekenkamers of gemeentelijke jaarstukken uitgebreid doorneemt of interactieve bijeenkomsten houdt.*

Kortom, we willen een rekenkamer(commissie) die toegevoegde waarde brengt voor onze gemeente. Een rekenkamer(commissie) zal in onze ogen in de komende tijd in ieder geval onderzoek moeten doen naar een actueel onderwerp zoals de Jeugdwet, Participatiewet, Omgevingswet of WMO.

Belangrijk is dat er een goed georganiseerd werkbaar model is, met korte lijnen en mogelijkheid voor maatwerk.

In het raadsvoorstel van 14 november 2017 is gesteld dat de hiervoor genoemde zaken nader uitgezocht en uitgewerkt moeten worden. Dat is nu gebeurd en de weerslag daarvan treft u nu in dit raadsvoorstel en de verordening. Hieronder zijn nog een aantal van de hiervoor genoemde zaken nader uitgewerkt.

Onderwerpkeuze

Uitgaande van de wettelijk verankerde positie gaan we er vanuit dat de rekenkamercommissie met de raad dialoog aangaat met betrekking tot de onderwerpkeuze.

Het is van belang dat de rekenkamercommissie een goed beeld heeft van de politieke actualiteit en relevantie. Daarnaast moet er geanticipeerd worden op wat er in de lokale samenleving speelt. De onderzoeken moeten zoveel mogelijk aansluiten bij de lokale behoefte.

Uitvoering onderzoek

Voordat een onderzoek start moet de rekenkamercommissie de raad goed informeren over het onderzoek:
- Start: Wat gaat de rekenkamercommissie onderzoeken, wat zijn de onderzoeksvragen?
- Uitvoering: hoe verloopt het onderzoek (procesmatig)
- Resultaat: helder presenteren van de onderzoeksresultaten en aanbevelingen en beschikbaar zijn voor uitleg en dialoog met de raad.

Onderzoeken moeten daarnaast een korte doorlooptijd hebben, zodat de uitkomsten ook actueel zijn. Belangrijk is ook te kijken naar maatschappelijke effecten en niet teveel naar procedures. Aanbevelingen moeten praktisch toepasbaar zijn.

Betrekken inwoners

Het zou goed zijn dat – als het kan – inwoners betrokken worden bij onderzoek. We bedoelen dan niet primair de onderwerpkeuze, maar door onderzoek te doen naar zaken die specifiek van belang zijn voor inwoners. Bijvoorbeeld naar omgevingsvergunningen of naar de kwaliteit van de dienstverlening of maatschappelijke effecten van beleid.

Binding, bijwonen raads- en commissievergaderingen

Vanwege de binding met Berkelland verwachten we dat de leden van de rekenkamercommissie af en toe een raads- of commissievergadering bijwonen of volgen via internet. Ook verwachten we dat ze het plaatselijke- en regionale nieuws enigermate bijhouden. De leden hoeven niet in Berkelland te wonen, maar belangstelling hebben voor de politiek-bestuurlijke aspecten van een plattelandsgemeente met de omvang van Berkelland is wenselijk.

Klankbordgroep

We kunnen ons voorstellen dat het presidium en/of de Auditcommissie straks fungeert als een klankbord voor de Rekenkamercommissie. Er zou bijvoorbeeld 1 of 2 keer per jaar een overleg met de Auditcommissie kunnen plaatsvinden. Ook de te onderzoeken onderwerpen zouden besproken kunnen worden met de Auditcommissie.

Tot slot

Het is wenselijk om het wettelijk verplichte instrument zo optimaal mogelijk te gebruiken. Met deze voorstellen willen we daar een eerste aanzet voor geven.

Profielschets voorzitter en leden rekenkamercommissie c.q.. concept-advertentietekst

De raad van Berkelland zoekt voor een nieuw in te stellen rekenkamercommissie een voorzitter en twee leden met kennis en ervaring op het gebied van beleidsonderzoek en een goed ontwikkeld bestuurlijk inzicht.

De rekenkamercommissie Berkelland is een onafhankelijk orgaan van de gemeente Berkelland en bestaat uit drie leden: twee leden en één voorzitter.

Het is de taak van de rekenkamercommissie onderzoek te doen naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door de gemeente gevoerde bestuur.
De rekenkamercommissie doet dat op eigen initiatief, maar soms ook op verzoek van de raad. De bevindingen, conclusies en aanbevelingen worden gerapporteerd aan de raad. Goede communicatie met de raad is een belangrijke succesfactor.

De rekenkamercommissie wordt voor 7,2 uur per week ondersteund door de raadadviseur.

Er wordt gestreefd naar een divers en gemengde commissie qua achtergrond, kennis en ervaringsdeskundigheid.

We zoeken voor onze rekenkamercommissie leden die:
- Minimaal een HBO werk- en denkniveau hebben
- Pragmatisch zijn
- Enthousiast zijn
- Flexibel zijn (qua tijdsbesteding en beschikbaarheid)
- Collegiaal zijn
- een onafhankelijke opstelling, analytische instelling en positief-kritische houding hebben;
- Een relatie met de raad willen opbouwen
- Ervaring hebben met (rekenkamer)onderzoeken en politieke- en bestuurlijke processen.
- kennis en ervaring met gemeentefinanciën is een pre;
- in staat zijn de gevraagde tijdsbesteding te leveren (fluctuerend en flexibel, gemiddeld 2 dagdelen per maand).

Van de voorzitter verwachten we daarnaast:
- Dat hij het verhaal van de rekenkamercommissie goed kan vertellen (met andere woorden: in staat is onderzoeksresultaten te vertalen naar een politiek-bestuurlijke boodschap)
- Hij/zij meedenkt over de verdere ontwikkeling van de rekenkamercommissie
- Inspirerend is
- Kortom, het verschil kan maken en kan zorgen voor een succesvolle rekenkamercommissie.

Wie niet?

Een lid van de rekenkamercommissie Berkelland:
- heeft de laatste tien jaar geen deel uitgemaakt van het college van B&W of de raad van de gemeente Berkelland of anderszins een politieke functie binnen de gemeente Berkelland uitgeoefend;
- is de laatste tien jaar niet werkzaam geweest bij de gemeente Berkelland
- Een lid van de rekenkamercommissie heeft geen zakelijke banden met de gemeente Berkelland, behalve het lidmaatschap van de rekenkamercommissie

- In de selectieprocedure worden kandidaten met een betrekking bij een onderzoeks- en/of adviesbureau niet bij voorbaat uitgesloten, maar er wordt wel scherp gekeken naar mogelijke belangenverstrengeling. In overleg wordt getracht een oplossing te vinden.

Vergoeding

De leden ontvangen een vergoeding voor hun werkzaamheden. Deze bedraagt € 500,-- per maand voor de voorzitter en € 350,-- per maand voor de leden.

Selectie

Selectiegesprekken (1e ronde) zijn gepland op ……

Bij de selectie letten we specifiek op:
- Onafhankelijkheid
- Kwaliteit
- Deskundigheid.
- Diversiteit, waaronder het complementair aan elkaar zijn.

Benoeming

De benoeming als lid van de rekenkamercommissie geschiedt door de gemeenteraad, op aanbeveling van het presidium. Het betreft een benoeming voor in eerste instantie twee jaar, met de mogelijkheid tot een herbenoeming voor 4 jaar.

Reageren en informatie
U kunt uw motivatiebrief en CV tot en met …… per e-mail sturen naar:
……..

Van kandidaat-voorzitters verwachten we dat ze in een aparte bijlage door middel van een kort maar goed verhaal verwoorden waarin staat wanneer en waarin ze succesvol waren in hun aanpak.

Voor meer informatie over de rekenkamercommissie kunt u de gemeentelijke website bezoeken:
(https://www.gemeenteberkelland.nl/rekenkamercommissie) of contact opnemen met …